

У ИМЕ НАРОДА

ОКРУЖНИ СУД У БЕОГРАДУ - Веће за ратне злочине, у већу састављеном од судија Татјане Вуковић - председника већа, Веска Крстајића и Оливере Анђелковић - чланова већа, са записничарем Оливером Савић, у кривичном предмету против **оптужених Драгана Славковића**, чији је бранилац адвокат Мирослав Ђорђевић, **Кораћ Ивана**, чији је бранилац адвокат Драган Ђокић, **Филиповић Синише**, чији је бранилац адвокат Илија Радуловић, те **Драгутина Драгићевића**, чији је бранилац адвокат Миломир Шалић, **због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СФРЈ у вези члана 22 КЗ СФРЈ**, по оптужници Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије, КТРЗ бр. 17/2004 од 12.08.2005.године, која је прецизирана дана 06.03.2008.године и 26.05.2008.године, након одржаног главног и јавног претреса дана 29.05.2008.године донео је, а дана 12.06.2008.године у присуству Тужиоца за ратне злочине Владимира Вукчевића и заменика тужиоца за ратне злочине Миољуба Виторовића, оптужених, бранилаца оптужених адвоката Миломира Шалића и Драгана Ђокића, те адвокатског приправника адвоката Илије Радуловића – Костић Милоша и пуномоћника оштећених, адвоката Драгољуба Тодоровића, те Наташе Кандић, јавно објавио

ПРЕСУДУ

Оптужени:

1. СЛАВКОВИЋ ДРАГАН, звани «Торо», од оца Радоја и мајке Данице, рођене Јокић, рођен 28.05.1962. године у месту Сухо Грло, СО Исток, са пребивалиштем у селу Ратина, Краљево, кућни број 92, Србин, држављанин Републике Србије, завршио средњу машинску школу, незапослен, издржава се од повремениог рада супруге, ожењен, отац троје малолетне деце, војску служио 1982. године у Македонији, води се у ВЕ СО Краљево, власник плаца у селу Ратина, осуђиван пресудом Општинског суда Врњачка Бања, К.бр.323/83 од 13.03.1985. године, због кривичног дела из чл.54. став 2 КЗ РС, на казну затвора у трајању од 3 (три) месеца, пресудама Општинског суда Краљево, К.бр.116/85 од 27.08.1985. године због кривичног дела из чл.54. став 2 КЗ РС на казну затвора у трајању од 3 (три) месеца и К.бр.120/85 од

13.10.1988. године због кривичног дела из чл.165. став 1 КЗ РС и чл.174. КЗ РС на казну затвора у трајању од 5 (пет) месеци, осуде брисане, те пресудама Општинског суда Краљево и то: К.бр.64/93 од 09.07.1993. године због кривичног дела из чл.33. ЗООМ РС којом му је изречена условна осуда и утврђена казна затвора у трајању од 1 (једног) месеца условно на 1 (једну) годину, те К.бр.376/97 од 20.02.1998. године због кривичног дела из чл.33. став 1 ЗООМ РС којом му је изречена условна осуда и утврђена казна затвора у трајању од 7 (седам) месеци условно на 2 (две) године, те К.бр.208/99 од 31.07.2000. године због кривичног дела из чл.166. став 1 КЗ РС на новчану казну у износу од 3.500,00 динара, не води се други кривични поступак, налази се у притвору почев од 17.02.2005. године;

2. КОРАЋ ИВАН, звани «Наум», а у рату «Зокс», «Тетка», «Лед», од оца Томе и мајке Милке, рођене Шћекић, рођен 15.02.1972. године у селу Вуча, СО Беране, Србин, држављанин РС, са пребивалиштем у Краљево, ул. Карађорђева бр.259, ожењен, отац једног малолетног детета, завршио средњу електротехничку школу, незапослен, супруга студент, издржава се од повремениог приватног рада, без непокретности, служио војску 1991` године у Охриду, води се у ВЕ СО Краљево, кривично одговарао као малолетник пред Општинским судом Краљево, због кривичног дела из чл.166. став 1 тачка 1. КЗ РС, где му је решењем Км.бр.19/89 од 04.09.1989. године изречена васпитна мера појачаног надзора органа старатељства, те осуђиван од стране Окружног суда Краљево пресудом К.бр.26/98 од 02.07.1998. године због кривичног дела- тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из чл.201. став 2 у вези чл.195. став 1 КЗ РС на казну затвора у трајању од 2 (две) године и изречена мера безбедности забране управљања моторним возилом «Б» категорије у трајању од 2 (две) године, казну издржао, не води се други кривични поступак, налази се у притвору од 23.02.2005. године,

3. ФИЛИПОВИЋ СИНИША, звани «Лопов» на ратишту, од оца Милисави и мајке Раденке, рођене Марковић, рођен 07.01.1974. године у селу Гођевићи, СО Сребреница, са пребивалиштем у Руми, ул. Петра Кочића бр.95, по занимању зидар, завршио основну школу, незапослен, супруга незапослена, ожењен, отац двоје малолетне деце, власник 95 ари пољопривредног земљишта са катастарским приходом од 148,00 динара, издржава се од приватног рада, Србин, држављанин РС, учесник рата, војску није служио, води се у ВЕ СО Рума, осуђиван од стране Општинског суда Рума, пресудом К.бр.468/96 од 21.04.1999. године, због кривичног дела из чл.33. став 2 ЗООМ РС и изречена условна осуда којом му је утврђена казна затвора у трајању од 6 (шест) месеци, условно на 1 (једну) годину, те пресудом К.бр.442/00 од 18.02.2000. године, због кривичног дела из чл.234. став 1 у вези чл.233. став 3 у вези става 1 КЗ РС којом му је изречена условна осуда и утврђена казна затвора у трајању од 11 (једанаест) месеци, условно на 3 (три) године, не води се други кривични поступак, налазио се у притвору од 17.02.2005. године до 12.06.2008. године када му је притвор укинута,

К Р И В И С У:

Што су:

За време оружаног сукоба на територији Републике Босне и Херцеговине (БиХ), бивше Републике СФРЈ, који се водио између наоружаних формација на страни српског, муслиманског и хрватског народа у периоду од почетка 1992. до 1995.године, као припадници српске стране у сукобу на подручју општине Зворник, кршили правила међународног права и то из чл.3. став 1 тачка 1. под а) и ц) Четврте Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12.08.1949. године - ратификоване одлуком Народне скупштине ФНРЈ, («Сл.лист» бр.24/50), те чл.4. став 2 тачка а) и е) Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949.године о заштити жртава немеђународних оружаных сукоба (Протокол II од 08.06.1977. године) и то:

I

Злочини у Дому културе у Челопеку

У периоду од око 05. јуна до средине јуна месеца 1992. године, у Дому културе у Челопеку у коме су боравила 162 цивилна лица муслиманске националности из места Дивич која су била узета за таоце и незаконито затворена, и то од дана 28. маја до око 01. јула 1992. године, а међу којима је било више очева и синова, браће и других ближних сродника, као припадници јединица у саставу Територијалне одбране Зворника и то:

оптуђени Славковић Драган зв.„Торо“ и Кораћ Иван зв.„Зокс“, те лице познато по надимку «Пуфта», сви из Краљева као припадници јединице «Пиварски», а **оптуђени Филиповић Синиша зв. „Лопов“**, као припадник јединице под називом «Игор Марковић», а касније «Жуте осе»,

у више наврата, заједно, у мањим групама или самостално у току ноћи и дана улазили у Дом културе, где су саглашавајући се сваки са предузетом радњом другога, психички мучили затворене цивиле, одводили их из Дома културе без икаквог објашњења, те тако код свих затворених цивила стварали озбиљан и прекомеран страх за свој и живот својих заједно затворених блиских сродника пошто већину нису вратили и истима се губи сваки траг, а након рата је један број ексхумиран и идентификован у масовној секундарној гробници на месту званом «Црни врх», наносећи им велике патње и нарочито деградирајућим и понижавајућим поступцима према оштећенима нечовечно

поступали, а оптужени Славковић Драган и Кораћ Иван и физички мучили, повређивали телесни интегритет и убијали, те су тако:

1.

Оптужени Славковић Драган и Кораћ Иван у више наврата заједно улазили у Дом културе, те учинили следеће:

а) неутврђеног дана, а пре 10.06.1992. године, ушли у Дом са још неколико НН лица, ногама, рукама и разним предметима – палицама и слично, тукли више од два сата већи број затворених цивила, повређујући на тај начин њихов телесни интегритет, а међу оштећенима су највише тукли рођену браћу **Капићић Смаила, Капићић Сеада и Капићић Ениза**, а заштићеног сведока под псеудонимом «Један» оптужени Славковић ногом ударио у предео прса, а оптужени Кораћ пиштољем у главу, док су оштећене Капићиће тако тешко тукли, да су ови од батина пали на под Дома, где је оптужени Славковић више пута ногом ударио у предео мошница оштећеног Капићић Смаила, пребацујући му што је оштећени ожеђен Српкињом речима: «Зар ти, балија, да живиш са Српкињом», након чега су руке оштећених Капићића свезали жицом и поново их тукли, а потом одвели из Дома, па се оштећенима Смаилу, Сеаду и Енизу губи сваки траг, а чиме су остале оштећене у Дому психички мучили, наносећи им велике патње;

б) неутврђеног дана у периоду од око 05. до 10.06.1992. године, заједно из Дома извели оштећеног **Хаџиавдић Хусеина**, а затим и оштећеног **Хаџиавдић Нурију**, коме је оптужени Славковић рекао: «Немој узимати ципеле, неће ти требати», да би се по извођењу оштећених чули пуцњи, а потом оптужени из Дома извели оштећеног Ефендић Хасана, да би видео да су лишили живота оштећеног Хусеина и Нурију и да ту чињеницу саопшти осталима, што је он и учинио, те на крају из Дома извели и оштећеног Куршумовић Исмета који је морао да у путничко возило утовари мртве – Хусеина и Нурију, а лешеве Хусеина и Нурије су ексхумирани и идентификовани после завршетка рата у масовној секундарној гробници на месту «Црни врх», те на тај начин убили два цивила, а друге оштећене тиме психички мучили, стварајући код њих озбиљан страх за свој и животе својих блиских сродника заједно затворених;

в) неутврђеног дана око 08. јуна 1992. године, ногама и рукама тукли више затворених цивила, међу којима и оштећеног **Тухчић Алмира**, а затим из Дома извели оштећене **Окановић Омера и Мустафић Алију**, које потом нису вратили у Дом, да би се по њиховом извођењу чули пуцњи, те тако физички и психички мучили све оштећене. Посмртни остаци Окановић Омера

и Мустафић Алије ексхумирани су и идентификовани после завршетка рата у масовној секундарној гробници на месту званом «Црни врх»;

г) неутврђеног дана, највероватније средином јуна 1992. године, ушли у Дом културе међусобно се обезбеђујући и саглашавајући са предузетим радњама другога, повредили телесни интегритет оштећеног **Тухчић Ејуба** кога је у једном тренутку оптужени Славковић снажно ногом ударио у главу, након чега је оштећени главом ударио у зид, пао на под, те након неколико дана преминуо.

2.

Оптужени Славковић Драган, Кораћ Иван и Филиповић Синиша неутврђеног дана ушли у Дом културе у Челопеку са лицем по надимку «Пуфта», којом приликом су наредили да се поједини оштећени построје у две врсте и да се **међусобно туку** шамарима, што су они морали и учинити, за које време су се оптужени смејали, навијали, захтевали да туча буде жешћа, те тако нечовечно поступали према оштећенима

3.

Неутврђеног дана **оптужени Славковић Драган** је из пиштоља пуцао у колена оштећеном **Хацић Изету** и тиме повредио његов телесни интегритет, а потом наредио непознатом лицу да оштећеног изведе напоље, након чега га више није вратио у Дом, те је на тај начин и друге оштећене психички мучио, стварајући код њих озбиљан страх за свој и животе заједно затворених блиских сродника. Оштећени Хацић Изет је ексхумиран и идентификован по завршетку рата у масовној гробници на «Црном врху».

4.

Неутврђеног дана, највероватније средином јуна месеца 1992. године, **оптужени Кораћ Иван** повређивао телесни интегритет оштећених Окановић Мирзета и оштећеног сведока под псеудонимом «Један», тако што је два пута ударио дрвеном палицом по глави оштећеног Мирзета, а оштећеног сведока под псеудонимом «Један» у груди.

5.

Неутврђеног дана, највероватније средином јуна 1992. године, **оптужени Филиповић Синиша** из Дома самовољно одвео оштећеног Атлић Сехада, кога није вратио и истом се губи траг, те тиме психички мучио и друге

оштећене, стварајући код њих озбиљан страх за свој и животе блиских сродника заједно затворених у Дому културе.

II

**Оптужени: Славковић Драган, звани «Торо»:
Кораћ Иван, звани «Зокс»**

А)

Злочини на пољопривредном добру Економија

У периоду од око 05. до 12. маја 1992. године, када су у просторији за смештај и клање стоке на пољопривредном добру Економија у Зворнику била затворена цивилна лица муслиманске националности, међу којима су били и оштећени: Реџић Мухамед, заштићени сведок «У», оштећени сведок «Четири», Коркутовић Кемал, заштићени сведок «Х», Буквић Бего, заштићени сведок «Бета», заштићени сведок «Г», Даутовић Несиб, Чирак Исмет, заштићени сведок «Ф», Авдиспахић Јусуф, Хусеиновић Мехо, Буљубашић Абдулах, звани «Бубица», Цихић Сефудин и Авдић Сенаид, самостално, заједно или у групи са лицима «Саша», «Саво» и «Пуфта», учинили и то:

а) највероватније дана 05. маја 1992. године, када је на Економију била доведена и затворена група од дванаест цивила муслиманске националности, међу којима и оштећени сведок «Бета» и оштећени Чирак Исмет, у просторију су ушли **оптужени Славковић Драган и оптужени Кораћ Иван**, са лицима по надимцима «Саво» и «Пуфта», те су саглашавајући се сваки са предузетом радњом другог, разним предметима као што су палице и слично, тукли већи број оштећених и тиме повређивали њихов телесни интегритет;

б) дана 11. или 12. маја 1992. године, у просторију Економије ушао је **оптужени Славковић Драган** са «Савом» и том приликом прво тражио да се јави оштећени Буљубашић Абдулах звани «Бубица», па када се он јавио, питао га, која је он зверка када мора он да га испитује, а затим га тешко претукли и одузели му златан ланчић, на тај начин што је оштећеног оптужени Славковић тукао ногама и рукама по глави и другим деловима тела, а «Саво» стајао наоружан у близини и у једном тренутку са врата оштећеног врхом цеви своје пушке, скинуо и одузео златан ланчић уз речи «ово ти више неће требати», те на тај начин повређивали телесни интегритет оштећеног, након чега је он једва могао да се креће.

в) у току ноћи 11./12. мај 1992. године у просторију у којој су били затворени оштећени на пољопривредном добру Економија ушао **оптужени**

Кораћ Иван са још неколико лица, од којих је једно наредило да оштећени скину одећу са горњег дела тела, да би видели ко какву тетоважу има на телу, те у раним јутарњим часовима оптужени Кораћ Иван из просторије прво извео напоље оштећеног Даутовић Енвера, након чега су се чули ударци и Енверови јауци, па када га је након извесног времена вратио у просторију, из просторије извео оштећеног Даутовић Несиба говорећи му: «Сада си ти на реду, стари», након чега се поново чују ударци и Несибови јауци и на крају по враћању Несиба, који четвороношке упузава у просторију, из просторије извео и заштићеног сведока «Т», кога је водоводном цеви више пута ударао снажно преко леђа, од којих удараца је сведок «Т» посртао и падао на земљу, а оптужени Кораћ га потом ударао и ногом позади, да би га у једном тренутку парчетом дрвета ударио у пределу стражњице, након чега је због повреда оштећени сведок под псеудонимом «Т» једва могао да се креће, те тако оптужени Кораћ Иван повређивао телесни интегритет оштећених Даутовић Несиба, Даутовић Енвера и заштићеног оштећеног сведока «Т», који оштећени су и раније тучени на пољопривредном добру Економија, а након краћег времена оштећени Несиб је преминуо, чиме је психички мучио и друге присутне оштећене.

Б)

Злочини на Циглани

Са пољопривредног добра Економија дана 12. маја 1992. године на место звано «Циглана» - погон предузећа «Нови извор» у Зворнику, пребачено је на принудни рад око двадесет цивилних лица, међу којима су били и оштећени: Реџић Мухамед, заштићени сведок под псеудонимом «У», заштићени сведок под псеудонимом «Четири», Коркутовић Кемал, Буквић Бего, заштићени сведок «Бета», заштићени сведок под псеудонимом «Т», Чирак Исмет, заштићени сведок под псеудонимом «Ф», Авдиспахић Јусуф, Хусеиновић Мехо, Цихић Сефудин, Авдић Сенаид, које цивиле су оптужени Славковић Драган и Кораћ Иван као и лица са надимцима «Сава», «Саша» и «Пуфта» као припадници јединице «Пиварски» и територијалне одбране Зворника, чували, и то оптужени Славковић Драган од краја маја до почетка јула месеца 1992. године, а оптужени Кораћ Иван највероватније до 18. јуна 1992. године, за време док су били ангажовани и на дужности обезбеђења фабрике «Циглана», па су:

а) **оптужени Славковић Драган** у периоду од краја маја до почетка јула 1992. године, а **оптужени Кораћ** од почетка јуна до 18. јуна 1992. године, у више наврата заједно, самостално или у групи са лицима са надимцима «Сава», «Саша» и «Пуфта», кршили правила међународног права из чл.3. став

1 тачка 1. под ц) Четврте женеvске конвенције и правила из чл.4. став 1 и став 2 тачка е) и г) Протокола II, тако што су нечовечно поступали према већем броју оштећених цивила, међу којима су били и оштећени заштићени сведоци под псеудонимима «Ф», «Т», «Четири» и «У», те пљачкали напуштене куће муслиманских па и српских власника на подручју Зворника, на тај начин што су из «Циглане» изводили оштећене у различитим групама и наређивали им да из њих па и из својих сопствених кућа износе ствари: ормаре, телевизоре, фрижидере и другу робу, коју су потом присвајали, скривали са робом «Циглане», а делимично пребацивали и у Републику Србију, а оптужени Славковић Драган одузео и вредан накит оштећеног заштићеног сведока под псеудонимом «У», тако што је неутврђеног дана у периоду од краја маја до краја јуна 1992. године, извршио претрес јакне оштећеног, из исте одузео и присвојио сребрну наруквицу коју је пронашао, потом распарао поставу јакне, тражећи евентуално скривени новац:

б) почетком јуна 1992. године у фабричком кругу «Циглане» **оптужени Кораћ Иван** кршећи правила из чл.3. став 1 тачка 1. под а) Четврте женеvске конвенције и правила из чл.4. став 1 и 2 тачка а) Протокола II, психички мучио оштећене Муслимане на принудном раду, међу којима су сигурно били и оштећени Коркутовић Кемал, те оштећени заштићени сведоци под псеудонимима «Ф», «Т», «Четири» и «У», створивши код њих озбиљан страх за свој живот и телесни интегритет, тиме што је наредио да сви оштећени легну на земљу, па када су они то учинили, из пушке пуцао поред њихових тела и глава, а потом оштећеном Коркутовић Кемалу наредио да устане, циљао у њега и пуцао поред глава оштећених, за које време је оштећени Коркутовић плакао;

-чиме су извршили кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл.142. КЗ СФРЈ у саизвршилаштву у вези чл.22. КЗ СФРЈ.

Па их суд применом свих наведених законских одредби и чл.5., 33., 38., 41. и 50. КЗ СФРЈ и чл. 356. ЗКП-а,

О С У Ћ У Ј Е

1. Оптуженог СЛАВКОВИЋ ДРАГАНА на казну затвора у трајању од 15 (петнаест) година у коју му се урачунава време које проводи у притвору, почев од 17. фебруара 2005. године, када је лишен слободе, па надаље.

2. Оптуженог КОРАЋ ИВАНА на казну затвора у трајању од 13 (тринаест) година, у коју му се урачунава време које проводи у притвору, почев од 23. фебруара 2005. године, када је лишен слободе, па надаље.

3. Оптуженог ФИЛИПОВИЋ СИНИШУ на казну затвора у трајању од 3 (три) године у коју му се урачунава време које је провео у притвору, почев од 17. фебруара 2005. године, када је лишен слободе до 12. јуна 2008. године.

На основу чл.196. став 3 и 4 ЗКП-а, оптужени **СЕ ОБАВЕЗУЈУ** да на име пашала плате суду износе и то: оптужени Славковић Драган 50.000,00 динара, Кораћ Иван 40.000,00 динара и Филиповић Сениша 20.000,00 динара, све у року од 30 дана од правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења, док **СЕ ОСЛОБАЂАЈУ** обавезе плаћања трошкова кривичног поступка у преосталом делу.

На основу чл.206. ЗКП-а, оштећени **СЕ УПУЋУЈУ** на парницу ради остваривања имовинско-правног захтева.

На основу чл.355. тачка 3. ЗКП-а

Оптужени ДРАГИЋЕВИЋ ДРАГУТИН, звани «Драги» и «Босанац», од оца Радомира и мајке Миљане, рођене Васић, рођен 19.02.1968. године у селу Гостиље, Сребреница, Босна и Херцеговина, Србин, држављанин Републике Српске и Босне и Херцеговине, са пребивалиштем у Сребреници, ул. Карађорђева бб, завршио средњу трговачку школу, незапослен, неожењен, без деце, војску служио 1987. године у Сремској Митровици, води се у ВЕ СО Сребреница, без непокретности, осуђиван пресудом Основног суда у Сребреници, бр.К-272/86 од 19.04.1989. године, због кривичног дела из чл.159. став 1 у вези става 2 КЗ СР БиХ, те му је изречена условна осуда – 3 (три) месеца затвора, условно на 1 (једну) годину, казна брисана и пресудом Округног суда у Београду, К-1419/04 од 15.07.2005. године на казну затвора у трајању од 20 (двадесет) година, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл.142. став 1 КЗ СРЈ, започео издржавање ове казне, налазио се у притвору по предмету К.В. 5/2005 Већа за ратне злочине Округног суда у Београду од 30.06.2006. године до 12.06.2008. године, када му је притвор укинут.

ОСЛОБАЂА СЕ ОД ОПТУЖБЕ

Да је:

За време оружаних сукоба на територији Републике Босне и Херцеговине (БиХ), бивше Републике СФРЈ који се водио између наоружаних формација на страни српског, муслиманског и хрватског народа, у периоду од почетка 1992. до 1995. године, као припадник српске стране у сукобу на подручју општине Зворник, кршио правила Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12.08.1949. године (Четврта женевска конвенција) и правила Допунског протокола уз женевске конвенције од 12.08.1949. године о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба (Протокол II), на тај начин што је:

У периоду од **28. маја до 01.07.1992. године** у коме су 162 цивилна лица муслиманске националности из Дивича била противзаконито узета за таоце и заточена у Дому културе у Челопеку, међу којима је било више очева и синова, браће и других блиских сродника, као припадник јединице у саставу територијалне одбране Зворника, под називом «Жуте осе», заједно са оптуженима Славковић Драганом; Кораћ Иваном и Филиповић Синишом, кршио правила из чл.3. став 1 тачка 1. под а) и ц) Четврте женевске конвенције и правила из чл.4. став 2 тачка а) и е) Протокола II, тиме што је неовлашћено дању и ноћу, у више наврата заједно са оптуженима Славковић Драганом, Кораћ Иваном и Филиповић Синишом улазио у Дом културе где су, саглашавајући се сваки са предузетом радњом другог, убијали, физички и психички мучили заточене цивиле, тукли их и телесно повређивали, самовољно и без икаквог повода и разлога одводили из Дома културе, не саопштавајући која ће бити њихова даља судбина, те тако код свих затворених цивила стварали озбиљан и прекомеран страх за свој и живот блиских сродника заједно затворених, пошто готово никога кога су одвели нису вратили и истима се изгубио сваки траг да су у животу, а након рата је један број ексхумиран и идентификован у масовним гробницама на местима «Црни врх», «Рамин гроб» и «Снагово», те на други начин психички мучио све оштећене наносећи им велике патње, од њих одузимао лични новац и ствари од вредности и нарочито деградирајућим и понижавајућим поступцима према оштећенима нечовечно поступао, на тај начин што је заједно са њима најмање у два наврата ушао у Дом културе, саглашавајући се са предузетим радњама других непрекидним присуством и личним наоружањем, у Дому се међусобно обезбеђивали и тако код оштећених стварали уверење потпуно безнадежног пружања било каквог отпора и то тако што је:

- неутврђеног дана почетком јуна, а пре 10. јуна 1992. године, ногама, рукама и разним предметима заједно са оптуженима Славковић Драганом,

Кораћ Иваном и Филиповић Синишом тукао више од два сата већи број заточених цивила, наносећи им бројне телесне повреде, тако што је свако од оптужених некога од оштећених тукао рукама, ногама и предметима које је носио са собом – мотке, палице и слично, а међу оштећенима посебно оштећеног под псеудонимом «Један» и браћу Капицић – Смаила, Сеада и Ениза и то тако што је заштићеног сведока «Један» оптужени Славковић ногом снажно ударио у предео прса, а оптужени Кораћ пиштољем у главу, док су оштећене Капициће сви тако тешко тукли, да су ови од батина пали на под Дома, где је оптужени Славковић више пута ногом снажно ударио у предео мошница оштећеног Капицић Смаила, пребацујући му што је оштећени ожењен Српкињом речима: «Зар ти, балија, да живиш са Српкињом», након чега су руке оштећених Капицића свезали жицом и поново их тукли, а потом одвели из Дома, а до сада оштећени Смаил, Сеад и Ениз нису се појавили међу живима, а друге оштећене у Дому на тај начин и психички мучили и злостављали, јер су морали нежељено присуствовати мучењима својих најближих сродника и слушати њихове болне јауке и крике, те

- неутврђеног дана после неколико дана од догађаја од 10./11.06.1992. године у Дом ушао са оптуженима Славковић Драганом, Кораћ Иваном и Филиповић Синишом, те лицем са надимком «Пуфта», којом приликом су наредили да се сви оштећени построје у две врсте, међусобно туку шамарима, што су ови морали и учинити, за које време су се они смејали и навијали и захтевали да туча буде жешћа, те тако физички мучили и злостављали све заточене цивиле,

- чиме би извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл.142. став 1 КЗ СФРЈ у саизвршилаштву, у вези чл.22. КЗ СФРЈ.

На основу чл.197. став 1 ЗКП-а, **трошкови кривичног поступка у овом делу падају на терет буџетских средстава суда.**

Образложење

Оптужницом Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије, КТРЗ 17/04 од 12.08.2005. године, стављено је на терет оптуженима Грујић Бранку, Поповић Бранку, Вучковић Душану, Славковић Драгану, Кораћ Ивану, Филиповић Синиши и Драгићевић Драгутину извршење по једног кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл.142. став 1 КЗ СФРЈ.

Захтевом за спровођење истраге, осим ових оптужених, био је обухваћен и **Јанковић Дарко, звани «Пуфта»**, коме је решењем истражног судије Ки.В. бр.3/05 од 18.03.2005.године одређен притвор из разлога предвиђених одредбом чл.142.ст.2 тач.1 и 5 ЗКП-а, а дана 15.08.2005. донета је наредба за издавање потернице, те решење којим је против окривљеног **прекинута истрага** јер исти није био достижан државним органима, а на основу одредбе чл.252.ст.2 ЗКП- а.

На главном претресу одржаном 28.11.2005. године услед смрти оптуженог **Вучковић Душана, званог «Репић»**, решењем је обустављен кривични поступак према њему.

Дана 06. марта 2008. године *Тужилаштво за ратне злочине поднело је чињенично измењену и прецизирану оптужницу*, а на главном претресу одржаном 14. априла 2008. године, *предложило да се кривични поступак у односу на оптужене Грујић Бранка и Поповић Бранка раздвоји и посебно доврши*, будући да су сви предложени докази у односу на оптужене Славковића, Кораћа, Филиповића и Драгићевића изведени, што није случај и у односу на оптужене Грујића и Поповића, у односу на које је и доведена до краја истрага због новог кривичног дела ратни злочин на истом локалитету и у истом периоду, те би продужење трајања поступка у односу на оптужене Славковића, Кораћа, Филиповића и Драгићевића било нецелисходно.

Оптужени и њихови браниоци оставили су суду на оцену овај предлог, а на главном претресу дана 26.05.2008. године поднета је нова измењена оптужница, те је суд донео **решење о раздвајању поступка у односу на оптужене Грујић Бранка и Поповић Бранка (у рату мајор Марко Павловић)**, према којима ће се исти посебно довршити.

У својој завршној речи на главном претресу дана 27.05.2008. године, након анализе изведених доказа, *заменик тужиоца за ратне злочине* предложио је да суд оптужене огласи кривим, осуди на казне по закону, обавезе да плате трошкове кривичног поступка, ценивши све, како отежавајуће, тако и олакшавајуће околности приликом одмеравања висине казне.

Пуномоћници оштећених су у завршној речи указали на изведене доказе, оценивши да је оптужница доказана бројним изведеним доказима, квалитетним исказима сведока, материјалним доказима, у потпуности прихвативши анализу изведених доказа од стране тужиоца у чињеничном смислу у односу на радње које су стављене на терет оптуженима, уз напомену да приликом оцене индивидуалне кривичне одговорности оптужених треба имати у виду и чињеницу да су они подстицани са разних страна, и из Србије, да дођу на ратиште, па и да врше ратне злочине, а неки од њих у то време имали су свега осамнаест година. Предложили су да суд оштећене упуту на парницу ради остваривања имовинско-правног захтева који су истакли.

Одбране оптужених

Оптужени Славковић Драган се у фази истраге бранио ћутањем, те на главном претресу 01. и 2.12.2005. године и на каснијим претресима изнео одбрану, потврђујући своје присуство на зворничком ратишту у критичном периоду, као и боравак на локацијама Дом културе Челопек, Економија и Циглана, делимично потврдивши наводе оптужнице. Током главног претреса а након саслушања сведока и оштећених, оптужени је делимично изменио одбрану, потврђујући своје учешће у одређеним радњама, о чему ће касније бити више речи.

Навео је да је почетком октобра 1991. године мобилисан у свом месту Ратина код Краљева, те да је у Вуковару био месец дана у саставу територијалне јединице са краљевачком јединицом, а потом се вратио кући да би у новембру 1991. године са другим снајперистима био на обуци у касарни «Бубањ Поток» јер је важио за једног од бољих снајпериста. Средином априла 1992. године позван је од стране официра ЈНА ради извршења специјалног задатка, те је са још једним снајперистом кренуо сматрајући да је то нешто у интересу државе, иако је тада радио као машински техничар. Стигли су у српски део Сарајева, извршили задатак, вратили се кући, након чега су код њега долазили представници СНО, Српске радикалне странке у Краљеву, Арканови људи да га ангажују као добровољца, а било је и позива да се активира као војно лице, што је одбио, иако су му нудили и чинове. Негде око 20.-25. априла ипак је пристао, на убеђивање мајора Цветковића из КОС-а и Ратка Радојчића, да са још неколико снајпериста оде на петнаест дана на Пале. Њега и неког Сашу кога је упознао у Београду у «Бубањ Поток» је из Краљева у Београд довезао Цветковић. Били су дан-два у хотелу «Србија». То је било негде око 01.маја и ту су он и Саша упознали групу од десет људи из Вуковара, пет мушкараца и пет жена обучених за ратовање и пружање прве помоћи, међу којима је била и његова будућа супруга. Војним аутобусом кренули су за Босну и стигли у Зворник. У центру их је примио Брано Грујић, који се представио као председник Владе, а потом је дошао и командант ТО мајор Марко Павловић,(опт.Бранко Поповић) који се тако представио, увек био у униформи и носио пиштољ «магнум». Њих двојица су их сместили у дечије обданиште и ту су били два, три дана без униформе, а онда су добровољци из Вуковара обукли СМБ униформе, што он и Саша нису хтели, мислећи да ће ићи даље за Пале. Међутим, пошто су ту остали, добили су маскирне униформе, које је лично донео мајор Цветковић из Краљева. Првих дана није видео да је ико носио те маскирне униформе, а касније их је видео на неким борцима јединице «Пиварског», док је више њих носило СМБ униформе. Саша и он задужили су по снајпер, а командант ТО их је заједно са добровољцима из Вуковара распоредио у јединицу «Пиварског» која је имала три вода и још неки летећи, који је био увек на испомоћи, у којем су били «Пуфта», «Зокс», Сава, а касније су пребацили и њега и Сашу, када је негде пуцњава и нешто опасно. Ту је био и Нишки као и Пиварски и он не зна ко је

био главни од њих двојице и то им је рекао мајор Павловић да ће они бити код Пиварског и Нишког. Нишки је касније био рањен, па је командовао Пиварски, а и мајор када их је распоредио, рекао је да ће бити под командом Пиварског који је, пак, био под командом ТО Зворника – мајора Марка Павловића, који се тада тако звао. У Зворнику остају око месец дана, обучавају избеглице и цивиле који стижу у Зворник, бежећи на слободну територију. Десет дана по доласку, Пиварски у обданиште доводи «Пуфту», Саву и «Цецинац» - «Зокса» (оптуженог Кораћа), кога су они Краљевчани звали «Цецинац», јер је носио пушкомитраљез «84» - «Цецу», а имао је и надимке «Хладни», «Ледени». Пиварски их је представио као борце из Краљева и рекао им да су и они под његовом командом у јединици за специјална брза дејства – летећи вод.

Напомиње да је био још неки «Зокс» из Шапца, Ваљева, крупнији од овог из Краљева. Тада је Пиварски прикључио и њега и Сашу овој групи, као и групу из Вуковара. Наводи да има надимак «Торо», да никада није имао надимак «Мајор», те да је имао пиштољ 7,65 мм, а «Зокс» пушкомитраљез «Цецу», док су «Пуфта» и Сава имали аутоматске пушке. У мају се слабије виђао са њима, јер се одмах одвојио са Нишким, који се оженио са Данијелом из Вуковара, док је он почео да живи са Светланом. Његова жена Светлана упознала је Ану Стевић, која је становала у згради до обданишта и једном је њега, Пиварског, Нишког и «Зокса» позвала на вечеру где је причала о неком «Бубици» који ју је вређао у реду за хлеб, извукавши је из реда, ухвативши за груди и откинувши јој брусхалтер, рекавши «шта ћеш ти, Српкињо, у турску земљу». Онда је неко од присутних рекао да је тај «Бубица» на Економији. Он није ни знао шта је **Економија**, али је сутрадан отишао тамо са Сашом, Савом и пар територијалаца – Зораном «Чодом» на Економију и први пут видео затворена лица. На питање пуномоћника оштећеног, од кога је добио наредбу да саслушава Буљубашића, навео је да је Пиварски лично наредио «Сплићи» и њему да га испитају и провере да ли је ту жену вређао. Било их је пар затворених у маскирним униформама, који су се предали са Кула града или заробљени, не зна, и било их је око двадесетак у тој просторији од око двадесет квадрата. Седели су на поду, није било никаквог намештаја, била је празна просторија. Нико од њих није био повређен, а чувала их је зворничка обична плава милиција – четири, пет чувара. Тада је Сава питао «Бубицу»: «Јеси ли ти Бубица, шта си завршио од школе», јер је једини он био лепо обучен, елегантан. Сава га је питао да ли познаје Србе, а он је рекао да је он кућни пријатељ са Србима и онда га је оптужени питао да ли је некада вређао неког на националној основи, а тај «Бубица» је рекао да није. Наводи да му је онда рекао да му неће ништа бити ако каже истину, али да је «Бубица» слагао, па му је оптужени рекао: «А жену», и тада му је ошинуо један шамар. Пошто је слагао, Сава му је рекао да ће довести ту жену, Ану којој је у реду откинуо брусхалтер, а онда је «Бубица» све признао и тада му је Сава ошинуо један шамар. Наводи да од тада није видео «Бубицу».

То је био можда 10., 15., мај и тада је једини пут ушао на Економију. Наводи да је тада питао ко је био на Кула граду, да се јавило њих пет, шест, да

је један био у маскирној униформи НАТО, да га је он издвојио у другу просторију, где је била стража, питао га колико их је било на Кули (тврђава изнад Зворника), колико је било оружја. Када се вратио у ону просторију где су били заробљени, видео је да су неки већ били свучени и требали су да раде неке ствари које је он прекинуо. Наводи да се задржао десетак минута у другој просторији и када се вратио у ону прву где су остали територијалци, видео је ту сцену и раздрао се, јер је њих троје, четворо заробљеника било голо, викао је «ко је то наредио» и драо се на неког Зорана који је рекао да је заменик Пиварског, како га није срамота и онда су они сви окренули пушке у њега, па је и он то учинио и рекао им да више то никада не смеју у његовом присуству да ураде. Тако нешто он никада више није видео, нити је икада био присутан када се тако нешто дешавало, ако се дешавало. Није видео да ли је Сава узео неки ланац и прстен од «Бубице», а сигурно би му то забранио да је видео. Том приликом и Саша је извео једног заробљеника у маскирној униформи из те просторије.

Наводи да је он том приликом на Економији испитивао затворенике по овлашћењу команданта Пиварског, ко је био на Кули, шта има од оружја, јер је једно од његових задужења било да контролише предају оружја и саслушава на те околности, те да је тада можда умео да испитује, обзиром да је био војни полицајац тада и носио је бели опасач војне полиције. Пиварски је имао свеску коју је нашао неко од бораца када су се повлачили са Кула града, у којој је писало ко је шта дужио од наоружања од тих Муслимана. У моменту када је «Бубици» ударио шамар, имао је пиштољ са собом, нож никада није носио, не воли ни да га види, нити је носио буздован. Од обуће је носио црне војне чизме, а некада и цивилне ципеле, а на глави увек војничку капу - беретку. Имао је полицијску палицу коју су му украли први дан по доласку.

Након саслушања оштећеног под псеудонимом «Бета» 11.07.2006. године, који је тврдио да може да се закуне да га је «Торо» тукао и то на Економији, као и да је имао буздован, оптужени је навео да то није тачно, јер он није носио буздован, већ неки Тале из Зрењанина, док је он носио црну полицијску палицу, наводећи да је сведок инструктиран, иако му је предочено да је сведок то тврдио још 1996. године пред истражитељима Хашког трибунала.

Вучковић Душка, званог «Репић» са којим се терети да је вршио дела у оптужници, никада није видео и више пута у току претреса заклињао се у своје троје деце да га је први пут видео у УБПОК-у када је ухапшен 17.02.2005. године, а његовог брата **Вучковић Војина, званог «Жућа»**, кога је знао из те јединице «Жуте осе» и неког «Тополу» из јединице, је виђао, док друге из те јединице није познавао. Филиповић Синишу и «Босанца» никада није видео, нити их познаје и пошто је било више група које су улазиле у Дом у Челопеку и на друга места, ти Муслимани су их сигурно помешали. Уопште су највише улазили у Дом Лозничани и територијалци и Арканов командант Пеја, односно тако се причало у то време. Наводи да је Зворник напустио негде 16. маја и био је код куће три недеље. Када је расформирана Војска ЈНА, дошла је војна полиција и тај командант који га је одвео, их је вратио у

Краљево војном кампањолом – њих петорицу из Краљева. После две, три недеље звао га је Нишки, питао га да ли хоће да се запосли, рекавши му да и његова Светлана ради као секретарица у некој «Циглани», где је директор Миша Јовић, где би он могао да буде као цивилно лице шеф обезбеђења, а он је то одбио. Међутим, вративши се крајем маја у Зворник, Светлана му је рекла да је трудна, те је он остао и радио на «Циглани» месец дана – цео јуни је био ту, од око 02. јуна, јер је за рођендан 28 маја био код куће.

Дошавши крајем маја на «Циглану», ту га ангажује директор Мишо Јовић, поставља га за шефа обезбеђења и ту затиче двадесетак заробљених лица у две просторије за које не зна ко их је ту довео. Ти људи су ту радили и њему је речено да их је ангажовао директор за потребе производње, ту су спавали, хранили се као и други старији радници фабрике који нису били на ратишту. Чувао их је портир – стражар да не излазе напоље и нису могли да иду кући. Он је био шеф обезбеђења и имао је шест, седам чувара који су радили по сменама и чували ове док раде да не побегну. Чуо је да су када он није био ту, улазиле неке групе, ваљда избеглица и малтретирали те људе и њему су се жалили, јер су их тукли. Наводи да су са њим излазили пар пута по потреби ради утовара и истовара на стовариштима ван фабрике на основу овлашћења директора. Са њима је био свакодневно, причао, а већини је куповао и цигарете, увек их је чувао и штитио. Чуо је да је «Пуфта» једног од њих убио, али он то није видео, јер није био ту. Њему је то саопштено када је дошао на «Циглану» те вечери, а наиме, да је «Пуфта» извео неког заробљеника који је имао истетовирани полумесец, да га је тукао и на крају убио. Питао је портира шта је предузео, а он му је рекао да ништа није смео, јер би и њега «Пуфта» убио, па се онда мало драо на портира, питао га зашто има пушку, зашто је то допустио. Мисли да је «Пуфта» био сам када је убио тог човека, а иначе он се са «Пуфтом» у старту закачио и никада се нису подносили. После тог догађаја нашао је «Пуфту» у Малом Зворнику, био је пијан и дрогиран и рекао му је да се не сећа шта је урадио. «Пуфта» је био доста млађи од њега, пунији, крупнији, имао је око 110-120 килограма.

Наводи да је само он био запослен на «Циглани», а да су понекада навраћали и Сава, Саша, «Пуфта», а «Зокс» - «Цеца» кога је често виђао, долазио је пар пута на «Циглану» у пролазу, јер су имали и борбе, па су били заједно у акцији, Оптужени никога није постављао за стражара, већ их је он само преузео како их је поставио директор, а уједно их је и штитио, јер су се ти старији стражари плашили од група које су долазиле. Једном приликом четворица заробљених су побегли, ударили старијег стражара у трећој смени и отели му пушку.

Након сведочења сведока Јовић Милорада, директора «Циглане» (31.10.2006. године), који је изјавио да је «Торо», који је иначе био војник у маскирној униформи и шеф обезбеђења и допреме материјала, имао под собом «Зокса», «Пуфту», а после и неког Саву, који су такође засновали радни однос у «Циглани», али били мало и отишли након можда петнаестак дана, јер није био задовољан са њима, те убачени на платни списак као и «Торо», оптужени

је навео да он онда то није знао у то време и да се сада извињава, јер је он у то време био четири пута на терену.

Негирао је наводе оптужнице да су затвореници морали да иду да пљачкају за њих, наводећи да је у то време дошло много избеглица, да су улазили у празне куће, усељавали се, крали, препродавали ствари, а онда је Влада донела уредбу коју је потписао њен секретар Стево Радић, да се из свих напуштених кућа, и српских и муслиманских, дотерају фрижидери и замрзивачи у «Циглану» и неко друго стовариште близу команде, да би се извршила дезинфекција, јер се појавила жутица. Наводи да су можда доносили и телевизоре и веш-машине, јер је више пута дошло до убиства између избеглица које су се отимале око тих ствари. Објашњава да му је директор Миша Јовић дао писмену одлуку са потписом Стеве Радића да може те ствари из празних кућа да доноси у «Циглану», што је и чинио и одлуку увек носио код себе. Његова група носила је ствари у «Циглану», а друга група коју је одредио Стево Радић ствари је носила прекопута СУП-а у неки магацин – стовариште у Зворнику. Од «Циглане» је добио камион «Заставицу 640» у коју је могло да стане до пет тона робе, а Муслимане је узимао као радну снагу за утовар и истовар робе, коју су доносили у круг «Циглане» и коју су куварице ту прале и дезинфиковале. Не зна шта се са стварима даље дешавало, али у Краљево ништа није отишло, јер преко Дрине ништа није могло да прође, мада су само Лозничани – Гогићева екипа знали за неки прелаз, јер су они били војна полиција и они су уствари тамо највише и крали, јер су могли да превезу робу у Србију. Зна да је Капетан Драган покрао цео Дивич. Навео је да директор «Циглане» Миша Јовић треба да има ту одлуку за доношење ствари у «Циглану». Док је био на «Циглани», није више имао везе са Пиварским, мада када би био неки напад, Пиварски је долазио по њега и водио га у борбе, а два пута је ишао и ради извршења неких задатака у Брчко, у Дуги Засеок. У то време, на кошуљама су имали ознаку Специјална јединица «Кобре». Након саслушања сведока Милорада Јовића изнео је да је, уствари, њему Нишки био први командант, а онда је Пиварски преузео јединицу Нишког и они су поделили чете, да је Нишки долазио да обиђе жену на «Циглани», да не може да се сети да ли га је Нишки ту довео, али иако му у јуну није био надређени, Нишки и Пиварски су долазили када је било хитних случајева и када му они тада нешто нареде, он би извршавао те војне задатке, а остатак времена био је на «Циглани».

Мајора Марка Павловића (опт. Бранка Поповића) више пута је виђао и Марко је вероватно знао да је њега (оптуженог) Државна безбедност послала у Зворник, а једном приликом Марко га је звао и питао да ли познаје некога у Краљево од старешина, а оптужени је рекао да зна целу команду. Марко га је замолио да назове команданта ТО у Краљево, јер су ухватили једног Муслимана који је прелазео Дрину, капетана прве класе – Хусу Паравлића, чије име је запамтио. Марко га је тада звао и на његов захтев оптужени је звао команданта ТО у Лађевцима. То је било увече, ступили су у контакт и онда је тај из Лађеваца или потпуковник Гојковић – командант ТО у Краљево рекао да се Паравлић хитно доведе у Краљево и испита. Марко Павловић је тада

наредио оптуженом и Кораћ Ивану званом «Цецинац» да га доведу за Краљево, што су они исте ноћи и урадили и спровели га до Краљева, потпуно коректно, а после га је чак и виђао у Краљеву и тај Паравлић му се захвалио што су били фер. Не сећа се када је то било. Не сећа се тачно када је напустио «Циглану», али зна да је отишао са супругом за Краљево, а потом у Петровац на море и тамо прочитао у новинама да су ухапшени припадници «Жутих оса». Наводи да је ишао у пратњи Пиварског и Нишког који су улазили код Марка Павловића, а он је седео испред, да је са Нишким ишао код команданта Марка и да је ту пар пута виђао и Жућу, да су они улазили унутра, да је више пута био са Нишким, а мање са Пиварским у пратњи, а да му је после Нишки преносио задатке које би примио од Марка, а Нишки и Пиварски су свакодневно ишли код мајора Павловића на разговор да приме задатке и били су при ТО. Лично није присуствовао разговорима између Марка и Пиварског. Пиварског је обавештавао о ономе што је видео у затворима и против чега би се побунио, а он је ваљда обавештавао Марка који је био главни свима на том подручју и од кога је Пиварски добијао наређења, док је оптужени конкретно упутства добијао већином од Пиварског, његовог заменика «Сплиће», Нишког. Мисли да у сваком рату милиција припада војној команди, тако да је полиција у рату била под њиховом – војном командом. Иначе, војну књижицу није носио на ратиште, време проведено у Зворнику му није уписано, али је од команде ТО добио оправдање за одсуство у фирми. Навео је да мисли да је после дошао потпуковник Благојевић и да Марко више није био командант, а то је било када се расформирала Војска ЈНА. Војска Републике Српске вероватно је већ била формирана у време док је он био на «Циглани» (јуни), а док није дошао Благојевић, Марко је све командовао.

Имао је плату која је била симболична у то време, мада је била можда мало јача него нормална плата и лично их је исплаћивао командант Марко, он и његов лични секретар по списковима. Тај секретар долазио је код Пиварског, улазио у команду и по списку вршио исплату плата које је Марко одобравао. Плату су добијали једном месечно и добио је плату, заправо, за два месеца, два пута, а у «Циглани» је добио плату од директора Јовића и ту је имао мало бољу плату.

Оптужени се изјашњавао о наводима оптужнице и након саслушања сведока који су били затворени на «Циглани». Након саслушања сведока - оштећеног «Бета» (11.07.2006. године), оптужени је рекао да је шофер «Тајин» одређивао шта ће они да утоварују, да је он више пута ишао са затвореницима, а да су после дошли Лозничани када је он већ напустио «Циглану» и могуће је да су оштећени товарили са Лозничанима, али не са њим и заправо он није ни гледао шта су товарили и није га занимало.

Након саслушања оштећеног под псеудонимом «Т» (29.01.2007. године), објаснио је да је уствари директор наређивао где, шта и који дан да товаре и ишао је испред њих, а дешавало се касније да су товарили и сами. Након саслушања сведока «Ф» (30.01.2007. године), изнео је да је по Зворнику возио све те људе како му је наређено, данас петорицу, сутра четворицу, да је

роба прво довожена у «Циглану» где је била комисија и да он не зна где је то даље ишло, а потврдио је да је у Српској Вароши скупљао материјал са затвореницима – цемент, гвожђе, опеку, грађу, плочице, али да је све ишло у «Циглану». Након саслушања оштећеног под псеудонимом «У» (29.06.2007. године), негирао је да је «Пуфти» бројао неки новац у «Циглани», рекавши: «Знаш посао», како је то оштећени навео, као и да је узео неку сребрну наруквицу од оштећеног. Након саслушања сведока Којић Радомира званог «Тајин» (29.05.2007. године), који је радио као возач у «Циглани», а у критичном периоду као референт набавке и то до половине јуна, оптужени је навео да су у почетку пет, шест дана са неког стоваришта према Козлуку терали блокове, грађу, директно у «Циглану» и да је тада био и «Тајин», односно да је увек неко од шофера показивао одакле да се товари, мада можда је он рекао Тајин, а можда је био и други возач – «Бабин», више није сигуран. Додао је да је директор такође говорио да иду у куће и скупљају фрижидере, замрзиваче, слике, тепихе, те да су првих пет дана ишли са два камиона на утовар грађе, а касније су били фрижидери, телевизори, машине и касније је добио други папир за прикупљање електроматеријала и технике, такође са потписом Стеве Радића.

Након што је дана 26. маја 2008. године заменик тужиоца за ратне злочине презентирао суду потврду за прикупљање грађевинског материјала и друге опреме од 01.07.1992. године у фотокопији, коју је накнадно прибавио од сведока Милорада Јовића, директора «Циглане», оптужени је изнео да се сећа да је на тој потврди за прикупљање материјала био потпис секретара Стеве Радића, као и да су биле две потврде и да је једна била краћа - мала са великим печатом и можда је то била та прва пре ове од 01. јула и он је њу носио код себе и више пута показивао када га је заустављала милиција. Навео је да је сва роба која је дотеривана, прво дотерана у «Циглану» и да је сва роба највише ишла - Дрина-Јадар-Лозница и то по линији директори-инжењери, а да је највише робу «ваљао» директор Миша Јовић и Стева Радић, секретар Владе, који му је давао потврде.

Оптужени наводи да га је једном приликом када су Муслимани убили команданта првог вода Бошка, позвао Пиварски, те је са њим и групом територијалаца отишао у **Дом културе у Челопеку** (где су били затворени Муслимани). Два дана нису могли да сахране Бошка, па је Пиварски давао двеста Муслимана за размену, за његову главу. Вероватно је Пиварски рачунао на ових двеста људи из Дома када је рекао да нуди двеста људи за размену за Бошкову главу, а разменама се бавио Пиварски, а можда и Марко, и стално је било неких преговора и договора око размена. Неко од мештана – тих територијалаца рекао је Пиварском да су у том Дому браћа од стричева Муслимана који су заклали Бошка, па је он са петнаест-двадесет територијалаца, Пиварским и Нишким ушао у Дом. Ту су била три рођена брата и четири браће од стричева, укупно њих седам, осам, које је Пиварски издвојио, извео најмлађег и рекао му да се не враћа и да пошаље Бошкову главу у торби по некој жени и дао му часну реч да нико од његове браће неће бити убијен. Не сећа се презимена те браће, можда су били неки Меховићи,

Шеховићи. Том приликом у Дому су сви затвореници били малтретирани, наводи да је можда и он некога ударио, али се не сећа, био је изреволтиран, мада никога није клао, нити убио, али су их ти територијалци највише тукли. Не сећа се када је то било и мисли да нису били «Зокс» и «Пуфта», а што се тиче Репића, он и његова екипа никада са њима нису били. Морали су да вуку територијалце да више не бију те затворенике, а тукли су их ногама, рукама, пушком, он, Пиварски и Нишки који је био тада повређен, а можда је и оптужени некога од њих случајно закачио. Наводи да је тада био дан и да је стража била ту, али Пиварски када је ишао, он је био као Бог, док је Жућа био главни за своју групу. Стражари нису ништа смели да кажу, а више пута се дешавало да се улази у Дом да се узму неки Муслимани ради размене за Србе које би заробили Муслимани. У Дому је било пуно људи, можда њих стопедесет, седели су на патосу, имали су осветљење, није било кревета. Он је мислио да су то заробљена лица и зна да је Пиварски имао списак ко је дужио оружје, па су их некада изводили из Дома, испитивали да ли имају оружје, водили их кући и они би показивали оружје. То није био његов једини задатак. Укупно је у Дому био два или три пута. Не сећа се да ли је први или други пут био овај случај везано за погибију Бошка на Дрињачи, али зна да га је једном послао Пиварски да оде у Дом по тројицу, четворицу инжењера који су били потребни «Глиници», те је отишао са три, четири територијалца у Дом, ушао и питао ко има завршен факултет, те се јавило њих доста, а тражио је машинске инжењере и једног електроинжењера и извео четворицу, одвео у «Глиницу» код Пиварског који је издвојио тројицу, а једног је вратио, те га је оптужени вратио у Дом.

Том приликом када су дошли по инжењере, пар територијалаца је ударало затворене, а он се драо на њих и прекинуо то, рекавши да не смеју да злоупотребљавају његов улазак у Дом. Иначе, он је једини имао бели опасач. Пиварском нико од стражара није смео да тражи одобрење, јер је он био десна рука Марку Павловићу и увек је код Марка био на рапорту.

Трећи пут је са «Сплићом» кога су звали «Мајор Сплића» - замеником Пиварског, ушао да изведу два човека из Дома који су имали пушкомитраљез. Био је један Муслиман који је цинкарио, а био је у Дому и он је давао списак ко има шта од оружја. Том приликом Пиварски је рекао њему и «Сплићи» да изведу двојицу, те су им стражари отворили врата и он или «Сплића» су рекли по имену и презимену да се јаве та двојица, али он не може да се сети тих имена, те су их извели ван Дома. Када су их извели, та двојица затвореника су видели да Пиварски држи везаног доушника, којег су довели из града колима, ваљда из неког затвора, па су они осетили због чега су изведени, јер неки нису хтели да предају оружје, а који су предали, нико их није дирао и онда су та двојица почели да беже ка Дрини и полиција их је убила – стражари. Мисли да су то били мештани резервисти и он је лично то видео. Ту је био и «Сплића» и Пиварски и шофер Пиварског – Стева Радић који се зове исто као и секретар општине Стево Радић. Потом је «Сплића» поново ушао у Дом, извео некога од затворених да утовари тела убијених у црвеног «Кеца» и негде их је одвезао. Оптужени се вратио са Пиварским у команду. Не сећа се у ком периоду су

биле ове три посете Челопеку. За Дивич је чуо, али никада у њему није био и у то време није знао да су затворени људи у Дому културе били из Дивича. Пиварски је том приликом када је полиција убила двојицу био ту, па он није имао потребу никога о томе даље да обавештава. Чуо је и да су затвореницима у Дому културе одузимани новац и златни накит.

У истом том периоду добили су дојаву од истог доушника да је неки који је држао бензинску пумпу, добио доста наоружања, па су га извели из Дома, и он их је одвео кући, показао скривено оружје под сеном и комбајном, сам извадио две, три зоље, аутоматску пушку, а оптужени га је после вратио у Дом.

Након саслушања оштећених из Дома културе у Челопеку, оптужени Славковић је у својој одбрани додавао неке детаље и описивао своје учешће у још неким догађајима. Наиме, након саслушања оштећеног «В» (14.06.2006. године) објаснио је да је један од двојице затвореника које су они извели, рекао другоме: «Бежи», да су се потом чули рафали и да он има име милиционера који је пуцао, чији се отац хвалио да је његов син убио човека који је побегао стопедесет метара, док је након саслушања сведока «Један» (15.06.2006. године), изнео да никада није узимао новац, да је увек био гласан и јасан када је улазио тражећи оружје, да се мало више драо, те су их изводили из Дома, јер се знало ко има оружје и водили по Дивичу кући да узму оружје, као и да никоме није пуцао у колено, нити везивао жицом неке затворене са «Зоксом», јер је он имао лисице, а поновио је да није био ту за **Бајрам**, (догађај од 10.06.1992.године када је, према оптужници, убијено 9 затворених цивила), нити је био присутан када је неко лице заклано и он би први пуцао у «Пуфту» и Репића да је био ту. Након саслушања оштећеног «Два» (16.06.2006. године), оптужени је негирао да је пуцао у колено оштећеном Изету, како је то сведок тврдио, рекавши да су га можда помешали са неким другим, док је након саслушања сведока «Три» (07.07.2006. године), изнео да он зна да је дато 50.000 ЕУРА да се он оптужи, а да се дело скине са «Пуфте» и тврдио да су Сава и Саша стално улазили у Дом, а он свега два, три пута, можда само једном са «Зоксом». Пошто је саслушан сведок «А» (10.07.2006. године), оптужени је негирао да је људе везивао жицама и изводио, јер је он дужио лисице, а што се тиче три брата Капицића, које су сведоци помињали, наводи да је могуће да су била та три брата као што наводи сведок, када је Бошко погинуо па су ушли њих петнаестак револтирани и батинали их, али не може да каже да ли су били и «Зокс», Сава, Саша, «Пуфта», «Сплића», можда су сви били, не сећа се, само зна да је један од браће одведен да би донео Бошкову главу, али не зна како се презивао. И тада је тврдио да није пуцао у колено Изету Хаџићу, али је том приликом додао да је то уствари урадио човек који није оптужен и он не жели да му каже име, јер је то ружно. Додао је тада да је можда три, четири пута ушао у Дом и да су му се стражари жалили да је «Пуфта» свашта радио у Дому.

Након саслушања сведока «Алфа» (30.11.2006. године), оптужени је навео да је у Дом улазио само по наређењу, али никада са Репићем и да до

сада није ниједном рекао и да је увек оспоравао, али жели да каже да мисли да је том човеку у колено пуцао Зоран Јовановић из Каракаја, који се закачио са тим што му је пуцано у колено, опсовао му мајку четничку, овај њему муслиманску, извадио пиштољ и хтео да га убије, па га је он – оптужени ухватио за руку, повукао горе и тако је дошло до пуцња. Даље је навео да је тај пиштољ одузео, ставио у цеп и да су зато присутни видели да је пиштољ остао код њега у руци и да зато мисле да је он пуцао човеку у колено. Истом приликом изнео је и да је мислио да ће се током суђења неко јавити да каже да он није пуцао у то колено и додао да је тачно да је он извео ту двојицу људи, не зна да ли је био и «Зокс» са њим и ко је био са њим, мисли да је био «Сплића», «Дача», Зоран, Пиварски, те да су тог првог стражари одмах убили, а на другом је са неких стопедесет метара пуцао резервни полицајац - Стјепановић Драган, звани «Мали» из Пацина, син Воје. Објашњава да су затвореници изведени зато што су шверцовали оружје и да је он увек тражио само оружје.

Након саслушања сведока Стјепановић Драгана, оптужени Славковић је рекао да је сведок био стражар тог дана када је он извео двојицу затворених и да је на првог одмах пуцала стража и погодила га на десетак метара, а други је доста побегао, па су и на њега пуцали, те да је Сретен Лазаревић – стражар давао кључ од Дома културе, тада када је оптужени више пута улазио у Дом, и то онима у које је имао поверења, а у овог стражара - Драгана је имао поверења. На питање суда, да ли је то тај човек који је убио два затвореника, а чије је име претходно рекао, навео је да је он мислио да је то тај дечко који је пуцао на затворенике.

Додао је и да зна да је топуз носио неки Ћале из Пожаревца и могуће да га је он узео од тог Ћалета и некога ударио њиме, али не може да се сети. Највероватније да је то био тренутак када су убили Бошка и када је био у афекту и тада је у Дому ударао ко је кога стигао. Не сећа се да је тог човека који је погођен у колено изводио напоље, могуће је, јер је доста ствари и заборавио и зато није одмах све рекао.

Након саслушања сведока Стеве Радића-возача Пиварског, оптужени је навео да су приликом извођења двојице које су након тога убили стражари, они дошли са двоје кола, а да је «Сплића» био другим колима, мисли у белом «Кецу», док су у «Лади» били возач Стева, Пиварски, оптужени и тај човек што је био везан – везани Муслиман којег су повезли из града, ваљда из неког затвора, те да се он вратио у град са Стевом и Пиварским, док је тај цинкарош остао са «Сплићом» и том групом и Пиварски се после драо на њега зашто није везао ту двојицу, који су убијени.

У завршној речи придружио се речи браниоца анализирајући изведене доказе и изразивши жаљење и кајање због батинања затвореника.

Детаљно анализирајући изведене доказе, бранилац оптуженог Славковића, адвокат Мирослав Ђорђевић је у завршној речи изнео да су

оптуженима стављени на терет најмонструознији злочини које они нису починили, већ Репић који је у међувремену умро, као и «Пуфта» коме се не суди, док сматра да се радње које је оптужени починио и признао, не могу оправдати, предложивши да приликом одмеравања висине казне у односу на оптуженог, суд има у виду ненормалну ситуацију и општи хаос који су владали на ратишту у критичном периоду и свакако се одразили на понашање оптуженог, као и његове породичне прилике, тешку економску ситуацију и његово нарушено здравље.

Оптужени Кораћ Иван се на почетку истраге бранио ћутањем, да би дана 19.07.2005. године изнео одбрану при којој је остао и током главног претреса, тврдивши да никада није ушао у Дом културе у Челопеку и пољопривредно добро Економија, већ да је само био неколико пута на «Циглани», оспоравајући наводе оптужнице у погледу пљачке на «Циглани», потврдивши само да је једном приликом на «Циглани», револтиран пуцао изнад глава затвореника. (тачка II Б) б оптужнице)

Објаснио је да је у Зворник дошао 13. априла, као добровољац на позив Удружења Срба из Босне и Херцеговине у Београду, да је претходно био у Београду два дана, где је дошао са људима из Краљева – Јанковић Дарком, званим «Пуфта» и Савом кога зна по надимку, да их је у Удружењу у Београду дочекао Мирослав Вуковић, звани «Челе» из Чачка, ваљда неки функционер у Радикалној странци, одакле су послати у хотел «Србија» и тада је упознао Пиварски Стојана из Зрењанина, те су аутобусом пребачени за Зворник, где су стављени под команду територијалне одбране. Он је распоређен у јединицу за извиђачко-диверзантске задатке код команданта Пиварски Стојана, која је била стационарирана у касарни у «Стандарду». Укупно је дошло њих тринаесторо у Зворник – осим њега, Саве и «Пуфте», били су људи из Војводине, Зрењанина, Новог Сада. Претходно је био у Славонији, као резервиста 1991. године, педесет дана, као припадник борбене јединице ЈУГ, од краја октобра до половине децембра. По повратку кући из Славоније, сазнао је од «Пуфте» да се траже добровољци, па је одлучио да се пријави.

Неко из територијалне одбране их је примио у канцеларији у касарни «Стандард» у Каракају (индустријска зона Зворника) на првом спрату и ту је био смештен до 16. маја, када се вратио за Краљево. До пред крај априла, били су у истом саставу, а онда је дошла група од двадесет-тридесет људи из Борова Насеља у којој је било седам до десет жена, а међу њима и Славковић Драган и извесни Саша, чије презиме не зна, као снајперисти. Славковића раније није познавао, а тада га је упознао као Тору, а били су осим Пиварског и неки Брада, Тале, Аћим, Падобранац. И њега су знали по надимцима – «Цеца», «Зокс», «Тетка», «Лед», «Наум», због радиовезе коју су користили. Задаци су били да се локализују муслиманске снаге које су упадале на српску територију, а у почетку град је био несигуран за кретање, јер су муслиманске снаге држале предграђе Зворника – Дивич који нису нападали. Водиле су се борбе између српске и муслиманске војске на локацијама према Кула граду и

на путу за Калесију. Добијао је наређења од Пиварског, а он из команде ТО. Зна да је командант ТО био Марко Павловић кога је видео два, три пута у касарни у Зворнику и наводи да је све ваљда било под једном командом – ТО, али тачно не зна детаље, да је команда у почетку била у «Стандарду», где су и они смештени, а касније је пребачена у град, негде крајем априла. Са Славковићем је учествовао у борбеним задацима до 16. маја.

Увече 15. маја у касарну је дошао пуковник војске и рекао да у току сутрашњег дана сви морају да напусте Зворник, да се повуку у Србију, па и добровољци и скоро сви из јединице који су били из Србије су отишли, а он заједно са Славковићем, Јанковићем, Савом и Сашом војним возилом одлази у Краљево. У Краљеву је остао све до почетка јуна, с тим што је по позиву Вуковића званог «Челе» ишао на митинг Српске радикалне странке у Крагујевац 21. или 22. маја са Славковићем, Јанковићем, Савом и Сашом у обезбеђење Шешеља, а потом и 25. маја у Подгорицу истим поводом, када је бачена бомба на Шешеља, након чега се вратио у Краљево и 31. маја у Краљеву био на братовљевој свадби девер, те се почетком јуна вратио на позив Пиварског у Зворник.

Наводи да је у јуну месецу добио од Марка Павловића наређење да заједно са Славковићем за Краљево спроведу пилота Војске Југославије који је био заробљен – Хусу Паравлића и који је био на служби у Лађевцима у Краљеву, те су га превезли белом «Ладом» - цивилним аутом, предали га у команду у Лађевцима. У Зворник се вратио можда 04., 05. или 06. јуна, јер га је Пиварски звао да му помогне у обуци локалног становништва које је Пиварски у међувремену добио у своју јединицу. Пиварски му је био најбољи пријатељ и требало је да му буде кум на венчању, али је погинуо пре тога. Пиварски га је дочекао и пребацио у **Дрињачу**, (30 - ак километара од Зворника), где је цела јединица од око тридесет људи била смештена у школи и у јединици никога тада није познавао, јер се нико од Краљевчана са њим није вратио. Задатак им је био да локализују муслиманске диверзантске јединице које су силазиле на пут, а преко Дрине је одмах Србија. У Дрињачи је био све до 18. јуна, када је рањен у акцији и 19. јуна пребачен у Зворник где је боравио дан, два код колеге из јединице Рајка Смиљанића који му је показао напуштену муслиманску кућу коју је за себе преуредио, очистио и планирао да у њој остане да живи и после рата, јер је у међувремену упознао супругу. Негде 20.-21. јуна одлази у Краљево и тамо остаје до 01. јула када се поново враћа у Зворник и одатле одлази у Дрињачу где је био до краја јула, а у току јула, ретко је одлазио из Дрињаче у Зворник, само ако би требало да се иде до команде по наредби Пиварског или ако треба муниција и у току јула док је био у Дрињачи, углавном су тражили муслиманске формације по шуми.

Био је два пута на Дивичу (муслиманско село крај Зворника), први пут када су вршени преговори око предаје наоружања и престанка непријатељстава и био је ван хотела, а преговори су вршени у хотелу. Ту је била њихова јединица и локалне снаге – територијална одбрана, који су

вршили преговоре, а други пут је био када су мештани предавали наоружање – нешто ловачког, пар аутоматских пушака и пиштоља.

Од наоружања он је имао аутоматску пушку М-70 - «АБ-2» са преклапајућим кундаком и аутоматски пиштољ «шкорпион», стандардну маскирну униформу југословенске војске, са које су биле скинуте ознаке, браон и црне војне чизме – «сингапурке», а у акцијама је носио митраљез и пушку.

У почетку су имали маскирне униформе, а касније је добио у јуну униформу Војске Републике Српске и комбинезон са НАТО шарамом, па их је мењао.

Муниципалитет су добијали у Зворнику, а наоружање су понели из Београда, где је задужио аутоматску пушку. Почетком маја у касарни је добио пиштољ «М-70» - дугу «деветку», а митраљез «М-84» са оптичким нишаном звани «цеца» по коме је и он добио надимак, увек је носио са собом у акцију. Никада није носио браду, а увек је био уредно подшишан, обријан, кратке косе, повремено је носио наочаре. Док је био у војсци у Охриду, био је извиђач и тренирао је џудо. Топуз никада није имао, нити «магнум», већ само револвер који је добио од неког Босанца коме је дао дугу «деветку». Тај револвер је био уствари «колт» и набавио га је после рањавања у јуну месецу, није сигуран тачно када. Револвер је био неупотребљив и носио га је зато јер је лепо изгледао, на опасачу, а у граду је носио «шкорпион» и један од пиштоља, док је ван града носио дугу цев. У периоду до 16. маја имао је митраљез, а касније снајперску пушку и аутоматску пушку. Никада није носио нож. Од личних докумената у Зворнику је носио војну књижицу и личну карту. Рођени брат Игор који је био на ратишту такође, али не са њим, дошао је касније и прикључио се диверзантима у обданишту у Зворнику и то пред крај године, док је 19. јуна само дошао у Зворник и вратио се са њим 21. јуна у Краљево. Људи из јединице знали су да му је Игор брат.

У Зворнику је добијао плату у износу од пар стотина марака и то је била итекако добра плата, јер су људи живели од две, три марке. Плату им је доносио Пиварски, а њему вероватно неко из команде. Мисли да је само први пут док је био у «Стандарду» потписао да је примио плату, иако је плату добијао сваки месец док је боравио тамо. Плату за мај добио је 16. маја, а следећу је добио у јуну. У то време било је разних јединица на зворничком ратишту – Жућина, која се касније звала «Жуте осе», «Бели орлови», «Јовићевци», «Арканови тигрови», «Книнце». Његова јединица је заједно са Жућином учествовала у нападу на Кула град и ослобађању родног села Бране Грујића. Из јединице «Жуте осе» познавао је Жућу - команданта и Тополу, који је био огроман човек, а припаднике других јединица сретао је у Малом Зворнику у ресторану. Жућина јединица била је у баракама на крају Каракаја, али није ишао код њих. Филиповић Синиша и Драгићевић Драгутин су му непознати, не сећа их се из тог периода, али претпоставља да су се сигурно негде срели. Није чуо за надимак Лопов, а особа са надимком Босанац било је

много. Није му познато да су некога звали Војвода, мада је била гомила самозваних Војвода.

Чуо је за **Економију**, пољопривредно добро, али није знао где се налази у то време, нити је тамо одлазио и све што му се ставља на терет у вези Економије, је измишљена прича и лаж.

Познато му је да је постојао затвор у **Челопеку** – **Дом културе**, јер је од априла до краја његовог боравка тамо пролазио поред Дома и видео је око њега стражу, али не сећа се када је почео да је примећује. Зна да су у Дому били затворени Муслимани ухваћени у борбама или код којих је нађено оружје, али му није познато ко их је ту држао и никада није ушао у тај Дом и нема никакве везе са догађајима у Дому, а за та убиства и малтретирања чуо је након годину-две и то да је Репић са разним људима ту свашта радио. Репића није познавао, вероватно га је некада видео, али не зна како је изгледао.

У периоду јуни-јули долазио је на **«Циглану»** више пута, да би видео људе из Краљева који су радили на обезбеђењу и ту је сретао Славковића, Јанковића, Саву, Сашу и неке друге. Осим његових познаника из Краљева, на **«Циглани»** је била и полиција из Зворника и околине у плавим униформама, наоружана, а и његови Краљевчани били су наоружани и имали пиштоље и пушке. Ради се о фабрици која је производила цигле, блокове и грађевински материјал и на **«Циглани»** је радило двадесет-двадесетпет Муслимана и пар Срба, јер су сви други били војноангажовани. Четири-пет пута је свратио на **«Циглану»** и ту се задржавао до сат времена у разговору са Краљевчанима, али и са Муслиманима и посебно му је остао у сећању сведок **«Четири»** са којим је седео и пио кафу и који му је рекао да ту ради на утовару и истовару цигли. Претпоставља да су Муслимани на **«Циглани»** били затворени, из разлога њихове личне сигурности. Закључује да је онај који их је ухапсио, сигурно дошао на идеју да их не треба пустити, јер ће се Муслимани војно ангажовати опет против Срба, тако да је било боље оставити их на неком заштићеном месту, него их пустити да им се нешто ружно деси. Ти затворени Муслимани били су из Зворника и околине и нису могли одатле да оду. У својим доласцима два, три пута затекао је **«Пуфту»**, а Сашу и Саву једном или два пута. Затвореници су били у цивилној одећи, радили су на утовару, али он не зна ко је шта тачно радио, на улазу у фабрику била су увек два полицајца униформисана и ту је била портирница, а неколико полицајаца било је и у фабрици. Просторија где су били затвореници била је одмах прекопута портирнице и вероватно су затвореници ноћу закључавани да не би отишли. Познато му је да је сведок **«Четири»** био једно време затворен у војном затвору у **«Стандарду»**, јер је и он – оптужени био у то време у **«Стандарду»**, па зна ко је заробљен и одатле га и памти, јер су ту почели њихови први контакти. У **«Стандарду»** је једна канцеларија коришћена као затвор и ту је била фабрика обуће која је за време рата претворена у касарну и то је био затвор од почетка па до половине маја, држала га је српска војска која је била ту, а под српском војском која је држала тај затвор, подразумева ТО. Претпоставља да је ТО била надлежна за тај затвор у периоду пре 16. маја.

Наводи да ЈНА није нигде активно учествовала у сукобима између Срба и Муслимана, већ је само обезбеђивала хидроцентралу.

Једини његов некоректан однос према људима на «Циглани» био је када је једном приликом пуцао изнад њихових глава и то један-два рафала из аутоматске пушке, јер је био револтиран након разговора с мајком, која му је рекла да му је брат погинуо на мостарском ратишту, па је тако дошао, испсовао заробљенике на «Циглани», испалио пар рафала изнад њихових глава и отишао, наводећи да је тешко објаснити какве везе ови заробљеници имају са Мостаром, те да их заправо повезује то што су непријатељи. Наводи да му није падало напамет да злоставља људе, јер је у то време био стално на линији у борбама са Муслиманима. Није чуо од Славковића да је неко убијен на «Циглани», али је чуо да су се догодили неки злочини, било је разних прича и народ је причао, али он то даље није преносио.

Скоро сваки дан виђао је да се из кућа износе ствари, техничка роба, то су радили и домаћи и викенд ратници, скупљали шта им треба, носили у своју кућу, мењали намештај, радили исто што и Муслимани Србима које су протерали из српских кућа, али он организовано товарење није видео. И он сам је четворицу затворених из «Циглане» повео са собом да му среде једну празну кућу у коју је намеравао да се усели у јуну, јер су у дворишту биле две куће, па их је ангажовао да му пребаце ствари из једне у другу и потом вратио у «Циглану». Из «Циглане» их је изводио тако што дође, каже стражару да му треба четири, пет људи, да му нешто среде. За то му нико није давао овлашћење и то је радио самоиницијативно. Мисли да тада Славковић није био на «Циглани». Општина је дала јединици Пиварског једну црвену «Ладукараван» и њему је Пиварски дао тај ауто и он је њиме превозио затворенике да му среде ту кућу. Не зна да ли је сведок «Четири» био међу том четворицом затвореника. Он иначе ни у каквим пљачкама није учествовао.

У «Циглани» су сви затвореници били у цивилним оделима.

Објаснио је да је почетком јуна када се он вратио у Зворник, формирана команда гарнизона у касарни «Стандард», да је ту била војна полиција и обезбеђење касарне, али да је слабо било војске и да је била Војска Републике Српске, док су остале јединице биле на теренима, свака са својим задужењима. Његова јединица била је у саставу Војске Републике Српске, а команда гарнизона је вероватно распоредила и Пиварског, мада он није присуствовао састанцима, већ им је Пиварски преносио наређења из команде, али се не сећа ко је у то време био командант гарнизона, јер их је било доста. Мисли да је један од њих био и Драган Обреновић, зна да је био и Босанчић, али не зна у које време, а Пандуревић је дошао крајем 1992. године. Оптуженог Бранка Поповића зна као Марка Павловића и лично га је упознао једном и разговарао са њим, а видео га је пар пута у команди ТО, а мисли да је са Пиварским ишао код њега и он је увек био у униформи.

У том периоду дешавало се да данима трају сукоби, па је онда данима мирно и у том слободном времену када нема борби, пола јединице остајало је у приправности, а друга половина је била слободна да иде у Србију, у Зворник, код пријатеља.

Почетком августа скоро цела јединица Пиварског, њих двадесетак, је ухапшена од стране специјалне јединице из Сарајева, заједно са јединицом «Жуте осе». Ноћ пре хапшења припадници јединице Пиварског дошли су из Бошковића у Зворник и нису знали да «Жуте осе» треба да буду ухапшене. Када је почела пуцњава у граду, они су посматрали хапшење јединице «Жуте осе» од око седамдесет, осамдесет људи, стојећи са стране и онда је наишао полицајац који је рекао да похapse и њих, па су их све са два, три аутобуса одвезли у Бијељину, где су били пет дана, а одатле пребачени у Сремску Митровицу након чега је пуштен. Није им речено због чега су ухапшени, само зна да су петог дана изведени у двориште, да су их снимали неки новинари домаћих и страних телевизија. Није добио никакво решење о одређивању притвора, а касније је сазнао да су ухапшени због «Жutih оса» којима се стављала на терет крађа неких «Голфова» и злата. Међу ухапшенима нису били Славковић, Јанковић, Сава, Саша.

У мају месецу упознао је особу под надимком «Зокс» који је био из Шапца или Лознице, али се не сећа како је изгледао.

Навео је да је његов мотив за долазак на ратиште био личне природе, јер је његов чукундеда добио барјак од Карађорђа који је до 1948. године био у породици, а потом завршио у музеју «25. мај», те да је његов прадеда по коме је добио име, задњи носилац тог барјака, а да су сви у породици били војници који су се борили за Србију и за српство, па је он радо отишао да одужи дуг држави и настави породичну традицију.

Након саслушања сведока «Три» дана 07.07.2006. године, који је тврдио да је лично видео оптуженог Кораћа у Дому и да је његова прича тачна, оптужени је рекао да је њима та прича сервирана, а да прича о револверу (колту) потиче из «Циглане», а не из Челопека и поновио да он никада у Дом није ушао.

Након сведочења оштећених који су били затворени на пољопривредном добру Економија, а потом и «Циглани» - сведоци «У», «Ф», «Бета», «Т» и «Четири», оптужени је такође тврдио да никада није ушао на Економију, нити је те људе водио у пљачку и негирао да је тукао сведока «Т» и његовог оца, објашњавајући да су се он и сведок «Четири» први пут видели у «Стандарду», (почетком маја месеца) али да сведок од њега никада није доживео непријатност, осим на «Циглани» када је из аутоматске пушке пуцао изнад њихових глава, те да је у «Стандарду» имао велики митраљез, реденике преко себе и ранац, као и да се наводи сведока «Четири» да их је оптужени Кораћ водио у неку кућу одакле су узели бурад нафте од неког превозника,

односе на период док је сведок био у «Стандарду». Објаснио је да не зна који је мотив сведока – оштећеног да га лажно терети.

У својој завршној речи, у свему се придружио речи свог браниоца, поновивши да никада није ушао у Дом културе у Челопеку и на пољопривредно добро Економија, те да су сведоци током поступка давали различите изјаве, да су измислили многе ствари и покушавали да их прикажу као догађаје који су се одиграли, те да он уопште није особа о којој причају оштећени, а коју знају по надимку «Зокс», да су сведоци давали различите верзије догађаја, изразивши жаљење и извињење људима који су били затворени на «Циглани» због пуцања на «Циглани» изнад њихових глава.

Бранилац оптуженог Кораћ Ивана, адвокат Ђокић Драган, у својој завршној речи такође је изнео да оптужени Кораћ није «Зокс» који се у оптужници наводи као учинилац кривичних дела у Дому културе у Челопеку, на «Циглани» и Економији, закључивши да су искази оштећених резултат «рада са сведоцима» и њихове припреме, наводећи да је тужилац и у погледу догађаја на «Циглани» извршио надоградњу овог догађаја, додајући нешто што се није догодило. Оценио је да то пуцање изнад глава оштећених од стране Кораћа било непромишљен поступак, да се његови поступци не могу уподобити кршењу правила међународног хуманитарног права, указујући да се ради о породичном човеку, оцу једног малолетног детета, који је био млађе пунолетно лице у време инкриминисаних догађаја, предложивши на крају да суд донесе ослобађајућу пресуду или га евентуално осуди за једну радњу учињену на «Циглани» и изрекне минималну казну.

Оптужени Филиповић Синиша (звани «Лопов» на ратишту) на почетку истраге бранио се ћутањем, да би 20.07.2005. године изнео своју одбрану, при којој је остао и на главном претресу, наводећи да не признаје кривично дело, нити кривичну одговорност, те да никада није ушао у Дом културе Челопек, нити познаје оптужене Славковића и Кораћа.

У Зворник је дошао са пет, шест познаника – вршњака из Руме (Саша, Горан, Дарко, Јанко) преко Српске радикалне странке чији је био члан и то у априлу месецу 1992. године и боравио све до краја јула – почетка августа 1992. године, као припадник јединице «Игор Марковић», а тек у Бијељини у коју је одведен након хапшења крајем јула са осталим припадницима своје јединице, чуо је да јединицу зову «Жуте осе».

Јединица је названа по имену припадника јединице који је први погинуо на Кула граду у Зворнику. У Зворник је отишао као добровољац из патриотских разлога, аутобусом и сами су себи платили пут. Људи који су били на мосту, упутили су их у неку фабрику која је за време рата претворена у касарну. Командант јединице био је Вучковић Војин звани «Жућа», који их је примио, а потом су у касарни задужили наоружање – «паповку», а касније након месец и по – два, аутоматску пушку.

Претпоставља да је наређења Вучковић Војину издавао командант Марко Павловић, јер се тако причало.

Све време је боравио у јединици «Игор Марковић» и није био избачен из ње, не сећа се да ли је неко други био избачен.

У почетку су били у цивилу, а касније добили једнобојну зелену СМБ униформу и чизме. Када је дошао, јединица је имала 30-40 људи, а крајем јула имала је више чланова. Највише је контактирао са људима из Руме, а познавао је Репића само као Жућиног брата, али се са њим није дружио. Чуо је да је командант свих јединица на том терену био Марко Павловић, кога није познавао. У то време била је и регуларна војска из Босне. Његова јединица учествовала је у борбама на Кула граду дан-два, а потом и на Калесији два, три дана, половином маја. Није видео да је Репић учествовао у борбама. Пре Зворника био је у Окучанима тринаест, четрнаест дана, али је у Зворнику први пут обучаван за борбе. Пре доласка у Зворник, обављао је грађевинске послове. Не сећа се да ли је био у Зворнику при повлачењу војске ЈНА, нити када је то било. Плату је добијао једном месечно у касарни, по списковима које су потписивали, а износ је био минималан, мада њега плата није интересовала и не сећа се колико је плата примио. Био је први на списку за исплату плата, можда зато јер је био међу бољим борцима и то су сви на ратишту знали. Када није учествовао у борбама, време је проводио у касарни, тренирајући, вежбајући. Чуо је једанпут, два пута у Зворнику да се пева песма у којој се спомиње његов надимак «Лопов», али не зна ко ју је смислио и певао и то је била нека шала. Познато му је да је у Челопеку био Дом културе где су били притвореници Муслимани и нормално је да су сви који су били на ратишту у Зворнику знали да је ту био затвор, али не зна када су ти људи доведени. Није видео ко чува тај затвор, вероватно војска или полиција. Негде у мају или јуну предвече, седео је у кафани у близини Дома на око педесет-сто метара и видео покојног Вучковића како долази колима са неким, те су стали испред затвора, али не зна да ли су и улазили, јер је он раније отишао одатле.

У затвор у Челопеку нити било који други, никада није ушао. Њихова јединица имала је четири, пет возила и добровољци су у то време возили та кола. Оптуженог Драгићевића не познаје. Мисли да је у његовој јединици било и људи из Босне, али му није познато да је био неко кога су звали «Војвода», «Сребреница». Ишао је кући повремено сваких месец дана. Оптуженог Славковића и Кораћа не познаје, нити је чуо за надимке «Торо» и «Зокс». У Зворнику је спавао у стамбеној згради са четири, пет спратова, а не зна да ли је неко из његове јединице спавао у баракама. Ухапшен је у Зворнику са осталим припадницима јединице крајем јула и одвежен аутобусом у Бијељину, где су провели девет дана, а потом пребачени у Митровицу и након три дана пуштени кућама. И том приликом говорио је да нема сазнања о евентуалним ратним злочинима, а за догађаје у Дому културе у Челопеку мисли да је сазнао ту у Бијељини. Познато му је да је Вучковић у Шапцу осуђен на казну затвора у трајању од десет година коју је издржао. Надимак «Лопов» добио је по томе

што се увек шуњао као лопов када би ишао у акцију. Никада са собом није носио нож.

Придружио се завршној речи свог браниоца, наводећи да је он имао у то време ожилке на лицу и да то нико од сведока није поменуо, што потврђује његову одбрану да он није био у Челопеку.

Бранилац оптуженог, адвокат Илија Радуловић изнео је у завршној речи да нема ниједног доказа у прилог оптужбе који би указивао на кривичну одговорност оптуженог Филиповића и предложио да га суд ослободи од оптужбе, наводећи да сведоци – оштећени не говоре истину, да су њихови искази практично пресликани, да је његов брањеник у време одласка на ратиште имао свега осамнаест година и као човек из околине Сребренице, млад, сугестибилан, са очигледним националним филингом се одазвао позиву да помогне свом народу, али да он никако није учествовао у радњама које му се стављају на терет.

Оптужени Драгићевић Драгутин се током целог поступка бранио ћутањем, а на главном претресу 24.03.2008. године и 25.03.2008. године, навео је да никада у животу није ушао у Дом културе Челопек, а иначе је био рањен 11. маја 1992. године на Калесији и први пут у животу видео је Славковића на суђењу.

У завршној речи придружио се речи свог браниоца, додавши да не познаје оптужене.

Његов бранилац, адвокат Шалић Миломир изнео је да оптужница уопште не садржи прецизан опис евентуалних радњи његовог брањеника, да су сведоци злоупотребљени, да су по сазнању да је Вучковић умро, почели да терете овде оптужене, да његов брањеник није никакав добровољац, већ је мобилисан, јер је он са подручја Сребренице, да он уопште нема надимак «Босанац», нити «Војвода», што му је сервирано у почетку поступка, при чему он не спори да је учесник рата и да је био на разним ратиштима од Калесије, Дубнице, Зворника, Вишеграда, али је остало недоказано да је извршио радње које су му стављене на терет. Иначе, оптужени Драгићевић је 11. маја рањен у окршају у селу Дубница под командом команданта Светозара Андрића у десну потколеницу.

Бранилац је додао и да је у току јуна 1992. године оптужени Драгићевић био у Вишеграду и то након напуштања зворничког ратишта, а 06. јуна 1992. године у Ужицу је кажњен за саобраћајни прекршај са применом мере притвора од неколико сати. Иначе је правоснажном пресудом Окружног суда у Београду К-1419/04 од 15.07.2005. године осуђен због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл.142. став 1 КЗ СРЈ на казну затвора у трајању од 20 (двадесет) година.

Предложио је да суд оптуженог Драгићевић Драгутина ослободи од оптужбе.

У доказном поступку суд је саслушао у својству сведока оштећене: Фадила Бањановића, Амира Јакуповића, Бакију Имамовића, Јасну Буљубашић, оштећене под псеудонимима «З», «В», «Један», «Два», «Три», «А», «Бета», «Алфа», «Гама», «Четири», «Т», «Ф», «Пет», оштећеног Шефка Пекмезовића, оштећене под псеудонимом «Шест» и «У», «Л», те сведоке Риђошић Драгана, Ивановић Стевана, Јовић Милета, Алић Асима, Василић Маринка, Среду Вуковића, Цвијетка Јовића, Зорана Јовановића, Неђу Младеновића, сведока под псеудонимом «К», сведока Мујић Фадила, сведоке под псеудонимима «Н», «П», сведоке Славољуба Томашевића, Милана Станковића, Војина Вучковића, званог «Жућа», др Зорана Станковића, Јована Ивановића, сведоке под псеудонимима «М» и «Р», Гору Савић, Стеву Радића, Милорада Јовића, Бошка Милића, Светозара Андрића, Рамиза Смаиловића, Сретена Лазаревића, Саву Михаиловића, др Зорана Николића, Анђелка Васиљевића, Споменку Стојкић, Ацу Бајића, Мику Миљановића, Милоша Јовановића, Миленка Лазића, Петра Пејића, Милета Максимовића, Милицу Владић, Видоја Петровића, Милорада Панћића, Милорада Гогића, Мирослава Вуковића, Радомира Којића, Митровић Светислава, Ерић Васу, Милована Ацића, Здравка Којића, др Миодрага Вучетића, Петка Панића, Алексу Секанића, Хусу Паравлића, Рада Перушиновића, Хаџи Јована Митровића, Савић Славка, Радић Стеву, Томић Витомира, Симу Богдановића, Радислава Чворка, Милана Аћимовића, др Васиљевић Љубицу, Љубомира Качавенду, Драгана Керкеза, Перу Вучковића, Зорана Матића, Срећка Радовановића, Зорана Суботића, Анту Петровића, Гордана Јовановића, Драгу Шакотића, Драгу Милошевића, Веселка Галића, Стојана Кљештана, Милорада Давидовића, Мирослава Николића, Перу Матића, Драгана Цветиновиха, Владу Матића, Драгана Ђокановића, Ристу Зарића и Стјепановић Драгана, извео доказ суочењем оптужених и већег броја сведока, те у својству судског вештака проф. др Зденка Цихларжа, као и судског вештака психијатра др Бранка Мандића.

У доказном поступку суд је *прегледао филмски прилог* објављен у дневнику РТС од 27.06.1992. године на главном претресу дана 25.06.2007. године, као и материјал Независне продукције «Мрежа» под називом «Депортација – награда за лојалност», на основу чл.337. став 1 тачка 2. ЗКП-а прочитао на истом претресу исказе заштићених сведока – оштећених под псеудонимима «Б», «Г», «Д» и «Ђ» дате у фази истраге замолним путем у Тужилаштву Босне и Херцеговине у Сарајеву.

На главном претресу 24.03.2008. године суд је *прочитао*: извештаје о лишењу слободе МУП-а Србије – УБПОК од 17.02.2005. године за осумњичене Поповић Бранка, Славковић Драгана и Филиповић Синишу, те решења о одређивању притвора истражног судије Окружног суда у Београду од 17.02.2005. године према осумњиченима Поповић Бранку, Славковић Драгану и Филиповић Синиши, извештај о лишењу слободе осумњиченог

Кораћ Ивана – МУП-а Србије, УБПОК од 23.02.2005. године и решење о одређивању притвора према осумњиченом Кораћ Ивану од истог датума истражног судије Окружног суда у Београду, извршио увид у деветнаст фотографија сачињених од стране криминалистичке технике СУП-а Београд у просторијама Окружног затвора у Београду у фази истраге, и то путем документ камере, прочитао списак који садржи и имена лица која су била заточена у Дому културе у Челопеку, који је предао сведок «З» приликом саслушања у истрази 28.04.2005. године у просторијама Тужилаштва Босне и Херцеговине у Сарајеву, решење о одређивању притвора осумњиченом Грујић Бранку од 01.06.2005. године истражног судије Окружног суда у Београду, прочитао и извршио увид у писмену документацију приспелу од Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона у фебруару месецу 2006. године и то: потврду о смрти за Топчић Исмаила здравствене установе УКЦ Тузла од 26.01.2006. године са извештајем о судско-медицинској експертизи на локалитету «Снагово» професора доктора Зденка Цихларжа, потврде о смрти УКЦ Тузла од 26.01.2006. године са извештајима о судско-медицинској експертизи на локалитету «Црни врх» - Зворник сачињеним од стране Експертног тима на челу са проф. др Зденком Цихларжом за лица: Алихоџић Ахмета од 14.04.2004. године, Захировић Салиха од 16.04.2004. године, Окановић Несиба, Капиџић Сакиба од 21.04.2004. године, Јахијагић Фикрета од 12.04.2004. године, Атлић Абдулаха од 12.04.2004. године, Ефендић Хајрудина од 19.03.2004. године, Пашић Мују од 16.04.2004. године, Чормехић Ибрахима од 23.04.2004. године, Хациавдић Фариде од 14.04.2004. године, Ефендић Зулкарнеина од 26.02.2005. године, Биџић Шабана од 14.04.2004. године, Атлић Хасана и Салиховић Хусеина од 13.04.2004. године, Алихоџић Беџамина од 20.03.2004. године, те Муратовић Ахмета, прочитао записник о ексхумацији Кантоналног суда у Тузли, бр. Кри-82/98 од 11.10.1998. године, сачињен у дане 06., 07., 08., 09., 10. и 11. октобар 1998. године од стране истражног судије Кантоналног суда у Тузли Халилчевић Емина поводом откопавања једне масовне гробнице и ексхумације тела из исте у селу **Глумина**, локација «Рамин гроб», општина Зворник, Република Српска, где је ексхумирано укупно 274 тела, те записник о ексхумацији Кантоналног тужилаштва Тузла, КТА-246/03 од 02.10.2003. године сачињен од стране заменика Кантоналног тужиоца Ибрахимовић Емира поводом ексхумације посмртних остатака људског порекла на локацији **«Црни врх»** општина Зворник, Република Српска у дане 11., 12. и 13. август 2003. године, извршио увид у скицу лица места «Црни врх» - Осмаџи изграђену од стране МУП-а Тузла - Тузлански кантон 01.12.2003. године под бројем 08-02/3-5-04.6-5900/03, те извршио увид у комплетну фотодокументацију скелетних остатака, материјалне доказе – остатке зрна извађених из тела пронађених у гробницама, као и предмете нађене у одећи, рентгентске снимке, прочитао потврде о смрти Здравствене установе УКЦ Тузла од 26.01.2006. године, са извештајима о судско-медицинској експертизи Експертног тима на челу са професором доктором Зденком Цихларжом за Пезеровић Заима од 17.02.2005. године, чије тело је пронађено у гробници «Црни врх», те за лица чија су тела нађена на локалитету «Глумина» и то Тухчић Кемала са извештајем о експертизи од 07.01.1999. године, Куљанин Ибрахима од 26.01.1999. године,

Тухчић Хасана од 04.01.1999. године, Хаџиавдић Фикрета од 04.01.1999. године, Тухчић Алију од 21.01.1999. године, Тухчић Мехмеда од 26.01.1999. године, Омеровић Салиха од 30.12.1998. године, те Пезеровић Смаила од 21.01.1999. године, као и записнике о утврђивању идентитета са рентгентским снимцима, фотографијама личних докумената, остатака тела, нађених предмета, извршио увид у пушчана зрна и фотографије тела и остатака гардеробе оштећених, прочитао писмене доказе садржане у «Билтенима» Српске општине Зворник – Привремена влада за годину I под бројем 1, 2 и 4 које издаје стручна служба Српске општине Зворник и то: одлуку о проглашењу ратног стања на подручју Српске општине Зворник од 06.04.1992.године, одлуку о ограничавању располагања робним резервама, одлуку о увођењу радне обавезе на подручју СО Зворник од 08.04.1992.године, одлуку о увођењу полицијског часа на подручју Српске општине Зворник од 08.04.1992.године, одлуку о формирању Привремене владе Српске општине Зворник од 10.04.1992.године, наредбу о општој мобилизацији од 08.04.1992.године, наредбу о обележавању возила на подручју СО Зворник од 11.04.1992.године, наредбу о мобилизацији цивилних лица за сјечу шуме, одлуку о припајању Друштвеног саобраћајног предузећа «Ауто-транспорт Зворник - Бирач холдинг» ДД Зворник од 13.04.1992.године, одлуку о давању овлаштења Станици јавне безбједности Лозница и Станици милиције Мали Зворник за привођење цивилних лица Станици СЈБ Зворник од 14.04.1992.године, одлуку о издавању пропусница цивилним лицима, одлуку о именовању ВД директора Филијале платног промета, одлуку о привременом уступању бензинских пумпи у Каракају, Дивичу и Дрињачи, све од 14.04.1992.године, одлуку о формирању Специјалне јединице ТО од 18.04.1992.године, одлуку о формирању команде ТО Српске општине Зворник од 19.04.1992.године, одлуку о престанку радног односа од 21.04.1992.године, одлуку о образовању јединствене организације за пружање здравствених услуга на подручју Српске општине Зворник од 22.04.1992.године, одлуку о именовању вршилаца дужности старјешина општинских органа управе од 23.04.1992.године, одлуку о формирању службе Црвеног крста за подручје Српске општине Зворник од 18.04.1992.године, одлуку о именовању вршиоца дужности предсједника Општинског суда за прекршаје од 24.04.1992.године, одлуку о разрешењу носилаца правосудних функција у Основном суду и Основном јавном тужилаштву у Зворнику од 27.04.1992. године, одлуку о именовању ВД директора Основне школе «Митар Трифуновић-Учо» од истог датума, одлуку о стављању ван снаге Одлуке о образовању комисије за асанацију бојишта од 28.04.1992. године, наредбу о условима и начину точења нафте и нафтних деривата од 14.04.1992. године, наредбу о забрани изношења хране из круга сједишта Привремене владе од 14.04.1992.године, наредбу о формирању Комисије за асанацију бојишта од 19.04.1992.године, наредбу о одређивању мјеста за сахрану лешева и начину сахране особа погинулих у рату у граду Зворнику са околином, односно на подручју општине Зворник од 21.04.1992.године, наредбу о привременом уступању хотела «Дрина» од 24.04. и закључак о увођењу радних пропусница од истог дана, закључак о именовању Комисије за преговоре од 20.04.1992. године, одобрење за набавку материјала и израду униформе за Специјалну јединицу ТО «Игор Марковић»

од 27.04.1992. године, одлуку о разрешењу чланова команде ТО од 28.04.1992.године и одлуку о формирању команде ТО од истог датума, одлуку о именовању привременог Управног одбора у ОШ «Иво Лола Рибар» Петковци од 05.05., одлуку о именовању вршиоца дужности директора Управе друштвених прихода од 08.05.1992.године, одлуку о разрешењу вршиоца дужности директора Управе прихода од 11.05. и одлуку о именовању ВД директора Управе прихода од истог дана, одлуку о стављању ван снаге Уговора о закупу закључених пре 06.04.1992.године, од 11.маја 1992.године, одлуку о оснивању Агенције за размјену некретнина од 11. маја 1992.године, одлуку о именовању повјереника за послове организовања прикупљања помоћи од 12.05.1992.године, одлуку о именовању привременог пословодног органа у ПТТ Зворник од 12.05., одлуку о припајању пословнице ПИО Зворник обласном фонду ПИО Бијељина од 13.маја, одлуку о новчаној помоћи рањеним и породицама погинулих припадника ТО од 13.маја, одлуку о именовању чланова Агенције за размјену некретнина од 15. маја 1992. године, одлуку о формирању Комитета за прихват и пружање помоћи избеглицама од 15.05.1992.године, одлуку о преузимању напуштеног и слободног стамбеног и пословног простора на подручју Српске општине Зворник од 16.05.1992. године, одлуку о припајању ДД «27 јули», ДД «Инжењеринг» Зворник од 16.05.1992. године, одлуку о припајању Ауто-мото друштва ДД «Дринатранс» од 16.05.1992. године, одлуку о привременом уступању пословних просторија РО «Гас», Општинском суду у Зворнику од 16.05.1992. године, одлуку о преузимању бензинске пумпе ИНА у Дрињачи од 18.05.1992. године, одлуку о формирању и именовању чланова Комисије за контролу коришћења станова у друштвеној својини од 18.05.1992. године, одлуку о реорганизацији и формирању органа Привремене владе Српске општине Зворник од 20.маја 1992.године, одлуку о постављању руководиоца кухиње штаба ТО од 20.маја 1992. године, рјешење о распоређивању шефа складишта од 18.маја 1992. године, наредбу о забрани точења алкохолних пића од 12.маја 1992. године, наредбу о затварању угоститељских објеката од 18.маја 1992. године, наредбу о формирању Комисије за асанацију бојишта команданта штаба ТО од 28.04.1992. године, с печатом Привремене владе од 19.05.1992.године, наредбу од 21.05.1992.године, закључак о давању сагласности на избор чланова привременог пословодног органа ДП «Витинка» од 19.05., закључак о уплати новчаних средстава за наставак рада од 20.05., закључак о одложеном дејству одлуке о формирању специјалних једница ТО од 09.05.1992.године, закључак о усклађивању пензија за месец мај од 29.06.1992.године, закључак о преузимању униформи за војску Српске Републике, Привремене владе од 29.06.1992. године, закључак о исплати пензија од 29.06.1992. године, закључак о формирању царинске испоставе у Зворнику од 02.07. и о уступању пословних просторија царинској испостави Зворник од истог дана, закључак о висини личног дохотка за месец јуни од 06.07. и закључак о висини мининалне накнаде за месец јуни, за припаднике српске војске и милиције на подручју Српске општине Зворник од 06.07., закључак о висини накнаде за месец јуни радника ангажованих по основу решења у привреди, закључак о исплати накнаде за месец јуни 1992. године, за раднике Службе јавне безбједности од 06.07.1992. године и закључак од

истог дана о висини накнаде за месец јуни радника Медицинског центра «05. јули» Зворник, закључак од 06.07. о исплати накнаде припадницима ратне обавезе Српске војске и милиције, закључак о висини накнаде за месец јуни чланова Привремене владе и радника органа управе од 06.07.1992. године, закључак о уступању на привремено коришћење путничких моторних возила од 15.07.1992. године, закључак од 16.07.1992. године, наредбу о забрани уношења наоружања у зграду општине од 02.07. и 17.07.1992. године, као и саопштење о просечном личном дохотку радника на подручју Општине, за мај и јуни месец од 06.07.1992. године.

Суд је такође извршио увид у мапу општине Зворник, прочитао списак грађана Козлука који су предали оружје и муницију, сачињен у МЗ «Козлук» 16.04.1992. године – доказ број 02186953 Секретаријата Тужилаштва МКТЈ изведен у предмету МКТЈ «Милошевић», списак лица која се организовано исељавају из Козлука од 26.06.1992. године - доказ број 1873/92 изведен у предмету «Милошевић» са печатом Општинског штаба ТО Зворник, те прочитао допис команданта штаба ВТК органа СР Југославије изведен пред Хашким трибуналом под бројем 00437178 у предмету «Милошевић», допис Комесаријата за избеглице Републике Србије од 26.06.1992. године Штабу за прихват и збрињавање избеглица, који доказ је изведен у истом предмету под бројем 00437195, извршио увид у путне исправе за Хаџић Есму, доказ под бројем 02186958, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, закључно са последња два броја 89, извршио увид у копије пасоша за Хаџић Шаху и то под бројевима доказа изведених пред Хашким трибуналом 02186989 закључно са бројем 02187015., прочитао налог за исплату Привремене владе за потребе Специјалне јединице-добровољаца из Лознице од 04.05.1992. године под бројем 02164086, списак за исплату припадницима ТО Српске општине Зворник за месец мај, број 02164229 и 02164230, списак припадника ШТО Српске општине Зворник од 15.05.1992. године, под бројем 02164231, 02164093 и 02164094, списак за исплату припадницима ТО Српске општине Зворник за април-разлика, број 02164059 до 4065, налог благајни, ознака доказа 01328415, закључно са бројем 8418, одлуку о новчаној помоћи ДД «Метално Зворник» од 07.05.1992. године, ознака доказа 01328419, са налогом благајни 01328420 од 08.05.1992. године, списак за исплату припадницима ТО Српске општине Зворник за април, број 01328421 и 8422, те, списак за исплату припадницима ТО под бројем 01328423, потврду Српске општине Зворник од 13.05.1992.године, под бројем 02164248 закључно са бројем 02164258, наредбу за исплату Српске општине Зворник од 07.05.1992.године команданта Марка Павловића, 02164283, списак територијалаца ангажованих за Српску општину Зворник под бројем 02164284 и 4285, списак за исплату припадницима ТО Српске општине Зворник под бројем 02164286 - 02164288, списак за исплату припадницима ТО за месец мај 1992. године, под бројем 02164289, списак за исплату припадницима ТО Српске општине Зворник за месец април 1992. године, под бројем 01328489 - 01328493, потврду Општинског штаба Територијалне одбране Зворник број 1684/92 од 10.06.1992. године, под бројем 02164290, списак накнаде резервним војницима који су били на војној вјежби а нису у радном односу,

под бројем 02164090, те под бројевима 01328436-01328439, списак за исплату припадницима ТО Српске општине Зворник за мјесец мај- група Специјални вод Пиварског, од броја 02164291 до 02164293, списак накнаде резервним војницима који су били на војној вјежби, а нису у радном односу, под бројем 02164091, списак за мај 1992. године, под бројем 02164294 до броја 02164296, списак рањених под бројем 02164095, списак људства - командант Жућа од 01.05.1992. године, под бројем 02164096 до 02164097, списак за исплату припадницима ТО за април 01328475 и 01328476, списак за исплату припадницима ТО за месец мај 01328380 – 01328383 и 01328412, што представља списак људи за плате за месец мај Српске општине Зворник, Војно-територијална команда број 1880/92 од 28.06.1992. године, са печатом Општинског штаба Територијалне одбране, командант ВТК мајор Марко Павловић, налог благајни под бројем 02164071, налог 02164072, одлуку о новчаној помоћи 02164073 – 02164077, списак за исплату припадницима ТО за мјесец мај 01328385, списак ангажованих у ТО за мјесец мај Српске општине Зворник Војно-територијалне команде број 1809 од 19.06.1992. године под бројем 01328386, с печатом Српске општине Зворник - ОШТО, командант Војно-територијалне команде мајор Марко Павловић, списак батерије 120 мм, под бројем 02164268, списак групе Специјални вод, вод Пиварског под бројем 02164293, списак 02164092, извршио увид у предмет Округног суда у Шапцу, К.бр.41/94, а посебно прочитао «Извештај друге смјене за дан 11.06.1992. године» и «Извештај о раду страже у другој смјени за дан 10.06.1992. године», те на основу чл.337. став 1 тачка 1. ЗКП-а, прочитао записник о испитивању окр. Вучковић Душана у фази истраге у том предмету под бројем Кри-142/93 од 08.11.1993. године и записник о испитивању истог окривљеног од 10.11.1993. године под бројем Ки-208/93, пресуде Округног суда у Шапцу, К.бр. 41/94 од 08.07.1996. године и Врховног суда Србије, Кж-1913/06 од 08.10.1998. године.

На главном претресу одржаном 25. марта 2008. године *прочитани су* извештаји из казнене евиденције за оптужене и то: Славковић Драгана - СУП-а Краљево од 03.10.2005. године и Секретаријата Пећ, ИКМ Крагујевац од 30.09.2005. године, Филиповић Синишу - СУП-а Сремска Митровица од 26.10.2005. године, Драгићевић Драгутина - Министарства правде Босне и Херцеговине од 20.10.2005. године, Поповић Бранка - СУП-а Сомбор од 27.09.2005. године, извештај из казнене евиденције за Грујић Бранка Министарства правде Босне и Херцеговине од 02.11.2005. године, извештај из казнене евиденције СУП-а Краљево од 17.04.2006. године за Кораћ Ивана, писмени налаз и мишљење судског вештака др Бранка Мандића, психијатра од 20.12.2005. године за оптуженог Поповић Бранка и извештај лекара Округног затвора у Београду за оптуженог Поповић Бранка од 22.12.2005. године, извештај Информативног програма ТВ Нови Сад од 22.02.2006. године и 21.02.2006. године, записник о препознавању од 12.06.2006. године сачињен од стране истражног судије Већа за ратне злочине Округног суда у Београду, те извршио увид у фотодокументацију која је саставни део овог записника, извршио увид у скицу Дома културе у Челопеку коју је приложио сведок «П» на претресу од 29.05.2006. године, прочитао лекарски извештај за оштећеног

под псеудонимом «Два» Опће болнице Осиек – Неуролошке клинике Медицинског факултета Свеучилишта у Загребу са прилозима, потврду за сведока под псеудонимом «Два» Државне комисије за тражење несталих особа Босне и Херцеговине број 06/5-16-Р/99 од 12.03.1999. године, решење о одређивању притвора оптуженом Драгићевић Драгутину од 12.08.2005. године са извештајем о лишењу слободе од 30.06.2006. године, записник о препознавању сачињен 05.07.2006. године од стране истражног судије Већа за ратне злочине Окружног суда у Београду у просторијама Окружног затвора у Београду, те извршио увид у фотодокументацију која је саставни део овог записника, допис Службе за откривање ратних злочина МУП-а Србије – Дирекција полиције, УКП-број: 03/4-3-1 број 368/06 од 18.07.2006. године са извештајем о лицима Енес Чикарић и Мурис Капичић, који су нестали 1992. године.

Суд је прочитао и образложени сажетак предмета Грујић Бранко садржан у допису Тужилаштва БиХ Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона бр. КТ 748/94 од 01.04.2005. године, са наредбом о провођењу истраге, допис Министарства финансија Републике Србије, Пореске управе, Регионални центар Крагујевац, Филијала Краљево о подацима за пореске обвезнике Славковић Драган и Кораћ Иван, допис Министарства финансија Републике Србије, Пореске управе, Регионални центар Београд, Експозитура Мали Зворник бр. 47-254/06 од 28.09.2006. године - уверење за пореског обвезника Грујић Бранка, допис Министарства финансија Републике Србије, Пореске управе, Регионалног центра Нови Сад, Филијала Сомбор од 26.09.2006. године за Поповић Бранка, пореског обвезника и допис истог органа од 19.01.2007. године за Поповић Бранка, те допис Министарства финансија Републике Србије, Пореске управе - Филијала Рума од 26.09.2006. године за Филиповић Синишу пореског обвезника, писмо Косте Ерића од 05.10.2006. године, извештај МУП-а Републике Србије, Полицијске управе у Шапцу од 08.10.2006. године о привођењу у просторије ПС Мали Зворник лица Вучковић Душко и Појатар Исток са потврдама Међуопштинског затвора Шабац од 18.04.1992. године и службену белешку Полицијске станице Мали Зворник, ПУ Шабац од 02.10.2006. године, Статут Српске општине Зворник, објављен у «Билтену» Српске општине Зворник 01.09.1992. године сачињен 10.04.1992. године, Упутство о организовању и дјеловању органа српског народа у Босни и Херцеговини у ванредним околностима, СДС БиХ главни одбор од 19. децембра 1991. године, извештај о задужењу СДК у корист рачуна «Дринатранс» Зворник бр. 01328456 – број заведен у Хашком трибуналу, рачун бр. 05-11215/40, «Дринатранс» Зворник достављен Привременој влади Српске општине Зворник од 18.07.1992. године, преглед извршених превоза по налогу Привремене владе Српске општине Зворник и штаба ТО ДД «Дринатранс» Зворник од 21.07.1992. године, извештај Административне службе општине Зворник, Одјељења за општу управу, бр. 07-052-13/06 од 12.04.2006. године, допис шефа истраге МКТЈ Patrick Lopez Teresa, везано за чување оригиналног доказног материјала од 30.10.2006. године и наредбу Штабу ТО Зворник, Команде бригаде СВ «Бирач» од 28.05.1992. године која је суду достављена уз овај допис, као и Упутство од 19.

децембра 1991. године, Уредбу о провођењу материјалне обавезе за потребе одбране Владе Српске, Републике БиХ од 08.06.1992. године под бројем 03-518, записник о препознавању сачињен 30.11.2006. године у просторијама Окружног затвора у Београду од стране истражног судије Већа за ратне злочине, допис Одјелења за заштиту свједока Државне агенције за истраге и заштиту Министарства сигурности Босне и Херцеговине бр. 17-05/1-2-10-43/06 од 22.11.2006. године о обављеним разговорима са сведоцима који су у фази истраге саслушани под псеудонимима «Б», «Ђ», «Д» и «Г», те о разлозима немогућности њиховог одазивања позиву суда, налаз лекара специјалисте за оптуженог Филиповић Сенишу Окружног затвора у Београду и налаз ВМА од 21.12.2006. године, записник о препознавању од 25.01.2007. године сачињен у Окружном затвору у Београду од стране истражног судије, те извршио увид у фотографије са препознавања, прочитао списак идентификованих лица у Зворнику након обдукција од 05.05.1992. године, који је приложио др Станковић Зоран 29.01.2007. године., извршио увид у скицу достављену уз материјал од стране тужиоца за ратне злочине са етничком картом Зворника, прочитао налаз и мишљење судског вештака графолога Споменке Перић од 23.05.2007. године, извештај Министарства правде Босне и Херцеговине бр.02/4-2965/07 од 11.04.2007. године, записник о препознавању од 01.06.2007. године сачињен у просторијама Окружног затвора у Београду од стране истражног судије Већа за ратне злочине, потврду Српске општине Зворник-Привремене владе бр.01/04-111 од 17.05.1992. године коју је суду предао сведок Вуковић Мирослав, извештај о стању у зони одговорности Штаба ТО, округа Тузла, Живинице од 26.04.1992. године. извештај УКП МУП-а Србије, Дирекције полиције, Служба за откривање ратних злочина, 03/4-1 бр.1501/07 од 31.05.2007. године са списком ексхумираних, идентификованих и предатих посмртних остатака са локације «Сремска Митровица», закључно са 28.05.2007. године, актом Савета министара СЦГ, ДНК извештајем, записником о обдукцији посмртних остатака СП 713/92 за лице Бикић Дамир, записник о увиђају Окружног суда у Сремској Митровици, Кри 125/92 од 15.07.1992. године, кривичну пријаву СУП-а Сремска Митровица, ПУ 73/93 од 01.03.1993. године, извршио увид у криминалистичко-техничку документацију СУП-а Сремска Митровица бр.538/92 од 15.07.1992. године и приложене фотографије, прочитао допис Основног суда у Зворнику од 30.05.2007. године са разлозима неодазивања на позив сведока Брзовић Шемсе и Атлић Мустафе, службене белешке Службе за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима од 13.06.2007. године, 15. и 21.06.2007. године, које се односе на сведоке Мехмедовић Авду, Ћосић Неџада и Брзовић Шемсу, извршио увид у потврду о смрти МЦ «05. јули» Зворник и лекарски извештај о узроку смрти за лице Даутовић Несиб од 13.05.1992. године, прочитао наредбу команде Главног штаба Војске Српске Републике Босне и Херцеговине од 16.06.1992. године, достављену од стране Тужилаштва БиХ, а прибављену од Министарства одбране БиХ и наредбу о организацијско-формацијским изменама и допунама у Војсци Републике Српске издату од команданта ГШ Војске РС од 03.07.1992. године, писмени налаз и мишљење Комисије судских вештака у саставу професор доктор Гордана Дедић, неуропсихијатар, пуковник доктор Мирослав Радовановић,

неуропсихијатар и психолог Вера Божиновић, специјалиста медицинске психологије од 28.08.2007. године о вештачењу психијатријским прегледом окривљеног Кораћ Ивана. извештај Основног суда у Зворнику о контакту са сведоцима Шакотић Вајом, Савић Јованом, Аћимовић Миланом и Чворак Радетом од 04.09.2007. године, као и записник о уручењу позива сведоку Делић Алији Основног суда у Зворнику од 09.10.2007. године, допис Дома здравља «Зворник» под бројем 661/07 од 26.06.2007. године са извештајем о лечењу и преписом из протокола за Кораћ Ивана, везано за лекарски преглед обављен 18.06.1992. године, те допис Опште болнице Зворник од 28.06.2007.године под бројем 812/07 за Кораћ Ивана, допис заменика тужиоца МКТЈ Davida Tolberta од 11.10.2007.године о изјавама сведока и начину потписивања истих, пропусницу за Буљубашић Јасну издату од Штаба ТО Српске општине Зворник 21.05.1992. године, под бројем 1060/92 која је предата Међународном суду у Хагу, извод из Матичне књиге умрлих Општине Калесија, Федерација БиХ за лице Буљубашић Абдулах о извршеном упису смрти 20. маја 1992. године од 15.09.2004. године, потврду о пријављивању на посао Буљубашић Абдулаха издату од «Бирач-Холдинг» Д.Д., достављену од Хашког трибунала, заповест за одбрану СР бр.1 Команде бр. «Бирач» од 15.05.1992. године, закључке са састанка Општинског одбора СДС Зворник одржаног дана 22.12.1991. године, под бројем 01-08/91, те допис о начину чувања доказног материјала у оригиналу у сефу МКТЈ, достављен од стране Patrick Lopez Teressa, шефа истраге МКТЈ 30.10.2006. године.

Суд је *прочитао* и документацију МКТЈ прибављену на захтев суда и то доказ број 0324-1615 (ознака МКТЈ) – «Информацију о безбједносној ситуацији на подручју Српске општине Зворник, Центра служби безбједности Бијељина» од 20.07.1992. године, информацију о активностима МУП-а на расветљавању криминалне дјелатности паравојне формације «Жуте осе» на подручју Српске општине Зворник, МУП-а Српске Републике БиХ, Управа за сузбијање криминалитета Пале, број: 02-16/92 од 04.08.1992. године, под ознаком 0324-7392, информацију МУП-а Сарајево од 31.07.1992. године под бројем 00741314, решење Основног суда у Бијељини број Ки 63/92 од 28.08.1992. године, под бројем 00523426, списак до сада идентификоване 363 особе ексхумиране на локацији «Црни врх» у периоду јули-октобар 2003. године и списак до сада идентификованих укупно 226 лица ексхумираних са локације «Глумина» - «Рамин гроб» у току јесени 1998. године, који је суду предао вештак доктор Зденко Цихларж, допис заменика шефа Службе за правну помоћ и питања притвора МКТЈ од 28.11.2007. године, са одговором позваног сведока Благојевић Видоја, извештај Службе за откривање ратних злочина МУП-а Србије, Дирекције полиције УКП од 17.01.2008. године о траженим подацима за Милорада Стевановића, одлуку Српске општине Зворник од 13.06.1992. године о члановима Ратног повјереништва и акт председника Председништва доктора Радована Карацића бр.01-77/92 од 17.06.1992. године о потврди именовања чланова Ратног повјереништва за Српску општину Зворник, те извршио увид у комплетну документацију приспелу од Хашког трибунала 08.02.2008. године, а која се односи на процес формирања Зворничке бригаде Војске Републике Српске и прегледао компакт-

диск са фотографијама Зворника и околине под називом «Фотодокументација Хаг».

На главном претресу одржаном 14.04.2008. године прочитана је писмена документација достављена од стране вође Експертног тима професора доктора Зденка Цихларжа 11.04.2008. године и то: записник о утврђивању идентитета за Пезеровић Енвера, са потврдом о смрти УКЦ Тузла ДНА извештајем и извештајем о судско-медицинској експертизи посмртних остатака нађених на локацији «Рамин гроб» под бројем РГР 1/80, те потврде о смрти са извештајима о судско-медицинској експертизи Експертног тима за Тухчић Мехмеда, Тухчић Кемала, Тухчић Алију и Хаџиавдић Фикрета чија тела су ексхумирана на локацији «Рамин гроб» под бројевима РГР 1/83, 1/86, 1/82 и 1/79, те извештај о судско-медицинској експертизи под бројем РГР 1/88 за Тухчић Хасана, као и записници о утврђивању идентитета Експертног тима са потврдама о смрти и ДНК извештајима за посмртне остатке ексхумиране на локацији «Зворник-Црни врх» и то за Мустафић Алију, Хаџић Изета, Окановић Омера од оца Реџе, Окановић Омера од оца Шемсе, Чирак Исмета, Хаџиавдић Нурију, Џихић Сеада, Пашић Едина, Хаџиавдић Салиха, Хаџиавдић Хусеина, Куљанин Мустафу, Куршумовић Исмаила, Бикић Нурију, Атлић Алију и Тухчић Абдулазиза. Такође су прочитани извод из матичне књиге венчаних за Кораћ Златка и Јовановић Јадранку општине Краљево под текућим бројем 218 од 31.05.1992. године, молба Кораћ Ивана од 18.05.1992. године, са решењем РЈ «Елмонд» Краљево и потврда Привремене владе Српске општине Зворник од 16.05.1992. године за Кораћ Ивана, те извршен увид у фотографије оптужених сачињене приликом лишења слободе и прочитан исказ сведока – оштећеног под псеудонимом «Х» дат у фази истраге путем међународне кривично-правне помоћи 27.07.2005. године.

На главном претресу 26.05.2008. године, суд је у складу са садржином решења Врховног суда Србије, Кж.П Р.З. 22/08 од 21.05.2008. године, којим је укинута решење Окружног суда у Београду – Већа за ратне злочине К.В. 5/05 од 14.04.2008. године и предмет враћен на даљи поступак, прочитао записнике Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона о саслушању сведока Брзовић Шемсе, Атлић Мустафе и Пашић Шабана од 05.12.2005. године, те сведока под псеудонимом «Један» од 29.11.2005. године, под псеудонимом «Два» од 12.12.2005. године, под псеудонимом «Четири» од 24. јануара 2006. године и сведока Омеровић Јусуфа од 11.11.2005. године, Лазаревић Сретена од 26.01.2006. године и Смаиловић Рамиза од 16.01.2006. године, као и записнике о изјавама узетим од стране истражитеља МКТЈ и то сведока под псеудонимом «Б» од 14. и 15. фебруара 1997. године, сведока под псеудонимом «Г» од 06. и 07. јуна 1996. године, сведока под псеудонимом «Д» од 26., 27. и 29. јануара 1996. године, сведока под псеудонимом «Ђ» од 07. и 08. јула 1996. године, те сведока под псеудонимом «Х» од 19., 23. и 25. септембра 1996. године, а на основу одредаба чл.337. ЗКП-а и 14-а Закона о ратним злочинима.

Такође је *прочитан* и допис Окружног суда у Краљеву, извршен увид у правноснажну пресуду Окружног суда у Краљеву, К.бр.26/98 од 09.02.1999. године која се односи на оптуженог Кораћ Ивана, као и записник Основног суда у Зворнику од 23.04.2008. године везан за неприхватање сведочења сведока Атлић Мустафе. Извршен је увид и у фотокопију акта Привремене владе СО Зворник од 01.07.1992. године и пропусницу издату на име Кораћ Ивана за излазак из зоне дејстава са подручја СО Зворник у Републику Србију за период од 03. до 05. маја 1992. године.

Општи приступ оцени исказа сведока

Специфичност кривичног поступка који за предмет има кривично дело ратни злочин, је у томе да су предмет утврђивања, по правилу, догађаји који су се одиграли пре десет, често и више година, да након догађаја нису фиксирани материјални трагови, или уколико јесу, нису сачувани, те су искази сведока – жртва често једно од главних доказних средстава. Стога је неопходно да се подробније анализира веродостојност ових исказа и поузданост чињеница које се из њих утврђују, имајући у виду разлике и противуречности и то како о околностима под којима су се одиграли догађаји, тако и о лицима која су њихови учесници, а на шта странке основано указују током кривичног поступка за оваква кривична дела.

Кривично дело које је предмет овог поступка, учињено је пре шеснаест година, оштећени су често и по неколико пута саслушавани у току свих ових година, те је логично да је немогуће очекивати да о појединостима догађаја, њиховој хронологији, те свим лицима која су им нанела патње, а којих је очигледно било много и од којих знатан број није процесуиран у овом поступку, исказују на потпуно сагласан начин. По налажењу суда, управо би у високој мери сагласни искази упућивали на чињеницу да су сведоци усаглашавали исказе за потребе поступка, да су припремани, а како је то тврдила одбрана. Протек времена од догађаја, присуство страшним сценама које су се из дана у дан понављале, те подсећање и потом казивање пред судом о њима, свакако изазива веома снажне емоционалне реакције код оштећених, што све јасно доводи до немогућности да се исприча иста прича са истим детаљима. Чињеница да сведок може заборавити или помешати неке детаље самог догађаја, често је последица претрпљене трауме и протеча времена, али она не значи да је услед тога нужно обеснажено његово сведочење о главним чињеницама, уколико је оно прихваћено као убедљиво, нити ситне неподударности обавезно цео исказ чине непоузданим.

Суд је стога посветио посебну пажњу анализи исказа сведока не дозволивши да се, уколико се појави сумња у веродостојност и поузданост исказа сведока, то тумачи на штету окривљених.

Наиме, ценећи исказе сведока, те на основу утиска који су они непосредно оставили на веће, може се уочити велика разлика између појединих сведока. Очигледно је да су се неки трудили да запамте што више догађаја, док су други тежили да потисну у заборав драматична искуства, неки су боравећи, након ових у другим логорима, препричавали међу собом оно што им се десило, једни памте боље и имају бољу моћ запажања, неки су храбрији, а неки у страху беже под степенице, испод кревета, трудећи се да буду што мање уочљиви, неки се изражавају јако оскудно, док су други много способнији да вербално изразе оно што су доживели. Оштећени под псеудонимом «Један» (саслушан 15.06.2006. године) то илуструје на следећи начин: «Има нас који смо у страху седели у ћошку, зачепљених ушију и затворених очију да не видимо шта се дешава и како нас ударају, има нас који смо се крили под бину да не би били бијени и да не би видели некога», док се управо овај сведок веома детаљно изјашњавао о догађањима у Дому културе. Такође, могућност опажања одређених збивања зависила је и од места на коме су се налазили у тренутку злостављања, чињенице да ли су том приликом злостављани и они сами или њихови најближи рођаци, што је све указивало на посебну пажњу којом би се пратило такво дешавање, јер су у Дому културе у Челопеку у јуну месецу 1992. године, била затворена 162 мушкарца из села Дивич у просторији површине око 200 м².

За особе које су преживеле стравичне догађаје, боравећи дуже времена затворене, није неуобичајено да међусобно разговарају о ономе што су преживели, да касније боравећи и у другим логорима препричавају ове догађаје, те да понекада поседују и посредна сазнања о њима. Преживели затвореници из Дома културе у Челопеку су 15.07.1992. године пребачени у Сабирни центар – логор у Батковићу и тамо боравили, неки до краја 1992. године, а неки и дуже.

Стога, суд закључује да разлике у исказима сведока при описивању детаља догађаја и околности, не могу аргумент да буду разлог за закључак да је целокупно сведочење одређеног сведока непоуздано или да је због закључка да је његово сведочење у односу на одређени догађај непоуздано, то сведочење непоуздано и у односу на све друге догађаје. Из горе наведених разлога било је и ситуација када је веће прихватило, оценивши га као поуздан, исказ сведока у вези једног догађаја, иако се на његово сведочење о другим дешавањима није ослонило, налазећи да је исказ сведока у том делу непоуздан. Суд је приликом оцене веродостојности и поузданости исказа сведока највећу пажњу покљонио управо противуречностима у деловима исказа сведока о одређеним догађајима, ценећи их како појединачно, тако и у вези са свим осталим доказима.

Током поступка саслушани су и сведоци – оштећени који су дајући исказе различитим органима у различитим фазама поступка, за извршиоца одређених радњи означавали различита лица, као на пример сведок под псеудонимом «В». Имајући у виду, пре свега, утисак који је овај сведок оставио на веће на главном претресу, начин излагања, несигурност и

контрадикторност приликом одговарања на питања у судници, а посебно имајући у виду чињеницу да приликом свог првог изјашњавања о овим догађајима пред истражитељима Хашког трибунала, међу особама које су им наносиле зло у Дому културе у Челопеку, није поменуо особу под надимком «Торо», да би се касније у фази истраге и током претреса изјашњавао и то на потпуно различите начине о радњама у којима је учествовала особа са таквим надимком, суд је његов исказ прихватио само у делу у коме је он сведочио о догађајима који су се одиграли у Дому културе, оценивши да овај сведок уопште не поседује поуздана сазнања о томе, која лица су предузела одређене радње, налазећи да је његов исказ у том делу резултат каснијих међусобних препричавања међу логорашима, што и сам сведок у једном тренутку потврђује.

Суд је у неколико случајева приликом испитивања сведока покушао да извођењем доказа суочењем или предочавањем исказа једног сведока другима, отклони одређене противуречности у њиховим исказима, али ови покушаји углавном нису уродили плодом, очигледно као резултат великог протеча времена и свих поменутих околности, те је суд нашао да евентуално нова суочења и поновна испитивања сведока не би утицала на доношење другачијег закључка у односу на утврђивање релевантних чињеница. При томе, свакако треба имати у виду да се углавном ради о сведоцима који су долазили у суд из различитих европских земаља, саслушавани путем видеоконференцијске везе и то по правилу по један сведок у току целог судећег дана.

Суд је имао у виду и чињеницу да су у Дом културе у Челопеку, те на пољопривредно добро Економија улазили и вршили недела и локални становници, те група Лозничана, које многи оштећени памте као суровије од Краљевчана, као и друга лица, помињана у судници више пута, која још увек нису изведена пред лице правде, па је изведене доказе ценио веома брижљиво и посебно анализирао противуречне делове исказа сведока о конкретним збивањима, оцењујући их повезано и са другим доказима.

Докази прибављени путем међународне правне помоћи

Покретању овог кривичног поступка на основу захтева за спровођење истраге од стране Тужилаштва за ратне злочине против окривљеног Грујић Бранка и других, дана 17.02.2005. године, претходило је вишегодишње прикупљање доказа од стране МКТЈ и то како писмених доказа који су прикупљени на терену, тако и узимање изјава сведока и осумњичених, који докази су посредством Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије достављени истражном судији Већа за ратне злочине Окружног суда у Београду. Током фазе истраге, истражни судија је саслушао већи број сведока,

од којих у просторијама Окружног суда у Београду десет сведока, док је посредством међународне правне помоћи саслушан двадесетједан сведок у Сарајеву од стране Тужилаштва Босне и Херцеговине, а од стране Јавног тужилаштва Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине на исти начин у фази истраге девет сведока.

Међународна правна помоћ од стране надлежних органа Босне и Херцеговине, пружена је на захтев истражног судије овога суда, који је одобрен у свим случајевима од стране Главног тужитеља Тужилаштва Босне и Херцеговине Маринка Јурчевића, одлукама о допуштености и начину извршења радњи које су предузимане у свему у складу са одредбама ЗКП-а Босне и Херцеговине уз присуство истражног судије Већа за ратне злочине Окружног суда у Београду, надлежног заменика тужиоца за ратне злочине Републике Србије, те бранилаца осумњичених. Главни тужилац Тужилаштва Босне и Херцеговине је доносећи ове одлуке посебно ценио околност да су сведоци који су држављани Босне и Херцеговине, из разлога личне сигурности, изразили резерву у погледу сведочења пред Већем Окружног суда у Београду, те спремност да сведоче пред надлежним органом Босне и Херцеговине (одлуке од 14.04. и 16.06.2005. године).

Приликом саслушања сведока замолним путем, истражни судија овога суда, те браниоци осумњичених, као и заступник јавне тужбе, активно су учествовали и постављали питања сведоцима, сведоци су упозоравани на дужност казивања истине и последице давања лажног исказа, у смислу одредаба законодавства Босне и Херцеговине, као и на своја права у поступку, те је суд одбио предлог бранилаца оптужених за издвајање ових записника, будући да су у свему узети у складу са законодавством Босне и Херцеговине-правом замољене стране, а да нису у супротности ни са домаћим прописима.

Међународна правна помоћ пружена је у складу са одредбама Уговора између Србије и Црне Горе и Босне и Херцеговине о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима потписаним 24.02.2005. године, а који је ступио на снагу 09.02.2006. године.

Између осталих, у фази истраге замолним путем од стране Тужилаштва Босне и Херцеговине у Сарајеву саслушани су сведоци под псеудонимима «Б», «Г», «Д», «Ђ» 27. и 28. априла 2005. године, те сведок под псеудонимом «Х» дана 27. јула 2005. године, а ради се о сведоцима са пребивалиштем у иностранству, према којима се не могу применити принудне мере у циљу обезбеђења њиховог сведочења на главном претресу, који су одбили да сведоче на претресу, те је веће на главном претресу одржаном дана 25. јуна 2007. године и 14. априла 2008. године, у смислу чл.337. став 1 тачка 2. ЗКП-а, прочитало ове исказе дате у фази истраге замолним путем, јер је одбијање сведока да дођу на претрес уподобљено са ситуацијом да без законских разлога неће да дају исказ на претресу.

На овом месту ваља напоменути да је по налогу поступајућег истражног судије, Одељење криминалистичке технике – УКП у просторијама Окружног затвора у Београду обавило **фотографисање** оптужених Поповић Бранка, Филиповић Сенише, Вучковић Душана, Славковић Драгана, Драгићевић Драгутина и Кораћ Ивана, као и још тринаест лица која немају везе са овим поступком, сличних старосних доби, а у циљу провере њиховог идентитета, будући да је део оштећених и сведока саслушан ван земље замолним путем. Ради се о појединачним фотографијама које су обележене бројевима на полеђини и које су постављане на сто испред сведока, а након давања исказа и описивања изгледа појединих извршилаца дела, уз могућност присутним браниоцима да одреде место где ће стајати фотографије њихових браћеника и упозорење сведоку да пажљиво посматра фотографије и уколико позна неко лице, преда фотографију истражном судији. За сваког сведока постављен је другачији распоред фотографија, што је све забележено фотоапаратом. Овакав начин показивања фотографија сведоцима саслушаним замолним путем, прихваћен је од стране надлежних органа Босне и Херцеговине и поступајућег тужиоца, уз оцену да није у супротности са правилима замољене државе која не забрањује овакав начин показивања фотографија у циљу провере идентитета. Ова радња предузета је у оквиру испитивања оштећених и представља саставни део њихових исказа узетих замолним путем. Надлежни орган замољене државе није нашао да се показивање ових фотографија коси са процесним правилима Босне и Херцеговине. Иначе, одредба чл.85. став 3 ЗКП-а Босне и Херцеговине регулише начин препознавања лица, али сам закон не забрањује ни овакву радњу у ситуацији и на начин на који је предузета. Овакву радњу не забрањују ни одредбе ЗКП-а Републике Србије, будући да се према оцени суда ради о саставном делу исказа сведока, а не о радњи доказивања на основу чл.104. ЗКП-а, како су то тврдили браниоци оптужених, а иначе, иста је у потпуности обављена у складу са судском праксом, како међународном, тако и домаћом у сличним предметима, при чему су чињенице које су утврђене из ове процесне радње, цењене у међусобној повезаности са свим осталим доказима. Обзиром да се међународна правна помоћ пружа на основу правила замољене државе, те да се по оцени суда у конкретном случају не ради о доказу који је сам по себи или према начину прибављања у супротности са одредбама Законика о кривичном поступку, другог закона, Устава или међународног права (чл.18. став 2 ЗКП), **одбијен је предлог бранилаца оптужених за издвајање фотографија оптужених сачињених у фази истраге и делова записника о саслушању оштећених на којима се изјашњавају о њима, будући да се не ради о доказу на коме се не може засновати пресуда, у смислу чл.178. ЗКП-а.**

Коришћење изјава узетих од стране истражитеља Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију (МКТЈ)

Одредбом чл.14-а Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине (Закон о ратним злочинима) предвиђено је да тужилац за ратне злочине може предузети кривично гоњење на основу података и доказа прикупљених од стране тужиоца МКТЈ, те да се докази прикупљени или изведени од стране МКТЈ могу, након уступања, користити као докази у кривичном поступку пред домаћим судом, под условом да су прикупљени или изведени на начин предвиђен Статутом и Правилима о поступку и доказима МКТЈ, док се постојање или непостојање чињеница које се доказују тим доказима, цени у складу са чл.18. ЗКП-а.

Из списка је утврђено да су изјаве прикупљене на начин предвиђен Статутом и Правилима о поступку и доказима МКТЈ од стране тужиоца МКТЈ и од њега овлашћених органа, у складу са чл.16. и 18. Статута МКТЈ и правила 39. Правилника о поступку и доказима везаним за вођење истрага, што странке нису оспоравале.

Суд је имао у виду примедбе садржане у решењу Врховног суда Србије, Кж.П Р.3.22/08 од 21. маја 2008. године којим је укинута решење Окружног суда у Београду - Већа за ратне злочине К.В. 5/05 од 14.04.2008. године, а наиме, да се ни у случају хашких изјава сведока који нису дошли на претрес, не ради о недозвољеним доказима, већ се исти могу користити. Стога је **одбијен предлог одбране** да се из списка **издвоје** записници о изјавама узетим од стране истражитеља МКТЈ и то како оних који су непосредно приступили на претрес, тако и оних који нису непосредно саслушани на претресу, јер одредбе Закона о ратним злочинима омогућавају коришћење ових доказа. Сходно томе, суд је на претресу одржаном 26. маја 2008. године донео решење да се прочитају и записници о изјавама узетим од стране истражитеља МКТЈ, и то сведока под псеудонимима «Б», «Г», «Д», «Ћ» и «Х», који нису приступили на главни претрес, а на основу одредаба чл.337. став 1 тачка 1. и 2. ЗКП-а. Наиме, ради се о сведоцима који су одбили да сведоче због нарушеног психичког и физичког здравља, а живе у иностранству, те њихово довођење није могуће, («Г», «Д», «Ћ» и «Х») односно недоступни су суду (сведок «Б» који живи на непознатој адреси у иностранству). Ове околности произилазе из дописа Службе за помоћ и подршку жртвама и сведоцима од 22.11.2006. године (књига XI записника о главним претресима).

Међутим, оцењујући доказну снагу ових изјава, суд је имао, пре свега, у виду одредбе правила 92.-бис Правилника о поступку и доказима које дају могућност претресном већу Хашког трибунала да прихвати писмене изјаве сведока **уместо** усменог сведочења, само када се њима доказује нешто друго, а не дела и понашање оптуженог за које се он терети, као и да се писмене изјаве могу користити када сведок приступи у суд, када се омогући његово унакрсно

испитивање и када он потврди да је изјава тачна, те је веће мишљења да законодавац приликом доношења Закона о ратним злочинима, свакако није имао за циљ, регулишући коришћење доказа прикупљених од МКТЈ, а посебно у случају када сведоци не дођу на претрес, да се ова могућност коришћења доказа МКТЈ тумачи на екстензивнији начин у односу на онај који се примењује пред МКТЈ.

С друге стране, у погледу сведока који су приступили на претрес, а претходно су дали изјаве и хашким истражитељима, које су им и предочаване на претресу, суд је ове изјаве третирао као саставни део исказа сведока, који су били предмет оцене од стране већа.

Приликом оцене доказне снаге изјава узетих од стране МКТЈ, суд је имао у виду и чињенице које је утврдио из дописа заменика тужиоца МКТЈ Davida Tolberta од 11.10.2007. године, а наиме, да се према процедурама МКТЈ, изјаве сведока узимају на једном од радних језика Трибунала (енглески или француски), уз помоћ преводиоца, да се након узимања изјаве сачињава изјава на енглеском, те да својим потписом на изјави на енглеском језику сведок потврђује да му је изјава прочитана на српском језику и да одговара ономе што је рекао, док својим потписом на изјави на енглеском, преводилац потврђује процес читања изјаве сведоку и тачност превода према његовом знању, као и да се превод на матерњи језик сведока изјаве узете на енглеском ради тек у каснијој фази и да сведок не потписује изјаву преведену на матерњи – у овом случају, српски језик. Такође је узета у обзир и чињеница да се према Правилнику МКТЈ, сведоци не упозоравају на дужност казивања истине и последице давања лажног исказа, те да су изјаве узимане у време када није био у току кривични поступак против конкретних лица за конкретне радње.

Примењујући начело слободне оцене доказа као једно од основних начела нашег процесног права, суд је свакако имао у виду и чињеницу да се коришћењем писмених изјава сведока у ситуацији када исти нису присутни на главном претресу, ограничава начело непосредности у кривичном поступку које је, такође, једно од важних начела кривичног поступка и гарант поштовања права одбране. Судска пракса Европског суда за људска права, иначе, у својим одлукама третира МКТЈ као суд заснован на закону, те доказе прибављене од стране овог суда, сматра као доказе који се могу користити уз ограничење које представља поштовање услова за правично суђење у складу са чл.6. Европске конвенције о људским правима и начело непосредности као једно од примарних начела.

Заштићени сведоци

Дана 10. јуна 2006. године ступио је на снагу нови Законик о кривичном поступку, при чему су тог дана почеле да се примењују само одредбе чланова 107., 110., 117.-122. и чл.333.-335. Одредбе чланова 117.-122. овог Законика о

кривичном поступку односе се на саслушање заштићеног сведока и ово веће је прве такве мере применило већ на главном претресу дана 13. јуна 2006. године.

Ове одредбе су, практично, употпуниле одредбе чл.15. Закона о ратним злочинима, те чл.14-а став 5 истог Закона који предвиђа да мере заштите сведока или оштећеног одређене од стране Међународног кривичног суда за бившу Југославију остају на снази.

Имајући у виду да је велики број сведока саслушаних током овог кривичног поступка, претходно давао изјаву истражитељима Хашког трибунала, уз примену мера заштите под ознакама достављеним истражном судији, истражни судија овога суда је такве сведоке саслушавао под псеудонимом, а након тога, пре главног претреса на којима су сведоци саслушавани, сведоци су подносили усмени захтев за одређивање статуса заштићеног сведока у смислу чл.118. став 1 Законика о кривичном поступку, будући да су у суд долазили најчешће из иностранства, непосредно пре саслушања. Одлучујући сходно одредбама чл.118. ЗКП-а, о овим захтевима на посебном рочишту са којег је искључена јавност, у присуству сведока у односу на кога се односи захтев и странака, у одређеним случајевима суд је донео решење о одређивању статуса заштићеног сведока, садржај решења усмено саопштавао присутнима уз омогућавање окривљеном и браниоцу да оспоре оправданост мера заштите.

Сведоци и оштећени који су саслушавани у својству сведока су образлагали свој захтев разлозима личне сигурности и безбедности, безбедности својих породица, чињеницом да неки од њих и даље живе на истим просторима – у Зворнику и околини, те да имају страх од евентуалне осуде јавности, те повратка у место пребивалишта. Ни у једном случају браниоци и оптужени, те заменик тужиоца за ратне злочине нису се противили одређивању статуса заштићеног сведока. У току главног претреса, суд је уз доделу мере заштите саслушањем сведока под псеудонимом из чл.117. став 3 тачка 4., саслушао двадесетједног сведока, те прочитао исказе још пет сведока датих у фази истраге под псеудонимом.

У смислу чл.292. и 293. ЗКП-а, будући да се јавност може искључити ради заштите личног или породичног живота окривљеног или оштећеног, искључена је јавност са дела главног претреса, на коме се сведок под псеудонимом «К» изјашњавао о својим функцијама у току инкриминисаног периода у општини Зворник, из разлога онемогућавања идентификовања сведока, на шта странке нису имале примедбе (08.05.2006. године). Такође је суд одређеном броју сведока («У», «Л», Качавенда Љубомиру, Зорану Матићу, «М», «Седам» и «Алфа») на њихов захтев, из горе поменутих разлога, а без противљења странака, одредио меру заштите из чл.117. став 3 тачка 1. ЗКП-а – искључење јавности са главног претреса. Сведоцима «У», «Л», «Ф», «Т» и Драгану Ђокановићу је суд на њихов захтев одредио меру заштите из чл.117. став 3 тачка 7. – саслушање сведока који се налази у иностранству употребом

техничких средстава за пренос слике и звука, односно саслушање путем видеоконференцијске везе које је обављено из просторија Суда Босне и Херцеговине у Сарајеву, будући да се ради о лицима која имају пребивалиште у иностранству, те која из разлога безбедности нису желела да приступе у Окружни суд у Београду, а чему се странке такође нису противиле. Сведок Ристо Зарић саслушан је такође путем видеоконференцијске везе, али на основу чл.14. Закона о ратним злочинима, а не применом мера заштите.

На претресима на којима је била искључена јавност, суд је дозволио у смислу чл.293. став 2 ЗКП-а присуство одређеном кругу лица која представљају стручну јавност – научним и јавним радницима (представници Организације за европску безбедност и сарадњу – ОЕБС, радници Фонда за хуманитарно право, Истраживачко-документационог центра из Сарајева), проценивши да је то од интереса за њихову јавну делатност, као и члановима ужих породица оптужених.

Сведоку под псеудонимом «У» је на његов захтев, а без противљења странака, додељена и мера заштите из чл.117. став 3 тачка 2. ЗКП-а – брисање из списка података о идентитету.

Записници са посебних рочишта који садрже разлоге сведока за подношење захтева за доделу статуса заштићеног сведока, а са којих је искључена јавност, те решења суда о одређивању статуса заштићеног сведока, као и омоти са подацима о идентитету заштићених сведока у смислу чл.118. и 120. ЗКП-а су запечаћени и предати на чување истражном судији, са назнаком «заштита сведока-службена тајна-строго поверљиво».

Саслушање путем видеоконференцијске везе обављено је на начин предвиђен одредбама Европске конвенције о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима и Другог додатног протокола уз ову Конвенцију – члана 9., имајући у виду, свакако, да се ради о изузетку од начела непосредности предвиђеног у чл.352. ЗКП-а, али и да је странкама било у потпуности омогућено постављање питања, суочавање оптужених са сведоцима, те да се радило о лицима са пребивалиштем у иностранству који су из разлога сигурности, према својим наводима, одбили да дођу у Београд и прихватили једино да сведоче путем видеоконференцијске везе, а ради се о исказима сведока који су веома значајни за утврђивање чињеничног стања, тако да су по оцени суда, задовољени сви критеријуми за прихватање оваквог начина саслушања сведока у конкретним случајевима.

Искази прибављени путем регионалне сарадње

Тужилаштво за ратне злочине је овом већу дана 01.03.2006. године, а након ступања оптужнице на правну снагу, доставило записнике о саслушању једанаест лица које је прибавило од Кантоналног тужилаштва Тузла, те МУП-а Тузла, са предлогом да се ова лица саслушају у својству сведока на претресу,

уз напомену да се записници достављају ради извођења закључка о оправданости извођења предложених доказа, при чему је заменик тужиоца за ратне злочине и на каснијим претресима понављао свој став да ове изјаве треба издвојити из списка, чему се придружио и бранилац оптуженог Драгићевић Драгутина, наводећи да се ради о изјавама узетим у фази поодмаклог главног претреса од стране неких органа из Босне и Херцеговине, без учешћа бранилаца у поступку, док су се браниоци оптужених Славковић Драгана и Кораћ Ивана, као и оптужени, противили издвајању из списка ових изјава.

Након укидања решења овога суда, К.В. 5/05 од 14.04.2008. године решењем Врховног суда Србије, Кж.П Р.З. 22/08 од 21.05.2008. године, веће је имајући у виду примедбе садржане у овом решењу, на главном претресу 26.05.2008. године, **одбивши предлог за издвајање**, прочитало записнике о саслушању сведока сачињене у Кантоналном тужилаштву Тузла и то: Брзовић Шемсе, Атлић Мустафе и Пашић Шабана од 05.12.2005. године, те сведока под псеудонимом «Један», «Два», «Четири», Омеровић Јусуфа, Лазаревић Сретена и Смаиловић Рамиза, **и то у смислу чл.337. став 1 тачка 1. ЗКП-а**. Наиме, из службених белешки Службе за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима овога суда од 13., 15. и 21. јуна 2007. године, утврђено је да су у контакту са референтом Службе, сведоци Мехмедовић Авдо, Пашић Шабан и Ћосић Нецад, изјавили да не желе да сведоче и поред предочених мера заштите, јер имају велики страх од последица сведочења, док је Брзовић Амел, син Брзовић Шемсе изјавио да је његов отац имао тешку операцију срца, те да није у могућности да сведочи. На главном претресу 26.05.2008. године прочитан је записник сачињен од стране Основног суда у Зворнику 23.04.2008. године по замолници Окружног суда у Београду, из кога је утврђено да позвани сведок Атлић Мустафа из здравствених разлога и прележана два инфаркта не прихвата уопште да сведочи.

Оцењујући доказну снагу ових исказа, а посебно исказа сведока који нису саслушани непосредно на главном претресу, суд је ценећи чињеницу да је начело усмености и непосредности главног претреса једно од основних процесних начела, мишљења да судски поступак никако не сме да се сведе на пуко упоређивање великог броја писмених изјава сведока, нити такво поступање може да доведе до правилног утврђивања чињеничног стања, већ је највећу доказну снагу дао исказима непосредно саслушаних сведока на претресу, наравно, у мери у којој су били убедљиви и поткрепљени осталим изведеним, а прихваћеним доказима, те којима је био у могућности да у циљу оцене њихове поузданости, предочи раније дате изјаве, те је сходно томе, имао велику резерву према прикупљеним писменим изјавама у ситуацији када њихова садржина није могла бити проверена непосредно на претресу, нити су суд и странке могле да постављају питања таквим сведоцима, провере њихов кредибилитет.

Надлежност суда

Одредбама чл.3,9и10 Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине прописано је да је Веће за ратне злочине Окружног суда у Београду надлежно за вођење поступка за кривична дела из чл.2 овог Закона, која су извршена на територији бивше СФРЈ, без обзира на држављанство учиниоца или жртве, а ради се о делима против човечности и међународног права, одређена у глави XVI Основног кривичног закона (која дела су одређена такође у глави XVI КЗ СФРЈ) и тешка кршења међународног хуманитарног права извршена на територији бивше Југославије од 01.јануара 1991.године, која су наведена у Статуту Међународног кривичног суда за бившу Југославију. Сходно томе, заснована је надлежност Већа за ратне злочине Окружног суда у Београду за поступање у овом кривичном поступку.

Утврђено чињенично стање

Анализом и оценом свих изведених доказа и то како појединачно, тако и у вези са осталим доказима, те наводима одбране оптужених, суд је, применом начела слободног судијског уверења у оцени доказа о чињеницама, сходно одредбама чл.18. и 352. ЗКП-а, нашао да су оптужени Славковић, Кораћ и Филиповић извршили радње описане у време, на месту и на начин како је то утврђено у изреци ове пресуде, при чему су поједине радње из оптужнице изостављене из чињеничног описа, будући да су остале недоказане, док је нашао да није доказано да је опт.Драгићевић Драгутин извршио кривично дело које му је стављено на терет, те је након свестране и брижљиве оцене доказа утврдио следеће чињенично стање:

Друштвено-политичка збивања у општини Зворник у периоду 1991. - 1992. године

Општина Зворник налази се у источном делу Републике БиХ и граничи се са западним делом СРЈ. Из етничке карте са распоредом насеља општине Зворник на којој се налазе и подаци о резултатима пописа становништва из 1991.године, утврђено је да је у националном саставу општине Зворник, муслиманско становништво било већинско са 59,4 %, да су Срби чинили 38 % укупног броја становника ове општине, а остатак становништва - Хрвати и припадници других националности 2,5%, док је у

ужем подручју града муслиманско становништво било заступљено са 61%, српско са 29,2%, а хрватско и друге националности са 9,8%, а што су потврдили саслушани сведоци који су се изјашњавали о етничком саставу становништва ове општине, па је ова чињеница неспорна.

Живот Срба, Муслимана и Хрвата у БиХ, па и у општини Зворник пре избијања сукоба углавном је био миран, а ситуација у овој општини погоршала се након формирања националних странака - СДС, СДА и ХДЗ, током 1991.године, у ком периоду долази до убрзаног наоружавања како српског, тако и муслиманског народа, а кулминација наступа проглашењем независности БиХ, што је утврђено из сагласних исказа бројних сведока, а посебно оних који су учествовали у политичком животу општине Зворник.

Скупштина Босне и Херцеговине је у октобру 1991. године усвојила Меморандум о суверености Босне и Херцеговине, а након тога српски посланици у скупштини прогласили су дана 24. октобра 1991.године засебну Скупштину српског народа која је тражила да се организује плебисцит на којем ће се српски народ БиХ изјаснити о томе да ли жели да остане у федерацији.

Читањем Упутства о организовању и деловању органа српског народа у Босни и Херцеговини у ванредним околностима, које је главни одбор СДС-а изгласао дана 19. децембра 1991. године, утврђено је да су њиме разрађени јединствени задаци, мере и друге активности у оквиру националне заједнице српског народа у БиХ у циљу спровођења плебисцитарне одлуке којом се српски народ у БиХ определио да живи у јединственој држави. Даље се утврђује да се задаци, мере и друге активности из овог Упутства спроводе на читавој територији СР БиХ, односно у свим општинама на чијем подручју живи српски народ и то: у целости, у општинама у којима српски народ представља већину становништва – варијанта «А», и делимично, у општинама у којима српски народ није у већини – варијанта «Б», што је био случај у општини Зворник. Варијанта «Б» Упутства је садржала и детаљне кораке за преузимање власти које је требало извршити у две фазе. Између осталог, Упутством је предвиђено да општински одбор СДС одмах формира кризни штаб српског народа у општини, чији командант је и председник општинског одбора СДС, а што је у општини Зворник био Бранко Грујић (оптужени против кога је раздвојен поступак). Даље је утврђено да наредбу о планирању потребног броја припадника активног и резервног састава полиције, јединица ТО, јединица цивилне заштите доноси кризни штаб у општини.

Дана 09. јануара 1992. године проглашена је Република српског народа Босне и Херцеговине која је касније формирала своје органе власти.

Након референдума за утврђивање статуса Босне и Херцеговине одржаног 29.фебруара и 01.марта 1992.године, БиХ је дана 03. марта 1992.године прогласила своју независност, а убрзо затим су Европска

заједница 06. априла, а САД 07. априла 1992. године признале независност БиХ која постаје чланица Уједињених нација 22. маја 1992. године.

Није спорно да је и **општина Зворник** у периоду релевантном за оптужницу била захваћена **оружаним сукобом** који се водио између наоружаних формација муслиманског, српског, а делом и хрватског становништва, да је сукоб започео почетком априла након више инцидентних ситуација и неуспелих преговора око поделе власти између представника муслиманског и српског народа, што је несумњиво утврђено из сагласних исказа великог броја сведока, а пре свега исказа сведока «К», сведока Стеве Радића, Стевана Ивановића, Јована Ивановића, Славољуба Томашевића, Витомира Томића, сведока «Н», који су учествовали у раду органа власти, Привремене владе, Штабу територијалне одбране, а који су се формирали након потпуног преузимања власти у Зворнику од стране оружане формације српске стране у сукобу, **08. априла 1992. године**, док је дана 04.априла српски Кризни штаб са полицијом прешао из центра Зворника у непосредну близину града – место Каракај.

Из писмене документације и то одлука објављених у «Билтену» Српске општине Зворник утврђено је да је на седници кризног штаба Српске општине Зворник дана **06. априла 1992.године донета одлука бр.01-2/92 о проглашењу ратног стања на подручју те општине**, којом је одређено да послове одбране преузимају територијална одбрана Српске општине Зворник и делови резервног састава милиције Станице јавне безбедности ове општине. На основу наведене одлуке Кризни штаб је дана 08.априла 1992.године донео наредбу о општој мобилизацији (број 02-1/92), а дана **10. априла 1992. године** одлуку бр.01-1/92 о формирању Привремене владе Српске општине Зворник и за њеног председника је изабран Бранко Грујић.

Привремена влада је, после неколико постављених разрешених команданата Штаба територијалне одбране одлуком број 01-023-44/92 од 28. априла 1992. године, за команданта Штаба територијалне одбране Зворника поставила Марка Павловића, који се у Зворнику представљао под овим именом, а иначе се ради о опт. Бранку Поповићу против кога је раздвојен поступак.

Из исказа саслушаних сведока суд је утврдио да су се **јединице ЈНА повукле** са територије БиХ на територију СРЈ (која је формирана 27.априла 1992.године, након распада бивше СФРЈ) **закључно са 19.мајем 1992.године**, а из одбрана оптужених Славковић Драгана и Кораћ Ивана утврђено је да су се они, када је Војска почела да се повлачи, заједно са осталим добровољцима из Краљева повукли са подручја зворничког ратишта, **дана 16. маја 1992.године**.

Такође није спорно да је током целог периода обухваћеног оптужницом трајао оружани сукоб, и то како на ужој територији града, у мањем обиму (упади припадника противничке стране у сукобу), тако и на ширем подручју општине где су се водиле борбе између наоружаних група српске,

муслиманске и делом хрватске стране у сукобу, као и да је линија разграничења била на свега неколико километара од града, а о чему сведоче како оптужени, тако и сви саслушани сведоци, те бројни изведени писмени докази прибављени од Хашког трибунала.

Припадност оптужених јединицама у саставу ТО Зворник

Непосредно пре борби за Зворник које су се одиграле 08.априла 1992.године, и кога дана је страдао и већи број цивила, муслиманске националности, и касније током априла, пре преузимања утврђења Кула града изнад Зворника 26. априла 1992. године од стране српске стране у сукобу, у Зворник почињу да долазе **добровољци** из Србије и у тим борбама узимају активно учешће. По доласку били су прихваћени и дочекани од стране цивилне и војне власти, задужују наоружање и униформу и распоређују се у јединице територијалне одбране Зворника, а неки од њих су долазили са оружјем и униформом, што се утврђује из исказа сведока Светислава Митровића, Симе Богдановића, Керкез Драгана, Зорана Матића, Мирослава Николића, зв.»Нишки», који су као добровољци дошли на зворничко ратиште, те одбрана самих оптужених.

Оптужени Славковић Драган и Кораћ Иван били су припадници јединице Пиварски, а оптужени Филиповић Синиша и Драгићевић Драгутин јединице «Игор Марковић», а касније «Жуте осе», које су биле у саставу ТО Зворник. На подручју општине Зворник у инкриминисаном периоду, оптужени Славковић Драган боравио је у два наврата, и то од око 01. до 16. маја 1992. године и од краја маја до почетка јула месеца, а оптужени Кораћ у два наврата - од 13.априла до 16.маја и од почетка јуна до око 20. јуна, а оптужени Филиповић од априла до почетка августа месеца 1992.године и као припадници српске снаге у сукобу учествовали су у борбама против муслиманских снага. Наведене чињенице суд је утврдио из одбрана оптужених, те исказа бројних сведока, пре свега бивших припадника ових јединица, као и прочитане писмене документације.

Из одбране **оптуженог Славковић Драгана**, суд је утврдио да је око 01. маја са групом добровољаца из Вуковара дошао у Зворник где их је у центру примио председник владе Бранко Грујић и командант ТО Марко Павловић (опт.Бранко Поповић), да им је мајор Марко Павловић рекао да ће бити код Пиварског и Нишког, да је након рањавања Нишког, командовао Пиварски, у чију јединицу их је распоредио Марко Павловић, да је јединица Пиварски имала три вода и била под командом ТО Зворника - мајора Марка Павловића. Даље се из одбране овог оптуженог утврђује да је ту упознао оптуженог Кораћа и «Пуфту», који су пре њега дошли у Зворник, те да су му они од стране Пиварског представљени као борци из Краљево под командом Пиварског у јединици за специјална дејства, да заједно са оптуженим Кораћем учествује у борбама до 16. маја, када се заједно са повлачењем ЈНА враћају у Краљево.

Даље се утврђује да је у Краљево остао до 28. маја, те да је крајем маја дошао на Циглану, где је био ангажован као шеф обезбеђења затвореним Муслиманима до почетка јула месеца, у ком периоду је био неколико пута на терену, бар четири пута, где је извршавао војне задатке по наређењу Нишког и Пиварског, док је такође, по сопственим наводима током јуна месеца 1992. године више пута улазио у Дом културе у Челопеку по овлашћењу команданта Пиварског, неколико пута и са њим, његовим замеником Сплићом и осталим припадницима јединице «Пиварски», а Пиварски је, како сам наводи, био «десна рука» Марка Павловића, команданта штаба ТО. Даље се утврђује да је до краја свог боравка на зворничком ратишту почетком јула, када су их, како каже, сменили Лозничани, био под командом Пиварског.

Из одбране оптуженог Кораћ Ивана, утврђује се да је у Зворник дошао као добровољац 13.04.1992. године са групом Краљевчана, међу којима су били и Јанковић Дарко звани «Пуфта», Саво, да је стављен под команду ТО Зворника и распоређен у јединицу код команданта сада пок. Пиварски Стојана, која је била стационирана у касарни у «Стандарду», где је био до 16. маја, да је од Пиварског добијао сва наређења, а да је Пиварски добијао наређења из команде ТО, претпоставља од Марка Павловића, те да је од почетка маја, заједно са оптуженим Славковићем учествовао у борбеним задацима против муслиманских снага, а у Краљево се враћа са осталим добровољцима када се из БиХ повукла ЈНА. Даље се утврђује да се на зворничко ратиште вратио почетком јуна месеца по позиву Стојана Пиварског који му је био најбољи пријатељ и који га је пребацио у Дрињачу где се прикључио специјалном воду у чијем саставу је било и локално становништво, да су имали задатак да локализују муслиманске јединице, да је ту остао до 18. јуна, када је рањен у акцији и након тога, дан-два, боравио код колеге из јединице - Рајка Смиљанића, а затим је отишао у Краљево и тамо остао до 01. јула, када се поново вратио у Зворник-Дрињачу где остаје до краја јула месеца.

Оценом свих изведених доказа несумњиво је утврђено да је оптужени Иван Кораћ за време док је боравио у Дрињачи, као припадник јединице Пиварски, улазио у Дом културе у Челопеку више пута, те да је у том периоду сигурно до 18. јуна био ангажован и на дужностима обезбеђења затворених муслиманских цивила на Циглани, а о радњама кривичног дела предузетим у овим објектима биће детаљно речи у наставку писменог отправака пресуде.

Одбрана оптуженог Кораћа у делу који се односи на време његовог боравка на зворничком ратишту, потврђена је исказима сведока Драга Милошевића, Стојана Кљештана, Веселка Галића. Наиме, из њихових исказа утврђује се да су били припадници интервентног вода јединице «Пиварски», да је јединица у јуну месецу била стационирана у Дрињачи и да је тада у јединици, након поновног доласка у Зворник, са њима био опт. Иван Кораћ са којим су се дружили..

Из исказа сведока Драга Милошевића утврђује се да је опт. Кораћ након рањавања отишао у Краљево, али да се вратио, те су поново били заједно негде у јулу и августу под командом Пиварског, што и сам оптужени Кораћ Иван наводи. Међутим, статус оптуженог Кораћа као борца након повратка на ратиште (после рањавања) у јулу месецу у конкретном случају за овог оптуженог није од значаја, јер је оптужени Кораћ оглашен кривим за радње учињене закључно са 18. јуном 1992. године, а иначе нису му ни стављене на терет неке радње учињене у јулу месецу 1992. године.

Из писмене документације и то списка за исплату припадницима ТО српске општине Зворник (група- специјални вод Пиварског), означеног у Хашком трибуналу под бр.02164291 - 02164293 утврђује се да су наведени сведоци, иначе неспорно саборци опт.Кораћа примили плату за мај месец као припадници јединице Пиварски под ТО. Увидом у списак територијалаца ангажованих од стране општине Зворник, означен у Хашком трибуналу под бр.02164284, на коме се, поред осталих, налази име оптуженог Ивана Кораћа, Јанковић Дарка, (оптужени га означавају надимком «Пуфта») Стојана Пиварског, утврђује се да су исти примили накнаду за период од 11. априла и то у трајању од 20 дана, док се из списка припадника ТО ангажованих од стране општине Зворник, бр.01328381 утврђује да је Пиварски Стојану исплаћена накнада као припаднику ТО у периоду од 01.05. до 31.05.1992. године. Даље се из потврде заведене под бр.01328382 од 10.06.1992. године коју је издала Привремена влада Српске општине Зворник, на којој се, између осталих, налазе имена Галић Веселка, Хајдуковић Петра, Смиљанић Рајка (за кога оптужени Кораћ каже да је код њега био смештен након рањавања на Дрињачи), утврђује да је Пиварски Стојан примио новац за јединицу за специјалне намене за месец мај 1992. године.

Из одбрана оптужених Славковића и Кораћа утврђује се да су они за време боравка на зворничком ратишту примали плате, да их је по речима оптуженог Славковића у првом периоду, лично исплаћивао командант Марко, односно његов секретар који је долазио са списковима код Пиварског у команду и вршио исплату плата које је Марко одобравао, да је плату добио за два месеца, а у Циглани је примао плату од директора Јовића, док се из одбране оптуженог Кораћа утврђује да је у Зворнику, како каже, добијао добру плату, да им је плату доносио Пиварски, а њему вероватно неко из команде ТО, да је плату добијао **сваки месец** док је боравио на ратишту- за мај месец добио је 16. маја, а следећу плату добио је у јуну месецу 1992. године.

Чињеница да су опт. Славковић и Кораћ и након повратка на зворничко ратиште крајем маја, односно почетком јуна 1992. године припадали ТО Зворника у чијем саставу је деловала извиђачка група Пиварског, потврђена је исказом саслушаног сведока Хуса Паравлића (транскрипт са главног претреса од 24. септембра 2007. године) који је изјавио да је дошавши у Зворник, примљен од стране команданта града, мајора Марка Павловића, вероватно крајем маја месеца, те да је мајор задужио два добровољца – управо оптужене Славковића и Кораћа, своје униформисане војнике, да га спроведу у команду у

Лађеџима, Краљево, возилом са ознакама ТО, што су они и учинили по наређењу Павловића, на чији су позив дошли у његову канцеларију, који догађај потврђују и сами оптужени. Суд је прихватио наводе из одбране оптуженог Кораћ Ивана да је то било сигурно почетком јуна, будући да је у својој одбрани навео да се на зворничко ратиште поново вратио почетком јуна – 04., 05., 06. јуна 1992. године.

Припадност добровољаца територијалној одбрани Зворника - јединице Пиварски и јединице којом је командовао Жућа – сведок Војин Вучковић, утврђена је и из исказа сведока **Стева Радића, секретара Привремене владе-**блиског сарадника оптужених Бранка Грујића и Бранка Поповића у раздвојеном поступку (транскрипт од 30.10.2006.), који је тврдио да су добровољци стављени под команду ТО, да су прва три месеца били на платном списку општине на основу одлуке Привремене владе и да су обе јединице постале део општинске ТО, као и да су у априлу, мају и јуну добијали плате по списковима које одобри начелник штаба ТО.

Из писмених доказа садржаних у документацији прибављеној од Хашког трибунала, такође се утврђује да је у инкриминисаном периоду ТО СО Зворник деловала активно, и то у оквиру или паралелно са деловањем зворничке бригаде која је у току јуна месеца 1992. године била у процесу формирања.

Ниједан изведени писмени доказ, нити исказ сведока не доводе у сумњу закључак суда да је група Пиварски и у јуну месецу припадала ТО Зворника, нити иједан изведени доказ указује да је групи Пиварски непосредно надређена нека друга команда, а поготово приликом извршења радњи предметног кривичног дела које су предузимали оптужени у објектима у које су управо од стране припадника ТО смештени незаконито затворени муслимански цивили.

Из одбране **оптуженог Филиповић Сенише** суд је утврдио да је дошао у Зворник из Руме, са пет, шест вршњака као добровољац, у априлу месецу 1992. године где је боравио до краја јула, почетка августа, када је са осталим припадницима своје јединице ухапшен и одведен у Бијељину, да је био припадник јединице «Игор Марковић», која је имала 30-40 људи, да је командант јединице био Војин Вучковић, звани «Жућо», који их је примио, да је на том простору било више јединица, да је свака јединица имала свог команданта, да је **чуо да је командант свих јединица био Марко Павловић**, те да претпоставља да је командант Марко Павловић издавао наређења Вучковић Војину, да је учествовао у борбама против муслиманских снага, да је плату добијао једном месечно, да је све време боравка на зворничком ратишту био у јединици «Игор Марковић», коју су касније звали «Жуте осе», да није био избачен из јединице, што је потврђено исказима сведока Вучковић Војина и Керкез Драгана, те писменом документацијом.

Јединица «Игор Марковић» је формирана као специјална јединица ТО, што се утврђује из одобрења за набавку материјала и израду униформи за ову јединицу, издатог дана 27.04.1992.године, од стране Привремене владе, а на основу Одлуке о проглашењу ратног стања на подручју Српске општине Зворник..

Из писмене документације и то Списка људства чији командир је Жућа, (заведен у Хашком трибуналу под бројевима 01328442 и 02164097) утврђује се да је у периоду од 01.05.1992. до 17.05.1992. године јединица бројала 46 људи, међу којима су били оптужени Филиповић Синиша који се налази први на списку, затим, опт. **Драгићевић Драгутин** и саслушани сведоци Керкез Драган, Николић Мирослав, Богдановић Сима, Вучковић Војин и његов **брат пок. Вучковић Душко**, (кога помињу сви оштећени затворени у Дому културе у Челопеку као лице по надимку «Репић», као и многи други сведоци, а који је осуђен правоснажном пресудом Окружног суда у Шапцу К. бр.41/94, због кривичног дела из чл.142 КЗ СФРЈ које је извршио управо у Дому културе у Челопеку **на Видовдан 28.јуна 1992.године**, којом приликом је сам убио 16 и ранио 20 затворених муслиманских цивила), да је на списку констатовано да исплату одобрава командант штаба ТО. Такође, из «Списка накнаде резервним војницима који су били на војној вјежби, а нису у радном односу» заведеног у Хашком трибуналу под бројем 01328436-01328439, утврђује се да је исплату припадницима ове јединице за горе наведени период у трајању од 17 дана, одобравао командант штаба ТО.

Из исказа сведока Керкез Драгана (транскрипт са главног претреса од 26.11.2007.) утврђује се да је заједно са оптуженим Филиповићем као добровољац из Руме, био у Жућиној јединици све до краја јуна, односно до хапшења, да му је до краја био командант «Жућа», да је са њима у јединици био и Мирослав Николић, те да су он и Николић од «Жуће» добили задатак да обезбеђују мештане муслиманског села Козлук (који су иселени 26. јуна 1992. године), да је «Жући» била надређена команда ТО, да су плату добијали сваког месеца док су ту боравили, те да и након формирања армије, остаје да функционише ТО и њен командир кога је препознао у лику оптуженог Бранка Поповића, да је у јуну-јулу командир ТО био у касарни. Иначе, на несумњив начин је утврђено да се хапшење припадника јединице «Жуте осе» одиграло крајем јула 1992.године, и то како изведеним писменим доказима, тако и исказима сведока. Наиме, из писмене документације прибављене од Хашког трибунала - Информација МУП-а - Сарајево од 31.07.1992.год и МУП-а, Управе за сузбијање криминалитета - Пале од 04.08.1992.године, те исказа бројних сведока, суд је утврдио да су радници МУП-а у сарадњи са припадницима војне полиције Српске републике БиХ на подручју општине Зворник, разоружали и лишили слободе припаднике јединице «Жуте осе», Пиварски и других јединица, (више од 100 лица), **дана 29. и 30. јула 1992.године**, а међу ухапшенима су били опт.Кораћ Иван (припадник јединице «Пиварски») и опт. Филиповић Синиша («Жуте осе»), што је утврђено из њихових одбрана. Даље се утврђује да повод за хапшење нису били догађаји који су се одиграли у периоду мај-јун 1992.године на подручју

општине Зворник - на локалитетима који су предмет овог кривичног поступка, већ криминална делатност припадника јединице »Жуте осе» која се огледала у формирању пунктова за контролу возача и возила, те крађа возила (највише возила марке «Голф»).

Из исказа сведока Војина Вучковића званог «Жућа» (транскрипт са главног претреса од 06. и 07. септембра 2006. године), утврђено је да је он постављен за команданта јединице «Игор Марковић» 27. априла 1992. године од стране Привремене владе, да су у његовој јединици били и оптужени Филиповић Сениша и Драгићевић Драгутин, као и његов брат пок. Вучковић Душко да су они били под Ратним штабом ТО Зворник којим је командовао Марко Павловић, да он под Зворничком бригадом подразумева Ратни штаб ТО Зворник, те да је у то време било пар стотина, а можда и до хиљаду територијалаца, да је званично формирана Војска Републике Српске 28. јуна 1992. године, те да је у време када је зворничка бригада била у формирању и када је дошао потпуковник Благојевић у јуну 1992. године, и даље Марко Павловић био начелник ТО. Даље је утврђено да га је у јуну 1992. године када је његов брат Вучковић Душко направио велики проблем у Дому културе у Челопеку, Марко Павловић звао и то му саопштио, те да је том приликом од Марка тражио дозволу да убије брата сазнавши шта је урадио.

Ценећи наводе сведока Вучковић Војина и то, како оне да од 06. јуна није имао везе са мајором Павловићем, тако и оне да тек од 28. јуна са штабом ТО није имао никакав контакт, суд је закључио да прави одраз фактичког стања у погледу командовања у том периоду представљају наводи овог сведока да му је Марко Павловић био непосредно надређен на територији града Зворника, јер «када су у граду, надређен је Ратни штаб Зворника који је планирао све акције» – (Козлук, његово разоружање), док му је када је у борбама, био надређен мајор Андрић, и то у мају 1992. године и јуну када је боравио на подручју Црног Врха и учествовао у борбама.

Из исказа сведока Вучковић Војина, као и исказа осталих сведока утврђено је да је процес формирања зворничке бригаде трајао дуго, те да је Војска Републике Српске званично формирана 28. јуна 1992. године, а што је утврђено и из писмених доказа - документације прибављене од Хашког трибунала.

Изведени докази не указују да су било које друге структуре, војне или цивилне, у току њиховог боравка преузеле ингеренције над Дивичанима који су смештени у Дому културе у Челопеку од стране припадника ТО, а чувани од стране припадника резервне полиције станице полиције Зворник, и то од смештања у Дом, 28. маја, до њиховог измештања у зграду «Нови извор» у граду око 01. јула 1992. године.

Присуство оптужених на местима извршења кривичног дела

Оптужени **Славковић Драган** дајући одбрану, потврдио је своје присуство на сва три места извршења кривичног дела - у Дому културе у Челопеку, пољопривредном добру Економија и Циглани, док у погледу радњи које је предузимао на овим местима, оптужени делимично потврђује наводе оптужнице. Његови наводи у делу у коме је описивао радње које је предузимао на овим местима, детаљно су оцењени у склопу са наводима саслушаних сведока - оштећених који су боравили на ова три локалитета у критичном периоду.

Само његово присуство у Дому културе у Челопеку памте и потврђују оштећени Дивичани који су провели у њему период од 28. маја до око 01. јула 1992. године, с тим што неки дају веран опис оптуженог у фази истраге, а неки и пред хашким истражитељима, иако касније међу показаним фотографијама у истрази нису издвојили његову, док неки нису сигурни, али им се чини да је то лице које су познавали као «Мајор», Драган, «Торо», док су неки препознали са сигурношћу у лику оптуженог Славковића особу која им је улазила у Дом културе 1992. године у јуну месецу. Тако сведок под псеудонимом «Три», приликом препознавања у просторијама Окружног затвора у Београду, пред истражним судијом 12. јуна 2006. године описује лице са надимком «Торо» као особу висине око 190 цм, крупније грађе и лица, док га у линији није препознао, а у судници је одмах показао на оптуженог Славковића, рекавши да је то «Торо», наводећи «да га је у затвору било страх, да је све било мутно, можда да се мало боље концентрисао, собица је била мала, адвокати, страх» (страна 58 транскрипта).

Сведок под псеудонимом «Два» је истом приликом у Окружном затвору у Београду описао «Тору» као крупног, огромног, атлету, висине 185-190 цм, развијеног, лица више округлог, а потом указао у линији на лице са редним бројем 2. (место где је стајао оптужени Славковић), рекавши да би то могао бити «Торо», по висини и лицу, али да није потпуно сигуран, док је у судници одмах показао на оптуженог Славковића, рекавши да је то «Торо». И сведок под псеудонимом «Један» је истом приликом у Окружном затвору описао лице са надимком «Торо» као особу висине 190-200 цм, крупније грађе, црне косе и тамнијег тена, округластог лица, старости око 25-30 година, а потом, рекао да му лице са редним бројем 2. у линији (Славковић Драган) личи на «Тору» по висини и крупноћи и цртама лица, а у судници је, такође, био сигуран да је «Торо» управо оптужени Славковић, а након што је погледао све оптужене у судници.

Сведок под псеудонимом «Алфа» у истрази је рекао да је «Мајор» био најкрупнији, превише крупан, кратко подшишан, спортски тип, да је имао буздован дрвени, док је у просторијама Окружног затвора дана 30.11.2006. године, рекао да лице са именом Славковић Драган не зна, али да је сазнао касније за надимак «Торо», према опису који су они давали, док су то лице,

заправо, стражари ословљавали надимком «Мајор», да је био најкрупнији од свих, изузетно кратко ошишан и није га препознао међу лицима показаним у групи, да би приликом сведочења у судници на главном претресу рекао да је прошло петнаест година, да се људи мењају, памет лапи, да су му сви ликови у очима, али да сто-посто није сигуран, те је, показујући на Славковић Драгана, рекао: «Мислим да је то «Мајор» (страна 47 и 48 транскрипта), те да у затвору није био сигуран у то.

И сведок «А», који је у фази истраге описао «Тору» као високог, око 190 цм, у маскирним панталонама, са белим опасачем војног полицајца, зеленом СМБ мајицом, високог, крупног, изразито развијеног, проћелавог, плавог, који је био главни у групи, најјачи, најспособнији, носио је пиштољ «колт» и белу палицу и њоме највише ударао и ручком од пиштоља, а пред хашким истражитељима, описујући га на исти начин, рекао да је носио и дрвену куглу са шиљцима, звану буздован, прегледајући показаних деветнаест фотографија, међу којима је била и она оптуженог Славковића, рекао је да му је позната особа на фотографији број 7. (фотографија оптуженог Славковића). Приликом препознавања у Окружном затвору у Београду 05.07.2006. године, није препознао оптуженог, дајући идентичан опис, наводећи да је имао лисице за појасом, да би у судници препознао Славковић Драгана, рекавши да је то «Торо». Након што му је предочено да у просторијама Централног затвора није препознао «Тору», рекао је да је у првој и другој групи био један попут «Торе», височији, проћелав, да није био сигуран, да се тамо једва видело, мало прозорче, мутна стакла, али да се сада сећа фаце «Торе».

Сведоци под псеудонимима «Д» и «Б» који су саслушани у фази истраге, а нису дошли на главни претрес, међу показаним фотографијама нису издвојили фотографију Славковића, али су описивали лице које су упамтили под надимком «Торо» и то сведок «Д», као лице доста вишље од «Репића»; око 90 килограма, србијанског дијалекта, смеђе косе, које је носило неки топуз – куглу са шиљцима, кратке косе, а сведок «Б» такође је изјавио да је «Торо» био крупнији од «Репића», до два метра, у шареној униформи, са безбол палицом.

Оштећени који су били затворени на пољопривредном добру Економија и Циглани, саслушани под псеудонимима «Т», «У», «Ф» и «Бета» идентификовали су, још у фази истраге преко показаних фотографија, Славковић Драгана као особу коју знају под надимком «Торо», односно Драган «Торо» - сведок «Т». И приликом сведочења на главном претресу сведоци «Т», «Ф» и «У» који су саслушани путем видеоконференцијске везе из просторија Суда Босне и Херцеговине у Сарајеву, препознали су, такође, оптуженог Славковића, као и сведоци «Бета» и «Четири».

Видљиво је да су неки од оштећених након верног описивања оптуженог, истог и препознали, неки преко фотографија, неки приликом показивања у низу лица, а неки само у судници, те да неки само верно описују оптуженог, али нису у могућности да га препознају, док неки оштећени иако у

опису одступају од неких физичког особина, препознају оптуженог. При свему овоме, неспорно присуство оптуженог у Дому културе у Челопеку, указује на несумњив закључак суда да сама чињеница да неки сведок није препознао оптуженог или то није учинио са сигурношћу, не мора аутоматски указивати на непоузданост сведочења тог лица у погледу предузетих радњи, цењеног, наравно, у склопу са осталим изведеним доказима.

Одбрана **оптуженог Кораћ Ивана** који је тврдио да никада није ушао у Дом културе у Челопеку и пољопривредно добро Економија, оповргнута је многобројним изведеним доказима. Суд је, иначе, прихватио његове наводе да је 16. маја 1992. године заједно са Војском ЈНА и добровољцима напустио територију Зворника, отишавши у Србију, те да се почетком јуна вратио у Зворник, како наводи, по позиву Пиварског и да се прикључио његовој јединици која је била тада стационирана у Дрињачи, будући да су ови његови наводи поткрепљени и исказима саслушаних сведока, његових сабораца, као што је напред наведено, те да је рањен 18. јуна 1992. године, што је утврђено читањем лекарског извештаја, као и да је неколико дана након тога - 21.06.1992. године, отишао у Краљево и почетком јула месеца поново се вратио у Зворник.

Међутим, радње за које је оглашен кривим су се, како је то утврђено, десиле управо у време за које оптужени не оспорава да се налазио у Зворнику или околини, осим радње под II А) а) о чему ће бити речи касније.

Сведоци - оштећени под псеудонимима «Б», «А» и «Алфа» након саслушања у фази истраге, у приказаном низу од деветнаест фотографија, међу којима је била и **фотографија оптуженог Кораћа, означена бројем 16**, са сигурношћу су указивали на фотографију оптуженог Кораћа као лица које су означили као «Зокс» који је 1992. године улазио у Дом културе у Челопеку и претходно описивали његове радње. Овим сведоцима том приликом нису предочавани никакви надимци, а препознали су оптуженог након тринаест година од догађаја. Сведок «Б» је пре него што је издвојио фотографију под бројем 16. на којој је оптужени Кораћ, рекавши да је то «Зокс» кога се он сећа из Дома културе, у коме је једино и био затворен, навео да је «Зокс» имао црну краћу браду, да је био стар до 30 година, носио буздован као топуз, са дрвеном дршком, којим је ударао затворенике.

Сведок под псеудонимом «А» испитан од стране хашких истражитеља 1996. године описујући лица која су улазила у Дом културе где је он једино и био затворен, навео је да је «Зокс» био висок око 180 цм, дуге црне косе, мршав, стар око 20-25 година, да је носио маскирну униформу, прслук без рукава и маскирну мајицу, а преко груди два реденика, да је имао митраљез «М-84» и пиштољ марке «магнум». У фази истраге 2005. године, описао је «Зокса» скоро на идентичан начин, наводећи да је имао изразито равну косу, дугу до рамена, да је био најмлађи, да је први пут од наоружања донео пушкомитраљез «84», а потом је издвојио фотографију број 16. и рекао да је то «Зокс». Дана 05.07.2006. године у просторијама Окружног затвора у Београду,

за лице са надимком «Зокс» рекао је да је био мршав, мало дуже црне косе, висине 170-180 цм, да га памти у црној мајици и патикама, али га том приликом није препознао у линији показаних лица, нити га је препознао у судници. Оптужени Кораћ је, иначе, рекао да је носио маскирну униформу, да је имао митраљез «М-84» звани «Цеца», по коме је и добио надимак и који је увек носио са собом када је ишао у акције, по коме га памти велики број оштећених, о чему ће касније бити речи, да је имао пиштољ «М-70» - дуга «деветка», аутоматску пушку «М-70» и аутоматски пиштољ «шкорпион», као и да је имао револвер - «колт» који је, према његовим наводима, набавио после рањавања у јуну, у том периоду, али није сигуран када и који је носио на опасачу. И по овом «колту» памти га велики број оштећених.

Приликом суочења са сведоком «Четири», оптужени Кораћ је навео да је у «Стандарду» почетком маја имао велики митраљез и реденике преко себе.

Фабрика «Стандард» је објект у предграђу Зворника (Каракају) који је коришћен као касарна и у коме су тада била затворена лица муслиманске националности.

Приликом саслушања на претресу, сведоку «А» је предочено да је у ранијим исказима детаљније описивао догађаје и наводио имена учесника, којом приликом је рекао да се сада више не сећа неких ствари и да је могуће да је то раније тачно, јер је прошло јако пуно времена. Овакво објашњење сведока оцењено је као логично и животно.

Сведок под псеудонимом «Алфа» је у фази истраге међу показаних деветнаест фотографија издвојио само фотографију 12 видно узнемирен, плачући рекао да је то «Репић» и фотографију 16., рекавши да је то «Зокс», а пре тога је описивао радње за које је тврдио да је он видео да је у њима учествовао «Зокс», кога је описао као мршавијег човека, да се видело на њему да је био спортски тип, да зна неке борилачке вештине, да је том приликом имао белу мајицу и патике на ногама и црну косу и да је та група дошла после седам до десет дана од дана њиховог затварања у Дому (28. мај 1992. године), да су сви у групи имали војне панталоне, неки патике, да је «Зокс» имао неки стари пиштољ са дугом цеви и да је био кратко ошишан, црне косе, висине можда 170 цм. Овај сведок је иначе препознао оптуженог на фотографијама у истрази, иако је на претресу рекао да је «Зокс» његове висине (167 цм), а оптужени Кораћ је бар 20 цм вишљи од оштећеног. У просторијама Окружног затвора у Београду рекао је да не зна лице са именом Кораћ Иван, али да зна «Зокса» за кога је чуо када и за надимак «Торо» и да је у логору био један младић кога су звали «Зока», средње грађе, спортски тип, у цивилу и спортским патикама, шланг, да му се чини да је имао црну косу, без коврца, а онда је у линији показао на лице број 2, којим је био означен оптужени Кораћ и рекао да му личи на некога, али не може да се сети на кога. У судници сведок «Алфа» је погледавши оптужене, рекао да су му сви ликови у очима, након чега је показујући на Кораћа, рекао да мисли да је то «Зока», те да је у Централном затвору било више особа и да није био сигуран.

Имајући у виду саму садржину исказа оштећеног «Алфа», о чему ће касније бити речи у делу пресуде који говори о конкретним догађајима, по оцени суда, чињеница да је сведок у фази истраге ово лице називао «Зокс», а на претресу «Зока», **није од утицаја на закључак да се очигледно ради о истој особи.** Иначе, оптужени Кораћ је у својој одбрани изнео да је он био извиђач на редовном одслужењу војног рока и да је тренирао цудо. Карактеристично је да су неки од поменутих сведока оптуженог Кораћа, кога су знали по имену «Зокс» или «Зока», описивали као лице дуже црне косе, неки као лице кратко подшишано, али да су га и једни и други упамтили и препознали **по лику**, што указује на околност да су очигледно оптуженог виђали у више ситуација у дужем временском периоду, као и да је моћ опажања и интерпретирања физичких особина код појединих људи знатно различита, те да често независно од тога да ли је особа могла тачно да интерпретира физичке особине одређене особе, исту може препознати са сигурношћу. С друге стране, анализом исказа оштећених, а о чему ће и касније бити речи, уочљиво је да су неки од њих прилично верно описивали тадашњи изглед појединих лица која су улазила у Дом, али нису успевали да их идентификују, што је, свакако, резултат протеча веома дугог временског периода од кривичног дела.

И сведоци под псеудонимима «Д» и «Г», саслушани само у истрази, помињу лице по надимку «Зокс», чију фотографију нису издвојили, при чему сведок «Д» каже да је «Зокс» који је долазио у Дом са «Тором», «Пуфтом» и неким «Војводом», имао «паповку» пиштољ, претпоставља да је то «магнум» - «колт», јер је цев била изразито дуга, да је био мршав, висок, млађи од свих и по дијалекту исто из Србије, док сведок «Г» каже да је «Зокс» у рукама имао као буздован - палицу са оштрим шиљцима, којом их је ударао по глави, да је био млађи, висине око 180 цм, са пиштољем за појасом.

О присуству оптуженог Кораћа у Дому културе у Челопеку, посредно говоре и оштећени који су били затворени на Економији, а потом на Циглани и који су добро познавали оптуженог Кораћа, што ни он сам не спори, будући да потврђује свој боравак на Циглани у неколико наврата у јуну 1992. године, мада не и све радње које су му стављене на терет за тај локалитет.

Оштећени сведок «Четири» приликом препознавања у просторијама Окружног затвора у Београду 25. јануара 2007. године, описује «Зокса» као изразито мршаву, црну, високу особу са дужом косом и дугуљастим лицем, са којим је виђао вероватно и његовог брата који је деловао млађе, али су личили, а потом га у врсти са сигурношћу препознаје, додајући да је у време док је био у логору, «Зокс» био нешто мршавији. Овај сведок навео је да им је «Шиљо», момак који је био затворен на Дивичу и кога је «Торо» довео из Дома културе на Циглану, причао за «Репића», «Лопова», «Зокса», «Тору»; да тамо долазе да их туку, да је било пуцања. Оштећени под псеудонимима «Т», «Ф», «У» и «Бета» саслушани још у фази истраге, на показаним фотографијама несумњиво су указали на фотографију број 16., рекавши да је то «Зокс». Ови

сведоци су приликом сведочења на главном претресу (сведоци «Т», «У» и «Ф» путем видеолинка) рекли да је оптужени Кораћ управо лице по надимку «Зокс», а сведок «Бета» да му се чини да је то «Зокс», показавши на оптуженог Кораћа, док га у Окружном затвору није препознао, претходно описујући «Зокса» као лице црне косе, мршаваг.

Приликом сведочења сведок «У» такође је говорио о својим посредним сазнањима о боравку «Зокса» у Дому културе, наводећи да су једном приликом дошли «Зокс», «Кобра» и чини му се «Пуфта» белим «Стојадином», да су извели сведока «Четири», њега и још једног да им оперу ауто, да му је било најтеже када је видео отиске крви по браницима и локве крви у гепеку, а да је у међувремену од људи који су довођени из Челопека на Циглану, слушао шта они раде по Челопеку, да су морали да плате да изађу оданде и да до тог дана то није веровао за «Зокса». Људи које су довели из Челопека да им помажу и товаре, рекли су им да «Зокс» одлази у Челопек, да тамо свашта ради, а то су му причали «Зијо» са Дивича, брат Џихић Сејфудина и многи други. О томе су касније причали и у Батковићу - логору у који су пребачени у јулу месецу.

Оштећени «У» потврђује наводе оштећених који су били затворени у Дому културе у Челопеку да се он представљао као «Капетан Зокс». Наиме, овај оштећени тврдио је да су се «Торо» и «Зокс» представљали као Шешељеви мајори, да је једном приликом преко рамена видео «Зоксову» личну карту у којој је било његово име Иван, да су «Торо» и «Зокс» били у Зворнику када су наименовани – унапређени и да је то јако слављено, те да је из приче чуо да је «Зокс» пре имао чин капетана (страна 68 транскрипта од 29.06.2007. године).

Сведок «Т» такође затворен прво на Економији, па на Циглани, наводио је да је «Зокс» једног дана дошао са «колтом», сео крај врата и пред њих неколико тражио да пред њега изађе «Зијо» кога је из Челопека «Торо» довео због новца, те је терао «Зију» да прича како је он прошао у Челопеку, па је онда прозвао и њега (сведока «Т») да објасни шта је преживео на Економији. «Тиме је «Зокс» потврдио шта је радио на Економији, сам је себе одао», како наводи сведок «Т».

Наводи оптуженог да никада није ушао ни на пољопривредно добро «Економија», такође су демантовани бројним изведеним доказима, и то, пре свега, детаљним описима радњи које је он предузео на пољопривредном добру Економија, а о којима сведоче сведоци «Т», «Ф», «У», «Четири» и «Бета» и који оповргавају његове тврдње да га се ти сведоци, заправо, сећају са Циглане на којој је он био, али да га лажно терете за боравак на Економији. У прилог оваквом закључку суда свакако говори чињеница да је оштећени «Х», чији исказ из истраге је прочитан на главном претресу, будући да уопште није пристао да сведочи и који је **боравио само** на пољопривредном добру Економија укупно четири дана, почев од 12. маја 1992. године и то од

јутарњих часова, након што је на пољопривредном добру Економија преминуо оштећени Несиб Даутовић, те који након тога нигде није затворан, у низу од показаних деветнаест фотографија указао на фотографију број 16., на којој се налази оптужени Кораћ, тврдивши да је та особа била присутна на Економији (транскрипт аудио записа од 27. јула 2005. године - страна 13 и 14), да је долазио и тукао их, да је њему пребио ребра чизмама, да се сећа шарене униформе, да има неке слике пред очима и да се то не може избрисати, те да га познаје по фаци, по лицу и да браду тада није имао. Овај сведок, свакако, није могао да се сети оптуженог Кораћа из Циглане, јер тамо није ни био затворен.

Као што је напред изнето, казивања оштећених затворених у Дому културе у Челопеку, као и оних на Економији и Циглани, у знатној мери се подударају у погледу оружја које је носио оптужени, па чак и са одбраном оптуженог, а понеки сведоци веома карактеристично описују своја запажања у вези са тим. Осим наведених сведока, и сведок под псеудонимом «Један» врло упечатљиво описује свој први сусрет са тим лицем, наводећи да је ушао, представио се, рекао: «Ја сам капетан Зокс, био сам на ратишту у Хрватској, убио хиљаду усташа», да му је том приликом у очи упао његов револвер «колт» дуге цеви који му је стајао о десном боку као каубојац, да је «Зокс» једном приликом рекао да му је пиштољ од ђеда и да га је показивао. Сведок под псеудонимом «Два» такође наводи да су прво ушла двојица, да је један рекао «ја сам капетан Зокс, у Хрватској сам у Вуковару убио хиљаду усташа, само да знате», да је био црн момак, млађи, средње висине, дечачког лица, у униформи, а да је некада био и у цивилу, да је имао неки пиштољ са дугом цеви, да је некада некога ударио и дршком пиштоља, а да је тај пиштољ имао добош, да га је некада држао у руци, а некада не, јер је он више пута улазио. Сведок под псеудонимом «Три» такође наводи да је «Зокс» када је ушао, представио се, рекавши: «Ја сам капетан Зокс», да је имао пиштољ «колуташ», као каубојац, мало веће, дуже цеви са буренцетом, који је стално носио за појасом. Околност да је имао «колт», потврђује и оптужени Кораћ, рекавши да је највероватније тај «колт» имао после рањавања у јуну, мада није сигуран. Оптужени је, иначе, потврдио да је у јесен 1991. године био на хрватском ратишту као резервиста.

И оштећени са Циглане наводе да је «Зокс» често носио «колт». Будући да је суд утврдио на несумњив начин да је оптужени Кораћ на Циглани сигурно боравио до рањавања 18. јуна 1992. године, јер је и сам тврдио да је свега неколико дана након тога отишао у Краљево, а да су након што се вратио у јулу месецу, према исказима свих сведока, Лозничани преузели «товарење» са затворенима на Циглани, суд није прихватио његове наводе да је тај «колт» набавио након рањавања, те да га нису могли видети затворени у Дому културе у Челопеку који су тамо боравили цео јуни месец 1992. године, истовремено када и други затвореници (сведоци «У», «Ф», «Т», «Четири», «Бета»), на Циглани. Стога су неубудљиви његови наводи да су тај «колт» могли видети само заточени на Циглани, јер га је он имао тек од Циглане, будући да су до 18. јуна - у исто време, боравили и оштећени затворени у Дому и они затворени на Циглани.

Током поступка, одбрана оптуженог Кораћ Ивана аргументовано је истицала да су сведоци у различитим фазама поступка на различите начине давали опис лица која су упамтили под надимком «Зокс». Међутим, упркос тој чињеници, веће је нашло да та околност не доводи у сумњу недвосмислени закључак о присуству оптуженог Кораћа у Дому културе Челопек и радњама за које га је огласио кривим. Према наводима одбране, ова околност искључује како присуство, тако и доказаност учешћа оптуженог у инкриминисаним радњама. Веће је пажљивом анализом свих исказа оштећених и то како појединачно, тако и доводећи у везу исказе једне са другима, извело несумњив закључак о идентитету овог лица. Није спорно да се из исказа појединих оштећених може закључити да је у Дом културе улазило још неко лице које је евентуално имало надимак «Зока», «Зоран» или «Зокс», о чему говоре и сведоци «Три» и «Два». По оцени суда, та чињеница као и околност да су у просторијама Окружног затвора у Београду сведоци пре препознавања описивали лица, не говорећи о конкретним радњама, нити везујући радње за лица која описују, резултирала је давањем различитих описа. Из записника о препознавању од 12. јуна 2006. године, видљиво је да је **сведоцима истражни судија објаснио да пре него што приступе препознавању, треба претходно да опишу оне оптужене чија имена или надимке знају**. Очигледно је да је на тај начин наступила извесна недоумица код оштећених, те да су неки од њих описивали и лица за која су чули да су такође улазила у Дом културе у Челопеку, а знају их од раније, и лица која су им описивали неки други сведоци који се тих лица сећају боље, било из Дома, било из неких других ситуација пре рата, што је све видљиво из њихових исказа.

Тек у судници оштећени су конкретизовали радње и исте повезивали са одређеним лицем о коме су говорили. Тако је сведок под псеудонимом «Два» (транскрипт са главног претреса од 16. јуна 2006. године), који је иначе описао у Централном затвору лице са надимком «Зокс» као особу високу око 175 цм, мршаву, старости 25-26 година, црног, дугуљастог лица, рекао и да није потпуно сигуран да ли се то односи баш на «Зокса» или на његовог брата, јер је чуо да је, наводно, и «Зоксов» брат био тамо, да би на претресу рекао да су неки помешали «Зокса» из Малог Зворника и овог «Зокса», **а овај «Зокс» је био тај**, док је «Зокс» из Малог Зворника био плав и имао брата. Овај «Зокс» што је њима долазио био је црн и сигуран је да је тај црни код њих улазио, да је причао србијански, тај што се представио да је убио усташе и што је извео Суљу. Навео је да му је сведок «Један» рекао да је био и тај неки други, али док је сведок «Један» био у «Стандарду», из чега произилази да из исказа сведока «Два» не може да се закључи да му је сведок «Један» причао да је у Челопеку био неки други «Зокс».

Сведок под псеудонимом «Два» у просторијама Окружног затвора у Београду након описивања лица, па и лица са надимком «Зокс», на напред наведени начин, није га препознао у линији, да би у судници одмах показао на Кораћ Ивана, рекавши да је то «Зокс». Претходно је сведочећи рекао да је

«Зокс» био црн, млађи, средње висине, дечачког лица, у униформи, а некада у цивилу.

Сведок «Један» (транскрипт са главног претреса од 15. јуна 2006. године), навео је да је «Зокс» имао револвер «колт» дуге цеви, о десном боку, као каубојац, да је био мршав и изгледао нежно, да му се чини да је имао дужу косу, да је причао екавски и био у маскирној униформи, панталонама и кошуљи, висине 170-180 цм и погледавши у оптужене, рекао да је сигуран да је то «Зокс»; показујући на оптуженог Кораћа, као што је био сигуран и да је оптужени Славковић управо «Торо», о коме је сведочио, да није био други «Зокс» у Дому, да он зна неког Зорана из школе, али да тај није лично на овога. Пошто је у просторијама Окружног затвора у Београду овај сведок описао «Зокса» као особу висине око 170 цм, ситније, нежне грађе, мршаваг, више плаве косе, дуже фризуре, дугуљастог лица, од највише 25 година, имајући у виду да га је у судници описао и препознао као лице црне косе, навео је на претресу: «Доста времена је прошло, не могу памтити сваки детаљ, сада ми долази његов лик, мислим, уста, присећам се уста његових карактеристичних». На питање браниоца оптуженог како то да је веома брзо препознао оптуженог у судници, а не и у Окружном затвору, рекао је: «Суочавање са особом која те је некада тукла, ударала, човек има страх, једноставно, тада нисам могао, а мало је било и затамњено и мало стакло, нека сена је варирала, а друго, ипак је теже препознати особу међу шест људи, него особу када седи сам, када ми дође у главу да вратим слику ко је ко. Више не можеш ни сам себе познати после петнаест година, већ ти мало дође у главу, па се сетиш црта лица». Након што му је предочено да су неки оштећени изјавили да су надимке тих лица сазнавали искључиво од стражара, а неки чак и касније у Батковићу, док је он рекао да је чуо како су дозивали један другог, оштећени је изјавио: «Има нас који смо у страху седели у ћошку и зачепљених ушију, затворених очију, да не видимо шта се дешава, има нас који смо се крили под бину да не би били бијени и да не би видели никога» (страница 87 транскрипта). Овакво сведочење управо поткрепљује закључак суда о веома различитим понашањима оштећених, моћи запажања, те реакцијама на сурова догађања која су их задесила и великим разликама у испољавању свакако присутног страха.

Сведок «Два» који је описао, како у Окружном затвору у Београду, тако и у судници особу коју зна као «Зокс», на скоро идентичан начин као и раније поменути сведоци који су га препознали, неки на фотографијама, неки и у судници (сведоци из Економије и Циглане), а који није препознао «Зокса» у просторијама Окружног затвора у Београду, на главном претресу је објаснио како је сигуран да је то управо тај црни «Зокс» који је улазио код њих и да је то оптужени Кораћ, јер када је био у Окружном затвору, био је мали прозорчић, сена и није могао, а сада га је видео изблиза, без стакла, без ичега и препознао га је по лику.

Он се, иначе, уопште не сећа да је тај плави «Зокс» из Малог Зворника долазио код њих и он не зна да ли су им два «Зокса» долазила, а чуо је да неки

тако причају, али је он говорио о ономе што је радио овај кога је он знао као «Зокса», а кога је у судници познао као Кораћ Ивана.

Сведок под псеудонимом «Три» (транскрипт са главног претреса од 06. и 07. јула 2006. године), који је на претресу описао «Зокса» као црну особу, средње грађе, у маскирној униформи, са пиштољем колуташем као каубојац, мало веће, дуже цеви са буренцетом, који је стално носио за појасом и који се представио речима «ја сам капетан Зокс», када је ушао и који га је препознао у судници у лику оптуженог Кораћа, није га препознао у просторијама Окружног затвора у Београду, наводећи приликом сведочења на главном претресу да га је било страх, да је све било мутно, можда да се боље концентрисао, да је била мала собица, адвокати, страх (страна 58 транскрипта). Међутим, овај сведок је сведочећи о великом броју догађаја из Дома културе, описао једну ситуацију коју веома упечатљиво везује за «Зокса». Наиме, навео је да је једном «Зокс» ушао и рекао: «Ко је служио задњу годину ЈНА, нека изађе». Изашло је њих десетак, који су служили ЈНА пред сам рат. «Зокс» је питао ко је био који ВЕС, ко је био пешадија, артиљерац, кувар, те је оне који су били кувари, интенданти, вратио поново у групу, а одвојио је Адмира Окановића који је у Нишу служио војску као падобранац, горе на бину, као и сведока који је био војна полиција. Тада је рекао: «Вас двојицу нико више не сме дирати» и није их тукао, али је тукао комшије које су биле доле.

Када му је предочено да је у просторијама Окружног затвора у Београду рекао да је «Зокс» имао плавкасту дужу фризуру, навео је да је од Тухчић Азиза чуо да је у Дом долазио и још неки плави «Зокс», Зоран из околних села, а да он није знао ко је ухапшен, да ли плави или црни кога је сада познао.

И након суочења са оптуженим Кораћем, био је уверљив у тврдњама да је он управо издвојио њега и Адмира на бину, а остале вратио горе и да вероватно оптужени зна зашто је то урадио.

На главном претресу бранилац оптуженог Славковић Драгана, адвокат Ђорђевић Мирослав показао је фотокопију фотографије сачињене на препознавању 12. јуна 2006. године сведоку под псеудонимом «Три», који је рекао да ју је видео управо сада на претресу (транскрипт, стране 12-13 од 07. јула 2006. године), а не раније, како је то рекао бранилац, тврдећи да од дана препознавања није гледао никакве фотографије из судских списа.

Обзиром да је радња препознавања обављена у просторијама Окружног затвора у Београду, суд је одбио предлог браниоца оптуженог да се сведоку покаже албум фотографија сачињених том приликом, као сувишан.

Иначе, албум са фотографијама сачињеним приликом препознавања, није достављен странкама.

По налажењу суда, управо напред наведене околности, као и различити описи неких детаља догађаја о којима сведоче оштећени, указују да они нису усаглашавали своје исказе. Све ове околности, цењене у својој међусобној вези, оповргавају тврдњу оптуженог Кораћ Ивана да он није тај «Зокс» који је улазио у Дом културе, базирану на чињеници да су га оштећени различито описивали - као особу висине у распону од 170 до 180 цм, плаве или црне косе, са брадом или без браде, те његове наводе да би особа која је била у блиском контакту са лицем које му наноси зло, морала да упамти тако битне особине. У Дому културе владала је атмосфера терора и страха за голи живот, коме су оштећени били непрестано изложени, у периоду од месец дана. Оштећени су били у посебном психичком стању са пажњом усмереном на различите моменте и различите ситуације које су се неретко дешавале и истовремено у којим приликама су често и сами тучени, а некада били поштеђени, некада гледали и страдање својих најмилијих. Очекивати да у таквим условима константног паничног страха за свој и живот својих ближњих, човек запази висину лица које му наноси зло, а потом је и верно репродукује након више од десет година, заиста би било немогуће. По оцени суда, потпуно је природно да оштећени који се налазе у безизлазној ситуацији и често у неприродном сагнутом положају у пренатрпаној просторији, где сви седе на поду збијени и претрављени, упамте често само фрагмент лица који им остане урезан у сећање за цео живот. Оптужени Кораћ је боравио на зворничком ратишту у периоду од 13. априла 1992. године, па до јула месеца 1992. године са прекидима, а како је то напред утврђено, што је, свакако, узрок неких различитих описа његовог изгледа - браде, дужине косе, гардеробе, оружја које је поседовао у сваком од улазака у Дом.

Након пуних шеснаест година од догађаја, не може се искључити могућност да неки оштећени у зависности од својих личних способности перцепције, о чему је напред било речи, и не може да да опис лица, али га може препознати или да га је верно описао у некој од својих ранијих изјава датих пре десет и више година, а да више не може да га препозна, али ова околност не мора у сваком случају да значи да је исказ тог сведока у погледу радњи које он сведочећи везује управо за особу које се сећа по неком карактеристичном детаљу или надимку, непоуздан и неприхватљив као доказ да је управо тај човек извршио одређене радње.

О присуству **оптуженог Филиповић Сенише** у Дому културе Челопек и о његовом идентитету као особе коју су оштећени знали по надимку «Лопов», **који надимак он не оспорава**, говоре оштећени који су били затворени у Дому културе и који оповргавају тврдње оптуженог Филиповића да никада није ушао у Дом културе у Челопеку, већ је само туда пролазио, а једном приликом седео у кафани, прекопута Дома знајући да су ту били неки затворени Муслимани које он није виђао.

Сведок под псеудонимом «Два» је приликом препознавања дана 12. јуна 2006. године у просторијама Окружног затвора у Београду, навео да је лице са надимком «Лопов» у то време било врло младо, по његовој процени 17-18

година старо, висине око 175-180 цм, светлије пути, нормално развијен, мршавијег лица, ни дугуљастог, ни облог и у групи показаних му лица, није га препознао. На главном претресу описао је «Лопова» као врло младог, старог 18-19 година, светлијег, смеђег, средње висине, кратке косе, рекавши да је сазнао да је он «Лопов» када су их терали да певају песму «Нема Репа, нема ни Лопова» и да знају да је он баш тај «Лопов», јер је он био са «Репићем», само не за Видовдан, када их је највише убијено и када је «Репић» био сам, а иначе су улазили више пута. Били су заједно и «Репић» је ословљавао «Лопова». Током главног претреса у судници, овај оштећени је указујући на Филиповић Синишу, рекао да је то «Лопов».

И сведок под псеудонимом «Један» приликом препознавања у просторијама Окружног затвора у Београду такође је потврдио да му је надимак «Лопов» био познат у Челопеку, али није могао да се сети лика, да би на оптуженичкој клупи у судници указао на Филиповића, рекавши да мисли да је то «Лопов». И овај сведок је говорио да су их готово стално терали да певају по три, четири сата исту песму «Над Краљевом жива ватра сева, да видимо ког четника нема, нема Репа, нема ни Лопова, то су Жутом два најбоља момка» и да их је претежно «Репић» гонио да певају и да их је он први научио те речи, а да је прекопута био кафић и он би тамо седео, а они би певали, те би заћутали када би стража рекла «ајде више, не певај».

Обојица сведока на сличан начин описали су веома специфично обраћање од стране «Лопова» оштећеном Атлић Сехаду, након чега га је он одвео и како каже сведок «Један», «више га није било».

Оштећени под псеудонимом «Три» приликом препознавања није умео да опише Филиповић Синишу, али је у судници, показујући на Филиповића, рекао: «Овај брадоња, мислим да је «Лопов». И он потврђује да су морали да певају песме, такорећи дан-ноћ и да им је први пут «Репић» рекао да певају песму «Нема Репића, нема ни Лопова, то су Жући два најбоља момка», те да «Лопова» зна по надимку, али му не зна право име и то је тај што се помиње у песми. Навео је да је са «Репићем» готово сваки пут долазио «Лопов»; као да су се поделили - «Репић» и «Лопов», а онда «Торо» и «Зокс» и понекада «Пуфта». Он лично ништа није видео да је урадио «Лопов». И остали сведоци - оштећени потврђују да су певали песму: «Нема Репа, нема ни Лопова, то су Жутог два најбоља момка», док сведок «Б» који није саслушан на главном претресу, у истрази наводи да је за «Лопова» чуо од других затвореника, али да га он ликом није познавао и да су о њему говорили да је улазио у некој групи, да је био заједно с њима, али га он није видео.

Оптужени Филиповић Синиша потврдио је да је чуо да се певала песма у којој се спомињао његов надимак «Лопов», али не зна ко ју је смислио.

Сведок Цвијетко Јовић - командир резервног састава полиције који је обезбеђивао затворене у Дому културе у Челопеку, је из показаних фотографија након саслушања у фази истраге, издвојио фотографију број 19.,

на којој је био оптужени Филиповић и рекао да му је позната особа, али да не може да се изјасни о коме се ради.

Сведочење оштећеног под псеудонимом «Алфа» представља посредан доказ који цењен у вези са свим претходно наведеним доказима, доводи до несумњивог закључка суда да је управо Филиповић Синиша лице по надимку «Лопов», које је улазило у Дом културе у Чelopeку и предузело одређене радње, о којима ће касније бити речи.

Наиме, у фази истраге (транскрипт од 27. јула 2005. године), овај оштећени, у ситуацији када му није био предочен надимак «Лопов» наводи да касније сазнају имена неких људи који су им ту долазили и објашњава да им је «Репић» рекао песму коју су морали певати, када он долази и одлази, такорећи један стих који је гласио: «Нема Репа, нема ни Лопова, то су Жутог два најбоља момка», да су то морали да певају по сат, два, да је «Репић» имао везани реп, а некада и пуштену косу, шубару са кокардом, пиштољ за појасом и нож везан за ногу, а да је други којег је он грлио, био мањи, нижег раста, ћелаве главе, заправо, скроз кратко ошишан (странице 8 и 20 транскрипта од 27. јула 2005. године), те да је то лице било ту са «Репићем» и да га је питао када су њему (сведоку) руке бушили и секли кожу на рамену, ко му је то урадио. Он није смео да каже, јер се плашио, а онда му је тај рекао другарски «ко ти је то урадио» и онда му је он говорио да је то урадио «Буца», а он му је рекао: «Ко му је дозволио да то ради». То је управо тај кога је грлио «Репић» када су терани да певају песме и отприлике, док су стајали ту загрљени, закључио је да су то та лица која се помињу у тој песми, јер су они стајали загрљени и слушали.

Овај сведок је у просторијама Окружног затвора у Београду приликом препознавања рекао да познаје лице с надимком «Лопов», да је то особа ћелав, нижег раста, али га није препознао, а у судници је рекао да су му сви ликови у очима, да није сто-посто сигуран, гледајући у оптужене, да је прошло петнаест година, да се људи мењају, памет лапи, а потом је рекао само да познаје Брану Грујића, те да мисли да је Кораћ Иван «Зока»; а да је Славковић Драган «Мајор»:

На главном претресу је поновио да је «Репић» први пут дошао са својим другаром, мањим, кратко ошишаним, скоро на ћелаво, да ништа није говорио, али обзиром да су били загрљени док су певали, претпоставили су да је то тај «Лопов». «Репић» им је први рекао текст те песме. Навео је да је «Буца» њему лично пробио руке ножем и другим људима који су били на бини, да је то било пре Бајрама, једном приликом, а да је после «Буце» дошао и «Репић» и тај «Лопов». «Буца» је пробијао ножевима руке и људима који су били у врсти, неким је секао и између прстију, а онда је и њему лично «Буца» забоо у руку нож који није могао да извади, а онда му је пробоо и другу руку, након чега су сви чаршавима замотавали руке. После тога дошао је «Лопов», тај мањи, ћелави и питао га је ко му је то урадио, другарски, а он је рекао да је то урадио

«Буца»; па је «Лопов» опсовао и рекао: «Нисмо се тако договорили» и изашао напоље.

Оцена исказа оштећених у погледу појединих радњи извршења кривичног дела дата је појединачно за сваку радњу.

О судбини мештана села Дивич

Мештани муслиманског села Дивич, које се налази узводно на око 3 км удаљено од града Зворника, на обали реке Дрине, који су били узети за таоце и незаконито затворени у Дому културе у Челопеку од дана 28.маја до око 01.јула 1992.године, на скоро идентичан начин описују атмосферу која је владала у њиховом месту након преузимања власти од стране српске стране у сукобу у општини Зворник, 08.априла 1992.године и заузимања утврђења Кула града изнад Зворника, 26. априла 1992.године, па до исељења из Дивича, дана 26.маја.

Из сагласних исказа оштећених Дивичана саслушаних у својству сведока под псеудонимима «З», «В», «Један», «Два», «Алфа», «Три», «А» и «Пет», «Д», «Б», «Г» и «Ђ», суд је утврдио да су мештани села Дивич од почетка априла па до «пада» Кула града дана 26.априла 1992.године држали сеоске страже, да је село било блокирано, те да је након преузимања Кула града од стране српских снага почело гранатирање Дивича и из топова распоређених у Малом Зворнику и Сакару, да је након неколико дана у Дивич ушла војска која се представљала као војска ЈНА, иако их је било у различитим униформама, да је мајор Павловић контактирао представнике њиховог Кризног штаба у вези предаје оружја, да је након тога извршено разоружање муслиманског становништва села Дивич. Даље се утврђује да су из Дивича у наредних месец дана одвођени неки мештани, да је село пљачкано, и на крају, дана **26. маја 1992.године** мештани овог села су исељени.

Тога дана, Дивичанима су припадници ТО саопштили да се скупе, након чега су укрцани у 11 аутобуса локалног ауто-транспортног предузећа «Дринатранс» и исељени из свог места, како сами наводе у пратњи војске, не закључавши ни своје куће, уз саопштење да иду на слободну територију.

Наиме, из исказа напред наведених оштећених – заштићених сведока суд је утврдио да им је након што су дошли до Хан Пијеска где су стајали неко време, саопштено да не могу да пређу линију разграничења, да их наводно неће њихови, те су враћени до Заклопаче где су преноћили у аутобусима и ујутру поново враћени назад, прошли кроз Зворник и кренули ка Тузли и Црном врху где су стајали сат-два, а затим су враћени у Зворник, на аутобуску станицу где су из аутобуса од стране припадника територијалне одбране издвојени војноспособни мушкарци, њих 174 и раздвојени од жена и старијих,

а затим војноспособни мушкарци одведени на стадион локалног фудбалског клуба, а одатле пешице до управне зграде предузећа «Нови извор», где су боравили два дана затворени у једној просторији. Из зграде «Новог извора» малолетни Муамер Куршумовић је изведен од стране припадника ТО, а потом се на позив припадника ТО добровољно јавило 11 (једанаест) затворених лица да иду, наводно да обаве неки посао, који су одведени и нису се вратили. Након рата, десеторо од ових 11 (једанаест) људи је ексхумирано у масовној секундарној гробници «Рамин гроб» у октобру месецу 1998.године.

Дана 28.маја 1992.године, из зграде «Нови извор» преостала 162 цивила лица са два аутобуса у пратњи полиције, пребачена су у Дом културе у Челопеку, уз обавештење да ће ићи у размену за лица српске националности. Ова лица се, у смислу одредаба међународног хуманитарног права, сматрају таоцима, јер се ради о оштећенима незаконито лишеним слободе са намером да се употребе у циљу размене за становништво српске националности, о чему сведоче, како оштећени, тако и стражари у Дому културе у Челопеку наводећи да им је речено да ће затворена лица «ићи у размену». Преживели Дивичани су дана 15.07.1992.године пребачени у сабирни центар у Батковићу одакле су заиста и размењени за лица српске националности са територије БиХ, под контролом муслиманских снага.

Затворени муслимански цивили са Дивича остају у Дому све до 01. јула 1992. године, под стражом резервних полицајаца станице полиције Зворник, што је утврђено из исказа оштећених, као и исказа самих сведока - стражара.

Дом културе Челопек налазио се у месту Челопек на десној страни пута Зворник-Бијељина, у непосредној близини пољопривредног добра Економија, што је утврђено увидом у скицу индустријске зоне Каракај са распоредом логора и мучилишта, те прегледањем компакт диска са фотографијама Зворника и околине под називом «Фотодокументација - Хаг», а што су потврдили и саслушани стражари. Овај објекат је након окончања ратних збивања срушен.

Чињеница да су Дивичани смештени у Дом културе у Челопеку од стране припадника ТО, утврђена је из исказа бројних сведока, као и писмених доказа.

У Дому су боравили у условима недостојним за живот људи, а које су оштећени на идентичан начин описали – спавали су на бетону, у претрпаној загушљивој просторији у којој су чак и нужду обављали, нису се купали месец дана, нису имали довољно воде за пиће, храна је била недовољна, често и лоша, док прва три дана уопште нису добијали храну, а били су и без икакве медицинске помоћи која им је тада била преко потребна, с обзиром на страдања којима су били изложени. Наводе оштећених у погледу услова у Дому потврдили су и стражари – резервни полицајци.

Опт.Славковић и Кораћ свакако су били свесни услова у којима су боравили оштећени, што их није спречило да приликом улазака у Дом културе нечовечно поступају према њима, што ће бити детаљно изнето у наставку писменог отправака пресуде.

Злочини у Дому културе у Челопеку

Суд је на несумњив начин утврдио да су оптужени Славковић Драган и Кораћ Иван, те лице познато по надимку «Пуфта» сви из Краљева, као припадници јединице «Пиварски», а опт.Филиповић Синиша као припадник јединице «Игор Марковић», а касније «Жуте осе», у више наврата заједно у мањим групама или самостално у току ноћи и дана улазили у Дом културе у Челопеку и саглашавајући се сваки са предузетом радњом другог, психички мучили затворене цивиле, одводили их из Дома културе без икаквог објашњења, те тако код свих затворених цивила стварали озбиљан и прекомеран страх за свој и живот својих заједно затворених блиских сродника, пошто већину нису вратили и истима се губи сваки траг, а након рата један број је ексхумиран и идентификован у масовној секундарној гробници на месту званом Црни врх, наносећи им велике патње и нарочито деградирајућим и понижавајућим поступцима према оштећенима нечовечно поступали, а оптужени Славковић и Кораћ и физички мучили, повређивали телесни интегритет и убијали.

Суд је утврдио да су оптужени предузимали радње кривичног дела према оштећенима у периоду од око 05. јуна до средине јуна месеца, јер су сви саслушани оштећени сагласни да их првих недељу дана по смештању у Дом нико није дирао, као и да су стражари након Бајрама боље обезбедили врата, те да је био миран период знатније време пре Видовдана. Ови наводи оштећених поткрепљени су и исказима саслушаних стражара у Дому културе у Челопеку који такође наводе да је након догађаја када је било убијених, кључ стајао код дежурног у школи удаљеној око 300 м од Дома културе, као и чињеницом да је опт.Кораћ рањен 18. јуна (након чега убрзо одлази кући у Краљево), те да и оштећени који су у истом периоду боравили у Циглани изјављују да у последње време на Циглани Зокса (опт. Кораћа) није било.

Да су оптужени Славковић и Кораћ учинили радње описане под I - 1. а) (повређивање телесног интегритета оштећених а највише браће Капицић, сведока «Један», те психичко мучење осталих оштећених), суд је утврдио из следећих изведених доказа:

Већи број саслушаних сведока, па и они који на поуздан начин не идентификују учиниоце, помињу догађај у коме су претучена рођена браћа Капицић - Смаил, Сеад и Ениз, а приликом сведочења о овом догађају сведоци су веома емотивно реаговали у судници.

Тако сведок под псеудонимом «Један» (саслушан само на главном претресу 15.06.2006. године) детаљно описујући догађај (страна 31-36 транскрипта), наводи да су том приликом кад су одведена три брата Капицића, његове прве комшије, у Дом ушли «Зокс», «Торо» и још неки, «Лопов», «Босанац», «Кобра», како су се звали међу собом, и онда су почела ударања и малтретирања, те да су «Зокс» или «Торо» рекли: «ајмо Капицићи, факултетлије, сви овамо». Тада су постројили браћу, онда их ставили пред све њих и испред бине почели да их ударају док их нису оборили на земљу. Тукли су их рукама, ногама, палицама, федерима, полуосовинама, а у једном моменту су се одвојили и остали су само «Зокс» и «Торо». «Зокс» је ударао Енеза ногама, а «Торо» је пришао Смаилу који је лежао на леђима са савијеним ногама у колену, те му је раширио ноге и рекао: «је ли твоја жена Српкиња», а Смаил је рекао да јесте. Онда је «Торо» ногама ударио између ногу у мошње Смаила, рекавши: «Балијо, зар ти да живиш са Српкињом». Десет пута га је ударио ногом и оставио. Након тога браћа су била везана жицом, али он није видео ко је то урадио. Ударали су их, па су их везали жицом, поново ударали и тако су браћа лежала доле, а потом су их извели напоље. Стражар (сведок саслушан под псеудонимом «П»), им је рекао да су браћа била у једној просторији ван Дома – у чајној кухињи један дан, а да су их онда одвели и више се о њима ништа не зна. Њихов четврти брат Суљо страдао је пре њих тројице. Сведок је навео да је ово што прича лично видео, да је тортура браће Капицић трајала два сата, да су их тај дан све дуго тукли, можда пола дана, те да је тога дана и сам он истучен, а наиме, сећа се добро да га је «Торо» ударио ногом у прса, а «Зокс» пиштољем у главу. И приликом суочења са оптуженим, оштећени је био категоричан да је оптужени Славковић тукао браћу Капициће и да их је одвео напоље.

Сведок под псеудонимом «Два» (саслушан само на главном претресу дана 16.06.2006. године), у свом исказу описује да су браћа Капицићи тучени, малтретирани и то највише Смаил јер је био ожењен Српкињом, да су они то знали и зато га највише и тукли, да је све то дуго трајало, да су Смаила сви тукли и да су тројица браће Капицић једно време били везани, мада он није сигуран да ли баш том приликом када је Смаил тучен, јер су сви догађаји испреплетени, али зна да су одведени живи од стране «Лопова». Ениза су тукли и малтретирани јер је био изузетно леп и звали су га «Лепотане» и њих је било 10-15 и тукли су их ко год је стигао. Током свог сведочења сведок је изјавио и да је догађај са браћом Капицић био између два велика догађаја, великих убистава за Бајрам и Видовдан, да је «Репић» издвајао Капициће и Пезеровиће, а да је Смаил Капицић био ближе њему (сведоку) и да му је «Репић» упериио аутомат у уста и онда почео да га удара, па оде негде другде, па дође други, да је то све трајало, а за време док је «Репић» упериио пушку у Смаила, «Торо» је био поред бине и Смаила су сви тукли, сви су му догађаји били испреплетени, «сви су ми као у једном дану били». Изнео је да ниједан од браће до данас није пронађен.

Сведок под псеудонимом «Три» (саслушан на главном претресу 06. и 07.07.2006. године), сведочећи о догађају уочи Бајрама, наводи да су том приликом «Торо» и «Зокс» везали жицом Капицић Ениза, Смаила и Сеју и извели их, рекавши: «ви факултетлије, излазите», то је чуо али не зна тачно ко је то од њих рекао. На предочавање навода сведока број «Два» да је «Лопов» извео браћу Капициће, сведок под псеудонимом «Три» је изјавио да је он сигуран да су то урадили «Торо» и «Зокс» јер је он то видео.

Сведок «Три» је рекао и да су «Торо» и «Зокс» нон-стоп изводили и да ко год је био изведен, њих двојица су изводили. Он лично није видео да су тучени Смајо и Сејо, а био је често под креветом од страха.

Сведок под псеудонимом «А» сведочећи у фази истраге, навео је да су «Торо» и «Зокс» највише изводили људе, при чему конкретно имена браће Капицић није помињао. Ваља напоменути да догађај у коме су поименично ова браћа изведена из Дома културе, а претходно тучена, није био обухваћен захтевом за спровођење истраге, а ни првобитном оптужницом.

Саслушан на главном претресу дана 10.07.2006. године, овај сведок је рекао да су браћа Капицићи прво претучени и да су њима тражени новци и мисли да су извођени пар пута. Капицић Сулејман и његова три брата Енис, Смаил и Сеад су одведени везани жицом напоље и за њих се ништа не зна. Њих су тукли «Торо» и «Зокс», чини му се палицом и они су их везали жицом.

Након суочења са опт.Славковићем који је негирао да је везивао људе жицом и изводио, јер зашто би то радио када дужи лисице, сведок-оштећени је рекао оптуженом: «једне си лисице имао, ниси имао четворе. Увек си једне носио за појасом, овде на сред панталона, ниси их могао везати једним лисицама». Након тога оптужени је потврдио да је било улажења, али никада са «Пуфтом», те да су, кад је Бошко погинуо, ушли сигурно њих петнаест револтирани и батинали затворене, не могавши да се сети да ли су ту били «Зокс», «Сава», Саша, «Пуфта», «Сплића», те да је могуће да су тада била та три брата о којима сведок говори и да је један од те тројице браће одведен да би донео Бошкову главу, али не зна како су се презивали.

Сведок под псеудонимом «З» (саслушан на главном претресу 13.06.2006. године), навео је да су Смаилу Капицићу везали руке и одвели га са браћом Енизом и Сејом, да мисли да је то било исто 10. јуна, пре Хациавдић Хусеина и Нурије. Овај сведок је и дајући изјаву хашким истражитељима марта 1996. године, изнео да су Смаил, Ениз и Сеад одведени, да их нема, али се није изјашњавао ко је то урадио и пред хашким истражитељима поменуо је само «Репића» и «Пуфту», као лица из групе која је долазила у Дом, а чијих надимака се сећа.

Сведок под псеудонимом «В» (саслушан на главном претресу 14.06.2006. године), навео је да су одведена и три брата Капицића - Смаил, Ениз и Сејо везани жицом, да су им тражили по петхиљада марака по глави,

али се није искупило, да је «Репић» тражио паре, а да је, кад су одведени, иста група долазила, док је у фази истраге изнео такође да је «Репић» тражио да се искупе паре за њих тројицу да би их пустио, да су паре искупљене, да су одведени и да их данас нема, а да је Смаил био правник у његовој фирми, док је један био трговац, а млађи брат је ишао у школу и да је то било 15.06., да су тада била иста четворица која су била и за Бајрам – «Репић», «Пуфта», «Торо» и «Зокс», те да су тада тукли и Ејуба Тухчића који је пао у кому и да су тада четворицу убили.

Сведок под псеудонимом «Пет» саслушан на главном претресу 26.02.2007. године, сећа се да су одведени Атлићи, а исто тако и Капицићи - Смаил, Ениз и Сеад, да су некако међу првима везани, одвојени на страну, а један дан када су их одвезли, више се нису ни вратили. Тучени су, а средњи је сексуално злостављан - Сеад и како сведок наводи «њега је неки црни повисок, да ли је Нишлија, одвајао и као нешто чувао».

И сведоци који нису саслушани на главном претресу, а чији ранији искази су прочитани, помињали су судбину браће Капицић, при чему сведок под псеудонимом «Б» наводи да је прво изведен Капицић Сулејман - Суљо, мисли да је био «Торо», да се Сулејман никад није вратио, нити је нађен, те су остала тројица браће - Сеад, Рамиз и Смаил који је исто био ожењен Српкињом, те да су њих везали једног за другог и извели напоље, а да их је «Торо» везао, док се и сведок под псеудонимом «Ђ» саслушан у фази истраге, који није приступио на главни претрес, сећа да су неки изведени напоље и више се нису вратили.

Из исказа сведока под псеудонимом «П», иначе стражара у Дому културе у Челопеку - резервног полицајца, саслушаног 29.05.2006. године, утврђује се да се и он сећа да су браћу Капициће одвели, али не зна ко, ни зашто, и да је он чак наговарао Смаила да бежи, јер су се добро познавали, а Смаил је радио код њега у фирми пре рата.

Оцењујући напред наведене исказе оштећених, суд је утврдио да се догађај са браћом Капицић одиграо управо на начин како је то описано у изреци пресуде, а наиме, да су критичном приликом у Дом ушли сигурно Славковић Драган и Кораћ Иван са још неколико НН лица, те да су ногама, рукама и разним предметима више од два сата тукли већи број затворених цивила, повређујући им телесни интегритет, а највише браћу Капицић - Смаила, Сеада и Ениза, док је заштићеног сведока под псеудонимом «Један» оптужени Славковић ногом ударио у прса, а Кораћ пиштољем у главу, да су Капицићи од батина пали на под, да је Славковић више пута ногом ударио у мошнице Смаила, пребацујући му што је ожењен Српкињом наведеним речима, те да су након тога свезали руке Капицића жицом, поново их тукли и одвели из Дома, након чега им се губи сваки траг, чиме су остале оштећене психички мучили, наносећи им велике патње.

Наиме, суд је као убедљив и веродостојан прихватио исказ сведока под псеудонимом «Један», који је по оцени суда уверљиво и детаљно описао шта се све том приликом догађало, како су браћа Капицићи тучени, како је он ударен од стране «Торе» и «Зокса», и како су браћа на крају изведена напоље, након чега се више нису вратили.

У погледу битних околности везаних за овај догађај са исказом сведока «Један», сагласан је и исказ сведока «Три» и суд га је прихватио, налазећи да је његов исказ био убедљив, а наиме, тврдње да су «Торо» и «Зокс» везали жицом браћу Капициће и извели их, као и наводи да је лично чуо речи: «ви факултетлије, излазите». При том, сведок под псеудонимом «Три» је био категоричан да је он видео и да је сигуран да су браћу Капициће извели «Торо» и «Зокс», а не «Лопов», како му је предочено да је изјавио сведок под псеудонимом «Два».

Оцењујући исказ сведока «Два» у погледу овог догађаја, суд је из исказа овог сведока, а и неких других о којима ће касније бити речи, утврдио да су очигледно браћа Капицићи више пута тучени и злостављани у Дому, јер и други сведоци описују неке ситуације везане за браћу Капициће на другачији начин. Сведок под псеудонимом «Два» рекао је да је Смајо «два пута фасовао», да су били везани тројица браће, али не зна да ли је баш том приликом када је Смаил тучен, јер су сви догађаји испреплетани - «сви су ми као у једном дану били, а браћу су тукли ко год је стигао». Стога суд није прихватио исказ сведока под псеудонимом «Два», да су браћа Капицићи управо том приликом када су тучени на начин како је то утврђено у изреци пресуде, а потом везани, изведени од стране «Лопова», јер ни сам сведок под псеудонимом «Два», описујући хронологију догађаја, није могао са сигурношћу да се изјасни када су браћа била везана у односу на моменат када их је «Лопов» извео, а стоји и чињеница да су сведоци «Један», «Три» и «А» управо говорили о «Тори» и «Зоксу» као лицима одговорним за овај догађај, како је то напред наведено. Суд је утврдио да је извођење од стране «Лопова», а како то наводи сведок «Два», могло да се догоди само неком другом приликом, поготово имајући у виду да приликом описивања догађаја везаних за Капициће, сведок «Два» помиње и «Репића», док с друге стране, не помиње «Зокса» као учесника, а суд је утврдио да је опт.Кораћ учествовао у догађају описаном у изреци пресуде.

Оцењујући исказ сведока под псеудонимом «А», суд налази да је његов исказ у погледу овог догађаја сагласан такође са исказом сведока «Један», а овај сведок такође говори о «Тору» и «Зоксу» као извршиоцима, при чему и овај сведок говори да су браћа Капицићи прво претучени, да су њима тражени новци и мисли да су извођени пар пута, те да су их тукли «Торо» и «Зокс», чини му се палицом и да су их они везали жицом.

Чињеница да сведок «А» у истрази није помињао догађај везан за браћу Капицић, већ је само рекао да су «Торо» и «Зокс» највише изводили људе, никако не умањује веродостојност његовог исказа у овом делу, имајући у виду

да је несумњиво да се за време једномесечног боравка оштећених у Дому културе десило веома пуно различитих догађаја, да су се злостављања некада и истих затворених цивила понављала, одвијала на различите начине, те да је потпуно животно што сведоци нису у сваком од својих исказа помињали све догађаје које су доживели, нити су могли у свакој прилици да исказују идентично о појединим детаљима.

Из исказа сведока под псеудонимима «З», «В», «Пет», «Д», «Б», суд је утврдио да се овај догађај свакако одиграо, јер и они готово на сагласан начин уз неке разлике у небитним детаљима описују сам догађај, при чему из њихових исказа није било могуће на поуздан начин утврдити да они знају ко је учествовао у тим радњама том приликом. Наиме, неке од њих суд није могао да провери непосредно на главном претресу (сведоци «Д», «Б»), иако они у фази истраге такође везују «Тору» и још једног за везивање и одвођење браће Капицић, док је сведок «З», иако пред хашким истражитељима није помињао нити описивао некога по надимку «Торо» или «Зокс», у истрази на питање да ли му је познат надимак «Торо», навео да је био неки «Пуфта», «Зокс», те његови наводи којима накнадно терети опт.Славковића, нису прихваћени.

Сведок «В» пред хашким истражитељима такође није помињао «Тору» као лице којег се сећа из Дома културе, док је у фази истраге износио да је Торо предузимао радње за које је касније несумњиво утврђено да је их је предузео Пуфта и које оптуженом Славковићу нису ни стављене на терет.

Стога, као и обзиром на чињеницу да је на претресу на питање браниоца, како то да је пред хашким истражитељима наводио «Пуфту» или «Репића» као учиниоце истих радњи за које сада терети «Тору», одговорио: «не могу ништа», те да је изјавио да су они усмено препричавали ко је шта урадио и да је вероватно зато помињао «Тору» у Сарајеву, суд је нашао да се исказ овог сведока у делу у коме означава извршиоце свих појединих радњи, уопште не може прихватити као веродостојан.

Ниједан од сведока није се децидирано изјаснио о датуму када се десио овај догађај, што је по оцени суда потпуно логично, имајући у виду услове у којима су боравили оштећени, чињеницу да су разна лица у овом периоду и веома често упадала у Дом, боравећи ту некада и сатима, а о тешкоћама приликом оријентације у времену, веома сликовито говори сведок под псеудонимом «Један» (транскрипт са главног претреса од 15.06.2006. године, страна 57): «ја нисам имао ни сата, ни календара, нисам знао више кад је дан, кад је мрак, знало је се и кад ме удари да будем по два, три сата у несвести, па дођем себи па више не знаш кога си био, значи нисмо имали ништа чиме би се могли оријентисати».

Међутим, ценећи исказе свих сведока, и то како у односу на овај догађај, тако и у односу на остале догађаје у Дому културе, суд је на несумњив начин утврдио да се овај догађај десио **пре Бајрама** 1992. године (10.06.1992. године), јер из исказа сведока произилази да су браћа Капицићи одведени међу

првима (како то наводи сведок «Пет»), односно пре Нурије и Хусеина, а како то наводи сведок «З», док и сведок «Један» каже да су они одведени пре Бајрама.

Након саслушања сведока «А», оптужени Славковић је потврдивши да је било улажења у Дом, а како је то наведено приликом цитирања одбране оптуженог, објаснио да је руља – њих петнаест ушло, да су били револтирани, да су батинали, те да се не сећа да ли су били и «Зокс», «Сава», Саша, «Пуфта», «Сплића», можда су сви били, и да је могуће да су тада била та три брата што наводи сведок и да је један одведен. Приликом суочења са оптуженим, а на наводе оптуженог да он није везивао људе жицама и изводио, јер је он дужио лисице, сведок је био убедљив, рекавши у лице оптуженом: «Једне си лисице имао, ниси имао четворе, увек си једне носио за појасом овде на сред панталона. Ниси их могао везати једним лисицама».

Сви оштећени који су се изјашњавали о догађају везаном за браћу Капицић и за њихово одвођење из Дома, сагласни су да се они више никада нису појавили и да се о њиховој судбини још увек ништа не зна. На списковима ексхумираних лица из масовних гробница «Глумина» и «Црни врх», нема Капицић Смаила, Сеада и Ениза, те је суд само могао утврдити да се њима након одвођења из Дома губи сваки траг.

Веома потресно сведочење већине оштећених о њиховој судбини, те бурне емоционалне реакције у тим тренуцима у пуној мери одражавају високи интензитет страха за свој, и живот својих блиских сродника, заједно затворених у Дому, који је изазвао овај догађај, као и други слични догађаји о којима ће касније бити речи, јер су браћа Капицићи претходно премлаћени на очиглед својих сународника, а потом одведени у непознато, сведок «Један» ударан, а њихови ближи и даљи сродници, комшије и пријатељи из Дивича ускраћени за било какво сазнање о њиховој даљој судбини. Речи сведока под псеудонимом «Три» о томе најсликовитије казују: «Нико нама није јавио, чујеш шкрипу гума, чујеш како улазе, отвара се ланац. То је страх, људи су од страха када чује ланац, главом у зид ударали, бежи, да може, зид би пробио» - транскрипт са главног претреса од 07.07.2006. године, страна 4.

Оценом изведених доказа суд је утврдио да учешће опт.Филиповић Синеше у овој радњи није доказано на несумњив начин. Наиме, осим сведока «Један» и «Два», ниједан други сведок не везује лице под надимком «Лопов» за овај догађај, већ само лица под надимцима «Торо» и «Зокс».

С друге стране о евентуалном присуству, те начину учешћа у догађају лица по надимку «Лопов», сведоци «Један» и «Два» изјашњавају се на различите начине, при чему сведок «Два» само наводи да зна да је браћу Капициће извео «Лопов». Имајући у виду да из исказа свих сведока произилази да су браћа Капицићи злостављани, не само том приликом, већ да су и раније тучени и извођени, те да су у томе учествовала и нека друга лица, да им је тражен новац, а како је то напред изнет, и то пре него што су

дефинитивно изведени из Дома у који више нису враћени, суд није могао да искључи могућност да се исказ сведока «Два», везано за одвођење браће Капицић од стране «Лопова», односи на неку другу прилику пре инкриминисаног догађаја, након чега су браћа враћена у Дом. Оцењујући наводе сведока «Један» у погледу евентуалног учешћа лица по надимку «Лопов» приликом овог догађаја, суд је нашао да ови наводи не пружају основа за извођење несумњивог закључка о кривичној одговорности оптуженог Филиповића. Наиме, сведок «Један» описујући догађај (транскрипт са главног претреса од 15.06.2006. године, стране 31-36), само наводи да је у групи људи који су ушли том приликом осим «Зокса» и «Торе», чуо имена «Лопов», «Босанац», «Кобра», али се потом више не изјашњава о евентуалном континуираном боравку «Лопова» за време трајања догађаја који је, према њему, трајао можда два сата, већ говори само неодређено да су их сви тукли, док детаљно описује радње «Зокса» и «Торе» од момента када су рекли: «ајмо Капицићи, факултетлије», наводећи да су их тада постројили и да је онда почело ударање само браће Капицића, док их нису доле оборили, након чега су се у једном моменту одвојили и само су остали «Зокс» и «Торо», па је «Зокс» ударао Ениза ногама, а «Торо» Смаила, након чега су везани жицом поново ударани, а онда изведени напоље. Обзиром да из исказа овог сведока није на несумњив начин могло бити утврђено присуство и евентуални континуирани боравак оптуженог Филиповића у Дому културе за време трајања догађаја, нити његове евентуално предузете радње за време телесног повређивања браће Капицића и сведока «Један» од стране оптужених Славковића и Кораћа, везивања жицом, те њиховог дефинитивног одвођења из Дома, нити се сведок «Један» о томе изјашњава довољно децидирано, суд је у немогућности да поуздано утврди присуство и евентуалне радње оптуженог Филиповића, изоставио из чињеничног описа учешће оптуженог Филиповића у овом догађају.

О разлозима за изостављање радњи опт. Драгићевића из описа изреке пресуде, биће речи на крају писменог отправка пресуде.

Да су оптужени Славковић и Кораћ учинили радње описане под I - 1. б) (убиство два цивила – Хаџиавдић Нурије и Хусеина), суд је утврдио оценом следећих изведених доказа:

Оштећени под псеудонимом «Три» саслушан на главном претресу 06. и 07.07.2006. године, наводи да су прва лица која су изведена, а нису се вратила, Алихоџић Рамо и Капицић Сулејман – «Суљо», да је то било два, три дана пре Бајрама (10.06.1992.), да му је Сакиб Капицић који је заклан на Бајрам, испричао након што се вратио у салу, да су њих двојица изведени и убијени, да му је рекао да су их извели «Торо» и «Зокс», а да је он чуо напољу пуцњеве, те да је можда после догађаја са Суљом и Рамом, он седео крај свог оца Нурије Хаџиавдића који је био спортиста и имао на себи белу мајицу са тркачким чамцем, када му је пришао «Торо» и рекао: «Ти спортиста, изађи».

Лично га је извео «Торо», а његов отац је питао: «Могу ли макар ципеле да обучем», док је «Торо» рекао: «Неће ти више требати». Нурија је имао 44 године. Објашњава да је на пар минута пре његовог оца, «Зокс» који је том приликом ушао са «Тором» и још двојцом, међу којима није био «Репић», извео Хациавдић Хусеина, сведоковог рођака. И том приликом је било туче и ударања, а онда су њих двојица изведени, а ти што су били са «Тором» и «Зоксом» ударили су друге. Када су изведени изашао је Хасо Ефендић звани «Мекон», одмах се вратио, рекао да је њихова тела утоварио у гепек неког аута, загрлио га, рекавши: «Убили су ти оца и Хусеина». На питање да ли му је Хасо рекао ко их је убио, да ли је то видео, сведок је одговорио: «Њих двојица су изашли, њих двојица су били сами, «Торо» и «Зокс». Он ми је лично рекао да су они. Навео је да му је Хасан рекао да је видео како су сели у кола и одвезли их. Претходно је ушао један стражар, не сећа се тачно и рекао је «Ефендићу», односно прстом показао да изађе и да утовари и он је изашао, баш се он потрефио". Пре него што је Хасан изашао, чули су се пуцњеви. Приликом сведочења (јули 2006. године), навео је да његов отац још увек није пронађен и да он лично није видео његово страдање.

Суд је прихватио исказ оштећеног «Три» у погледу околности под којима су изведени Нурија и Хусеин, оценивши његово сведочење као убедљиво и веома упечатљиво, нарочито приликом суочења са оптуженим Славковићем који је тврдио да није извео његовог оца, нити га је убио, да сведок има нешто против њега, јер су остали рекли да је то урадио «Репић», те да он зна да је дато 50.000 ЕУРА да се дело скине са «Пуфте» и да он не оспорава да је пар пута било батинања, али он није извео сведоковог оца, а можда је само једном ушао са «Зоксом», а пошто је сведок тврдио да је управо био крај свог оца, када га је оптужени извео и нека му је Бог на помоћи (странице 5, 20 и 23 транскрипта са главног претреса од 07.07.2006. године).

Такође и приликом суочења са оптуженим Кораћем, који је рекао да никада није ушао у Дом, наводи оштећеног да га је он лично видео у Дому и да је његова прича тачна, били су знатно убедљивији у односу на оптуженог.

Исказ сведока «Три», поткрепљен је и у битном сагласан наводима сведока «Два» (транскрипт са главног претреса од 16.06.2006. године), који је, описујући овај догађај, изнео да су следећег дана након што је «Зокс» извео Суљу Капицића и Раму Алихоцића, чија тела је видео Сакиб Капицић напољу, упали исто «Зокс», «Пуфта», «Торо» и не зна ко још, да су тог «Тору» звали «Мајор Торо», да су истовремено извели Хациавдић Нурију и Хусеина, али да он није видео ко их је извео, да је Хациавдић имао неку мајицу на којој је био неки знак – Цапарде, Обнова, нека реклама, да је речено: «Чија је мајица», «моја», «напоље», да не зна по каквом основу је изведен Хусеин, да су тада само њих двојица изведена, да је потом изашао Ефендић Хасан и још неко, да су им рекли да су они убијени, а сутрадан кад су изашли у WC, видели су две велике локве крви пред WC-ом. Касније током сведочења рекао је да им је Хасан рекао да је тела утоварио у гепек аута, да ли жуте боје, а зна да је после био неки жути «Стојадин» испред Дома.

Сведок под псеудонимом «Алфа» (транскрипт са главног претреса од 30.11.2006. године), такође је рекао да зна да су и Нурија и Хусеин Хаџиавдић мртви, али се не сећа на који начин су страдали. У истрази овај догађај сведок «Алфа» није помињао.

Опис овог догађаја дат од стране сведока под псеудонимом «З» (транскрипт са главног претреса од 13.06.2006. године), чији исказ суд иначе није прихватио као поуздан у погледу идентификације учинилаца радњи кривичног дела, скоро је у потпуности подударан исказима претходних сведока и у том делу од стране суда прихваћен. Он наводи да су увече 09. јуна, можда сат времена након доласка «Репића» који им је запретио да ће их побити и да ће упамтити крвави Бајрам, убијени Нурија и Хусеин Хаџиавдић пред WC-ом, да су им само рекли: «Ходи ти вамо», да је Нурија имао на мајици тркачки чамац, па му је војник рекао: «Ходи ти спортисто», да је позвао и Хусеина, да су убијени из пиштоља и да су чули два метка, али да он не зна ко их је убио испред Дома, те да су им Хасан Ефендић и Исмет Куршумовић, када су се вратили унутра, рекли да су их утоварили у «Стојадина» сиве боје.

Сведок под псеудонимом «Један» (транскрипт са главног претреса од 15.06.2006. године) такође наводи да мисли да су и Нурија и Хусеин Хаџиавдић изведени пре Бајрама, да зна да је «Торо» извео Нурију који је имао обешену мајицу јер су он и Нурија били спортисти и возили моторе по води, да је на мајици писало позади «Основа обнова Заим Карић», па је «Торо» питао чија је мајица, а он је рекао: «Моја», повео га је напоље. Нурија је рекао: «Да обучем ципеле», а «Торо» је рекао «Немој, неће ти требати» и Нурија се више никада није појавио. Чини му се да је Исмет Куршумовић изашао напоље и кад се вратио рекао је да је утоварио у ауто обојицу - и Хусеина и Нурију, али се не сећа како је Хусеин изведен и све је било у десетак минута. Том приликом када су изведени Хусеин и Нурија, поред «Торе» и «Зокса», било је још војске која је после тога често долазила. У наставку излагања, након сведочења о многобројним другим догађајима у Дому, овај сведок је изјавио да се, када су Нурију извели, Сакиб вратио и рекао: «Убили су их», а да их је Куршумовић утоварио, јер су извели Сакиба наводно да се увери да су они убијени. Он није видео ко је извео Сакиба који је по повратку рекао да су обојица побијена, сео у ћошак и ни са ким цео дан није разговарао.

Сведок под псеудонимом «А» (транскрипт са главног претреса од 10.07.2006. године), који је, иначе, још пред хашким истражитељима дао веома веран и детаљан опис лица под надимцима «Торо» и «Зокс» и на фотографијама у фази истраге указао на фотографију Кораћ Ивана, рекавши да је то «Зокс», у својој изјави пред хашким истражитељима у јуну месецу 1996. године, изнео је да је лично видео да су увече 09. јуна 1992. године «Торо» и «Зокс» из Дома извели Нурију и Хусеина Хаџиавдића, да су их напољу тукли, да је чуо два или три пуцња, те да је Сакиб Капиџић, кога су «Торо» и «Зокс» извели напоље, видео ову двојицу да леже мртви, устрељени у чело и да је

њихова тела утоварио у жуту «Заставу 101». Овај сведок, међутим, у току истраге није помињао овај догађај, мада је наводио да су «Торо» и «Зокс» највише изводили људе из Дома, те је причао о извођењу месара Хусеина Халиловића и Алихоџић Раме. На претресу је навео да су после првог пута кад су дошли неки војници, између 05. и 10. јуна и опљачкали их, почели долазити други, који су почели да изводе напоље да кажу ко има новац, оружје, тражили да се иде кући да се да оружје, а уствари, тражили су паре, **да су ти други направили највише белаја – Зокс, Торо, Пуфта, Репић**, да им надимке зна јер су се тако називали међу собом, да су углавном долазили сви заједно, некад Репић сам, са још двојцом, тројцом, а некада су долазили посебно. Изводили су напоље, тражили новац, тукли их напољу, и поново изводили. **То су били Торо, Пуфта, Зокс** и они нису могли да виде да их туку напољу, али су чули када неко зајауче, и долазили су крвави и разбијених глава, а претпоставља се да је био неки доушник унутра. На самом почетку, између 05. и 10. Торо је извео напоље Халиловић Хусеина, јер је неко пријавио да он има новца пошто је био месар. Изведен је и Сакиб Капичић том приликом, или дан пре, а извођен је и Рамо Алихоџић, мисли да се није вратио, а чуо је да је убијен испред зграде. **(стр. 17-19 транскрипта)**. Хациавдић Хусеин изведен је и убијен напољу, то су чули, али он није видео, мисли да је неко излазио и да је рекао да је видео убијене Хусеина и Нурију. Након што су му предочени наводи његове изјаве дате хашким истражитељима, рекао је да је могуће да је било тако, али да сада више не може да се сети, јер је то било пре десет година. (стр.44 транскрипта).

Одговарајући на питања, навео је да није видео да је «Зокс» неког убио, али је чуо да је убио једног од оних што су изведени првих дана, који су као натерани да беже, мисли ватреним оружјем, као и да је чуо да је «Торо» убио напољу Раму Алихоџића и Хусеина Хациавдића. Не може да се сети ко му је рекао, неко је видео ко је изашао тада.

И искази ових сведока су у високом степену у погледу битних околности сагласни са претходно оцењеним исказима, и као такви прихваћени од стране суда.

Сведок «В» (транскрипт са главног претреса од 14.06.2006. године), описујући овај догађај пред хашким истражитељима, чији исказ иначе суд није прихватио у погледу изјашњавања о самим учиниоцима радње, већ само у односу на саме догађаје, изјавио је да је Хусеину наређено да изађе из дворане, да су чули рафалну паљбу из тоалета, да су наредили Нурији Хациавдићу да изађе из кино-дворане, поново чули рафалну паљбу, а да су неки који су изашли у тоалет после тога приметили да је тоалет био крвав и да је то било 09.06.1992. године. И у фази истраге поновио је ове наводе, објашњавајући да је Нурија имао на тренерци написано ФК «Младост» и да су рекли «Спортиста, оди ти овамо», да је он рекао «само да продушим», а они кажу: «неће ти ни требати», да су изашли вани сва четворица – Душан «Репић», «Торо», «Зокс», «Пуфта». Том приликом је рекао да није чуо пуцање у близини, али да се Нурија и Хусеин нису вратили и да му ништа није познато

о њиховој судбини, док је на главном претресу изјавио да су први пут када су дошли, одвели Хусеина Хаџиавдића, њих пет-шест у маскирним униформама, фармерицама, да су након десет минута одвели и Нурију, кажу «спортиста», да је он рекао «само да обучем ципеле», а они: «неће ти требати», да их нема, да ништа није чуо напољу.

Сведок «Пет» (транскрипт са главног претреса од 26.02.2007. године), сећа се да је било одвођења и да су Хаџиавдић Хусеина извели напоље, да више није ушао, да је и Нурија Хаџиавдић убијен, али није видео како, да се напољу чуо пуцањ кад су изводили Хусеина, а и када су изводили Сакиба Капиџића.

Околност да оштећени нису у свакој фази испитивања помињали исте догађаје, свакако је проузрокована великим бројем догађаја, често и истовремених, те огромним протеклом времена, при чему су оштећени давали изјаве хашким истражитељима у тренутку када није вођен поступак ни против једног лица за конкретне радње учињене у Дому културе.

Из изјава више оштећених несумњиво је утврђено да су из Дома културе најмање у три наврата извођена по два лица која се више нису вратила у Дом, јер велики број њих говори о извођењу Алихоџић Раме и Капиџић Сулејмана као првом извођењу, након чега су изведени и Хусеин и Нурија Хаџиавдић, те Окановић Омер и Мустафић Алија. Стога су и разумљиве разлике у исказима оштећених у погледу означавања лица која су након тога изведена и утоварила тела покојних Хусеина и Нурије, те Раме и Сулејмана, али по оцени суда, ове разлике, ни у ком случају не доводе у сумњу утврђено чињенично стање у погледу објективних и субјективних елемената дела. Наиме, суд је прихватио као убедљиво и поуздано тврђење сина оштећеног који је седео поред свог оца у тренутку извођења, у погледу особе која је њему лично саопштила ту чињеницу – Ефендић Хасана званог «Мекон», јер је логично и животно да је син оштећеног најтачније упамтио ко је особа која му саопштава да му је отац убијен. Чињеница да су Алихоџић Рамо и Капиџић Суљо према наводима сведока изведени непосредно пре Хусеина и Нурије, по оцени суда објашњава околност да су поједини сведоци, како је то напред изнето, изјављивали да је Капиџић Сакиб, вративши се унутра, њима саопштио да су Нурија и Хусеин убијени.

Суд је прихватио исказ сведока «З» (транскрипт са главног претреса од 13.06.2006. године), који је детаљно описивао овај догађај, па и у делу где наводи да су им након убиства Хусеина и Нурије испред Дома, вративши се унутра, Ефендић Хаса и Исмет Куршумовић рекли да су њихова тела натоварили у «Стојадина», оценивши га као убедљив и нашавши да он није у супротности са исказом сведока «Три», а поткрепљен је и исказом сведока под псеудонимом «Један» (транскрипт са главног претреса од 15.06.2006. године), који је такође изјавио да је Куршумовић Исмет утоварио тела Хусеина у Нурије у ауто и сведока «Два», који је навео да су изашли Ефендић Хасан и још неко и после им рекли да су ови убијени и да су их утоварили у гепек.

Међутим, закључак суда у погледу наведених околности не искључује могућност да је другим оштећенима у Дому те чињенице саопштило неко друго лице – Сакиб Капићић, како наводе сведок «Један» и сведок «А» пред хашким истражитељима. При том, ове разлике у деловима исказа оштећених, нису од утицаја на утврђено чињенично стање, а посебно имајући у виду да нико од саслушаних оштећених нема непосредна сазнања о томе, ко је тела Нурије и Хусеина утоварио у гепек аутомобила, те да се сведоци углавном изјашњавају да су Алихоћић Рамо и Капићић Сулејман (Суљо) изведени непосредно пре Хусеина и Нурије, да су се и тада чули пуцњи и да су и они убијени напољу.

Сазнања сведока под псеудонимима «Два», «З» и сведока «В» који је о томе говорио пред хашким истражитељима, о чињеници да су сутрадан у WC-у биле локве крви, су потпуно подударна, као и наводи сведока под псеудонимом «Г».

Сведок Анђелко Васиљевић (транскрипт са главног претреса од 27.03.2007. године), резервни полицајац који је био на дужности стражара у Дому културе, како наводи, све до 20. јуна 1992. године, сведочио је о својим посредним сазнањима која је добио од колеге стражара да су нека двојица дошла и након испитивања убили два човека која су била затворена у Дому. Навео је да је чуо од колега за неког мајора и поручника да су долазили, малтретирали људе и једном приликом убили двојицу након испитивања одвукли их неким аутом, али не зна које су му то колеге рекле.

И сведок «П» (транскрипт са главног претреса од 29.05.2006. године) – резервни полицајац на дужности стражара у Дому културе, навео је као и сви остали саслушани стражари, да ниједном убиству није лично присуствовао, али да је за ситуацију када су убијена два човека, чуо од претходне смене (не зна од ког стражара), да је чуо да су их ставили у гепек, да су били са белим опасачима, а он лично је видео крв код WC-а. Тада му колеге нису помињале «Репића» (страна 99 транскрипта).

Сви оштећени су, иначе, сагласни да су Суљо и Рамо убијени у Дому културе и њихова имена налазе се на списку који је сведок «З» приложио суду у фази истраге, али њихова тела до данас нису пронађена.

Из изведених писмених доказа – записника о утврђивању идентитета Експертног тима Тузла, сачињеног дана 22.09.2006. године (после сведочења сина оштећеног Хаџиавдић Нурије – сведока «Три»), утврђено је да је на основу позитивног ДНК налаза и антрополошко-морфолошких карактеристика утврђен идентитет посмртних остатака регистрованих под бројем З - «Црни врх»-01-287 Б, те да се ради о Хаџиавдић Нурији рођеном 19.01.1946. године у месту Зворник, настањеног у месту Дивич, да су донатори материјала за ДНК анализу били супруга, син – сведок «Три», ћерка и две сестре, да је у потврди о смрти ЈЗУ УКЦ Тузла под бројем 864/06 као податак о узроку смрти наведен прострел главе, а као датум смрти 09.06.1992. године, док је узрок

смрти означен и у извештају о судско-медицинској експертизи под истим бројем Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона, са потписом вође Експертног тима проф. др Зденка Цихларжа.

Из записника о утврђивању идентитета Експертног тима Тузла под бројем 3 – «Црни врх» 01/113 Б од 03.03.2006. године, утврђено је да посмртни остаци под овим бројем припадају Хациавдић Хусеину, рођеном 01.01.1938. године у Дивичу, да су у ДНК извештају као донатори ДНК материјала означени супруга, две ћерке, два брата и сестра покојног, док је из извештаја о судско-медицинској експертизи Кантоналног тужилаштва Тузланског кантона под овим бројем, која је извршена 20. априла 2005. године, утврђено да је узрок смрти стрелно озлеђивање грудног коша, а у потврди о смрти ЈЗУ УКЦ Тузла под бројем 281/06 као датум смрти уписан 27.05.1992. године.

Из записника о ексхумацији Кантоналног тужилаштва Тузла - Кта. 246/03 од 02.10.2003. године, утврђено је да је у периоду почев од 11.08.2003. године закључно са 03.10.2003. године, обављена ексхумација посмртних остатака људског порекла на локацији «**Црни врх**», општина Зворник, из које је укупно ексхумирано 920 скелетних остатака, одеће и предмета.

Из писмене документације прочитане на главном претресу 24.03.2008. године – записника о ексхумацији Кантоналног суда у Тузли број Кри.82/98 од 11.10.1998. године, сачињеног у дане 06., 07., 08., 09., 10. и 11. октобар 1998. године од стране истражног судије тога суда, утврђено је да је у селу **Глумина**, локалитет звани «Рамин гроб», општина Зворник, у означеном периоду извршено откопавање масовне гробнице и ексхумација тела из гробнице димензија 50 x 8 метара, да је део тела био у црно-сивим ПВЦ врећама поређани једно поред другог, док је већи број тела био и ван врећа неправилно поређан један преко другог, те да је укупно ексхумирано 274 тела, која су транспортована у Завод за судску медицину Тузла, заједно са материјалним доказима – остацима зрна извађеним из тела, предметима нађеним у одећи.

Извршен је *увид* и у приложени фотодокументацију скелетних остатака

Из исказа, те налаза и мишљења судског вештака проф.др Зденка Цихларжа, специјалисте судске медицине и патолога Медицинског факултета Универзитета у Тузли, саслушаног на главном претресу 26.11.2007. године, утврђено је да је он као оснивач и вођа Експертног тима при тадашњем Заводу за судску медицину у Тузли, заједно са тимом обрађивао тела нађена у овим гробницама након ексхумације, те вршио експертизе и идентификације, да је гробница «Црни врх» најдуже обрађивана, те да је од укупно ексхумираних 920 скелетних остатака, одеће и предмета, од чега је 482 било означено ознаком «Б-боди», до данас путем ДНК анализе укупно идентификовано 363 особе и да идентификација посмртних остатака и даље траје. Вештак је предао суду копију списка 363 особе које су ексхумиране са локације «Црни врх» у

2003. години, а потом и идентификоване. Гробница «Црни врх» је већим делом секундарна гробница, у коју су тела премештена са друге локације, а на шта указује више некомплетних делова тела. Задатак судско-медицинске обраде посмртних скелетних остатака је био да се одговори на питања ком полу припадају, које животне доби је била особа у моменту усмрћења, те да се утврди, уколико је могуће, доказ повређивања, односно узрок смрти. Након добијања ДНК анализе, углавном исечака костију и зуба и упоређивања са материјалом чланова породица, вршена је идентификација. Вештак је изнео да је датум смрти, који је констатован у потврдама о смрти, уношен на основу података узетих од породице, те да се не може утврдити чак ни приближно тачно на основу судско-медицинске експертизе датум смрти лица. Уколико ни родбина није знала датум смрти, а лице је накнадно идентификовано, коришћени су подаци Међународног црвеног крста и комисија које су узимале податке од преживелих, те је на основу тога исписивана потврда о смрти. Суд је у потпуности прихватио исказ судског вештака и његов налаз и мишљење, оценивши га као веродостојан и дат по свим правилима медицинске струке.

Судски вештак даље наводи да се не може прецизно ни година смрти утврдити, односно са апсолутном сигурношћу јер зависи од тога у каквој гробници су били посмртни остаци, те којим утицајима су били изложени. У ситуацијама где нису могли да утврде узрок смрти, писали су «несигуран узрок», а подаци о месту смрти су се такође уносили на основу података које би давала родбина. Доказ повређивања је утврђиван само на основу сигурних показатеља – промена на костима, лобањи, дугим костима.

Имајући у виду напред наведено, као и чињенице несумњиво утврђене оценом саслушаних сведока у погледу овог догађаја, а наиме да су Нурија и Хусеин Хациавдић настрадали заједно, истог дана, суд налази да околност да је у потврди о смрти за Хациавдић Хусеина назначен као датум смрти 27. мај 1992. године, не доводи у сумњу овај закључак суда, поготово имајући у виду да су мештани села Дивич били затворени у Дому културе од дана 28. маја 1992. године, као и начин уношења датума смрти у потврде о смрти, како је то описао судски вештак.

Оценом свих напред наведених исказа сведока, суд је утврдио да су критичном приликом оптужени Славковић и Кораћ ушли заједно у Дом културе, те извели оштећене Хусеина и Нурију и то тако што је Хусеина прво извео оптужени Кораћ, а потом оптужени Славковић и Нурију Хациавдића, да је оптужени Славковић Нурији рекао, а на тражење да узме ципеле: «немој узимати, неће ти требати», чиме је јасно исказао намеру за лишење живота, да су се непосредно након њиховог извођења чули пуцњи, те да су одмах потом изведени и Хасан Ефендић и Куршумовић Исмет, да је Ефендић Хасо рекао сину Нурије Хациавдића, сведоку под псеудонимом «Три», да су му убили оца и Хусеина, да је та чињеница, као и да су њихова тела утоварена у ауто, саопштена и осталима као и да су лешеви Хусеина и Нурије ексхумирани и идентификовани након завршетка рата у масовној секундарној гробници на

месту «Црни врх», заједно са осталим жртвама настрадалим у јуну 1992. године у Дому културе Челопек.

Иако ниједан од оштећених није непосредан очевидац самог чина лишења живота оштећених Хаџиавдић Хусеина и Нурије, на основу свих изведених доказа, суд изводи несумњив закључак да су управо том приликом испред Дома културе оптужени Славковић и Кораћ лишили живота оштећене Нурију и Хусеина пуцањем из ватреног оружја. Околност да није могло бити утврђено да ли су обојица оптужених пуцали или један од њих, не доводи у питање постојање њихове кривичне одговорности, обзиром да све напред наведено указује да чак и у ситуацији да један оптужени не пуца, он прихвата радње другог као своје, свестан заједничког деловања, што их чини саизвршиоцима - лицима која заједнички чине кривично дело.

Из извештаја о судско-медицинској експертизи тела оштећених утврђено је да пројектили нису пронађени. Међутим, по оцени суда, чињеница да није могла бити утврђена околност из ког оружја су оптужени пуцали на оштећене, није од значаја, а имајући у виду да је сам оптужени Славковић у својој одбрани изјавио да никада није дошао без оружја, те да је носио пиштољ «7,65». У погледу оптуженог Кораћа, чија одбрана у делу у коме је тврдио да никада није ушао у Дом културе у Челопеку, није прихваћена, јер је у потпуности оповргнута исказима сведока, суд је управо из исказа тих сведока које је прихватио као веродостојне и убедљиве, утврдио да је лице које они знају као «Зокса», носио различите врсте ватреног оружја приликом улазака у Дом културе.

Из службене белешке Службе за помоћ и подршку сведоцима од 19.03.2008. године, утврђено је да је у контакту са сведоком под псеудонимом «Два» добијена информација да је Исмет Куршумовић умро пре седам-осам година, те да Хасан Ефендић живи у Норвешкој и да овај сведок не зна његову адресу, односно да није са њим у контакту.

Оцена одбране оптуженог Славковића (страна 20 писменог отправака пресуде), у вези са овом радњом, дата је у наставку писменог отправака пресуде који се односи на радњу под I-1 в), будући да се радње на штету Хусеина и Нурије и радње на штету Окановић Омера и Мустафић Алије у погледу оцене изведених доказа, у склопу са наводима одбране опт. Славковића, не могу посматрати одвојено.

Наводи оптуженог Славковића дати у завршној речи, а наиме да из писмених доказа предочених из предмета Окружног суда у Шапцу К.бр.41/94, произилази да је Хаџиавдић Нурију извео «Репић», а не он, што је потписао стражар Милош Ивановић, оповргнути су читањем «Извештаја друге смјене за дан 11.06.1992. године» са потписом вође смене Јовановић Милоша, који извештај је прочитан на главном претресу. Наиме, у овом извештају који је саставни део списка Окружног суда у Шапцу, стоји да је из затвора на

саслушање одведен затвореник **Бикић Нурија** од стране неког «Репића», а не Хациавдић Нурија.

Бикић Нурија је, иначе, како је то несумњиво утврђено, отац малолетног Бикић Дамира који је убијен од стране «Репића» на Бајрам 1992. године и име Бикић Нурије налази се на списку сведока «З» као «одведен у непознатом правцу». Тело Бикић Нурије ексхумирано је из масовне гробнице «Црни врх» и идентификовано под бројем З «Црни врх» 01/095 Б заједно са осталим страдалима у јуну месецу 1992. године у Дому културе Челопек.

Да су оптужени Славковић и Кораћ учинили радње описане под I - 1. в) (физичко и психичко мучење оштећених – ударање затворених, међу којима и оштећеног Тухчић Алмира, те одвођење Окановић Омера и Мустафић Алије), суд је утврдио оценом следећих изведених доказа:

Оштећени под псеудонимом «Један» (транскрипт са главног претреса од 15.06.2006. године), навео је да око 08. јуна долазе два војника, улазе унутра, отвара се ланац, један се представља речима: «Ја сам капетан «Зокс», био сам на ратишту у Хрватској, убио хиљаду усташа», а у очи му је упао његов револвер «колт» дуге цеви, који је био о десном боку, као каубојац, док други ништа није говорио, био је крупан, висок, црн, а после су сазнали да је то «Торо» који је исто имао шарену униформу и пиштољ за појасом као полицајци, а на блузи грб Републике Српске, кокарду са четири «С» и двоглави орао. У једном моменту «Зокс» је рекао да му је пиштољ од ђеда, извадио га, показивао и тада су почела малтретирања, ударања, пребијања. Њих двојица су ударали и страшно се иживљавали, ударали су кога су стигли, а обојица су тукли Тухчић Алмира рукама и ногама из чиста мира. Нису имали сатове, па он више није знао временски колико то траје, јер је врло тешко у том моменту било одредити време. Тај дан или други, не може да се сети, «Зокс» и «Торо» су извели Омера Окановића, али зна да су пре него што ће извести Омера, малог Алмира извели напоље и Алмир му је после испричао да му је «Зокс» рекао: «сад ћеш да ми покажеш некога ко има». Дете је у моменту пружило руку, он је рекао «митраљез», а мали је повукао руку и показао је на Омера Окановића. Тад је рекао: «излази напоље», а он је јадник рекао: «људи какав митраљез, откуд мени митраљез», па му је «Зокс» рекао: «напоље, ништа те нисам питао», и ту га је прихватио и «Торо» и сви су изашли напоље, а Алмир је остао унутра и почео плакати. Сведок му је пришао, питао зашто плаче, а он је рекао: «они су мене зафркали, убио сам мог комшију, рекли су ми да покажем на некога ко има брата у Немачкој» и у моменту изговора Немачка, митраљез, мали је показао. Даље је навео да је мали (Алмир), нашао неку конзерву, поклопац који је остао од доручка, да исече вене, па су имали велике муке да га задрже да не изврши самоубиство и читаво време је викао: «ја убих комшију, ја убих свог комшију». Изнео је да не зна шта је било напољу, али се чуо пуцањ. Омер је ексхумиран и сахрањен на Дивичу, а чини му се да му је тело нађено у гробници на «Рамином гробу».

Чини му се да је тога дана поред Омера изведен и Мустафић. Њега су извела обојица и рекли су му: «изађи и ти». Заједно су некако у пет минута обојица изведени, а мисли да је и тело Мустафића нађено и ексхумирано. Након тога настају свакодневни уласци и туча и они почињу да се «губе у времену и простору».

Сведок под псеудонимом «Два» (транскрипт са главног претреса од 16.06.2006. године – страна 41, 42, 43), наводи да је једном приликом «Зокс» малтретирао Тухчић Алмира да му покаже ко је носио оружје. Алмир је био 1974.-1975. годиште и «Зокс» га је толико ударао да је дете тражило поклопац од конзерве да себи пресече вене. То се завршило када је Алмир показао на Омера Окановића, којег је «Зокс» извео напоље. Напољу се чуо рафал, а после је извео и Мустафић Алију. Кад се чуо рафал «Зокс» је био напољу. И Омер и Алија су ексхумирани, а њих је у гепек од неког аута утоварио Халиловић Нецад, који му је то касније причао јер су били заједно осам месеци међу рањеницима, а Нецад му је причао да је и он напољу пуно тучен том приликом пре него што је утоварио у гепек тела Омера и Алије. Изнео је да се не сећа да ли је том приликом био још неко са «Зоксом». Од Халиловића је чуо да је неко Омелу рекао: «бежи» и онда је рафално пуцао, готово га је преполовио по леђима. Међутим, или му Нецад није рекао ко је то урадио или му није остало у сећању. Њему лично није познато да ли је неко од стражара убио некога, али се сећа да га је Омер наговарао да кад изађу у WC, јер су тада још увек могли да излазе, да се сакрију, да се попну на дрвени кров, сачекају ноћ и да беже, али је он то одбио.

Сведок под псеудонимом «Три» (транскрипт са главног претреса од 06. и 07.07.2006. године), навео је да Омер Окановић и Алија Мустафић који су били у Дому, више нису живи, да су пронађени, као и да је Алмир Тухчић убијен.

Сведок под псеудонимом «Алфа» (транскрипт са главног претреса од 30.11.2006. године), у фази истраге описује ситуацију када је дошла једна група са пиштољима за појасом тражећи новац, те да кажу ко има оружје, да је најкрупнији био «Мајор», кратко потшишан са буздованом, да су мршавијег звали «Зокс», а најдебљег «Буцо», да је приметио да «Зокс» зна борилачке вештине, да су тражећи оружје извели вани момка од отприлике осамнаест година који им је после испричао да су му рекли да је он млад, да је живот пред њим, да треба да каже ко има оружје, да су га поново извели, тражили да то каже, јер ће га у противном убити, да су га тукли и тада је видео да «Зокс» који га је највише и тукао, познаје борилачке вештине. Поново су га тукли, момак је већ губио свест, памћење и контролу над собом, није више имао људско понашање, једноставно је рекао да Омер Окановић има митраљез. Међутим, тај човек никад није имао оружје, али су му рекли да изађе, Омер је кренуо и почео плакати и говорити да не зна, да нема, да никад није имао, те су изашли са њим вани и чуо се пуцањ. Никада се више није вратио.

На главном претресу (транскрипт од 30.11.2006. године), навео је да су при том првом доласку тражили оружје, одвојили тог младића – Тухчића, мисли да се звао Адо, да га је извео «Зокс» и после тога су га стално изводили и тражили да каже ко има наоружање, тукли га пред њима и онда је он можда из страха или болова које више није могао да поднесе, рекао да оружје има Омер Окановић, након чега су га извели напоље, он је плакао говорећи да нема и више се није вратио. Мисли да су испред том приликом били «Зока» и «Мајор». У том периоду изведени су и Капићић Сулејман и Алихоћић Рамо и они се више нису вратили и такође се чуо пуцањ напољу, а мисли да је један кога су извели касније њима рекао да су ти људи убијени и да их је натоварио, али није видео ко је то урадио. Лично је видео када је «Зокс» изводио Тухчић Алмира испред свих њих «а имао је тај захват ногом који је могао стојећи, без померања да удари у лице. Тада је ту био и «Мајор» (страна 32 транскрипта).

Сведок под псеудонимом «З», дајући изјаву хашким истражитељима, извео је да су Омер Окановић и Алија Мустафић убијени у дворишту из аутоматске пушке, али се не сећа ко их је убио, те колико се сећа, Хасан Ефендић је ставио тела у гепек аута.

Сведочећи на претресу (транскрипт од 13.06.2006. године), наводи да су они убијени напољу и да се «предвиђа да су их убили стражари», јер је по причи осталих чуо да је стражар рекао Омеру: «бежи». Изнео је да је то било 15. јуна 1992. године. На питање браниоца опт.Кораћа шта је било са њиховим телима, рекао је да су њихова тела исто натоварена од стране Хасе и Исмета Куршумовића (раније је рекао да су та лица натоварила и тела Нурије и Хусеина Хаџиавдића).

Сведок под псеудонимом «А» у фази истраге је навео да је Алихоћић Рамо убијен напољу, док је на претресу (транскрипт 10.07.2006. године), поновивши наводе из истраге да су «Торо» и «Зокс» највише изводили људе, рекао да је чуо да је Рамо Алихоћић убијен испред зграде, као и да је чуо да су «Торо» и «Зокс» извели Окановић Несиба и Алију и да су они убијени напољу, као хтели су да беже па су морали да их убију. И Омер Окановић је убијен напољу и тада су се чули пуцњеви.

Сведок под псеудонимом «В» пред хашким истражитељима је навео да је 15. јуна када су дошли сви осим «Репића», «Пуфта» изводио Алмира Тухчића који је имао петнаест година, питао га ко је пуцао из митраљеза у Дивичу, да су Алмира тукли, да је показао на Омера Окановића коме је «Пуфта» наредио да изађе, да су након тога чули како неко говори да трчи, а онда и палбу, да је «Пуфта» наредио Алији Мустафићу да изађе и утовари тело Омера у «Заставу», па је «Пуфта» убио Алију из пиштоља. У фази истраге, сведок је само рекао да је 15.06. убијен Алија Мустафић, док је на претресу (транскрипт са главног претреса од 14.06.2006. године), рекао да је Омер Окановић изведен од стране групе, да му је речено да бежи, да се чуо рафал, да ли од страже, да мисли да је тада изведен и Алија Мустафић који је тоvariо Омерово тело у «Заставу», да Алија није преживео и да не може да се

сети шта је причао код истражитеља, већ да се сећа да је видео Алију како товари Омерово тело, док мисли да је Омер изведен, јер је била прича да је био митраљезац и ваљда је Алмир Тухчић рекао да је он имао митраљез.

У гробници «Црни врх» су након ексхумације, идентификована два лица по имену Окановић Омер, али само једно од њих је било настањено у Дивичу и то Окановић Омер, од оца Реце и мајке Намке.

Наиме, читањем поменуте писмене документације и то записника о уврђивању идентитета УКЦ Тузла, Завода за судску медицину - Експертног тима под бројем З «Црни врх» 01/566 Б са потврдом о смрти и извештајем о судско-медицинској експертизи, утврђено је да је од стране овог органа 22.09.2004. године, утврђен идентитет посмртних остатака, да се ради о Окановић Омеру (од оца Реце и мајке Намке, рођеном 17.09.1952. године у Зворнику, настањеном у Дивичу. Као датум смрти уписана је само 1992. година, а као место смрти означена Кула град, Зворник, док је као узрок смрти утврђено стрелно разорење главе.

Обзиром на исказ судског вештака др Зденка Цихларжа о непоузданости унетих података о месту смрти ексхумираних лица, околност да је као место смрти означен Кула град, није од утицаја, имајући у виду све изведене и цењене доказе.

Из записника о уврђивању идентитета Експертног тима Тузле, под бројем З «Црни врх» 01/298 Б са ДНА репортом, потврдом о смрти и извештајем о судско-медицинској експертизи, утврђено је да је у УКЦ Тузла 02.06.2005. године утврђен идентитет посмртних остатака регистрованих под наведеним бројем, да се ради о Окановић Омеру од оца Шемсе и мајке Шахе, рођеном 20.05.1936. године у месту Гуштери, настањеног у месту Кучић Кула, Зворник, да је као датум смрти констатован 01.06.1992. године у месту Бијели Поток, Зворник, а у рубрици: «подаци о узроку смрти» стоји – «смрт тачно неутврђеног узрока».

Из записника о уврђивању идентитета Експертног тима Тузла, под бројем З «Црни врх» 01/596 Б са потврдом о смрти, ДНК извештајем и извештајем о судско-медицинској експертизи, утврђено је да је 16.09.2005. године, утврђен идентитет посмртних остатака под наведеним бројем, те да се ради о Мустафић Алији, од оца Шабана, рођеном 25.05.1953. године у месту Дивич, настањеног у Дивичу, а као датум страдања наводи се само 1992. година у месту Челопек-Зворник, док се као узрок смрти наводи сумња на стрелно озлеђивање грудног коша и лобање и то на основу дефеката костију.

Иначе, наступање смртне последице код Омера и Алије, није било предмет оптужбе, нити је стављено на терет оптуженима.

Оцењујући изведене доказе, суд је прихватио детаљан и упечатљив опис догађаја дат од стране сведока «Један» и то да су оптужени прво ударили по

Дому кога су стигли, а онда и Алмира, те да су извели Омера, а потом и Мустафића. Овај исказ поткрепљен је наводима сведока «Два» који на сличан начин описује овај догађај, с тим што околност да се овај сведок не сећа да ли је «Зокс» био још са неким приликом овог извођења, не доводи у сумњу тврдње сведока «Један», и по оцени суда резултат је многобројних, напред наведених околности – упамћивања различитих детаља истог догађаја од стране оштећених, те великог броја преживљених догађаја у периоду од око месец дана. Ови искази нису у противуречности ни са исказом сведока «Алфа» и «А» и уклапају се са њима у једну логичну целину, као и исказима сведока који су упамтили само да Омер и Алија више нису међу живима, а да су били са њима у Дому где су их видели задњи пут (сведок «Три») или сведока «З» који се сећа да су Омер и Алија тога дана убијени у дворишту. Исказ сведока «В» суд је прихватио само у делу у коме је описивао шта се догодило Тухчић Алмиру, а потом и Омелу и Алији. Ценећи његове наводе дате хашким истражитељима у погледу учешћа «Пуфте» у овом догађају, а чега више на претресу није могао да се сети, суд је као и за остале догађаје у односу на које је овај сведок означавао учиниоце одређених радњи, његов исказ оценио као потпуно непоуздан и произвољан (**страна 43, 44 и 81 писменог отправака пресуде**).

Ценећи исказе саслушаних сведока везано за овај догађај, а у склопу са наводима одбране оптуженог Славковића – описа извођења два неименована затвореника из Дома који су имали пушкомитраљез од стране њега и заменика «Пиварског» - «Сплиће» (цитирано на страни 20 пресуде), те да су након што су он и «Сплића» извели ту двојицу, испред Дома их убили стражари, пошто су почели да беже, суд је утврдио да би се та ситуација дата у одбрани оптуженог могла односити само на оштећеног Окановић Омелу и Мустафић Алију, а не на оштећене Нурију и Хусеина Хациавдића (I-1.-б) изреке пресуде), оценивши као неискрену и неубедљиву одбрану оптуженог Славковића да се извођење двојице затворених из Дома, који потом унутра нису враћени и којом приликом су се напољу чули пуцњи, десило само једанпут на описани начин. Ценећи напред изнета посредна сазнања оштећених да се напољу чуо пуцањ, да су неки причали да је неко повикао: «бежи», а да су онда уследили рафални пуцњи, као и наводе сведока «З», да се «предвиђа да су Омелу и Алију убили стражари» и да су други чули да је Омелу речено «бежи», суд не искључује могућност да се овај догађај, али само **испред** сале Дома културе, одвијао на начин како је то представио оптужени Славковић, али утврђује да су то могли бити **само оштећени Омелу и Алија**.

Након саслушања оштећеног «В» (транскрипт са главног претреса 14.06.2006. године) оптужени Славковић је први пут рекао и да он има име милиционера који је пуцао, чији се отац хвалио да је његов син убио човека који је побегао 150 метара, а након саслушања оштећеног «Алфа» (транскрипт са главног претреса од 30.11.2006. године), оптужени је навео и да је тачно да је он извео двојицу људи, да не зна да ли је био и «Зокс» са њим и ко је био, да су првог стражари одмах убили, а на другом са неких 150 метара пуцао Стјепановић Драган звани «Мали» из Падина, син Воје. Оптужени је додао и

да су ти људи изведени зато што су шверцовали оружје и да је он увек у Дому од затворених тражио оружје. Суд је, стога, одредио саслушање овог сведока и у доказном поступку на главном претресу дана 26. марта 2008. године саслушао управо Стјепановић Драгана са личним подацима, наведених од стране оптуженог. Без обзира на чињеницу да овај сведок није потврдио наводе оптуженог, да је тврдио да он уопште није био у Дому културе Челопек резервни полицајац на дужности стражара, већ у другим затворима, а ценећи и чињеницу да је након његовог саслушања оптужени изјавио да је мислио да је то тај дечко који је пуцао на затворенике, по налажењу суда, не може се искључити могућност да су стражари испред просторије Дома културе пуцали на два затвореника и да су то управо били Омер и Алија.

Међутим, суд није прихватио одбрану оптуженог у делу у коме је објашњавао да су он и «Сплића», након што су им стражари отворили врата, прозвали двојицу, и одмах их извели из Дома, већ је оно што се дешавало унутар просторије и претходило извођењу оштећених из Дома – тучење оштећених и оштећеног Тухчић Алмира, утврдио на основу исказа саслушаних сведока сагласних у високој мери у погледу понашања оптужених Кораћа и Славковића том приликом.

Сами наводи оптуженог Славковића да је један од затвореника који је погођен након 150 метара које је прешао бежећи, такође указују да се није могло радити о Хусеину и Нурији, јер напред поменути оштећени говоре да су пред WC-ом биле две велике локве крви када су убијени Хусеин и Нурија, а и сведок «П» - стражар је потврдио како је то изнето, да је видео мрље крви у WC-у, који се налази у склопу зграде Дома културе у Челопеку, што се утврђује и увидом у скицу Дома приложену од стране сведока «П».

На предлог оптуженог Славковића у својству сведока саслушан је Стево Радић (транскрипт са главног претреса од 26.09.2007. године), за кога је оптужени тврдио да је био возач Пиварског и да их је тада одвезао у Дом. Овај сведок је изнео да је оптуженог Славковића са «Пиварским» и још једним човеком, једном приликом одвезао пред Дом културе својом црвеном «Ладом Самаром» на захтев Пиварског, да је он остао у колима сачекавши их, слушајући музику унутра, те да је у повратку «Пиварски» псовао «Тору», говорећи нешто у смислу: «зашто их није везао», да су били љути, а да се трећи који је пошао са њима није вратио, да том приликом «Мајор Сплића» није био са њима, односно он га није видео и да није чуо никакве пучње. Навео је да су «Торо» и Пиварски тада били у маскирним униформама, «Торо» са белим опасачем, да их је знао као добровољце смештене у обданишту, да је деловало да је Пиварски командант «Тори».

Овај сведок није пружио суду релевантна сазнања о самом догађају, будући да је изнео да није чуо пучње и да није излазио из кола, а његови наводи у погледу лица која је возио том приликом нису од утицаја на чињенично стање утврђено оценом напред интерпретираних доказа.

Имајући у виду све напред наведено, утврђено је да су оптужени Славковић и Кораћ ушавши у Дом, тукли оштећене, међу којима и Тухчић Алмира (Адо), рукама и ногама, изнуђујући од њега на описани начин признање у вези тога ко поседује пушкомитраљез, на очиглед свих присутних, уз претње да ће га убити, те потом извели Омера и Алију, након чега су се чули пуцњи. На овај начин, оптужени су физички и психички мучили оштећене, наносећи им телесне и душевне патње, са циљем застрашивања и изнуђивања информација у вези оружја.

Оштећени су тврдили да је Тухчић Алмир убијен у Дому културе Челопек, а његово име се налази на списковима сведока «З» и «В» напред поменутих и то међу лицима убијеним на Видовдан 28.06.1992. године од стране Душка Вучковића, зв. «Репић». Његово тело није нађено.

Да су оптужени Славковић и Кораћ учинили радње описане под I - 1. г) (повређивање телесног интегритета оштећеног Ејуба Тухчића), суд је утврдио оценом следећих изведених доказа:

Оштећени «Један» (транскрипт са главног претреса од 15.06.2006. године), сведочећи о многобројним догађајима у Дому, навео је да се сећа да су једном приликом «Зокс» и «Торо» тукли Ејуба Тухчића рукама и ногама, не зна више чиме (страна 50 транскрипта), да је у једном моменту Ејуб стајао уза зид, до зида, да је «Торо» пришао, да га је ударио десном ногом у пределу главе, а Ејуб је ударио главом у зид, пао и више није дошао себи четири дана, те је четврти дан изумро. Изјавио је да је тада био и «Пуфта», али није могао да се сети да ли је и он тукао Ејуба, јер је он увек тамо на страни ножевима нешто убадао. «Торо» и «Зокс» су му увек били упечатљиви, јер је «Зокс» увек знао да вришти, а «Торо» се увек памти, јер је био најкрупнији међу њима и његови су ударци били најтежи. Касније је на питање браниоца изјавио да лично није видео да је «Торо» некога убио.

Исказ оштећеног «Један» оцењен је као веродостојан и суд га је у потпуности прихватио.

Сведок «Два» (транскрипт са главног претреса од 16.06.2006. године – страна 33), изјавио је да је видео да је «Торо» ударио јако Ејуба Тухчића који је главом ударио у зид и четири дана био у коми и изумро, те да је сигуран да је «Торо» то урадио, а могуће да га је још неко тукао, али «не можеш знати ни где си ни шта си у том тренутку». Ударио га је руком, песницом, а не предметом. Говорили су стражарима да има човек да лежи три дана, али они ништа нису предузели и сведок «П» је говорио да је немоћан и да су и они могли «фасовати» од ових што улазе у Дом. Не зна да ли је Ејуб Тухчић могао бити спашен да је имао лекарску негу, али је био у коми четири дана и «Торо» га је претходно ударио. Након што му је опт.Славковић предочио да је сведок

«Један» рекао да је Ејуб ударен ногом, сведок «Два» је одговорио: «можда сте ударили ногом, песницом».

Сведок «Три», такође је навео да је видео када је «Торо» пукао ногом једанпут Ејуба Тухчића, да је он пао у кому и више се није пробудио, а после неколико дана је умро, те да је том приликом био и «Зокс», али нису били «Репић» и «Пуфта». «Торо» је био покрупан и наводи да сада када га је видео «није ни «А» од оног човека, јер «када је пукао Ејуба Тухчића ногом у главу, он је пао у кому, ето како је био снажан и јак» (страна 26 транскрипта са главног претреса од 06.07.2006. године). Наводи ових сведока које је суд оценио као убедљиве, су у битним деловима сагласни, а њима нису противуречни ни наводи сведока који су овај догађај упамтили са много мање детаља или само у фрагментима.

Тако је сведок «Алфа» (транскрипт са главног претреса од 30.11.2006. године), изнео да су једног изударали који је пао у кому, да је он видео да је пао ударивши главом у под и изгубио свест, пробудио се, поново пао у кому, лежао још два дана и тада је умро и то је био Тухчић Ејуб (страна 31). Не зна ко га је ударио, а то је било у том периоду око Бајрама, али не зна тачно време када се то догађало. Када се то са Ејубом десило, мисли да су опет били ту сви са «Мајором» и «Зоком». На питање да ли су постојале две групе, а како је то наводио у истрази - «Репићева» и «Зоксова», навео је да је «Репић», када се представио, био са «Лоповом», а ови други долазили су посебно, први пут «Зока» и «Мајор», а после и «Буцо», те да је први пут чуо за надимак «Мајор» и «Зока» ту у Дому.

И сведок «З» у фази истраге наводи да је Ејуб ударен у главу, али да га је један ударио жељезном шипком и он је четврти дан изумро не долазећи себи, а на претресу је рекао да је то било на дан када је била бина, да је Ејуб ударен, колико се сећа и четвртог дана изумро, те да није видео ко га је повредио.

Сведок «А» пред хашким истражитељима помиње да је Ејуб Тухчић умро од батина, односно да је након батињања био жив око два дана, а онда умро, да је дошла група, да је батинање трајало 15-20 минута, да је група остала око три-четири сата, те да се не сећа имена ниједног човека из те групе, али би их препознао да их види, док је на претресу (транскрипт од 10.07.2006. године – страна 9), прво рекао да је Ејуб Тухчић добро претучен и да се не сећа ко је то урадио, да није могао да устане и чини му се да је он ножем убијен на крају, да би на питање пуномоћника оштећеног да ли је видео да је «Торо» некога ударио ногом у главу, рекао да се сећа да је «Торо» ударио ногом у главу Ејуба Тухчића, да је он пао у кому и да се више није пробудио – страна 59 транскрипта.

Имајући у виду контрадикторне наводе оштећеног «А» у погледу чињенице да ли је видео и да ли се сећа или не ко је ударио Ејуба Тухчића, те чиме, као и да пред хашким истражитељима није знао да каже ко је то био, суд

закључује да његови наводи у погледу евентуалног сазнања о идентитету особе која је ударила Ејуба Тухчића, нису поуздани.

Сведок «В» пред хашким истражитељима, наводећи да је у Дом долазила група од шест-седам особа, да су се звали именима «Пуфта», Зоран, «Репић», «Ћовани», «Зокс», изнео је да је «Пуфта» тукао Ејуба Тухчића и ударао његовом главом о зид док се није онесвестио, те да је он био пет дана без свести и након тога је умро. У том свом исказу уопште није помињао лице по надимку «Торо», да би у фази истраге рекао да су 15.06.1992. године дошла четворица – «Репић», «Торо», «Зокс» и «Пуфта», исти који су били за Бајрам и да су тада тукли Ејуба песницама, да је пао у кому, да се није два дана мрдао и да је изумро и да му нико није могао помоћи, а да су тада убили и четворицу. На главном претресу (транскрипт од 14.06.2006. године), сведок је изнео да је видео када је «Торо» ударио песницом Ејуба, да је он ударио главом у бетон, пет дана био у коми и умро, те да су ту били сви – «Репић», «Торо», «Зокс» и «Пуфта», не могавши да објасни како то да је раније наводио као извршиоца друго лице – «Пуфту», рекавши да не може, уствари, рећи када је видео «Тору» и да су заправо они усмено препричавали ко је шта урадио и вероватно је зато помињао «Тору» у истрази. Обзиром на овакве наводе оштећеног, суд је утврдио да његова евентуална сазнања о извршиоцима свих радњи, па макар и посредна, нису поуздана и да су резултат каснијих међусобних прича са осталим затвореницима, а у делу свог исказа рекао је да су правили списак ко је шта урадио и да не зна како су испустили «Тору», тако да суд закључује да он, заправо, није видео како се одиграо овај догађај, те да су и његова посредна сазнања о начину повређивања Ејуба Тухчића, а у склопу садржине целог исказа, непоуздана.

Сведок «Пет» (транскрипт са главног претреса од 26.02.2007. године), сећа се само догађаја у коме су Тухчић Ејуба претукли толико да је пао у кому, те да је лежао можда пет-шест дана, али помоћи није било и на крају је умро, док сведок «Д» који није саслушан на главном претресу, у фази истраге наводи да је Ејуба ногом ударило лице по надимку «Зокс».

Из изведених писмених доказа утврђује се да до завршетка овог поступка тело Тухчић Ејуба није пронађено, нити ексхумирано. Међутим, по оцени већа, чињеница да је Тухчић Ејуб преминуо у Дому културе у Челопеку, највероватније средином јуна 1992. године, несумњиво је утврђена из исказа свих наведених сведока, а ова чињеница констатована је и на списку који је при саслушању у истрази 28.04.2005. године предао Тужилаштву БиХ заштићени сведок «З» и за исти изјавио да га је радио на основу својих свежих сећања и уз помоћ осталих преживелих затвореника, а који садржи имена затвореника, уз навођење године рођења, имена родитеља, датума заробљавања, где у рубрици «Убијени у Челопеку 15.06.1992. године» стоји име Тухчић Ејуб, док на списку који је предао сведок «В» судећем већу приликом саслушања дана 14.06.2006. године, за који је навео да му га је дао сведок «З», такође под 15.06.1992. године, стоји: «Тухчић Ејуб (изумро након пет дана од ударца)». Стога суд налази да је, без обзира на чињеницу да тело

Тухчић Ејуба није до данас пронађено, чињеница наступања смрти у овом случају несумњиво доказана.

Међутим, оценом изведених доказа утврђено је да су оптужени Кораћ и Славковић повредили телесни интегритет оштећеног Тухчић Ејуба, али не и да су га лишили живота, за шта, по оцени суда, нема доказа.

Наиме, суд је у потпуности прихватио исказ сведока «Један» као уверљив и веродостојан, а у погледу околности под којима се одиграо овај догађај, тврдњи да су Ејуба тукли «Зокс» и «Торо» рукама и ногама, да је Ејуб након удараца од стране «Торе» ногом у главу, ударио главом о зид и пао, те да је умро након четири дана. Исказ овог сведока у битним детаљима је поткрепљен и исказом сведока «Два» који је сигуран да је «Торо» ударио Ејуба и који наводи да је могуће да га је још неко тукао, при чему чињеница да је упитан, одговорио да га је ударио песницом, а касније, након предочавања исказа сведока «Један» у том делу рекао опт. Славковићу: «можда сте ударили ногом, песницом», није од одлучног значаја, имајући у виду све напред изнето у погледу могућности перцепције и репродукције доживљеног, те чињенице утврђене из исказа других сведока који су прихваћени. Исказ сведока «Три» такође поткрепљује исказ сведока «Један» и суд га је оценио као убедљив, а овај сведок такође потврђује присуство «Зокса» критичном приликом, као и ударац Ејуба ногом од стране «Торе».

Обзиром да пред хашким истражитељима сведок «А» није навео ко је повредио Ејуба, те да је на претресу рекао да се сећа да је то учинио «Торо» ударивши га ногом у главу, по налажењу суда, из оваквог исказа се не може утврдити да је он резултат поузданих сећања сведока, већ пре да је резултат каснијих препричавања и посредних сазнања. Такође, имајући у виду ранију анализу исказа сведока «В», закључак суда је да су сви његови наводи везани за идентитет особа које су предузимале конкретне радње крајње непоуздани, и да су сви ти делови исказа везани за учиниоце, највероватније резултат каснијих препричавања која и сам сведок потврђује у исказу.

Наводи сведока («Г», «Ђ»), пред хашким истражитељима у којима се помиње «Пуфта» као извршилац ове радње, а који сведоци нису приступили на главни претрес (психички су оболели) и чији искази иначе нису могли бити проверени, не доводе у питање утврђено чињенично стање на основу оцене исказа непосредно саслушаних сведока којима су могле бити предочене и њихове раније изјаве.

Са свега изнетог, веће је утврдило да су оптужени Славковић и Кораћ ушавши заједно у Дом културе критичном приликом на описани начин заједно повредили телесни интегритет оштећеног Ејуба, при чему се суд кретао у границама описа радњи садржаних у оптужници.

Иако супротно тврдњама одбране, за доказ о смрти лица није неопходно тело или обдукциони записник, у конкретном случају и по оцени већа, није

доказано да постоји узрочна веза између телесног повређивања оштећеног Ејуба Тухчића, које је несумњиво утврђено и саме смртне последице. Наиме, да би се убиство могло третирати као тешко кршење норми међународног хуманитарног права, оно мора бити умишљајно.

Неопходно је, наиме, утврдити да је намера учиниоца била да убије или бар нанесе тешку повреду, односно повреду физичког интегритета уз свест и хтење проузроковања смрти, односно свест о могућности наступања смртне последице, и пристанак на исту. Имајући у виду саме околности под којима се овај догађај одиграо и посебно начин повређивања телесног интегритета оштећеног, а како је напред утврђено, да је Ејуб након удараца ударио главом о зид, те је пао, те да је умро након неколико дана после повређивања, а не недуго затим, како је то наведено у оптужници, да му никаква лекарска помоћ није пружена, узрочна веза између предузетих радњи и смртне последице није на несумњив начин утврђена, те смртна последица није приписана одговорности оптужених, јер се из објективних околности не може извући несумњив закључак о хтењу или пристајању на смртну последицу, при чему на овај закључак нема утицаја чињеница да тело покојног Ејуба није пронађено, нити је обављена обдукција.

Да су оптужени Славковић Драган, Кораћ Иван и Филиповић Синиша учинили радње описане под тачком 2. изреке пресуде (нечовечно поступање према оштећенима наредбама да се међусобно туку), суд је утврдио из следећих изведених доказа:

Оштећени који су били затворени у Дому културе на скоро подударан начин описују да су приликом боравка у Дому били приморавани да се туку међусобно. Тако сведок «Један» наводи да су често морали да се туку између себе, да су им говорили «ајде да видимо ко је јачи» и да је то било претежно када дођу «Торо», «Зокс», «Лопов», «Босанац» и «Пуфта», па се они смеју како се они туку, па их поређају у два реда као шпалир, те се шамарају тако и по сат времена (транскрипт са главног претреса од 15.06.2006. године – страна 46). Овај исказ сведока «Један» који је суд прихватио као веродостојан и који по оцени суда реално одражава овај догађај, поткрепљује и исказ сведока «Два» (транскрипт са главног претреса од 16.06.2006. године – страна 32 и 32), који наводи да је након Бајрама наступила пауза када нису улазили и онда се наставља, не зна, средином, између 15. и 28. јуна, да су тада сви тучени, да тада улазе и «Репић» и «Лопов» и «Пуфта» и «Торо» и «Зокс» и не зна ко је све био, да једне одвајају на бину, а други остају доле на партеру и морају, наређују им да се туку једни са другима, између себе као бокс-меч и да је то било пет-шест пута.

Сведок «Три» (транскрипт са главног претреса од 06. и 07.07.2006. године), наводи да су их терали да се шамарају, да се поређају у врсте, при чему се он сећа једне такве прилике, док сведок «В» и пред хашким

истражитељима, а и на претресу, говори да је било терања да се узајамно туку, шамарају, да су им то наређивали «Пуфта», «Зокс», да су им показивали како да ударају, а онда су они гледали и реаговали речима: «јаче, јаче».

Сведок «З» (транскрипт са главног претреса од 14.06.2006. године), наводи такође да су их завађали да се туку између себе, а «ако не удараш како треба, онда он тебе удари и то је било више пута». Сведок «Алфа» испитан у истрази, наводи да су их гонили да се туку једни између других, построје их у две врсте, те су морали да се окрену једни према другима и да једни друге ударају, да су претили ако неко падне да ће га они истући, да су то тражили и «Репић» и «Зокс» - њихове групе, који су тукли друге или издвоје пар људи које на свој начин малтретирају или изведу четири-пет парова који се туку између себе. На претресу (транскрипт од 30.11.2006. године), сведочио је да када од једног дође предлог, сви га подрже и онда сви то величају и те међусобне туче су се дешавале више пута. Иначе, овај сведок је на питање да ли су постојале две групе, «Репићева» и «Зоксова», а како је то навео у истрази, изнео да је «Репић» када се представио, био са «Лоповом», а ови други су долазили посебно, први пут «Зока» и «Мајор», а после још и «Буцо», те да је када су њему руке пробијене од стране «Буце», ту био и «Лопов», а да је било и оних које он није познавао.

Сведок «А» такође је сведочио да су између Бајрама и Видовдана долазили и ударали, али мањим интензитетом, те да је било и терања да се туку међу собом, што је посведочио и сведок «Пет», говорећи да је било и да их терају да се међу собом туку, на пример, нађу њега и супарника и «ударајте се и мораш се ударати оно истински», па су их ударали ногама да наставе – (страна 31 транскрипта са главног претреса од 26.02.2007. године).

Сведок «Д» који није саслушан на главном претресу, у фази истраге изнео је да су једном приликом натерали њих петнаест да између њих прођу кроз шпалир, почели ударати пушкама, ногама, поређали их и натерали да се сами између себе ударају, а да после певају четничке песме и да су они морали да се ударају шамарима, при чему је претходно изнео да су два дана раније од њих изнуђивали новац, да не зна колико их је тада било када су дошли, да не може рећи имена, али из каснијих сазнања их зна као «Пуфту», «Репића», «Тору», «Зокса», да су са њима била још двојица, чија имена не зна и да су то ти што су им тражили новац.

Док се из исказа сведока «Три», сведока «В» (раније дати разлози за неприхватање његовог сведочења у погледу идентитета учинилаца), сведока «З», те сведока «А» и «Пет», може само утврдити на несумњив начин да се овај догађај макар једанпут одиграо у Дому културе, суд је прихватајући као доследне и искрене исказе сведока «Један», «Два» и «Алфа», утврдио да су оптужени Славковић, Кораћ и Филиповић заједно са лицем по надимку «Пуфта», неутврђеног дана у току јуна месеца 1992. године, ушли у Дом културе и учинили радње описане у изреци пресуде, односно наредили да се поједини оштећени построје у врсту и међусобно туку, док су они за то време

се смејали, навијали и захтевали да туча буде жешћа, чиме су нечовечно поступали према оштећенима затвореним у Дому – повређивали њихово лично достојанство наведеним деградирајућим и понижавајућим поступцима.

Стога је суд, одбрану оптуженог Славковић Драгана у којој је негирао да је предузимао описане радње на штету затворених Дивичана, оценио као неискрену и усмерену искључиво на избегавање кривичне одговорности.

Да је опт.Славковић Драган учинио радње описане под тачком 3. изреке пресуде (повређивање телесног интегритета оштећеног Хацић Изета и психичко мучење осталих оштећених), суд је утврдио из следећих изведених доказа:

Сведок «Један» (транскрипт са главног претреса од 15.06.2006. године) је, изјашњавајући се о многобројним догађајима у Дому, а у време када конкретни догађај – пуцање у колено оштећеном Изету Хацићу, није било предмет оптужнице, рекао да се сећа када је «Торо» испалио метак Изету у колено, питао га да ли га боли, док је «Пуфта» Изету Хацићу одсекао прст. Даље је навео да је Изет рекао «Тори» да га боли, а он му је рекао «ајде силази да ти идемо превити» и некоме напољу је рекао: «водите га знате где». Изет се више није вратио (страна 49 транскрипта). Даље је наводио имена лица којима је урезан крст на чело, а потом рекао да је «Торо» тукао ногама и рукама и да су његови ударци били најтежи. Након овог сведочења опт.Славковић негирао је да је било коме пуцао у колено.

Сведок «Два» (транскрипт са главног претреса од 16.06.2006. године), такође не могавши да определи време кад се то десило, изнео је да није видео ко је исекао прст Аднану Ефендићу и Изету Хацићу, али је Изету «Торо» пуцао пиштољем у колено и некоме рекао: «водите га, знате где, у болницу». После је «Торо» уперио прстом у њега (сведока) и рекао: «Овај ми је обећао петхиљада, има ли још ко да ће платити, па ћу га ја извести и спасити». Потом се јавио Бикић Нурија рекавши да има пријатеља Србина у Челопеку коме је радио грејање, да му је тај остао дужан, па да те паре да «Тори». Међутим, Нурија Бикић је изведен и више се није вратио, а сведок не зна ко је њега извео, али зна да је ексхумиран. Касније је додао да зна да му је пуцао у колено, али се не сећа да ли му је тражио паре (страна 33 и 46). Након овог саслушања оптужени Славковић је, негирајући да је пуцао у колено, рекао да су га они можда помешали са неким другим, а сведок је остао при својим тврдњама, поновивши: «ја сам био на степеништу када сте Ви дошли и пуцали Изету Хацићу у ногу, ја сам видео, био метар од њега, метар од њега» (страна 87 и 88 транскрипта).

Сведок «Три» (транскрипт са главног претреса од 06. и 07.07.2006. године), такође је изнео да је видео када је «Торо» испалио Изету метак у колено и рекао: «изађи да те превијем», те да је видео када су га извели «Торо»

и «Зокс» који су иначе нон- стоп изводили, да се Изет није вратио и да је скоро нађен у масовној гробници.

Сведок «А» (транскрипт са главног претреса од 10.07.2006. године) о овом догађају први пут је причао на главном претресу, наводећи да је он видео да је «Торо» пуцао Изету Хаџићу у колено, али није могао да се сети ког дана, да је Изет седео поред бине, да су биле степенице и да му је «Торо» из пиштоља пуцао у колено. Није се сетио ко је ту био присутан и мисли да су га извели напоље и да се више није вратио. Не сећа се ко га је извео напоље (страна 30). Првих дана сећа се ударања, било је свега, одсецања прстију ножевима, па није сигуран тачно када је то било.

Након овог сведочења опт.Славковић је први пут изнео да је то, уствари, урадио човек који није оптужен, да он неће да му каже име јер је то ружно, али да он то није урадио. Оштећени је, међутим, и даље остао при својим тврдњама, наводећи тада: «сада нас двадесет, педесет, сто сведока саберите и питајте ко је, питајте ко је пуцао Изету Хаџићу у колено на бини, на степеницама, овако је седео човек, из пиштоља си му пуцао у колено» (страна 77 и 78 транскрипта).

Сведок «В» (транскрипт са главног претреса од 14.06.2006. године), изнео је да мисли да је «Торо» пуцао у колено Изету, питао га «боли ли», а он каже «не», па је рекао «хајде да те превијем», некоме га предао и рекао «води га, знаш где». Изет се није вратио.

Сведок «Алфа» (транскрипт са главног претреса од 30.11.2006. године), објашњавајући како је «Мајор», за кога мисли да је увек долазио са «Зоком» у посету, пуцао у колено Хаџић Изету (страна 37 транскрипта), наводи и да му је рекао да изађе вани, да је он изашао, те да се вратио. Након што му је предочено да је у истрази рекао да се после тога Изет није вратио, објаснио је да се у свим тим дешавањима можда губи контрола за тим људима, јер су људи можда једном или два пута извођени па се више нису вратили, па су можда поново одведени.

Након овог сведочења опт. Славковић је након поновљених тврдњи сведока да се то десило на степеницама ка бини, рекао да ће он сада рећи како је то било, да до сада ниједном није рекао, да је увек оспоравао, али да се неки Зоран из јединице «Пиварски», мисли Јовановић, закачио са тим што му је пуцано у колено, опсовао му мајку четничку, овај њему муслиманску, балијску, извадио пиштољ, хтео да га убије, те да га је он ухватио за руку, повукао горе, он доле и да је тако дошло до пуцња. Оптужени је даље објаснио да је он пиштољ одузео, ухвативши Зорана за руку, ставио га у цеп и да су затвореници највероватније видели да је пиштољ код њега остао у руци, те да они зато мисле да је он пуцао. (У завршној речи је додао да није видео да је тај затвореник тада погођен у ногу, већ је видео да је метак погодио даску бродског пода и одскочио.) Сведок је потом изнео да мисли да ту није било никаквих препирки, док је оптужени рекао да је мислио да ће се током суђења

неко поштен јавити да каже да он није пуцао у колено (страна 62 и 63). Оптужени је на крају рекао да се не сећа да је тог човека изводио напоље и да је могуће, јер је доста ствари и заборавио и да зато није одмах баш све рекао.

Не могавши да одредели време долазака одређених група и одређених дешавања, оштећени «Алфа» је у истрази рекао: «нисмо знали ни када је дан, када је ноћ, нисмо знали ни ко је ко, нисмо сата имали, чак нисмо имали ни свог имена».

Сведок «Д» који није саслушан на претесу, у фази истраге је такође изнео да је «Торо» једном Хацић Изету због новца пуцао у ногу из пиштоља, те да га је одвео, као што је одвео и браћу Капицић, по двојицу, и једног Бикића.

Оцењујући исказе саслушаних сведока суд је као уверљиве и веродостојне прихватио тврдње оштећених о околностима под којима се овај догађај одиграо, налазећи да су мање разлике у детаљима потпуно небитне за несумњив закључак суда да је опт.Славковић пуцао из пиштоља у колено оштећеном Изету, те да је потом НН лицу рекао да га изведе напоље. Из исказа оштећених, суд није могао утврдити тачно време када се овај догађај десио, нити та околност представља одлучну чињеницу. Чињеница да неки од сведока први пут ову ситуацију помињу на претресу (сведок «А»), а да се она заиста догодила, управо оповргава тврдње одбране, да су искази сведока, уколико нису у свим фазама испитивања помињали исти догађај и на исти начин, аутоматски непоуздани.

Ценећи одбрану опт.Славковића у овом делу, суд налази да су његове верзије овог догађаја, којих је било више и које су ишле од комплетног негирања до описа другачијег од оног који су давали оштећени, а који су скоро у потпуности сагласни у наводима да су видели како оптужени пуца у колено опт. Изету Хацићу, крајње неуверљиве у односу на казивања оштећених који су били уверљиви пред судом у својим тврдњама да су овај догађај као упечатљив упамтили. Стога је одбачена последња верзија оптуженог, а наиме, да је он одузео пиштољ извесном Зорану и да није пуцао у колено оштећеном, при чему је и сам оптужени дозволио могућност да је тог човека извео напоље, а како то иначе тврде оштећени.

Ваља напоменути да је сведок «Г» који није саслушан на претресу, пред хашким истражитељима рекао да је Изета одвео «**Пуфта**» који му је одсекао мали прст и да му је «Пуфта» рекао да га води у болницу, али се Изет никада није вратио. Несумњиво утврђена чињеница оценом напред изведених доказа, да је Изета повредио оптужени Славковић, те да ситуацију у којој је дошло до таквог повређивања делимично и сам потврђује, управо указује на малу доказну снагу хашких изјава у ситуацији када нису могле да буду проверене на претресу.

Из записника о утврђивању идентитета Експертног тима Тузла, под бројем 3 «Црни врх» 01/220-Б од 05.07.2005. године, утврђено је да посмртни остаци под овим бројем припадају Хаџић Изету, од оца Мустафе из Дивича и да су ексхумирани из секундарне гробнице «Црни врх» заједно са осталим Дивичанима страдалим у Дому културе Челопек. Из потврде о смрти и извештаја судско-медицинске експертизе се утврђује да је у рубрици «Подаци о узроку смрти» наведено: «несигуран – могуће стрелно озлеђивање левог раменог појаса», као и да је међу запажањима констатовано да између разних оштећења костију и недостатака истих, је констатован и одлом – недостајање горњег краја десне лисне кости. Као датум страдања у овим доказима наведен је 28.05.1992. године, што свакако не одговара утврђеном чињеничном стању, јер из исказа свих саслушаних оштећених који су иначе у Дом затворени 28. маја 1992. године, несумњиво произилази да им се барем првих недељу дана ништа лоше није десило, што свакако говори о непоузданости унетих података о датуму страдања оштећених у наведеној писменој документацији, о чему је говорио и вештак др Зденко Цихларж.

Суд је на основу свега изнетог несумњиво утврдио да је критичном приликом опт.Славковић повредио телесни интегритет ошт.Хаџић Изета, при чему на основу расположивих доказа није могао на несумњив начин утврдити квалификацију нанете му повреде, нити је то неопходно да би се утврдило постојање повређивања телесног интегритета као радње кршења норми међународног хуманитарног права. Такође је утврђено и да је опт. Славковић НН лицу наредио да оштећеног изведе напоље, након чега га није вратио, којим радњама је психички мучио остале оштећене принуђене да присуствују таквој сцени – телесном повређивању, одвођењу у непознато, уз константан страх да ће они можда бити следећи.

На списку који је предао суду, сведок «В» на главном претресу дана 14.06.2006. године, који по његовим наводима садржи имена рањених, одведених, преживелих, а сачињаван је на основу сећања, под насловом «Одведени у непознатом правцу из Челопека» налази се и име Хаџић Изета.

Да је опт. Кораћ Иван учинио радње описане под тачком 4. изреке пресуде (повређивање телесног интегритета ошт. Окановић Мирзета и ошт. «Један») , суд је утврдио из исказа оштећеног «Један» (транскрипт са главног претреса од 15.06.2006. године – страна 55), који је иначе детаљно и уверљиво описујући многобројне догађаје које је он видео у Дому и којих се сећа, изнео да су и Окановић Смаил, Мирзет и Илијаз били у Дому, да су то била браћа од стричевића, да се сећа да су тукли и Смаила и Мирзета, али да је Мирзета и њега једног дана тукао «Зокс» полицајском палицом, те да се добро сећа тог момента када га је почео ударати по глави, јер је Мирзет имао тада вештачке зубе, па је успео да извади вештачке зубе и да их сакрије у џеп. Тога дана «Зокс» је тукао и њега (сведока «Један»), том палицом и то само у пределу груди, а Мирзета је једно два пута ударио у лице, па је он извадио зубе и после њему рекао: «добро ја извадих зубе да ми не поломи, чим би јео».

Након овог догађаја, описивао је да је «Зокс» учествовао у тучи браће Капицић, да није никада дошао без «Торе» на врата, а позван да се изјасни да ли може догађаје да повеже, односно да се изјасни о временском редоследу, рекао је: «не могу јер ја нисам имао ни сата, ни календара, нисам знао више кад је дан, кад је мрак», при чему је рекао да је после Бајрама било пар дана затишја.

Сведочење оштећеног и о овом догађају било је веома убедљиво, те је недвосмислен утисак суда да је сведок међу многобројним догађајима, овај упамтио управо по специфичним околностима везаним за оштећеног Мирзета, чињеници да је сакрио зубе, док га је ударао опт.Кораћ, као и због околности да је и оштећени сведок «Један» и сам том приликом ударен.

На овакав закључак суда није од утицаја чињеница да се други оштећени нису изјашњавали о овом догађају, будући да је сведок «Један» био убедљив у својим наводима, а имајући у виду све напред наведено, везано за број затворених, услове у којима су боравили и константну изложеност малтретирањима

Предузетим радњама – ударањем дрвеном палицом по грудима и глави оштећених, оптужени Кораћ је повређивао телесни интегритет оштећених.

Да је опт. Филиповић Синиша учинио радње описане под тачком 5. изреке пресуде (психичко мучење оштећених самовољним одвођењем Атлић Сехада) суд је уврдио из следећих изведених доказа:

Сведок «Два» (транскрипт са главног претреса од 16.06.2006. године – страна 38), посведочио је да је «Лопов» извео Атлић Сехада коме је рекао: «ти ми једини личиш на Србина, тебе ћу пустити», да је он чуо те речи, те да се потом Сехад више није вратио у Дом и да он не зна да ли је ексхумиран, а да су му ту били отац Мујо, брат Сенад и Мирсад, а да је он са Сехадовим братом Сенадом био након Дома културе у логору «Батковић», све до зиме 1993. године, о чему је приложио и писмену потврду о размени и заробљеништву.

Сведок «Један» (транскрипт са главног претреса од 15.06.2006. године), навео је да је «Лопов» једном пришао Атлић Сехаду и рекао му: «ти ниси Србин, личиш на мог брата, тебе ћу да водим са собом», да га је одвео, да га више није било, да су Сехаду ту били и отац и два брата, да је један брат остао у групи са рањенима, а отац и други брат су изашли, да су тада одведени и Џихић Енес и Халиловић Ибро, за које се не сећа ко их је одвео, али за Сехада се сећа, јер је био близу и он му је био први комшија. Чини му се да су тада били са «Лоповом» и други из групе (страна 51 транскрипта). У наставку излагања сведок је изјавио да су они и касније између себе причали да га је «Лопов» одвео, а на питање браниоца оптуженог Филиповића (страна 92), да ли је он видео или је чуо за ово извођење, сведок је навео да су тада у једној

линији стајали он, Сехадов отац, брат и још један, па Сехад, па други брат, те да су му живи и брат и отац.

Суд је у потпуности прихватио исказе ових сведока као уверљиве и међусобно сагласне у битним детаљима, а нарочито у погледу обраћања Сехаду од стране «Лопова», које на сличан начин описују и један и други оштећени, при чему сведоци нису могли да се изјасне о тачном времену када се то десило.

Да је Атлић Сехад заиста одведен, поткрепљују и искази сведока који немају сазнања о томе ко је извео Сехада, а наиме, сведок «Три» се сећа да је Атлић Сехад изведен, да се више није појавио, а да је Сенад остао са рањеницима, сведок «В» се сећа да је неко рекао: «како си леп, као да те је Српкиња родила» Атлић Сехад, те да је негде одведен, а да је одведен и Џихић Сеад, а и сведок «Пет» се сећа да су одведени Атлићи као и браћа Капицићи. Свим наведеним доказима оповргнута је одбрана оптуженог Филиповића, а наиме његове тврдње да никада није ушао у Дом културе у Челопеку.

У одговору на захтев за пружање међународне правне помоћи, Основни суд у Зворнику је 30.05.2007. године, обавестио овај суд да је Атлић Мустафа срчани болесник, те да не прихвата да сведочи, док је на поновљени захтев за пружање међународне правне помоћи, Основни суд у Зворнику дана 23.04.2008. године, овом суду доставио записник сачињен по замолници, из кога се утврђује да Атлић Мустафа не прихвата уопште да сведочи, јер је имао два инфаркта, а да није у контакту, нити зна адресу сина Мирсада, који ради негде у Федерацији БиХ. Иначе, свим сведоцима који су позивани путем међународне правне помоћи, а имају пребивалиште у иностранству, била је предочена могућност за све видове саслушања у својству заштићених сведока, па и путем видеолинка.

Наводи сведока дати пред хашким истражитељима у погледу одвођења Атлић Сехада (сведок «Г» - одвео га је «Репић»), а који сведоци нису приступили на главни претрес, услед чега њихови искази нису могли бити проверени, не доводе у питање утврђено чињенично стање, јер је њихова доказна снага знатно мања од доказне снаге исказа непосредно саслушаних сведока, а како је то већ наведено у пресуди.

Овако самовољно одвођење још једног од низа затворених оштећених у Дому културе, овом приликом од стране оптуженог Филиповића наочиглед свих присутних, па и најближих сродника, изазвало је као и у свим другим сличним случајевима озбиљан страх за свој и животе блиских сродника, свих заједно затворених цивила у Дому, а како је то већ напред описано, а што најсликовитије одражавају само транскрипти са саслушања оштећених.

Као ни многи други оштећени, ни оштећени Атлић Сехад није се више вратио у Дом и њему се губи траг, а из писмене документације утврђено је да

се на списковима ексхумираних из масовних гробница не налази име Атлић Сехада.

Оптужницом од 26.05.2008. године је под тачком 5., опт.Филиповић Синиши стављено на терет и да је пре одвођења Атлић Сехада физички мучио непознатог оштећеног, цртајући му ножем крстове по телу. **Суд је утврдио да није доказано да је оптужени Филиповић учинио ову радњу, о чему даје следеће разлоге:**

Наиме, током целог поступка сви оштећени су се изјашњавали о томе да су затворенима у Дому културе урезивани крстови по телу – на челу, на леђима, али су искази о овим радњама, и то како у погледу лица која су то чинила, тако и у погледу околности под којима се то дешавало, веома противуречни. Наиме, ниједан сведок није изјавио да је крст урезан непознатом оштећеном, сви они се знају међусобно, јер су сви мештани села Дивич, те је суд анализом и оценом исказа свих оштећених, у делу који се односи на њихово сазнање коме је и ко по њиховим запажањима урезао крст, дошао до закључка да се не може са сигурношћу утврдити да ли је опт.Филиповић учинио такву радњу, те је ова радња као недоказана изостављена из описа пресуде.

Наиме, једна од упечатљивих ситуација о којој говоре оштећени, је спуштање кроз отвор од кинопројектора у сали Дома културе од стране два лица, при чему оштећени скоро до детаља сагласно описују да су два лица дошла на отвор, да им је један наредио да подигну кревете да би могли да кроз отвор сиђу, да су се спустили доле, те да је једном лицу том приликом нацртан крст на леђима ножем. Међутим, сведоци се веома различито изјашњавају о томе ко је то учинио. Тако сведок «Један», наводи да је тада урезан крст на леђима Чикарић Едину, који је скинуо мајицу, легао преко стола, те му је крст преко леђа уцртао, чини му се, «Кобра» који се том приликом спустио са још једним кога не може да идентификује, не говорећи да је то био «Лопов», а исказ овог сведока суд је прихватио у погледу његових тврдњи да је «Лопов» извео Сехада.

Сведок «Три» је изјавио да је видео да Чикарић Един има на леђима урезан крст, али да он није видео када се то десило (транскрипт са главног претреса од 06.07.2006. године – страна 40), као и да је видео да Ибро има урезан крст на челу, а њему су били и поломљени прсти, али не зна ко је то урадио. Касније је изјавио и да је гледао једном приликом када су једном сишли кроз отвор кинопројектора, Едину Чикарићу нацртали крст и поново се попели, а они су морали да наређају кревете да сиђу и да се попну, али се не сећа ко је то тражио (страна 52 транскрипта са главног претреса од 06.07.2006. године).

Сведок «А» је у свом исказу навео да је Енесу Џихићу, колико се сећа, «Пуфта» урезао крст на чело, да је Чикарић Едину на леђа ножем урезан крст, али да то није урадио исти човек, али не зна ко је, као и да мисли да је

Ефендић Адмиру урезан крст на чело, али он то није видео (страна 31 транскрипта са главног претреса од 10.07.2006. године). Описујући ситуацију спуштања низ отвор кинопројектора навео је да је видео да је само један човек тада ушао спуштајући се низ кревете и Чикарић Едину нацртао на леђима крст са четири «С», али се не сећа ко је то био, можда је био «Кобра», али «Торо» није. Тај што се спустио на неком комаду платна, пошто су му ставили кревете, урезао је Едину крст, а Един је био изразито упадљив, веома млад, мало разрок. Чини му се да је тај што се спустио био црн и једино је то урадио и отишао је (страна 35).

Описујући овај догађај сведок «Алфа» (транскрипт са главног претреса од 30.11.2006. године – страна 39 и 40), навео је да га је након Бајрама, када је доста људи убијено и када су све почистили, извео стражар, једноставно га прозвао на вратима, што му је било нешто као смртна пресуда «јер именом у таквој ситуацији да вас прозове, одмах мислите на најгоре», те га је питао да ли му треба воде, а онда је он стражара замолио да му заштити бар оца који је био старији човек и стражар му је рекао да се то више неће десити што се десило, јер кључ неће више бити ту где је био, већ ће бити у СУП-у у Зворнику и да, ако неко треба да уђе, мора доћи са налогом у пратњи полиције да обави разговор и поново вратити затвореног. Међутим, иако више није било кључа којим су могли да уђу у Дом, неки су кроз прозор, односно два прозорчића прекопута бине ушли, тако што су им наредили да поставе кревете да сиђу. Мисли да није био ниједан од ових чије надимке је помињао (између осталих и «Лопов»). Претили су да ће бацити бомбу ако не поставе кревете, па су они морали то да учине. Мисли да их је било двојица, тројица, један је имао не баш чисто лице и имао је превелики нож. Један од тих који је носио велики нож, рекао је Чикарић Едину да легне преко кревета, ударио га преко леђа, нож се искривио, поново га ударио и на леђима нацртао крст у облику четири «С». Мисли да то нису били «Мајор» и «Зока».

Саслушани сведок резервни полицајац на дужности стражара у Дому културе, Анђелко Васиљевић (транскрипт са главног претреса од 27.03.2007. године), изнео је да је од колега стражара чуо да је Ђовани, родом из Челопека, улазио кроз отвор кинопројектора, али он не зна шта је тада радио, нити се изјаснио који му је то колега испричао.

Сведок «Д» који није саслушан на претресу, изјавио је у фази истраге, да је «Пуфта» усекао крст преко целих леђа Чикарић Едину, а Ефендић Адмиру крст на чело ножем, који је том приликом клечао.

Оштећени «Два» у својим исказима једини везује лице по надимку «Лопов» за урезивање крстова, међутим у опису тих ситуација његово сведочење је недоследно. Наиме, описујући догађаје за Бајрам, те наводећи да су тада ушли «Репић», «Лопов» и «Пуфта», као и да је «Лопов» (није оптужен за догађај за Бајрам), увек био са «Репићем», осим за Видовдан 28. јуна, када је «Репић» био сам, навео је да једном приликом «Репић» и «Лопов» нису били заједно и то после догађаја за Бајрам – 10.06.1992. године, након чега је један

стражар рекао да ће купити катанац и ланац и да им више нико неће ући и након три-четири дана једном приликом дошли су «Торо» и «Лопов» на отвор од кинопројектора, гледали доле, један од њих је рекао да подигну кревете, иначе ће им бацити бомбу, сишли су, мало некога шамарали. «Лопов» је, како сведок мисли, Едину Пашићу нацртао крст на леђима, па су отишли. Том приликом нико није био изведен нити убијен. Изнео је да је сигуран да су сишли «Торо» и «Лопов», а након предочавања различитих верзија овог догађаја датих од стране осталих оштећених (страна 24 и 25 транскрипта са главног претреса од 16.06.2006. године).

Даље је изјавио да је Ефендић Аднану урезан крст, као и Џихић Енесу и да су они били као нешто обележени, а да је Џихић Енеса после тога извео неки који није био из ове групе и да га више није вратио, као и да је «Лопов» урезао крст Чикарић Едину и то у моменту када они силазе кроз отвор – страна 34 и 35 транскрипта са главног претреса од 16.06.2006. године. У једном моменту оштећени је рекао да је «Лопов» волео да уцртава крстове на чело, на тело и да је ту било више догађаја у моменту.

Оцењујући исказ сведока «Два» и то у делу у коме је сведочио о радњи урезивања крстова на тело, суд је нашао да се из овог исказа не може на поуздан начин утврдити да ли је оптужени Филиповић, макар и НН оштећеном урезао крст на тело, будући да је сведок у том делу био недоследан у погледу означавања лица којима је «Лопов» нацртао крст, прво рекавши да мисли да је приликом спуштања кроз отвор то учинио Едину Пашићу, да би после рекао да је то учинио Едину Чикарићу, при чему је сигуран да је био само један силазак кроз отвор и урезивање крста једном лицу, а што потврђују и сви остали сведоци.

Такође, ценећи исказ сведока у овом делу, а у вези са свим осталим исказима сведока који се односе на ситуацију урезивања крста везано за означавање лица која су то учинила, суд је закључио да његов исказ у овом делу није поуздан, односно из њега се не може несумњиво утврдити да је лице по надимку «Лопов» чинило радње на начин описан у оптужници, јер једино овај сведок наводи да је том приликом кроз отвор од кинопројектора сишао «Лопов», а са њим и «Торо», (који иначе није ни оптужен за ову радњу), док сведок «Алфа» који се иначе сећа «Лопова» и његовог изгледа, наводи да то није био нико од оних чије надимке је спомињао. Сведок «А» помиње да је то био неки црни, мало виши човек који је само тада ушао, док сведок «Један» наводи да му се чини да је то био «Кобра» и још један кога не може да идентификује, а иначе и овај сведок зна «Лопова» као лице које је извело Сехада Атлића. Обзиром да је оптужницом на терет оптуженом Филиповићу стављено да је непознатом оштећеном ножем цртао крстове по његовом телу, те да из свега напред наведеног произилази несумњив закључак да се нико од сведока није изјашњавао **о неком НН оштећеном** којем је урезано **више** крстова на различите делове тела, суд је нашао да изјашњење оштећеног: «Лопов» је волео да уцртава крстове», цењено у вези са конкретним изјашњавањем сведока «Два» у овом делу, а посебно у вези са свим осталим

изведеним доказима, не може послужити као основ за закључак о кривичној одговорности оптуженог Филиповића у овом делу.

При томе, суд је имао у виду недовољно одређен опис ове радње у оптужници, као и везаност суда за идентитет оптужбе и пресуде.

Са свега изложеног, будући да је оцена доказа у овом делу остала само на нивоу сумње да је оптужени Филиповић предузео радње описане у оптужници, иста је као недоказана изостављена из описа пресуде.

Суд је такође из описа **изоставио** и радњу наведену **под тачком 2. – в)** изреке оптужнице учињену **на штету Муратовић Ахмета**, налазећи да **није доказано** на несумњив начин да су оптужени Славковић и Кораћ учинили ову радњу.

Наиме, оптуженима је стављено на терет да су неутврђеног дана око 08. јуна 1992. године заједно са «Пуфтом» претресли оштећене тражећи новац, те да је Кораћ када су новац нашли, уперео пиштољ у главу Капицић Енизу, тражећи да се добровољно јави онај чији је новац или ће убити Ениза, те када се јавио Муратовић Ахмет, сви заједно су оштећеног Ахмета тешко претукли, а друге оштећене и Ениза тиме изложили психичком мучењу и злостављању.

Ситуацију везану за Муратовић Ахмета описују сведоци – оштећени под псеудонимима «Два» и «Три», али је у погледу лица која су у томе учествовала, представљају на потпуно различити начин.

Наиме, описујући догађаје у почетку њиховог боравка у Дому културе, сви сведоци су сагласни да првих седам-осам дана није било проблема, да их нико није дирао, та да онда долазе «Робе» и извесни «Нишки». Тако и сведок «Три» (транскрипт са главног претреса од 06.07.2006. године – страна 23, 24 и 25), наводи да прво долазе Момир Радаковић звани «Робе» из Малог Зворника и један који се представио као «Нишки» у шареној униформи, сигурно неки војник, са још пар њих, те да су том приликом тражили паре, накит, добре кожне јакне, патике, да су их опљачкали, да је било и удараца, те да су отишли, а након неколико дана после ове групе долази друга група – «Пуфта», «Торо» и «Зокс» исто да тражи паре, па су нашли паре испод главе једног, а те паре су биле од Селиховић Јусе који није смео да се јави. Онда је «Зокс» уперео пиштољ у слепоочницу Капицић Енизу да га пита чије су паре, а он није знао, те се јавио Муратовић Ахмет, звани «Боро», рекавши да су паре његове. Онда су испребијали Муратовић Ахмета. Навео је да је видео да је пиштољ прислонио Енизу «Зокс», да је том приликом био и «Торо», а да су били и «Лопов» и «Босанац» (страна 26), али не може тачно одговорити колико их је било у тој групи.

Међутим, сведок «Два» (транскрипт са главног претреса од 16.06.2006. године – страна 45-46), који је иначе сведочио да је «Торо» углавном тражио паре, да је био веома груб и ударао, али да пред њим никога није убио, навео је

(страница 45 и 46), да је пре свих догађаја дошла једна група, неки «Нишки» и неки локални «Робе» и можда још њих десетак са неким пушкомитраљезима, а да нико од ових поменутих није био («Торо», «Зокс»), да су им наредили да изађу у двориште, да нико ништа не оставља испод цемпера или тамо где је лежао, јер се неће добро провести ако су сакрили, па су све прегледали и нашли код Муратовић Ахмета неке паре, а потурио му је један његов што је лежао до њега.

Остали оштећени нису описивали догађај везан за Муратовић Ахмета, а исти иначе није био предмет првобитне оптужнице. Ценећи ова два исказа оштећених «Два» и «Три» у делу у коме се изјашњавају о догађају, а у њиховој међусобној вези, не може се, по оцени суда, искључити могућност да се оштећени изјашњавају о истој ситуацији на различити начин, и да је том приликом у Дому боравила друга група људи, а не оптужени, како то наводи сведок «Три». Наиме, и сам оштећени «Три» није могао да се изјасни колико их је било у тој групи о којој прича, те је ова радња изостављена из чињеничног описа пресуде као недоказана, будући да су околности под којима се овај догађај десио, према наводима оштећеног «Три», доведене у сумњу исказом оштећеног «Два».

Иначе, тело Муратовић Ахмета је ексхумирано из масовне секундарне гробнице «Црни врх».

Оценом изведених доказа суд је нашао да **није доказано** да су оптужени Славковић и Кораћ учинили радње описане под **тачком 2. г) дана 10/11.06.1992. године, дан уочи Бајрама**, а наиме, да су **том приликом** са покојним Вучковићем и лицем по надимку «Пуфта» убијали, тукли и телесно повређивали, физички и психички мучили и злостављали, те нечовечно поступали према већем броју затворених цивила, којом приликом је смртно страдало, према наводима оптужнице, девет оштећених. Стога, су радње оптужених у овом делу изостављене из изреке пресуде као недоказане.

Током овог кривичног поступка саслушани оштећени били су у високом степену сагласни у погледу описивања радњи које су уочи Бајрама предузимали покојни Вучковић Душан звани «Репић» и лице «Пуфта» које за сада није доступно судским органима, а које свакако по својој бруталности и тежини последица, обележавају ову оптужницу.

Суд је, наиме из сагласних исказа сведока «А», «Један», «Два», «Три», «Алфа», «Г», «Д», «Ђ», «Б», «В» и «З», утврдио да је пре доласка групе људи у којој су сигурно били покојни Душан Вучковић, звани «Репић» и лице по надимку «Пуфта», Вучковић Душан, звани «Репић» најавио долазак речима: «Биће вам крвав Бајрам», да је по њиховом уласку у Дом, почела туча затворених, те да је током тог догађаја који је трајао дуже време, сигурно неколико сати, лишено живота десет људи. Утврђено је да су покојни Вучковић или «Пуфта» наредили да на бину Дома изађе неколико парова, међу којима су били и очеви и синови - Јахијагић Фикрет са сином Алмиром,

Бикић Мехмедалија, Бикић Шабан, којима је наређено да са себе скину одећу и један другом врше орални секс, што су они и учинили. Након тога «Репић» је пуцањем из малокалибарске пушке лишио живота Атлић Алију, Тухчић Абдулазиза – Азиза, Хаџиавдић Салиха, Куршумовић Химзу, те Бикић Дамира коме је ставио цев пушке у уста и тиме га принудио да се попне на прсте, те када је од његовог оца Нурије Бикића, на питање да ли му је то једини син, добио потврдан одговор, рекао да више ни њега неће имати, а потом, пуцањем у уста, Дамира Бикића лишио живота. Такође је утврђено да су покојни Вучковић и «Пуфта» лишили живота Бикић Шабана убадањем ножевима у тело више пута, док је лице «Пуфта» порезивањем ножем по врату, лишило живота Пезеровић Заима, Атлић Хасана и Капиџић Сакиба, као и да је за Бајрам смртно страдао Јахијагић Фикрет.

Утврђено је и да је том приликом тучен и сведок «Ћ» различитим предметима, као и да је телесно повређен оштећени Топчић Исмаил.

Такође је утврђено да је након свих ових догађаја покојни Вучковић или «Пуфта», издао наређење да се Дом очисти од крви и лешеве изнесу, те натоваре на камион, а што су учинили оштећени Халиловић Хасан, Окановић Несиб, Захировић Салих, Џихић Сеад и Салиховић Хусеин који се више нису вратили у Дом, а тела Окановић Несиба, Захировић Салиха, Џихић Сеада и Салиховић Хусеина су ексхумирана.

Наиме, читањем наведене писмене документације и увидом у приложене материјалне доказе, утврђено је да су на локацији «Црни врх» из секундарне гробнице у току 2003. године, између многобројних осталих, ексхумирана и тела Окановић Несиба, за кога је у извештају о судско-медицинској експертизи Експертног тима Тузла од 15.03.2004. године, З-Ц.Врх 01-549-Б наведено као узрок смрти стрелно повређивање грудног коша и трбуха, Захировић Салиха за кога је у извештају о судско-медицинској експертизи Експертног тима Тузла од 16.04.2004. године, бр.З-Ц.Врх 01-394-Б, као узрок смрти наведена стрелна повреда лобање и изузет пројектил из тела, Џихић Сеада за кога је у извештају о судско-медицинској експертизи Експертног тима Тузла од 03.03.2006. године, број З-Ц.врх 01/127 Б, наведен узрок смрти стрелно разорење главе, те Салиховић Хусејина за кога је у извештају о судско-медицинској експертизи Експертног тима Тузла од 19.03.2004. године, под бројем З-Ц.Врх бр.01-415-Б, наведен узрок смрти прострел главе. Након ексхумације путем ДНК анализе, утврђен је несумњив идентитет ових лица упоређивањем са налазима блиске родбине. Оштећеном Халиловић Хасану се од јуна 1992. године губи сваки траг.

Такође је увидом у писмену документацију - извештај о судско-медицинској експертизи, потврде о смрти, утврђено да су на истој локацији у истом периоду ексхумирана и тела неких од лица за која је утврђено да су уочи Бајрама 1992. године лишена живота од стране покојног Вучковића или лица «Пуфта» и то: Атлић Алије – узрок смрти прострел главе – извештај З «Црни врх» 01-229-Б, Хаџиавдић Салиха – смрт тачно неутврђеног узрока број

З «Црни врх» 01/517Б, Тухчић Абдулазиза – узрок смрти стрелна озледа главе број З «Црни врх» 01/221Б, Јахијагић Фикрета – узрок смрти вероватно стрелно разорење главе, З «Црни врх» – 01/419Б, Атлић Хасана – смрт тачно неутврђеног узрока, З «Црни врх» 01/399Б, Бикић Шабана – смрт тачно неутврђеног узрока број З «Црни врх» 01389Б, Капићић Сакиба – узрок смрти прострел главе З «Црни врх» 01-408Б и Пезеровић Заима – узрок смрти стрелно разорење главе, могуће и вратне кичме - извештај З «Црни врх» 01/126Б.

Читањем писмене документације - «Списка ексхумираних, идентификованих и предатих посмртних остатака са локације Сремска Митровица» под бројем СП 730/92, записника о примопредаји посмртних остатака, те записника о увиђају Окружног суда у Сремској Митровици - Кри. 125/92 од 15.07.1992. године и обдукционог записника Завода за судску медицину Нови Сад од 16.07.1992. године, утврђено је да је 15.07.1992. године у реци Сави код села Лаћарак пронађен непознати мушки леш, да је случај добио ознаку СП 713/92, да су посмртни остаци овог тела са још једним телом били сахрањени на градском гробљу у Сремској Митровици, те да су накнадно ексхумирани и да је под бројем СП 713/92 идентификован Бикић Дамир од оца Нурије, а да је његово тело предато 14.04.2006. године Федералној комисији за тражење несталих особа БиХ.

Осим ових писмених доказа, искази сведока у овом делу, а наиме, у погледу чињенице да су наведена лица лишена живота критичном приликом, поткрепљени су и забелешкама садржаним у «Списку убијених и рањених Дивичана» који је суду предао сведок «В», наводећи да га је сачинио сведок «З» на основу сећања и у коме, такође, стоји да су дана 10.06.1992. године ова лица убијена у Дому културе.

Из исказа сведока «М» (транскрипт од 08.09.2006.године) – радника Комуналног предузећа у Зворнику, утврђено је да је он од претпостављених из Комуналног предузећа добио задатак да скупља лешеве по Зворнику и исте сахрањује, да је носио и храну затворенима у Дому културе у Челопеку из кухиње у «Стандарду», да је у три-четири наврата ишао у Дом културе у Челопек да преузме лешеве по које је одлазио камионом, да су затвореници утоварали тела из Дома културе. Даље је утврђено да су иначе сва тела првих месец дана, без обзира на место одакле су преузимана, возили у «Алхос» (фабрика у Каракају), а одатле у «Герину кланицу» (такође у Каракају), да су вршили сахрањивање на гробљу «Казамбашча», а потом «Шахбеговићи». Сведок чињеницу да су тела ексхумирана на потпуно другим местима - Црни врх, Рамин гроб, објашњава управо тиме да су ту вероватно пребацивана тела у намери да се сакрију, те да је 1994.- 95.године видео камионе који су из Зворника ишли ка Црном врху, на којима се видела земља, руке, ноге, и који су истоварени у ископану гробницу на Црном врху, где раније није било гробље.

У делу оптужнице од 26.05.2008.године под 2.-г), оптуженима Кораћу и Славковићу ставља се на терет да су заједно са пок. Вучковићем и «Пуфтом» «тукли и телесно повредили већи број заточених цивила тако што је свако од оптужених као и друга наведена лица која су са њима ушла у Дом, некога од оштећених тукао рукама, дрветом, металном полугом и сличним предметима, међу којима су били и оштећени Пезеровић Заим и сведок «Ћ». Након овог описа у оптужници следи опис радњи које су предузели пок. Вучковић Душан и «Пуфта», у коме се више не помињу оптужени Славковић и Кораћ, те као и да су на крају и то неко од оптужених, или покојни Вучковић, те «Пуфта», издали наређење да оштећени очисте Дом од крви и изнесу лешеве, натоваре на камион и оду да их истоваре.

Према наводима оптужбе, оптужени Славковић и Кораћ, иако нису непосредно учествовали у радњама које су имале за последицу смрт девет затворених цивила, својим присуством и личним наоружањем међусобно су се обезбеђивали и стварали уверење код оштећених да би било безнадежно пружати било какав отпор, те су саглашавајући се са предузетим радњама другога, у битном допринели да пок. Вучковић и лице под надимком «Пуфта» лише живота наведене оштећене, како наводи тужилац у својој завршној речи, дана 27.05.2008.године.

С друге стране, током целог поступка, опт. Славковић категорично је негирао да је икада ушао у Дом заједно са Душаном Вучковићем зв. «Репић», док је опт. Кораћ уопште негирао да је икада ушао у Дом културе.

Анализом свих изведених доказа и исказа саслушаних сведока, веће је утврдило да није доказано да су оптужени Славковић и Кораћ предузели радње које би указивала на њихову кривичну одговорност за догађаје који су се десили дана 10./11.06.1992. године, уочи Бајрама.

Оштећени под псеудонимом «Два», описујући ове догађаје, наводи да после одвођења Нурије и Хусеина, долази крвави Бајрам, Курбан Бајрам, да улазе «Репић», «Лопов» и «Пуфта». «Торе» се не сећа, а било је још пар њих који су држали наоружање и деловали као неки стражари или обезбеђење. Наводи да тада први пут улази «Репић», да је био 10. јуни, да је «Репић» имао малокалибарку, да је «Лопов» био веома млад, 18, 19 година, да су њих двојица увек били заједно, да је Бајрам био по дану и да не зна тачно ко је одмах рекао: «очеве и синови на бину», а остали да седну на патос, да је на бину изведено пет, шест парова којима је наређено да један другом врше орални секс, да је «Репић» малокалибарком у међувремену нишанио и убио Химзу Куршумовић, Атлић Алију, Тухчић Абдулазиза, Хациавдић Салиха, те Дамира Бикића из близине, да је «Пуфта» увек после радио ножем и касније када је долазио, да у истом моменту туку Капицић Сакиба и Пезеровић Заима и то «Пуфта», «Лопов» и још ко је био, те да зна да су сигурно били «Пуфта» и «Лопов». Наводи да мисли да је «Репић» пушком ранио Бикић Шабана, да је он пао, да су га свукли са бине, а онда му је «Пуфта» забио нож у срце, потом га извадио и поново гурао вичући: «Матер му балијску, још је жив». Тог дана

само је «Репић» пуцао, а сведок је са сигурношћу видео само «Пуфту» са ножем. Након сигурно два сата, дошао је неки «тамић», али се он не сећа ко је наредио да се утоваре лешеви за Бајрам, можда и неко од стражара.

За разлику од сведока «Два», сведок «Три», који је такође изјавио да се «Репић» Душан први пут појавио када је убио Бикић Дамира из малокалибарке пред Бајрам – 10. или 11. јуна, на почетку свог исказа је навео, да тада са њим долазе и «Пуфта», «Торо» и «Зокс», те да не може да се сети да ли је био «Босанац» и «Лопов», али да их је било више, да «Репић» почиње да убија из малокалибарке, да одмах почиње туча, да су сви били у ћошку, а да је он био под креветом, а да је до њега стајао Дамир Бикић кога је «Репић» убио. Изнео је да је «Репић» питао Дамировог оца Нурију «чији је син овако леп» и да ли има још синова, а пошто му је овај одговорио да нема, «Репић» му је рекао: «Сада нећеш ни њега имати». Међутим, у наставку сведочења, овај оштећени за догађај који се несумњиво десио за Бајрам, везује и многе друге догађаје за које је са сигурношћу утврђено да се нису десили том приликом, а за које су оглашени кривим оптужени Славковић и Кораћ – наводи да су том приликом «Торо» и «Зокс» везали жицом браћу Капићиће, да је том приликом «Торо» испалио Изету Хацићу метак у колелу, а за ове догађаје је, како је то напред утврђено, суд са сигурношћу утврдио да се нису десили за Бајрам. Због ове чињенице, као и због чињенице да је сведок више пута изјавио да је за време ових убијања и за време страдања Капићић Сакиба, Заима Пезеровића и Шабана који су заклани, био под креветом, те да то није видео, већ је чуо касније од других шта се десило, као и за догађања на бини и сексуално иживљавање, а посебно због чињенице да је касније на питање да ли су за Бајрам били «Торо» и «Зокс», навео да се не сећа, као ни за «Лопова» и «Босанца» (страна 40 транскрипта са главног претреса од 06.07.2006. године) јасно је да исказ овог сведока не може представљати основ ни за утврђивање присуства, а камоли одговорности оптужених Славковића и Кораћа за догађаје који су се десили уочи Бајрама. У погледу изношења лешева и њиховог стављања на камион, сведок је изјавио да не зна ко је то наредио, јер није смео да гледа и имао је погнуту главу.

Сведок «А» је на главном претресу изнео да је први пут било убијања између 10. и 15. јуна, да је «Репић» дошао са малокалибарком, одмах видео Бикић Дамира и убио га, да мисли да су тога дана били и «Пуфта» и «Торо» и «Зокс», да је «Репић» пуцао Салиху Хациавдићу у главу, као и да је пуцао у Азиза Тухчића, али да није сигуран да ли је дошао са њима или су они дошли после, али да зна да је «Пуфта» заклао Пезеровић Заима, да је чуо од људи унутра да су Шабана заклали «Репић» и «Пуфта», да мисли да је Фикрет Јахијагић убијен, а да је Химзо Куршумовић убијен из пушке, али да ни то није видео. У наставку излагања рекао је да мисли да су «Торо» и «Зокс» ударили за време док су ова двојица убијали, уствари, мисли да је то било после убијања, односно не може да се сети да ли су били присутни када је било убијања од стране «Репића» и «Пуфте», јер је стајао у задњем делу сале код кино-пројектора – стране 26-28 транскрипта са главног претреса од 10.07.2006. године. То је било за Бајрам 11. јуна 1992. године, мисли да је био

дан, а трајало је, не може се сетити колико, јер «дан је био као ноћ, а ноћ је била као дан, више нису знали ни када је дан, ни када је ноћ». Сећа се да је истог дана ножем гађан Шабан Бикић, да му је «Пуфта» забоо нож у врат, а мисли да су и Фикрета Јахијагића убили ножем, али није видео. Сећа се и да је на бини било сексуално иживљавање, али није видео ко је то наредио и не може да се сети ко је ту био присутан, осим «Пуфте» и «Репића». Сећа се и да су тела однешена неким комбијем и да су два човека отишла да их истоваре и нису се вратили – Цихић Сеад и Захировић Салих.

Пред хашким истражитељима, овај сведок је након навођења различитих догађаја, и то како оних радњи које су учинили «Пуфта» и «Репић» за Бајрам, а што су потврдили и други сведоци, тако и оних за које је са сигурношћу утврђено да се нису десили за Бајрам, навео да су се сви инциденти догодили у ноћи 9./10. јуни 1992. године, да је батинање настављено до јутарњих сати, а онда наређено да се утоваре лешеве, да се све очисти, те да су лешеве отишли да утоваре Хусеин Халиловић, Салих Захировић, Сеад Цихић и Хасан Халиловић, тако да се његови наводи том приликом, да су међу особама које су неколико пута долазиле са «Репићем» и «Торо» и «Зокс», не могу узети као поуздан основ за утврђивање чињенице да су оптужени Славковић и Кораћ учествовали управо у радњама предузетим за Бајрам. Ово тим пре, што оштећени том приликом наводи да су се за Бајрам десиле и неке радње за које је несумњиво утврђено да се нису десиле те ноћи – извођење Нурије и Хусеина Хаџиавдића. (под I - 1 б) изреке пресуде)

Када су му на претресу предочени ови наводи, упитан да објасни разлике, изјавио је: «Десет година је прошло, да ли бисте се ви могли сетити сваког датума».

У фази истраге сведок «А» навео је да је за Бајрам убијено једанаест људи, да су ножем убијени Заим Пезеровић и Бикић Шабан, али је рекао и да «Репић» није био за Бајрам и потом навео да је за Бајрам дошла група – «Пуфта», «Зокс» и «Торо», описујући неке друге догађаје за које је несумњиво утврђено да се нису десили за Бајрам.

Стога се из исказа сведока «А», цењеног како појединачно, тако и у вези са осталим исказима, не може утврдити да су његова сазнања у погледу лица, макар присутних за Бајрам у Дому културе, поуздана.

Саслушан у фази истраге, оштећени под псеудонимом «Алфа» је описујући догађаје за Бајрам, описивао само радње «Репића» – његово тражење да очеви и синови изађу на бину, да врше орални секс, убијање људи из малокалибарске пушке, забадање ножа у срце Шабана Бикића, те, наводио, да су људи видели и да је једног човека заклао, као и да им је «Репић» наредио да покупе мртве и изнесу вани и све то почисте. Рекао је да је са «Репићем» тада било троје, четворо људи који су или ударали ове на бини, или силазили доле и тукли, али је навео да после Бајрама долази друга група, која није била за Бајрам и у тој групи детаљно описивао «Мајора» као најкрупнијег, који је

био спортски тип, «Зокса», «Буцу», који су од њих тражили новац, да кажу ко има оружје и потом описује радње које су они предузимали, а које нису учињене за Бајрам.

На главном претресу, овај сведок је изјавио да за Бајрам долази «Репић» са својом групом, да је он био главни, да су други били ту, ходали, ударили, нису седели скрштених руку, а на питање ко је дошао са «Репићем» за Бајрам, наводи: «Мислим да је дошао тај његов другар «Лопов», «Мајор» је био ту, «Зока» је био ту и још можда пар њих којима не знам имена». Након тога је наводио радње које је предузимао «Репић», рекавши да се не сећа да ли је тога дана био «Буца», те да је касније у Батковићу чуо за надимак «Пуфта» и да би по опису то могао бити баш тај «Буцо», како га је он звао. Рекао је и да је за Бајрам дошао «Репић» са њих пет, шест код којих није видео пушку нити неко оружје, те да **мисли** да је «Мајор» био тамо (страна 25), док је «Репић» пуцао, као и да не зна ко је шта радио јер не може да се сети, «јер у том времену човек гледа само за себе». Имајући у виду наводе овог сведока из истраге када **није** помињао «Мајора» и «Зокса» као лица која су била присутна за Бајрам, суд оцењује да су његови наводи на главном претресу, да «мисли» да је Мајор био тамо за Бајрам, не само у супротности са претходним у погледу означавања особа које су биле у Дому за Бајрам, већ и крајње несигурни и неодређени.

На овакав закључак указује и чињеница да је оштећени на претресу изјавио да је било туча када уђе њих десет-петнаест, да нису увек долазили само Мајор и «Зока», те да не зна да ли су то једна или две групе, јер су они некада долазили сами, а некада сви заједно.

Оцена исказа сведока «В» и то у погледу идентитета лица која су предузимала одређене радње према затворенима у Дому, дата је и на странама 43, 44 и 81 писменог отправака пресуде. Овај оштећени пред хашким истражитељима уопште није поменуо «Тору» као лице чијег се надимка сећа, нити је описивао такво лице, нити радње које би он евентуално предузео, већ је означавао друга лица као учиниоце радњи за које је из других доказа утврђено да их је предузео оптужени Славковић, док је у фази истраге и на претресу у више наврата за исте радње као учиниоце означавао друго лице (радње које је пред хашким истражитељима везивао за Пуфту и Репића, у истрази и на претресу везује за «Тору»). Објашњавао је на претресу да му се све помешало, да је окренуо изјаве, да је у тешкој депресији и да му је највише у сећању остао «Репић». Стога суд налази да исказ овог оштећеног не може представљати основ за закључак о томе која су лица ушла у Дом културе за Бајрам, нити закључак о томе да ли су и која лица, осим «Репића», предузимала неке радње.

Такође, и сведок под псеудонимом «З» пред хашким истражитељима, као лице кога се сећа, из Дома помиње **само** Душана Вучковића зв. «Репић» и «Пуфту», описујући радње које је предузимао «Репић» за Бајрам као и у фази истраге, да би на главном претресу рекао да ујутро 10. јуна почиње убијање, да

је ту био и «Репић», неки «Пуфта», «Торо», «Зокс», први пут том приликом помињући «Тору», наводећи да он није чуо њихове надимке том приликом већ касније и то од других који изађу да изнесу храну, помало разабере из приче са стражарима, те да «Пуфта», «Торо», «Зокс» и «Репић» нису били у свакој ситуацији, односно стално заједно, а долазили су и остали «и све је то непознато», не знајући да опише «Тору» и «Зокса». Ценећи исказе оштећеног «З» суд закључује да овај сведок, осим за «Пуфту» и «Репића», нема никаква поуздана, ни непосредна ни посредна сазнања о томе која лица су још ушла са њима двојицом у Дом културе за Бајрам 1992. године.

И сведок «Пет» је у свом исказу изнео да је био један «који је радио највише са ножем - «Пуфта» - тако некако, да је долазио и «Репић» и да му је остало у сећању када их је највише побио за Видовдан, Бајрам, тако некако, рекавши «биће вам крвав Бајрам», тако нешто, када је дошао са аутоматском пушком и то сам».

Сведок «Б», који иначе није саслушан на главном претресу, у својим изјавама датим хашким истражитељима и у фази истраге, различито се изјашњавао у погледу идентитета особа које су предузимале поједине радње у Дому, као и у погледу тога шта се све десило за Бајрам, смештајући догађаје за које је суд утврдио да се нису десили за Бајрам, у време Бајрама. Ове разлике у исказима, будући да нису могле бити проверене на претресу, довеле су суд до закључка да његова сазнања у погледу идентитета лица која су била у Дому уз «Репића» и «Пуфту» том приликом, нису поуздана.

Наиме, у фази истраге, описујући радње које су предузимали «Репић» и «Пуфта» за Бајрам, када је према његовим наводима дошао «Репић» са својом групом, за коју је раније изнео да су је чинили и «Торо» и «Пуфта» и «Зокс», изнео је да је «Торо» учествовао када су гађали Шабана Бикића ножевима, али да га је «Репић» заклао, који наводи су у супротности са исказима свих осталих сведока који искључиво говоре о «Пуфти» и «Репићу» као лицима одговорним за убиство Бикић Шабана, те «Пуфти» као лицу које је «једино радило ножем». Његови наводи пред хашким истражитељима, када је изнео да тај чин лично није видео, већ му је касније неко рекао да је «Репић» заклао Шабана Бикића, Сакиба Капићића и Заима Пезеровића, нису могли бити проверени.

Наводи овог сведока у истрази да су други за време док је «Репић» убијао, звали браћу и очеве и синове и одводили их на бину, те терали на сексуални чин (пред хашким истражитељима је рекао да су то наредили «Пуфта» и «Торо»), нису прихваћени, јер су сви остали сведоци изјавили да је то наређивао «Репић», односно «Пуфта». Такође нису могли бити проверени његови наводи дати хашким истражитељима којима сведок «Б» у догађаје који су се десили за Бајрам смешта и неке догађаје који се, према наводима свих осталих сведока, сигурно нису десили за Бајрам, нити су обухваћени оптужницом у делу који се односи на Бајрам. (тврдње да је «Пуфта» том приликом исекао пенис Зулкарнеину Ефендићу, док су за то време остали

злочинци премлаћивали људе («Репић», «Жути», «Војвода», «Зокс», «Пуфта» и «Торо»), као и да је истом приликом «Пуфта» одсекао ухо Енесу Чикарићу, коју радњу иначе ниједан од саслушаних сведока – оштећених не повезује са Бајрамом). Ни у погледу оптуженог Кораћа, кога је сведок «Б» иначе упамтио као «Зокса» и препознао његов лик на фотографијама у фази истраге, сведок се такође не изјашњава везано за Бајрам, осим приликом помињања да је ушла «Репићева» група, која иначе није постојала као једна хомогена група, увек састављена од истих људи. У погледу одношења лешева, оштећени «Б» је изнео да је пет људи одведено да истовара лешеве, али не зна ко их је одредио за то, те да се они више нису вратили, а неки од њих су нађени у гробници «Црни врх».

Сведок «Г» који такође није саслушан на главном претресу, изјавио је у фази истраге да су у «Репићевој» групи били и неки «Торо» и «Зокс» и неки «Кобра», да су за Курбан Бајрам дошли сви, да је «Репић» имао малокалибарску пушку, да је убио Бикић Дамира, да је «Пуфта» убио Бикић Шабана ножем у срце, да је «Зокс» ножем убио Заима Пезеровића који је чучао на поду и да га је ударао у главу, што је он видео, да је то трајало сат, два, да су тукли и убијали, да се видело да је њих једанаест убијено, када су отишли. «Зокс» је у рукама имао као буздован, палицу са оштрим шиљцима, ударао их по глави, односно он је имао и нож, јер је он убио Заима Пезеровића који је чучнуо на под, па га је «Зокс» ударао у главу!

Суд није могао да провери његове контрадикторне наводе пред хашким истражитељима у којима је, описујући радње које је предузимао «Репић» – (издвајао очеве и синове и наређивао да оду на бину на којој су морали да сексуално напаствују једни друге, што их је присилио «Репић», пуцао у Фикрета, Шабана и Хасана, које је «Пуфта» докрајчио ножем, те убио и Дамира Бикића, Тухчић Азиза), изнео да је последње што је лично видео, било да је један од људи из «Репићеве» групе, али не један од оних које је описао, зарио нож Заиму Пезеровићу у леђа и да тог човека није видео, осим са леђа и да не зна како је изгледао.

Његови наводи у истрази да је «Зокс» ножем убио Заима Пезеровића, су у супротности са свим осталим исказима сведока који су потврдили да је то учинио «Пуфта» и доводе у сумњу исказ овог сведока у погледу присуства оптуженог Кораћа, том приликом. Иначе, овај сведок није описао било какво конкретно понашање оптужених том приликом у Дому. У погледу изношења лешева, сведок је изнео да су по одласку групе, стражари рекли да се лешеве однесу.

Иначе, међу радњама које су се према наводима оптужнице догодиле за Бајрам 1992. године налази се и **физичко мучење и телесно повређивање оштећеног «Г»** од стране «Пуфте», на тај начин што му је више пута забадан врх ножа у бутине ногу. Међутим, из исказа управо оштећеног «Г», утврђено је да се тај догађај десио између Бајрама и Видовдана, а не за Бајрам, те да је он у истрази изнео да га је «Пуфта» зовнуо на бину, да су сви били у гаћицама,

да је било и голих и да му је ножем убоо три рупе у десну и три у леву ногу, али да тог дана са «Пуфтом» није био «Репић» када му је «Пуфта» нанео ножем повреде и да је тог дана била само туча и ударање, али их нису убијали, наводећи и пред хашким истражитељима да су једном приликом по дану били «Репић», «Пуфта» и «Кобра», да су их све приморали да се скину, да их је пуно било на позорници и да га је онда «Пуфта» на описани начин повредио и да још увек има ожилке од тих убода.

Стога је очигледно је да се овај догађај није десио за Бајрам, нити је као учиниоца или присутна лица том приликом сведок означавао лица по надимку «Торо» и «Зокс».

Сведок «Ђ» који такође није саслушан на претресу, изнео је у фази истраге да је за Бајрам дошао «Репић» са њих пет, шест, да су прво истукли њега жељезним палицама, дрвеним колцима и рукама, да га је Душан ударао палицом, а после жељезном осовином у леђа, да је тог дана убијено десеторо, да он није износио мртве, нити је видео ко је то чинио, да се он крио од страха, да је «Репић» убио људе малокалибарском пушком, а да су тројица заклана, да је човек који је заклао Шабана Бикића, био мало покрупан, преко 90 килограма. Ни његови наводи пред хашким истражитељима да је 10. јуна 1992. године ујутру «Репић» ушао у просторију са три мушкарца који су се звали «Жућо», «Пуфта» и «Нишки», да су му за «Жућу» рекли да је «Репићев» брат, којом приликом је рањен и његов даицић Топчић Исмаил, нису од утицаја на другачији закључак суда, јер овај оштећени није означавао оптужене као припаднике «Репићеве» групе.

Исказ сведока «Д» који такође није пристао да сведочи на главном претресу, није могао да послужи као основ за доношење несумњивог закључка, макар и само о присуству оптужених у Дому културе на Бајрам, пре свега због противуречности у његовим изјашњавањима, које нису могле бити проверене на претресу, као и због смештања и других догађаја који се нису десили за Бајрам, а како је суд несумњиво утврдио, у тај дан. Наиме, оштећени «Д» у догађаје за Бајрам, када је «Репић» пуцао из малокалибарске пушке и убијао, а «Пуфта» клао затворене, временски лоцира и терање затвореника да се сами између себе ударају, да певају четничке песме, као и догађај када је «Пуфта», који је иначе заклао Сакиба Капицића, према његовим наводима, одсекао ухо Капицић Енесу, одсекао полни орган Ефендић Зулкарнеину и натерао Исмета Куршумовића да исти поједе, а Чикарић Едину усекао крст преко целих леђа и Ефендић Амиру крст на чело ножем.

Међутим, сви остали сведоци, који такође помињу одсецање уха, полног органа и који свакако памте овакве језиве слике, сагласни су да се то десило неког другог дана, а не за Бајрам. Ове радње нису описане ни у оптужници као радње које су се десиле за Бајрам. Стога суд, обзиром на изнето, из дела исказа овог сведока да су «Торо» и «Зокс» палицама ударили по телу, глави и леђима за време док овај пуца, овај коље, те да је лично њему «Зокс» рекао да седне и прекрсти ноге и потом почео да скаче по његовим коленима, није могао

извести несумњив закључак да се то ударање по телу, глави и леђима затворених, односно сведока «Д» од стране «Зокса» (који догађај се такође не налази у оптужници), десило баш за Бајрам.

Сведок «Један» (транскрипт са главног претреса дана 15.06.2006. године) навео је да је за Бајрам, који је «Репић» најавио речима: «Знате ли ви шта је сутра, биће вам крвав Бајрам», са њим ушло преко десеторо, да је био «Пуфта», «Зокс», «Торо», «Лопов», сви су били, а да се сећа «Лопова» и «Босанца» из туче браће Капићић која није била том приликом, када су се међусобно дозивали, да су ударили, да је «Пуфта» рекао: «Сада ћете мало да гледате кино», а онда је «Пуфта» питао «има ли очева и синова», имао је огроман нож, а долазио је и пре Бајрама, па је одвојио Јахијагић Фикрета и његовог сина Алмира, Шабана Бикића и Чикарић Едина и још два пара, рекао им да се скину, пошто су се попели на бину на његов захтев и морали су синови очевима да врше фелацио. Ту се сећа само «Пуфте», јер је горе већ «Репић» почео убијати малокалибарском пушком, док су они остали били прекопута бине уза зид и гледали, ко је могао, а ко није, није гледао. Тада је «Репић» кренуо да бира жртве и убио Алију Атлића, Тухчић Азиза, Бикић Дамира ставивши му цев пушке у уста и подигавши га, те након што је његов отац Нурија рекао да више нема синова, испалио му метак у уста, рекавши: «Штета лепог момка, али немаш више ни њега». Видео је да «Пуфта» удара Чикарић Едина у главу и он је зубима одгризао Шабану Бикићу пенис, јер су Един и Шабан били у пару, а онда је «Репић» испалио метак у Јахијагић Фикрета и Бикић Шабана, па су их свукли са бине, те је «Пуфта» онда заклао Јахијагић Фикрета. Потом су Шабана Бикића довукли горе, ставили га да лежи уз пребијене Заима и Сакиба и онда је «Пуфта» Шабану забио нож у срце. Шабан је био јак и успео је да извади нож, па му је «Пуфта» трећи пут забоо нож, вичући: «Види балије што вади». Тада се окренуо «Репић», ударио ножем одозго, па је «Пуфта» извадио нож и заклао и Заима, а потом и Сакиба. Све што је било рада с ножем, одсецања руку, ушију, пениса, то је све радио «Пуфта», док је «Репић» убијао пушком. И Салих Хациавдић убијен је из пушке, мисли истог тог дана, али он то лично није видео. Тод дана убијен је и Куршумовић Химзо. Ни Хасан Атлић није преживео и зна да је убијен, али није заклан.

Изнео је у даљем излагању да су остали тукли Заима и Сакиба, али лично није обраћао пажњу на ту страну, јер некада «ниси смео ни да гледаш према њима јер си одмах извођен и ти дођи овамо, шта гледаш, онда почне ударати». Рекао је да ти други ништа нису реаговали, нити одвраћали друге.

У једном моменту су престали и рекли: «Ајмо да се то очисти, сложите лешеве на камару и чини ми се да је «Репић» рекао да хоће да је све чисто као апотека, кад дође други пут». Чини му се да је било десет убијених које су они сложили све једно преко другога, па је чуо камион за који неки кажу да је био плав, на коме је писало ТГ «Бирач» и појавио се можда после сат, два, а они који су износили лешеве више се нису вратили - Салиховић Хусеин, Џихић Сеад, који су и нађени на «Црном врху», Хасан Халиловић, мисли да је био и

Несиб Окановић и Захировић Салих. Сећа се да су у то време били ту и «Репић» и «Пуфта», а за остале се не сећа. «Репић» је одабирао: «Ајмо ти, ајмо ти, изађи напоље, потоварите и седите у камион да истоварите». То је чуо, и они се више нису вратили.

Наводећи шта је све преживео у Дому културе, сведок је у каснијем излагању изнео да је видео да «Пуфта» забада нож сведоку «Г» у бутину или бедра, да је сведок «Г» преживео, али овај догађај није описао као догађај који се десио за Бајрам, што је иначе у сагласности и са исказом самог оштећеног «Г» који је рекао да му је то «Пуфта» учинио између Бајрама и Видовдана и да тог дана није био «Репић» када му се то десило, као и са исказом сведока «Два» који је говорећи о томе када је «Пуфта» сведоку «Г» развалио бутину ножем и када је Аднану одсечен прст, рекао да је то било у паузи након Бајрама. И остали сведоци који се сећају овог повређивања сведока «Г», не везују тај догађај за Бајрам (сведок «Алфа», сведок «А»).

Приликом суочења са опт. Славковићем који је тврдио да није био присутан таквом догађају када је неко лице заклано, односно за Бајрам и да би он то први спречио, сведок је остао при тврдњи да је Славковић био у просторији када је био Бајрам, али да никог није убио.

Ценећи исказ оштећеног «Један» у делу у коме је описивао присутна лица и догађаје који су се десили за Бајрам 1992. године и то како појединачно тако и у вези са свим осталим исказима који се односе на описивање овог догађаја, суд је извео закључак да се свакако не може искључити могућност да су у неком од многобројних улазака у Дом културе од стране различитих група, били заједно и оптужени Славковић и Кораћ и «Пуфта» и «Репић», те да су том приликом тукли оштећене.

Међутим, тврдње сведока «Један» да је то било управо за Бајрам – да је ушло њих доста, међу њима и оптужени, да су остали тукли, између осталих и Заима и Сакиба, али да «не зна ко је, јер некада није смело ни да се гледа», те чињеница да овај сведок описује искључиво радње лишења живота које предузимају «Пуфта» и «Репић» над појединим оштећенима, по оцени суда не дају елементе за закључак о постојању било објективних, било субјективних елемената радњи кривичног дела описаних у овом делу оптужнице, а у односу на оптужене Славковића и Корћа. Наиме, остали сведоци наводили су да су Заим и Сакиб тучени и у неким другим ситуацијама када им је тражен новац и пре Бајрама, што такође указује на могућност да оштећени сведочи о некој другој прилици када су они тучени, а која могућност се, везано за оцену исказа осталих сведока, не може искључити.

Стога изведени докази не пружају основа за закључак да су оптужени било као саизвршиоци – свесни заједничког деловања, или као саучесници лица по надимцима Репић и Пуфта, одговорни за догађаје који су се уочи Бајрама 1992. године одиграли у Дому културе, при чему није спорно да оптужени нису били у надређеном положају у односу на «Репића» и «Пуфту».

У делу оптужнице који се односи на догађаје за Бајрам, наводи се да су оптужени Кораћ и Славковић, саглашавајући се сваки са предузетом радњом један другога, убијали, тукли и телесно повређивали, физички и психички мучили и злостављали и нечовечно поступали према оштећенима, тако што су се својим присуством и личним наоружањем међусобно обезбеђивали и тако код оштећених стварали уверење потпуно безнадежног пружања било каквог отпора.

Међутим, ценећи све напред изведене доказе, суд налази да исказ оштећеног «Један» указује само на сумњу да су у одређеном тренутку оптужени присутни у Дому, али у недостатку несумњивих доказа о њиховом присуству, евентуалној дужини боравка, наоружању, оглашавање кривим оптужених и приписивање њиховој кривичној одговорности насталих смртних последица у ситуацији када ни сведок «Један» временски не одређује присуство оптужених том приликом, па самим тим ни њихово понашање, представљало би веома опасну правну конструкцију. Ни само присуство, под условом да је доказано на несумњив начин, није довољно за доношење закључка о одговорности на начин како је то представљено у оптужници. Опис радњи оптужених, дат пре описа конкретних радњи лишења живота оштећених од стране Репића и Пуфте, а наиме да су тукли и телесно повредили већи број заточених цивила, тако што је свако некога тукао рукама, дрветом, металном полугом и сличним предметима, недовољан је за доношење закључка у погледу евентуалне кривичне одговорности оптужених за догађај описан у том делу изреке оптужнице. Ово управо стога што из исказа сведока «Ђ» који **једини** описује на овај начин ситуацију која претходи радњама лишења живота, као и своје повређивање од стране Душана, на описани начин, не произилази да су лица по надимцима «Торо» и «Зокс» били у Душановој групи. Наиме, сведок «Ђ» у свом исказу није поменуо лица по надимцима «Торо» и «Зокс» као лица којих се он сећа из Дома културе у Челопеку.

Несумњиво је утврђено да су након овог догађаја лешеви смртно страдалих однети од стране пет наведених затворених, од којих су четворица ексхумирани из гробнице «Црни врх», али нико од оштећених није потврдио евентуално присуство оптужених Славковића и Кораћа у Дому за време издавања наредбе да се лешеви изнесу, док углавном сви оштећени говоре да је наредбу издао «Репић» или се не сећају ко је то учинио, нити ко је и да ли је осим њега још неко из групе која је упала том приликом, био присутан када су лешеви изношени, при чему сведок «Два» оставља могућност да је то наредио и неко од стражара.

Ни искази резервних полицајаца – стражара који су обезбеђивали Дом културе, не доводе у сумњу закључак суда да није доказано учешће и одговорност оптужених Кораћа и Славковића за догађај на Бајрам 1992. године.

Наиме, суд је саслушао у својству сведока Јовић Цвијетка који је обављао посао командира резервне станице полиције у Челопеку, те стражаре – сведока «П», Милоша Јовановића, Анђелка Васиљевића, Лазић Миленка, Пантић Милорада, Бајић Ацу и из исказа свих ових сведока је утврђено да они изјављују да ниједном приликом када су они били у смени, ниједан затвореник није убијен, нити рањен, осим за Видовдан **28. јуна 1992.** године када је страдало највише Дивичана затворених у Дому културе, који догађај иначе **није** предмет ове оптужнице, а којом приликом је Вучковић Душан звани «Репић», сам, у просторијама Дома културе у Челопеку из аутоматске пушке лишио живота шеснаест људи, а двадесет њих ранио. Ниједан од ових сведока није указао на оптужене Кораћа и Славковића као лица која познају и која су евентуално улазила у Дом културе у јуну 1992. године, а свима је познато да је у Дом улазио «Репић», некада и са неким другим добровољцима, о чијем идентитету они немају сазнања.

Сведок Цвијетко Јовић (транскрипт са главног претреса од 29.03.2006. године) који је обављао посао командира, сведочио је да је први пут чуо да је неко ушао и саслушавао те људе десетак дана по њиховом доласку, да су се и стражари плашили, да им је од стране начелника полиције Маринка Василића речено да чувају људе у Дому «до угрожености главе», да му је једанпут стражар Анђелко Васиљевић рекао да је морао да их пусти, да су ушли и испитивали, али да те ноћи нико није убијен, да их је дошло десетак – неки «Репић» са својом групом, да је «Репић» рекао да је из касарне и да је имао одобрење да испитује те људе. Анђелко му је рекао да је «Репић» упао са тим људима, да су испитивали, шамарали, тражили оружје, али он тада није видео повређене и рањене. Изнео је да је други упад био иза леђа стражару – сведоку «П» који је носио храну, што му је он испричао и да је том приликом «Репић» убио шеснаест људи и ранио око двадесет људи. Потом је навео да је, уствари, било још страдања и да је два пута упадано, да је оба пута убијано, али да он није био ту и да су убијали када је у смени био Јовановић Милош, што им је причао, који није могао да дође два дана к себи и рекао му да није могао ништа да уради, да их је тада упало десет до петнаест, а да сви знају само «Репића».

Међутим, саслушани сведок Милош Јовановић (транскрипт са главног претреса од 23.04.2007. године), такође стражар у Дому културе, негирао је овакве тврдње сведока Цвијетка Јовића, наводећи да он није присуствовао ниједном случају када су људи убијани у Дому, да он тог «Репића» срећом никада није сусрео, да је једанпут дошао на посао, била је већ ноћ, да му је, прилазећи Дому, сведок «П», изашавши пред њега, рекао: «Милоше, дође неки «Репић», направи пачариз и поби неке људе», те да му је сведок «П» рекао да је носио мањерку са храном, да су затвореници били напољу, да је тај «Репић» почео да пуца, да је то било око два поподне и да је то можда био и први догађај који се десио и да су тела већ одвучена некаквим «тамићем», а да су после тога Дивичани боравили још петнаестак дана, не сећа се добро и да за време када је он ту био, нико никога није дирао, мада је чуо, али није присуствовао, да је «Репић» дошао и други пут.

У доказном поступку суд је прочитао два извештаја сачињена руком о «Раду страже у другој смјени за дане 10. и 11.06.1992. године», потписане са: «вођа смјене Јовановић Милош». Ови извештаји у фотокопији налазе се у спису Окружног суда у Шапцу, К.бр.41/94 у које, како је то већ поменуто, извршен увид. У извештају од 10.06.1992. године стоји констатација да је 10.06.1992. године милиционер Пантић Милорад отворио затвор уз оружану претњу лица у војничкој униформи који се представио као мајор Тодоровић у пратњи Драгана који се представио «Жућиним» братом и још три војника, да су по уласку у затвор вршили саслушања и са собом одвели седамнаест затвореника под изјавом да их воде на даље саслушање, док у извештају за 11.06. стоји да је тог дана за време страже од 14-22 часа дошло до одвођења затвореника Бикић Нурије на саслушање, да су га одвели неки «Репић». Након што је сведоку Јовановићу предочен садржај ових извештаја, сведок је на питање да ли су то његови рукописи, рекао «јесу, ово вођа смене», да је потпис лично његов али не зна, да рукопис личи да је његов, да је могуће да је он хтео да предочи шта се десило за време његове смене, али он сада уопште не може да се сети да ли је била нека књига у коју су нешто писали и да ли је он уопште нешто писао. Изнео је да је могуће да је хтео да предочи Цвијетку шта се десило за време његове смене, али да се, заправо, никада није догодило да неко одведе седамнаест затвореника и он се боји да то није неки фалсификат, јер би се сетио да је неко одвео седамнаест људи, па не зна да ли је неко узео његов потпис однекле, мада и рукопис у тексту личи на његов, али није сигуран.

Суд је извео доказ вештачењем рукописа сведока од стране вештака за испитивање рукописа Споменке Перић, те из њеног писменог налаза и мишљења од 23.05.2007. године, који је суд прихватио као стручан, утврдио да на основу упоређења спорног рукописа са рукописом писаним по диктату, постоје сличности у начину формирања појединих слова, те сведок није искључен као евентуални скриптер спорног текста, али се не може извести несумњив закључак да га је он написао.

Након предочавања навода сведока Јовић Цвијетка, да је Јовановић Милош био у смени када су убијали и да је Јовановић причао то Јовићу, сведок Јовановић је навео да је то лаж и да никада о томе није причао са Цвијетком, нити се то десило.

Саслушани сведок Анђелко Васиљевић (транскрипт са главног претреса од 27.03.2007. године), тврдио је да је у његовој смени долазио «Репић» и то први пут можда 10. јуна, да је пришао вратима, наредио затворенима да певају, али није улазио унутра, а да је други пут долазио ближе 20. јуну, да је било вече, да је тражио кључ од врата сале који је био код сведока, али пошто га није добио, отишао је не вративши се. У његовој смени није убијено десет људи, али чуо је да су људи убијени, да су лешеве изношени два пута неким «тамићем» и зна да је ту у Дому око шездесеторо људи убијено, али не зна када. Изнео је и да је чуо од колега који су били у претходној смени да је било

упада, убијања, али не зна од којих је колега то чуо. Било је и случајева одвођења и Цвијетко је вероватно дојављивао у Зворник командирима, али није било ефекта.

Резервни полицајац Лазић Миленко саслушан у својству сведока (транскрипт са главног претреса од 24.04.2007.) сведочио је о догађају за Видовдан када је дошао «Репић», те да је тада из Зворника стигло возило за транспорт побијених људи, али је рекао да никада није ушао у салу Дома, а да пре тог случаја за Видовдан није чуо да је неко убијен, нити је чуо неке јауке из Дома, нити му је преношено, нити је икада чуо пуцње, нити зна за убијене или рањене. Негирао је наводе сведока «П» - стражара који је приликом саслушања (транскрипт од 29.05.2006. године) тврдио да је Лазић Миленко био присутан када је дошао неки полицајац са белим опртачем а и шареном униформом, ушао у Дом и извео два човека, причао с њима код степеница код WC-а, а потом их вратио унутра. Сведок Лазић је негирао да се у његовој смени то дешавало.

Сведок «П» (транскрипт са главног претреса од 29.05.2006. године), је изјавио да је само чуо да је «Репић» улазио, испитивао, убио два-три човека, да су му причали да је била нека група тада и да му се чини да је тада баш био Бајрам, јер је он на дан Бајрама или уочи Бајрама дошао да ради у другу смену, око два-три поподне, затекао људе како певају у сали неке српско-четничке песме, па су му и они и стражари рекли да су их мучили, да их је терао да се туку, да је тај дан убио два, три човека, али он тада није био присутан. Људи су му рекли да их је било тројица, али да је «Репић» за Бајрам ушао сам и то учинио. Чуо је да је тог дана некоме одсечено уво, можда је била и група од два, три човека, али он није улазио у салу. Не сећа се да ли је до Видовдана било још неких догађаја, али зна да су долазили и други ако није «Репић» и он је био дежуран, када је дошао неки с белим опртачима, после Бајрама ушао у затвор, испитивао два момка код WC-а, а дошао је колима која је оставио на паркингу, да су са њим ушла још два резервна полицајца, од којих је један био Милош Јовановић који се препао и пуцао себи крај ноге, те да је тај са белим опртачима вратио ту двојицу назад након што је причао с њима. Сведок Милош Јовановић, међутим, негирао је ове наводе сведока «П», али је потврдио да су једном приликом дошла двојица крупних, високих у шареној униформи, да се нису представили, да су извели двојицу затворених, нешто их питали код степеница, а онда их пустили да се врате. Након тога сведок «П» је изнео да је за Видовдан радио другу смену, да је било још њих неколико на стражи, да се одједном појавио неки ауто као муња, да је угледао «Репића» који је улетео у Дом, да је чуо пуцње, дерњаву и побегао ка кафани. Након тога Цвијетко је звао моторолом касарну «Стандард», а по изласку из Дома, «Репић» је наредио да се у року од пола сата све то испразни и сала обрише.

Сведок Милорад Пантић (транскрипт са главног претреса од 26.04.2007. године) резервни полицајац у Дому културе изнео је да никада није ушао унутра у салу, да се у току његове смене ништа није десило, али је чуо једном

приликом да је долазио неки «Репић» и вршио неке инциденте. Негирао је наводе Цвијетка Јовића да је у његовој смени дошао неки мајор и одвео неке људе на саслушање. Навео је да му није позната ситуација описана у «Извештају о раду страже у другој смјени за 10.06.1992. године» да је одведено седамнаест затвореника. Није чуо за надимке «Мајор» или «Торо», нити за «Пиварског».

Ценећи све напред наведене исказе, суд је тврдње сведока – стражара у Дому културе да нико од њих никада није био у смени дежуран када су се дешавала убиства осим за Видовдан 1992. године, који догађај, иначе, није предмет ове оптужнице, оценио као неискрене, крајње необјективне, мотивисане очигледно и страхом од одговорности за неуспешно обављен задатак чувања затвореника. На овакав закључак указују посебно њихове тврдње да су им други стражари – колеге причали да су се у њиховој смени десила убиства, што су они након предочавања таквих навода негирали. Такође је суд ценећи све наведене исказе, и то како стражара, тако и саслушаних оштећених у погледу догађаја за Бајрам, извео закључак да се не може искључити могућност да се «Извештај о раду страже у другој смјени за 10.06.1992. године» управо односи на десет убијених за Бајрам и пет одведених да истоваре лешеве, који се, такође, нису вратили, обзиром да су сви оштећени, па и стражари, чак и Јовановић Милош, сведок који је сачинио тај извештај, тврдили да се таква ситуација – одвођење седамнаест људи у једном наврату, никада није догодила.

Ценећи исказе свих саслушаних стражара у Дому културе суд није могао утврдити идентитет лица која се помињу у извештају од 10.06.1992. године као мајор Тодоровић, Драган – Жућин брат, али је закључио да сама садржина извештаја, на начин како је представљена, не одговара ономе што се заиста десило тог дана.

Међутим, без обзира на овакву оцену исказа сведока – стражара у Дому културе, очигледно је да њихови искази не представљају доказе који би могли поткрепити оптужницу у овом делу, а у погледу идентитета оптужених као лица одговорних за догађаје на Бајрам 1992. године.

У својој одбрани оптужени Славковић је инсистирао да он није одвео Нурију, јер је у списима видео једно писмено у коме стоји да је Нурију одвео «Репић». Међутим, чињеница је да «Извештај друге смјене за дан 11.06.» садржи податак да је Бикић Нурију одвео неки «Репић», а не Хациавдић Нурију. За одвођење и било коју радњу везану за Бикић Нурију, оптужени Славковић није ни био оптужен.

Нужно је напоменути да већина оштећених као и стражари у Дому културе у Челопеку, помињу «Репићеву» **групу** као групу која је вршила злодела у Дому културе Челопек. Међутим, искази саслушаних сведока и оштећених се веома разликују када они говоре о њеном саставу, тако да из свих исказа произилази да једна хомогена група на челу са покојним Вучковић

Душаном званом «Репић», уопште није постојала, нити је постојала нека група која би увек у истом броју и саставу долазила у Дом културе, било са «Репићем», или без њега. Стога је било нужно, у сваком конкретном случају и за сваку конкретну радњу утврђивати ко је ушао у Дом културе и предузимао одређене радње.

Злочини на пољопривредном добру Економија

Након преузимања власти од стране српске стране у сукобу, у општини Зворник, привођена су и хапшена лица муслиманске националности, како она која су остала да живе на подручју ове општине у својим местима, тако и друга, приликом покушаја да пређу на територију која је била под влашћу муслиманске стране. Ова лица су потом одвођена у СУП Зворник и просторије фабрике «Стандард», где су испитивана, а затим нека њих одвођена и затворена на пољопривредном добру Економија, о чему су се детаљно изјашњавали оштећени заштићени сведоци «Бета», «Т», «Ф», «У» и «Четири».

Из исказа наведених оштећених суд је утврдио да је на Економију, прво доведен сведок «Бета» са још једанаест својих сународника, од којих је он при довођењу знао само Исмета Чирака. Сведок «Бета» је, након што је 05.маја ухапшен, провео одређено време у станици полиције у Зворнику, а након тога су, у периоду од 07- 09.маја 1992. године, доведени оштећени заштићени сведоци «Т», «Ф», «У» и «Четири», и то 07.маја, након хапшења испред породичне куће оштећени св.»Т» заједно са оцем Несибом и рођаком Енвером Даутовићем, затим 09.маја сведок «Ф», а потом и сведоци «У» и «Четири», али после сведока «Ф» јер су га ту затекли. Наведени оштећени бивају затворени у просторију за смештај и клање стоке све до 12.маја 1992. године када су пребачени на **Циглану**, а оштећени сведок «Бета» сутрадан. Из њихових исказа се утврђује да су са њима била затворена и друга лица муслиманске националности, која су сукцесивно довођена, да их је било сигурно преко двадесет, а по некима и 24, 25, а међу њима сигурно и Реџић Мухамед, Коркутовић Кемал, заштићени сведок «Х», Буквић Бего, Чирак Исмет, Авдиспахић Јусуф, Хусеиновић Мехо, Буљубашић Абдулах зв. «Бубица», Цихић Сефудин и Авдић Сенаид, а неки оштећени се, сведочећи о својим страдањима, изјашњавају о присуству лица чији су им само надимци познати, па тако сведок «Т» наводи да је на Економији био Мики, Сејо, Нермин са Куле, Цицибан, браћа из Јусића, које помињу и остали оштећени. Имена преосталих оштећених који су ту били затворени нису утврђена.

Увидом у скицу индустријске зоне Каракај – распоред логора и мучилишта, те прегледањем компакт-диска са фотографијама Зворника и околине, под називом «Фотодокументација Хаг» и сагласних исказа сведока и оштећених, утврђено је да се пољопривредно добро Економија и фабрика Циглана налазе у индустријској зони Каракај, у непосредној близини, и то са

десне стране пута Зворник – Бијељина, где се такође налазе и фабрике «Стандард» и «Алхос».

Оштећени на скоро идентичан начин описују услове у којима су боравили на пољопривредном добру Економији. Из њихових сагласних исказа суд је утврдио да су били затворени у једној малој просторији која је пре рата коришћена за узгајање и клање стоке, врата су била гвоздена, доле је био бетон, зидови голи, само је био један прозорчић на висини од два, два и по метра, димензија 40 x 40, нису имали услове за одржавање личне хигијене, храна је била лоша и недовољна, а напоље су, по речима сведока «Четири», излазили само када би их изводили да их туку. Пре смештаја у ову просторију, неки од оштећених прву ноћ на Економији провели су у малој просторији димензија 2 x 2 метра, седећи на неким бетонским колцима на којима је било трагова крви и неких длачица.

У наставку образложења пресуде детаљно су дати чињенични наводи у погледу конкретних радњи предузетих од стране оптужених Славковић Драгана и Кораћ Ивана на пољопривредном добру Економија.

Да су оптужени Славковић и Кораћ учинили радње описане под II-А а) (повређивање телесног интегритета групе од дванаест оштећених, међу којима су били и оштећени «Бета» и Чирак Исмет), суд је утврдио оценом следећих изведених доказа:

Заштићени сведок «Бета» (транскрипт са главног претреса од 11.07.2006. године) који је саслушан и у фази истраге, а дао изјаву и хашким истражитељима, навео је да је 05. маја 1992. године, крећући се путем у групи од дванаестак мушкараца према Калесији и Тузли, у селу Видовић, ухваћен од стране мештана и резервних полицајаца и одведен прво у станицу полиције Зворник, где су смештени у неке гараже, потом извођени да дају изјаве, малтретирани, да су потом одвежени на Економију – пољопривредно добро и да у просторији у коју су их увели није било никога, док је на неколико места било трагова крви, да је у целој групи с којом је ухваћен, познавао само Исмета Чирака, јер су били из разних места, да он лично није био наоружан приликом хапшења, те да је у једном моменту ушла група људи у маскирним униформама, можда истог дана пред мрак, а после је чуо да је то била група из Краљева. Ту прву екипу чинили су неки «Торо», «Зокс», «Пуфта», «Репић», «Саво» и још неки чијих имена није могао да се сети, а који су се између себе звали надимцима, помињали Краљево, изборе, псовали Алију, Милошевића, величали Шешеља. Њихове надимке сазнао је други-трећи дан, јер «ипак је прошло четрнаест година и не може се свега сетити у детаље», а касније је чуо да се «Торо» звао Драган, чуо је да је неко од њих Иван, да ли је то био «Зокс», и зна да је после на Циглану дошао један млађи момак и по разговору је чуо да је то «Зоксов» брат. Та прва екипа их је тукла, псовала, а носили су палице и пушке и сви су их ударили. «Торо» је био мало старији, крупан,

развијених костију, мало груб, тврђег лица, висок 180-185 цм, у маскирној униформи, косе између смеђе и црне са залисцима, а на Циглани је чуо да је он Драган, док је «Зокс» био мршав, средње висине, млађи, црне косе, правије, у маскирној униформи. «Репић» је имао браду, мало пунији, продорног гласа, а «Пуфта» је био дебео, док је «Сава» био сличан «Пуфти», с брадом. Не зна да ли су «Зокс» и Иван један човек или два. Пред хашким истражитељима на сличан начин описао је ову групу војника који су први ушли код њих у ту просторију на Економији у коју су доведени након боравка у СУП-у Зворник, наводећи да су рекли да су они «Бели орлови», да су били добро наоружани пиштољима, аутоматским пушкама, ножем у чизмама, да су почели да их туку и газе, ударају, да су неки падали у несвест, те да су их пољивали водом да их освесте, да је имена и надимке људи из Краљева сазнао касније, да су то били мајор Драган «Торо», висок око 190 цм, тежак око 90 килограма, јаке грађе, кратке смеђе косе, тамних очију, да за «Зокса» мисли да се звао Иван, да је био висок 178-180 цм, око 70 килограма, прилично мршав, са густом црном косом и црним очима, дугуљастог мршаваог лица, да се држао погрбљено, а увек за појасом имао «колт» са дугом цеви којом се хвалио, да је «Репак» био најгори у тој групи, са великим стомаком, дуге црне косе, увек везане у реп, да их је та група из Краљева стално тукла, као и група од пет-шест милицајаца из Лознице у којој су били «Рогоња», «Брко», «Чупо», да су се краљевачкој групи у батињању придруживали и домаћи Срби – Петко Хајдуковић и Зоран звани «Главоња», и да је та група из Лознице дошла можда одмах сутрадан након ових из Краљева, а да су ови локални долазили и са једном и са другом групом.

Пошто су му предочени наводи оптуженог Кораћа, да никада није ушао на Економију, сведок је изнео да је стопосто сигуран да су «Зокс» и «Торо» били заједно том приликом, а да му се чини да је «Репић» дошао сат-два после њих, као и Нишки и Пиварски, али није сигуран баш у ком моменту, да су Нишки и Пиварски долазили заједно и да је изгледало као да су претпостављени Краљевчанима, да Пиварски на једној руци није имао два прста. Иначе, та прва туча трајала им је као вечност. Оштећени је тврдио да му је оптужени Кораћ стављао пиштољ у уста на Економији, да је сигуран у његово присуство на Економији и да је можда било по пар дана да га нема и да је сигуран да га је Кораћ два-три пута пратио док су ишли да сакупљају ствари по Зворнику за време боравка на Циглани. И у фази истраге, оштећени «Бета» је скоро на идентичан начин описао ову прву тучу на Економији, рекавши да су први од војника који су их тукли, били «Торо», «Зокс», «Пуфта», «Саво», «Репак», да су били из Краљева, да су они одмах почели да их туку, а да су после на сваких пар сати улазиле групе да их туку, да се то дешавало наизменично. Приликом саслушавања у истрази, оштећени је навео да је након довођења у СУП Зворник, било пуно заробљених цивила са различитих страна и општина, да су их убацивали у те просторије, а да су неки од њих рекли да су имали пушку, две, али сви су били у цивилу. Следећег дана из фабрике «Стандард» у Каракају, доведена је на Економију група од пет-шест затвореника и оштећени се сећа да су у тој групи били Неџад звани «Геџо», сведок «Четири», сведок «У», Авдић Сенаид, звани «Чинда», да је дан-два

после њега, доведен сведок «Ф», а да су после њега доведени и Енвер Даутовић, те сведок «Т» и његов отац, старији човек који је умро на Економији од повреда које су му нанели «Репак» и «Зокс» из краљевачке групе, како је то навео пред хашким истражитељима.

Из исказа осталих оштећених који су били затворени на Економији (сведоци «Т», «Ф» «У» и «Четири»), такође је утврђено да су сви они доведени на Економију неколико дана након оштећеног «Бета» и то у периоду од 07. до 09. маја 1992. године и да су затекли оштећеног «Бета» на Економији, из чега логично произилази да се ови оштећени нису могли изјашњавати о догађају који је предмет овог дела оптужнице, о коме је сведочио оштећени «Бета», те је повређивање оштећених под псеудонимима «Четири» и «У» изостављено из описа изреке, јер се та лица нису ни налазила у том периоду на Економији. Остали оштећени такође су се изјашњавали о лицима која су затекли на Економији, те тако оштећени «Т» (транскрипт са главног претреса од 29.01.2007. године), наводи да је он ухапшен испред породичне куће са оцем Несибом и рођаком Енвером 07. маја 1992. године од стране «Пуфте», «Саве» и «Војводе», да је одвежен на Економију, притворен у малој просторији «два са два», где су целу ноћ провели седећи на бетонским колцима на којима је било трагова крви и длочица, а да су потом доведени у већу просторију где је затекао осамнаест, деветнаест других особа, од којих је препознао двојицу старијих људи – браћу из Јусића, Реџић Мухамеда, Кему, Нермина, Сеју, Микија, а да су после довели и «Бубицу» и Меху, те Јусуфа Авдиспахића.

Оштећени «Ф» (транскрипт од 30. јануара 2007. године), наводи да је 09. маја 1992. године испред СУП-а Зворник где је дошао да се јави, одведен на Економију, где је затекао, мисли, четрнаест људи и то сведоке «Т», Енвера и Несиба Даутовића, Реџић Мухамеда, да је касније довођено још људи, да се цифра попела на двадесетчетворо, да је била и нека друга просторија и да му је Јусуф Авдиспахић рекао да је у њој видео двојицу које је познавао, а да су касније доведени и «Бубица», Мецо, Мехо Которовић, да су ту били и Кемо и Буквић Бего, Сафет, Бешир, сведок «Четири», Авдић Сеад, звани «Чинда». Пред хашким истражитељима сведок «Ф» је навео да је приликом довођења на Економију, затекао тринаест људи који су доведени дан-два пре њега, а што је касније сазнао од тих људи који су били из различитих места и то четворица из Врсиња, из Коњевић Поља, Нове Касабе, Каменице и Грбавца.

Из исказа сведока «У» (транскрипт од 29.06.2007. године) и Четири» (транскрипт од 25.01.2007. године), утврђено је да су они заједно ухапшени 04. маја 1992. године, да их је било укупно петоро у шумама, бежећи ка слободној територији у намери да се пробију ка Тузли, да је један од њих имао пиштољ, а сведок «У» и бомбу за коју каже да ју је нашао испод сена, да су и друга двојица имали по бомбу, да су сва петорица били у цивилу, те да су одведени у СУП Зворник, а одатле у фабрику «Стандард» у којој су први пут упознали Лозничане и Краљевчане – «Зокса», «Тору», «Војводу», «Пуфту». Према речима сведока «Четири», са њима двојицом ухапшени су Облутак, Геџо и Сабахудин.

Сведок «У» се веома уверљиво и са пуно детаља изјашњавао о доласку мајора «Торе» са црвеном марамом око главе у фабрику «Стандард», где су провели пет дана (од 04. до 09. маја), да их је «Торо» снимао видеокамером, а касније је сазнао да је то емитовано на РТС и да је саопштено да је ухваћена диверзантска група која је покушала да се убади у Зворник, као и да им је ту једном долазио и «Зокс» - Иван из групе Краљевчана, са којом су после товарили на Циглани, а тада није знао да се зове «Зокс», да је у «Стандард» долазио и Пиварски, те да су, чини му се, 09. маја пребачени на Економију, где су били до 12. маја, а да су му та три дана нешто најгоре што је у животу доживео, да ту среће сведоке «Т», «Ф» и «Бету» и још двадесетак људи, од којих је неке и познавао, а укупно их је било 25-30, јер су неке доводили, а неке одводили.

Суд је прихвативши тврдње оштећеног под псеудонимом «Бета» и оценивши их као доследне у свим његовим исказима, утврдио да су њих дванаесторо који су доведени на Економију, извесно време, након хватања 05. маја 1992. године, међу којима је он тада познавао само Исмета Чирака, тукли Краљевчани – прва екипа у којој су били «Торо», «Зокс», «Пуфта», «Саво», како он наводи «можда истог дана пред мрак», палицама и другим предметима, као што је напред наведено. Оштећени је, одговарајући на питања постављена му од стране оптуженог Кораћа, оставио уверљив утисак на суд. Из исказа оштећеног, међутим, не може се на поуздан начин утврдити да ли се тај догађај десио тачно утврђеног датума - 05. маја 1992. године, како је то наведено у оптужници, нити је за поуздан закључак о томе да ли се догађај десио, пресудно утврдити тачно време, односно датум дешавања, а то је често било немогуће, а управо имајући у виду околности под којима су се сви догађаји обухваћени изреком пресуде, одвијали. Наиме, и у овом случају, ради се о оштећеном који се сведочећи, сећа датума свог хапшења, као и други оштећени, што је логично и животно, а потом наводи да су везаних руку, тучени, одведени у Зворник под претњама да је тамо и Аркан, и да са њима «заврше», да су онда смештени у неке гараже, да су извођени да дају изјаве, малтретирани, псовани, а потом одвежени на пољопривредно добро Економија, да су их увели и закључали у једну просторију, где су их потом и тукли људи из краљевачке групе на описани начин.

Аутентичност и веродостојност његовог исказа поткрепљена је и чињеницом да је Петко Хајдуковић (о коме оштећени говори као о лицу које је улазило на Економију заједно са групом Краљевчана), био припадник јединице специјалне намене под командом Пиварског, а што је утврђено из изведених писмених доказа – списка групе Пиварски – специјални вод. Такође, несумњиво је утврђено да је рођени брат опт. Кораћа, Игор боравио на зворничком ратишту извесно време у јуну 1992. године.

Суд је у доказном поступку прочитао пропусницу Српске општине Зворник – Штаб ТО под бројем 136/92 од 03.05.1992. године, коју је на главном претресу дана **26.05.2008.** године приложио оптужени Кораћ Иван и

утврдио да је у њој наведено да се издаје Кораћ Ивану за излазак из зоне дејстава са подручја Српске општине Зворник у Републику Србију и друге општине републике српског народа БиХ, те да важи за период 03.-05. мај 1992. године. Међутим, супротно тврдњама одбране оптуженог да ова пропусница представља доказ да оптужени није учинио наведене радње, јер у целом том периоду није био присутан у Зворнику, по налажењу суда, ова пропусница само потврђује да је Кораћ Ивану дозвољен излазак из зоне дејстава, али не и саму чињеницу да је он у том целом периоду био ван Зворника (и оштећени «Бета» каже да је било пар дана да нема «Зокса»), те за суд није било сумње да је оптужени свакако у делу тог периода боравио ван Зворника. Стога овај доказ, цењен у вези са исказом оштећеног, није довео у сумњу тврдње оштећеног «Бета» у погледу догађаја о коме је сведочио, при том посебно имајући у виду наводе сведока «У» и «Четири» да су и оптуженог Кораћа и оптуженог Славковића први пут сусрели у фабрици «Стандард» која се налази у предграђу Зворника - у Каракају, као и пољопривредно добро Економија, а у којој фабрици су они боравили управо и само у периоду од **04. до 09. маја** 1992. године, за време док је оштећени «Бета» већ био на Економији – највероватније од 05. маја 1992. године. Оптужени Кораћ такође потврђује да је долазио у фабрику «Стандард» почетком маја и да је тамо упознао оштећеног «Четири» и «У», и да је сведока «Четири» водио да товаре неку нафту управо у том периоду.

Суд је као неискрене и неуверљиве одбацио и наводе оптуженог Славковића да је он само једном приликом боравио на Економији и то када је ушао заједно са «Савом» и ударио «Бубицу», јер је његова одбрана оповргнута веродостојним исказом оштећеног «Бета». Приликом суочења опт. Славковића са оштећеним «Бета» (страна 15 писменог отправка пресуде), оштећени је био знатно уверљивији од оптуженог. Оштећени «У» је врло упечатљиво сведочио о доласку «Торе» у «Стандард» (од 04.-09.маја) и снимању оштећених видео-камером, у исто време када је оштећени «Бета» доведен на Економију.

Оштећени «Бета» није могао да се изјасни о именима свих оштећених који су са њим ухваћени и доведени у тада празну просторију Економије, што је свакако резултат чињенице да су они били из различитих места и нису се познавали. Међутим, из исказа свих оштећених несумњиво је утврђено да су након групе од дванаест оштећених у којој је био и оштећени «Бета» и Чирак Исмет, остали оштећени сукцесивно довођени на Економију у мањим или већим групама, те да су се током боравка на Економији, а касније и Циглани, упознавали, по именима или надимцима и у својим сведочењима описивали страдања појединих од њих (Нермина Мујановића са Куле, Меце и других).

По оцени суда, неодржива је теза одбране опт. Славковића, изнета у речи браниоца, да чињеница да нису утврђена имена свих оштећених присутних у просторији Економије том приликом, искључује кривичну одговорност окривљених. У прилог оваквом закључку, говоре и становишта изражена у одлукама Врховног суда Србије, поводом сличних ситуација (одлука ВСС Кж. 1913/96).

Ово тим пре, када се има у виду да не постоји службена нити било каква друга писмена евиденција лица затворених на Економији, нити било какав писмени траг о постојању овог објекта у коме су људи несумњиво затварани, а што, свакако, не може резултирати закључком да исти нису ту боравили и да нису злостављани.

Суд је, наиме, из исказа свих напред наведених оштећених утврдио да су у периоду од око 05.-12. маја 1992. године у просторији за смештај и клање стоке на пољопривредном добру Економија била затворена цивилна лица муслиманске националности и да су међу њима били и оштећени Реџић Мухамед, те оштећени «У», «Четири», «Х», «Бета», «Т», «Ф», Коркутовић Кемал, Буквић Бего, Даутовић Несиб, Чирак Исмет, Јусуф Авдиспахић, Хусеиновић Мехо, Буљубашић Абдулах – «Бубица», Цихић Сејфудин, Авдић Сенаид, док имена неколицине осталих оштећених, који су ту свакако били затворени, јер сви оштећени наводе да их је било преко двадесет - неки двадесетчетири, неки двадесетпет, није могао да утврди.

Током поступка је утврђено да је оштећени Исмет Чирак смртно страдао на Циглани крајем јуна 1992. године, о чему сведоче сви оштећени који су ту били затворени, а што потврђује и опт. Славковић. Његово смртно страдање било је предмет првобитне оптужнице од 12.08.2005. године. Из записника о утврђивању идентитета Експертног тима Тузла са ДНК извештајем, потврде о смрти и извештаја о судско-медицинској експертизи под бројем З.Ц. «Врх» 01/096Б утврђено је да је потврђен идентитет Чирак Исмета на основу упоређивања са ДНК материјалом сродника, те да је његово тело ексхумирано из секундарне гробнице «Црни врх» а као узрок смрти утврђено стрелно разорење главе.

Суд је изоставио као **недоказане радње** описане у изреци оптужнице од 26. маја 2008. године **под тачком II-A в)** - којом је оптуженом Кораћ Ивану стављено на терет да је неутврђеног дана из просторије Економије заједно са лицем по надимку «Пуфта» извео напоље оштећеног «У», одвео га у другу просторију где му је наредио да пише изјаву, те да је оштећеног за време писања изјаве у присуству оптуженог Кораћа, «Пуфта» тукао буздованом по глави, те су га тако физички мучили и злостављали, саглашавајући се са предузетим радњама један другога.

Оштећени под псеудонимом «У» (транскрипт са главног претреса од 29. јуна 2007. године), саслушан путем видеолинка из просторија Суда БиХ у Сарајеву, навео је да је, осим просторије у којој су боравили на Економији, била још једна мала са десне стране, у којој су писали изјаве када им је то тражено неколико пута, да су једном долазили «Зокс» и «Пуфта», те да је требало да пишу кога су видели са пушком и за кога су знали да шверцује оружје, и да се сећа да га је «Пуфта» ударао неким буздованом, чини му се дрвеним, у главу, говорећи «пиши, пиши, пази да нешто не заборавиш» (страница 31 транскрипта).

Одговарајући на питања бранилаца, оштећени је рекао да му је остао у сећању тај буздован, јер је «Пуфта» знао да га њиме удари онако у пролазу, те да није видео да су други ударали буздованом («Зокс» или «Торо» - страна 80 и 81 транскрипта).

Сведок «Т» у свом исказу потврђује да је просторија у којој су прве ноћи били смештени он, његов отац и Енвер Даутовић, била димензија 2 x 2 метра, да је то некада била портирница, да му је Енвер причао да су га водили у ту малу просторију и да су га ту тукли и да је 08. маја ујутру дошао «Торо» с камером ту на Економију и да су онда пребачени у другу, већу просторију где су затекли око седамнаесторо људи.

Оцењујући исказ оштећеног сведока «У» у погледу овог догађаја, суд је нашао да се из њега не може на поуздан начин утврдити постојање елемената кривичног дела и кривичне одговорности на страни оптуженог Кораћа, његова евентуална улога у том догађају, а пре свега, да ли је он био присутан у тренуцима када је «Пуфта» оштећеног ударио буздованом у главу, при чему би несумњиво утврђено присуство оптуженог био један од услова за доношење евентуалног закључка да се саглашавао са радњама «Пуфте», као и да ли би таква радња могла да представља радњу физичког мучења и злостављања, имајући у виду опис дат од стране оштећеног на страни 81 транскрипта.

Наиме, чињеница да је оштећени приликом суочења на претресу са оптуженим Кораћем на његово питање рекао да Кораћ према њему није примењивао силу, јасно говори о томе како је оштећени доживео понашање оптуженог Кораћа у односу на њега **лично** приликом доласка оптуженог на Економију.

Да је оптужени Славковић Драган учинио радње описане под II-A б)(повређивање телесног интегритета оштећеног Буљубашић Абдулаха, званог «Бубица», суд је утврдио из следећих изведених доказа:

Искази свих саслушаних оштећених који су били затворени на пољопривредном добру Економија у мају 1992. године, су у високом степену сагласни и то у свим фазама поступка у погледу тврдњи да су на Економији и Краљевчани и Лозничани највише тукли «Бубицу» - Буљубашић Абдулаха који је био возач генералног директора фабрике «Глиница» Јефте Суботића, а да је једном приликом то чинио и оптужени Славковић, те је суд из исказа свих оштећених, те делимичног признања оптуженог Славковића у овом делу, утврдио да се тај догађај одиграо управо на начин како је то описано у изреци пресуде.

Утврђено је, наиме, да је 11. или 12.05.1992. године, ушавши на Економију, опт. Славковић са лицем «Саво» прво тражио да се јави Буљубашић Абдулах зв. «Бубица», а потом га питао која је он зверка када мора он да га испитује, те су га затим тешко претукли и одузели му златни ланчић, на тај начин што је Славковић тукао оштећеног ногама и рукама по глави и другим деловима тела, а «Саво» стајао наоружан у близини и у једном тренутку са врата оштећеног врхом цеви пушке скинуо и одузео златни ланчић уз речи «ово ти више неће требати», на који начин су повређивали телесни интегритет оштећеног, након чега је он једва могао да се креће.

Наиме, *оштећени «Бета»* (транскрипт са главног претреса од 11. јула 2006. године), сећа се да су се четири-пет дана по њиховом доласку на Економију, отворила врата, да су убацили «Бубицу», кога је препознао, изудараног по телу, да су онда сви за њим ушли, почели да га туку, те да му је «Торо» рекао: «Добра ти је жена, силовао сам ти жену», да је «Бубица» викао да зову директора и да га је директор звао да дође из Немачке, а да га је «Торо» питао зашто је дошао из Немачке. Сведок је сазнао да су они ишли и у «Бубичину» кућу јер су му рекли да му је жена у реду. Навео је да су га изводили и напоље, а потом га враћали и да су «Бубицу» сви шутирала и тукли, и Лозничани и Краљевчани. Сећа се да су «Бубицу» питали да ли је имао жену Српкињу, а да је он само ћутао, да је «Бубица» имао златни ланац, али не зна тачно ко му га је узео, а иначе све вредно што су имали, покупили су им Лозничани и Краљевчани. «Торо» је тукао «Бубицу» рукама, ногама, пушком, питајући га колико је имао Српкиња - са колико је Српкиња спавао, а после тога «Бубица» је изгледао јадно и једва је гледао. Након тог разговора са «Тором», можда после три, четири дана, «Бубица» је набијен на колац и то када је једна група притворених већ отишла у Циглану, а то је учинио неки плави човек са брковима, у тренутку када је у просторији била група из Лознице.

Сведок наводи да је «Торо» рекао «Бубици» када му је помињао жену, да има лепу «Пеглицу».

И оштећени сведок «Т» (транскрипт са главног претреса од 29. јануара 2007. године) саслушан путем видеолинка из Суда БиХ у Сарајеву, навео је да су након око два дана по његовом доласку на Економију (он је доведен 07. маја 1992. године), довели «Бубицу» претученог, сломљеног, који је већ био у тешком стању, да се сећа догађаја када су се отворила врата и ушли Краљевчани за које је Нишки касније рекао да су диверзанти, да је «Торо» одгурнуо «Бубицу» који је био напола сломљен, да је уз њега био «Саво» са пумпарицом, да је изгледало као да се они нешто око њега отимају, те да је «Саво» «Бубици» скинуо златан ланац око врата и рекао: «То теби не треба, неће ти требати» и да су онда кренуле туче, да су се окренули, узму по двојицу-тројицу, ударају цевима док се не изнемогне, да их је смењивала следећа тура из Лознице – «Лале», «Прља». Том приликом када је «Саво» скинуо ланчић са «Бубичиног» врата и себи га ставио на врат, били су «Торо» и «Нишки», тада је настао хаос, направили су круг и тукли песницама,

палицама, цевима, ланцима (страна 12 транскрипта). Када је «Бубица» тучен и када му је узет ланчић, те групе су се сустигле - Лозничани и Краљевчани. На питање да се изјасни када је «Бубица» доведен, изнео је да је можда неке дане у вези «Бубице» побркао, јер је и он такоређи умирао, био је ван памети и у несвести, да је тамо дан био као година, те да је могуће да је «Бубица» дошао 11. маја ујутру сав сломљен и претучен. Сведок је пребачен на Циглану 12. маја 1992. године, а «Бубица» је остао на Економији и зна да је остао у тешком стању, те претпоставља да је преминуо од последица тог мучења, као и његов отац Несиб који је остао мртав на Економији тога дана, 12. маја 1992. године и још два старија човека из села Јусићи.

Оштећени под псеудонимом «Ф» (транскрипт са главног претреса од 30. јануара 2007. године), саслушан путем видеолинка из Суда БиХ у Сарајеву, је и на главном претресу, а и у фази претходног поступка, тврдио да је «Бубица» тучен и извођен, да је тучен и напољу и унутра, да се то није десило једанпут већ више пута, и ноћу и ујутру, да је могуће да је «Бубица» доведен 11. маја, да мисли да је у тој групи био и «Саво» који му је узео ланац, да мисли да је и «Торо» био унутра, те да су «Бубицу» унутра у просторији тукли и Драган и «Саво» и још један високи крупан који је носио црну браду. Пред истражним судијом изнео је да је Драган «Торо» учествовао у тучама, у малтретирању «Бубице» песницама и краћим наоружањем које је имао и лично је видео да се то дешавало у затвореној просторији, у ноћи пре него што је «Бубица» набијен на колац, а када су они напустили Економију, «Бубица» је остао ту полумртав и касније му је сведок «Х» који је доведен после њих, 12. маја на Економију, причао да је то гледао. И пред хашким истражитељима овај оштећени је, наводећи да су краљевачку групу чинили Драган звани «Торо» и Мајор, «Сава», Саша и «Зокс», изнео да се сећа «Саве», јер је «Бубици» притиснуо пушку на врат, рекавши му да скине златни ланац, јер му више не треба, што је овај учинио, те да је прво ушла група из Краљева да испитује «Бубицу» - неки крупан високи мушкарац са дугом брадом, «Торо» и «Сава», те да је у наредних петнаест минута та група претукла и неке од затвореника, али да су највише тукли «Бубицу», а да је након тога «Бубица» ван просторије премлаћен, да се сећа да је он вриштао и урлао од болова, молећи да га убију и да је неколико дана касније умро на Економији од последица премлаћивања.

И сведок под псеудонимом «У» (транскрипт са главног претреса од 29. јуна 2007. године), чија су сећања иначе веома детаљна и упечатљива, изнео је да му се чини да су Буљубашић Абдурахмана – «Бубицу» довели Лозничани, те да је већ био претучен, да је имао на себи златан ланчић и наруквицу, да мисли да је то било другог дана његовог боравка на Економији, можда око 11 сати, јер иако није имао сат, ценио је време према томе када су добијали оброк, а то је било око 12 сати, да му је «Бубица» причао да је био у Немачкој, да му је директор Јефто рекао да се склони док све не прође, да је контактирао са Јефтом у Београду и да му је Јефта рекао да може да се врати у Зворник, те да се он заиста и вратио, слепо верујући Јефти, са женом Јасном, да би пријавио стан и да су га онда покупили испред СУП-а, да је «Бубица» стално говорио да је у питању неспоразум, да ће га Јефта извадити одатле, да је молио

стражаре да зову Јефту, иако су му они причали да су им стражари у «Стандарду» говорили да са Економије нико жив не излази. Негде у поподневним сатима, дошли су «Торо» и «Саво», «Торо» је имао једну листу и питао: «Ко је тај Буљубашић Абдурахман, звани «Бубица», па која си ти бре зверка када ја морам да те испитујем», рекавши да је «Бубица» имао задужење од СДА да убије Јефту, те да треба да напише ко му је контакт особа у Сарајеву, ко му је дао експлозив, да је «Бубица» стално говорио да је то неспоразум, да су он и Јефто као браћа, а «Торо» му је говорио да га не прекида, јер ако је крив неће да га мучи, већ ће га убити, али ако га изнервира, биће свашта и онда је почео да удара «Бубицу». Када га је први пут ударио, док «Бубица» није пао, протекло је можда минут и ту је падало удараца и удараца, «Бубица» је падао, али га је «Торо» увек тако ударао ногом, да га је полуисправљао. Чини му се да га је ударао рукама, а ногама исправљао и «Бубица» је завршио у ћошкима. Док је «Торо» ударао, «Саво» је држао пумпарицу, чини му се црну у рукама и није сигуран да ли га је он ударио кундаком, чини му се да јесте. Остало му је у сећању да је «Торо» ногама усправљао «Бубицу», јер тако нешто никада није видео. Сигуран је и да је тада «Сава» скинуо златни ланац «Бубици», јер се трудио и натерао га да се окрене да му га скине. «Бубицу» су и после изводили напоље, чини му се да га испитују, и Лозничани и Краљевчани и то када су хтели да их покољу на Економији, а од људи који су накнадно доведени, чуо је за «Бубичину» судбину. Наиме, сведок «Х» му је касније причао да је «Бубица» набијен на колац на Економији, а то је чуо и од Меце који је ту био затворен, а који више није жив.

Суд је у потпуности прихватио овако детаљан и упечатљив исказ сведока «У» у погледу околности под којима се десио овај догађај, који са више или мање детаља поткрепљују и искази осталих оштећених, напред цитирани. И у овом случају очигледно је да постоје сведоци који су били у ситуацији да боље уоче и запазе неки догађај, који су речитији и они који могу да репродукују само нека фрагментарна сећања, али све то не доводи у сумњу закључак суда да се овај догађај десио управо на начин како је то описано у изреци пресуде, те да је том приликом оптужени Славковић заједно са лицем по надимку «Саво» на описани начин, повређивао телесни интегритет оштећеног Буљубашић Абдурахмана одузивши му при том златни ланац, а након чега је он једва могао да се креће.

Ценећи цитиране наводе одбране оптуженог Славковића (страна 14 писменог отправака пресуде), који потврђује да је на Економији, на коју је отишао са Сашом, «Савом» и још пар територијалаца, по наредби свог команданта Пиварског да саслушава Буљубашића, овоме ударио само један шамар, што је потом учинио и «Сава», суд налази да је начин на који је покушао да представи овај догађај оптужени Славковић, усмерен на ублажавање његове кривичне одговорности. Ово стога, што су скоро сви оштећени, а нарочито оштећени под псеудонимом «У», били категорични у тврдњама да је «Бубица» том приликом тешко претучен, да је после тога био у јако лошем стању, као и да је оптужени Славковић који га је тукао и рукама и

ногама по глави и свим деловима тела, био присутан када је «Саво» са «Бубичиног» врата скинуо ланчић. Наводи опт. Славковића да је повод за испитивање, а потом и ударање «Бубице», било његово наводно понашање у реду за хлеб према Српкињи коју је «Бубица» вређао, нису потврђени исказима оштећених којима је суд поверовао, нити би такво евентуално понашање оштећеног представљало оправдање за овакво поступање.

Будући да се оштећени нису са сигурношћу изјашњавали о датуму када се овај догађај десио, те да је из исказа оштећене Јасне Буљубашић (транскрипт са главног претреса од 25. априла 2006. године), супруге пок.оштећеног Буљубашић Абдулаха званог «Бубица», утврђено да је њен супруг 11. маја 1992. године ухапшен код зграде општине, да га након тога никада више није видела, те да се из исказа свих оштећених закључује да се тај догађај десио свакако пре раних јутарњих часова 12. маја 1992. године, кога дана су Економију напустили оштећени «У», «Ф», «Т» и «Четири» и пребачени на Циглану, могуће и претходног дана – 11. маја 1992. године, суд је као време извршења ове радње определио 11. или 12. мај 1992. године.

Из веома исцрпног и детаљног исказа *оштећене Буљубашић Јасне*, који је суд прихватио као веома убедљив, искрен и упечатљив, суд је утврдио да је она након хапшења супруга, лично од Гогић Милета, који је рекао да је командант специјалних јединица, сазнала да је њеног супруга ухапсио Миле који ради за Марка Павловића (опт. Бранко Поповић према коме је поступак раздвојен), да јој је наредних дана саопштено да се њен супруг терети да је учинио страшне ствари, што јој је рекао Марко Павловић, мајор, у то време командант града, да га је он послао у затвор, чију локацију она није знала, да је тражено од њеног супруга да пише изјаву, да је тражила Јефту Суботића, чији возач је био њен супруг «Бубица», да је добијала информације да ће јој бити дозвољено да види супруга, што се није остварило, те да је чула да је он на Економији, али да она не зна где је окончао живот, а да јој је 19. или 20. маја 1992. године саопштено да јој је супруг убијен. Њен свекар је сахранио свог сина на гробљу «Казамбашча» и то јој је саопштио, а касније је од преживелих логораша чула да су «Бубицу» набијали и на колац, да се мучио два дана. Према њеним наводима, тело њеног супруга, међутим, на гробљу «Казамбашча» није пронађено приликом ископавања и највероватније је премештено.

Из извода из матичне књиге умрлих општине Калесија 02/3-1-13-429/04 утврђено је да је као датум и место смрти Буљубашић Абдулаха уписан 20. мај 1992. године – Зворник, док је решењем Опћинског суда у Калесији Р2-339/2000 од 25.12.200. године, утврђена смрт Буљубашић Абдулаха, а као датум наступања смрти наведен 20. мај 1992. године.

Да је оптужени Кораћ Иван учинио радње описане под II-A-в) (повређивање телесног интегритета оштећеног Енвера Даутовића,

Несиба Даутовића и оштећеног «Т» и психичко мучење осталих оштећених), суд је утврдио из следећих изведених доказа:

Оштећени под псеудонимом «Т» (транскрипт од 29.01.2007. године) син покојног Несиба, потврдио је да су се дана 12. маја 1992. године, ујутру у 05,30 часова отворила врата, да се појавио «Зокс», прозвао Енвера Даутовића да изађе, што је он и учинио, да су врата остала полуотшкринута, да није видео ко је тукао Енвера, али претпоставља чим га је «Зокс» извео, те да је почело ударање које су сви чули, одјек удараца тупог предмета и његови крици, потом ништа, па опет уздисаји и шљунак којим је присут плац. Након пет-шест минута, Енвер се вратио, уздихан, држећи се за груди, сео и потом се опет појавио «Зокс» (страна 16 транскрипта) и прозвао Несиба Даутовића (оца оштећеног), рекавши: «Стари, ти си на реду». Када је Несиб изашао напоље, почиње иста лупа и знаци удараца који одјекују, што траје пет-шест минута. Несиб се чуо како јауче, а одједном се није чуло ништа. Погледао је на врата, видео «Зокса» како убацује и гура са прага Несиба на коленима и рукама, очи су му биле беле, вероватно су отишле горе, језик иза усана и успео је да га повуче крај себе. Онда је «Зокс» рекао и њему да изађе, прозвао га и он је изашао. Описујући ову ситуацију, сведок наводи: «Страх је то, мислим, морам да кажем, да просто и сада када говорим, је то страх такав да човек фактички је мртав, а жив, и излазим тамо». «Зокс» га дочекује и тада га је добро видео – имао је «колт» златне боје, велики за појасом, у руци је држао водоводну цев тричетврт, дужине 60-70 цм, с коленом на једном крају. Када је изашао са «Зоксом», приметио је гомилу балвана, трупаца, на којима је седео један човек кога су звали «Војвода» и држао у руци цедуљу, у црним панталонама, ширим, у црним зепима које су носиле бабе, са једним дугметом, брадом и косом везаном у репић и то је човек који је био присутан и при његовом хапшењу и одвођењу на Економију, када су били присутни и «Сава» и «Пуфта», за које је касније сазнао да се тако зову. Вероватно је то био неки њихов вођа, а имао је поглед који је убијао. Около су били стражари, био је и «Саша», а мисли и «Нишки». «Зокс» му је рекао: «Подигни руке, изнад главе стави, слушај шта ће те питати «Војвода», ако не будеш говорио истину, знаћеш шта те чека». Онда га је «Војвода» питао да каже ко је од Срба продавао оружје Муслиманима, он је рекао да не зна, па је «Зокс» замахнуо. На глави је имао везану мараму, ударао га је у леђа том цеви, у слабине, све до пазуха, па је он почео да губи свест и пао је. «Зокс» је викао: «Дужи се и руке стављај на главу», бол је био велики и то је тако било два, три пута, а исто га је питао и «Војвода» и сваки пут би падао након удараца. «И дрво би пало, која је то сила». «Зокс» га је више пута ударао, па је морао да пада и онда би се залетео и ударио га ногом позади. Више није ни говорио од укочености и страха, полетео је да падне ка трупцима, а «Зокс» је рекао: «Где ћеш на «Војводу», то је «Војвода», а онда је дограбио парче дрвета, ударивши га у задњи део стражњице, не може рећи да је циљао у чмар, али га је гурао, или да устане или да га оштети, не зна (стране 18 и 19 транскрипта).

Потом га је «Зокс» гурнуо назад и њега је «обрађивао» само «Зокс». Касније му је Енвер причао да су га водили у малу просторију где су били прве ноћи, да су га тукли, да му је то радио «Зокс» и да му је наређено да скида панталоне. Енвер је касније имао последица при нужди. Када се вратио у просторију, сведок «Т» је видео код врата Несиба (оца) да лежи са испаднутим језиком и белим очима. Њега су сви гледали чудно, а он се први пут срео са мртвим човеком. Видео је да нешто није у реду, покушао је да му врати језик, да измасира срце у том заносу, међутим, он је умро, издахнуо од последица удараца и тортуре, те је остао ту да лежи, а касније је видео на Несибовој глави неку црнину и угњечење од неког предмета испод срца. Након тога улазе Нишки и «Пуфта» и поново их бију, мада наводи да је можда направио грешку у редоследу, јер се сећа да један од њих долази и каже им да клекну на колена, ставе главе на бетон и чекају одлуку «Војводе» - да ли ће да живе или иду да раде, те се појавио «Војвода» на вратима, а неки човек уз «Војводу» је рекао да ће «Војвода» пресудити шта ће бити даље са њима и рекао им: «Шта ви клањате, није ово џамија».

Даље наводи да тог 12. маја 1992. године око пола осам ујутру долази Нишки и пита за његовог оца: «Зашто овај не устане». Они су сви ћутали и на крају је сведок «Т» рекао: «Он је мртав», на шта је **Нишки** одговорио: «Он је добар, он је прави Муслиман». Том приликом њих око 21 су изашли напоље, он се једва попео на камион од повреда, па су **пребачени на «Циглану»**, а на Економији остају Мецо, Јусуф, «Бубица» и његов мртав отац, а касније је од сведока «Х» сазнао да је он ту дошао око подне 12. маја 1992. године и да је утоварио мртвог Несиба у камион којим је пребачен у зворничку болницу.

Када је стигао на Циглану, он није могао да се помера од повреда, јер је у пределу бутина до врата био плав и модар од удараца и није могао да сиђе са камиона, па је ту неки старији човек рекао «Зашто су ми га послали, мени такав на треба». Тада га је неки војник однео у једну просторију где је лежао десетак дана на мокром душеку, не могавши ни да једе ни да пије.

Када су пребачени на «Циглану», сећа се да су једном приликом дошла два инспектора које је познавао из града, а који су вероватно сазнали да је Несиб пребачен у болницу и хтели да сазнају шта је било, јер у то време није било никаквих борби у граду. Он ништа није могао и смео да каже у тој ситуацији и није им рекао да су Несиба тукли, већ је рекао да је Несиб имао слабо срце, што, уствари, није било тачно. Потврду из болнице у којој мисли да је писало да је његов отац умро као од срца, предао је Хашком трибуналу, а добио ју је у јуну 1994. године, али је сада пред судом рекао да жели да каже истину. На питање инспектора зашто не може да устане, рекао му је да га боли стомак, па је подигао мајицу и када су видели како је он потпуно црн и труо по стомаку, само су се погледали и отишли, рекавши му да ће Несиб бити сахрањен. Од удараца водоводном цеви од стране «Зокса», био је повређен тако да и данас осећа последице, а с једне стране била су му два ребра сломљена, с друге једно, што му још увек отежава дисање, а он касније није

пристао на операцију, те и даље има болове. Тело његовог оца није пронађено.

Приликом суочења са оптуженим Кораћ Иваном, оштећени је био веома убедљив и искрен, говорећи у лице оптуженом који је негирао своје присуство на Економији: «Како можеш, господине «Зокс», како можеш када си ме обарао од ударца једне цеви на шљунак, на шодер, како можеш да кажеш да ниси. Нисам ни рекао, господине «Зокс», да сте Ви били сваки дан и сваки минут и код сваке туче, али били сте и убили сте ми Несиб Даутовића и убили сте, мене сте пребили, остао сам жив и стојим овде и хоћу да Вам кажем» (стране 75-77 транскрипта).

Наводи оптуженог да је овај сведок њега теретио да би попунио целу причу и да су му те приче необичне, крајње су неуверљиви и по оцени суда, очигледно усмерени на избегавање кривичне одговорности. Наиме, оштећени под псеудонимом «Т» је у свим фазама поступка скоро на идентичан начин веома потресно и са пуно детаља испричао страдање свога оца, свог рођака Енвера и своје, у ноћи 11./12. мај 1992. године на пољопривредном добру Економија. Суд је при том несумњиво утврдио да у том следу догађаја, а након извођења оштећеног Енвера од стране «Зокса», који је напољу претучен, а потом враћен, оштећени Несиб Даутовић, том приликом није тучен унутра у просторији, већ је одмах потом прозван од стране оптуженог Кораћа и изведен напоље, где је и тучен, а потом враћен у просторију, одакле је на крају изведен и оштећени сведок «Т» и напољу тучен водоводном цеви од стране оптуженог Кораћа, а како је то напред наведено.

Оценом како исказа оштећеног «Т», тако и свих других оштећених затворених на пољопривредном добру Економија том приликом, утврђено је да су и пре овог догађаја сви оштећени тучени, па и унутар просторије. По оцени суда, потпуно је јасно и логично да је управо оштећени «Т» најверније описао и упамтио, те верно хронолошки интерпретирао догађаје који су се одиграли у рано јутро 12. маја 1992. године, јер се радило управо о његовом оцу као и блиском рођаку Енверу, те њему самом, а убрзо након овог догађаја његов отац је преминуо.

И остали оштећени затворени на пољопривредном добру Економија, сведоче о догађајима који су се одиграли, неки са мање, неки са више детаља, те ноћи и јутра непосредно пред одлазак на «Циглану», 12.маја 1992.године.

Тако сведок под псеудонимом «Ф» који је у фази истраге издвојио међу фотографијама ону на којој се налази Иван Кораћ, рекавши: «Ово је «Зокс», као и фотографију оптуженог Славковића, рекавши: «Ово је «Торо» је још пред хашким истражитељима изнео да је те ноћи када је Несиб подлегао, премлаћивање трајало дуже, да су их све свирепо тукли, да је и «Зокс» био на Економији, где су долазиле групе једна за другом - и Краљевчани и Лозничани. У фази истраге је изнео да су на Економији тучени и од Лозничана и од Краљевчана, да је на Економију долазио и «Војвода» који је имао велику

браду, шубару, кокарду и црне зепе, да им је у ноћи када их је скинуо до појаса, рекао да буду на поду да би видео да ли има ко шта истетовирано на себи, а да је Даутовић Несиб претучен и пред зору умро, јер му је наводно било слово «У» истетовирано испод пазуха.

Овај оштећени је сведочећи на главном претресу путем видеолинка из Суда БиХ у Сарајеву (транскрипт са главног претреса од 30. јануара 2007. године), изјавио да су на Економији туче почињале унутра, да су људи касније извођени напоље, један по један, да су они то звали «обрада», да је Несиба извео «Зокс», да је «Зокс» почео Несиба да туче унутра, а онда је изведен напоље и ударан је кундацима, палицама, безбол палицама, да су неки носили и држалице од крампе, неки жељезне цеви, тако да више ниси могао да знаш када је шта и код кога у рукама (страна 9), да је Несиб ујутру већ изумро, да је и сведок «Т» тучен и да су га касније подизали уза зид и држали га као бебу, јер није могао да устане и био је сав црн (страна 12), а повређен је на Економији истом приликом када и Несиб. Према његовим рачима, највећи учесник око сведока «Т» и његовог оца је био «Зокс» и Драган, а највише «Зокс». Навео је да је исте ноћи када су тучени Несиб и сведок «Т», и Нермин скинут напољу го и ударан кабловима од струје, али да он не зна ко је био напољу и ко га је тукао, као и да је Енвер тучен на Економији, али он није видео ко је то радио. Пре него што је Несиб истучен, било је скидања, а наиме, «Војвода» са брадом који је био пуначак и низак, имао репић и носио црне папе, тражио је да се скину, да види да ли имају нешто истетовирано, па су били скинути до појаса и стајали у клечећем ставу са главама на бетону и том приликом су их тукли, а тада је био «Зокс», када је «Војвода» то наредио, Драган, а вероватно је било и других, али се он не сећа, већ се сећа да је Несиб добио оптужбу да је био усташа у рату и да има истетовирано «У» испод пазуха, што није било тачно. Тада када је било скидање, извођени су и «Бубица» и Нермин и сам сведок је требало да буде изведен, али он није желео да прича о томе, јер би на тај начин био откривен његов идентитет. Том приликом, срећом, морали су да оду, па њега нису тада дирали.

На питање да ли је догађај са «Војводом» и скидањем до појаса био истовремен као и туча Даутовића, навео је да је то било у току ноћи, али да не може да се сети, јер је скидање заправо било у току ноћи, а туча Несиба негде пред зору, да је туча Несиба и сведока «Т» почела унутра, а да су онда извођени, и то мисли наизменично.

Након што му је предочен исказ сведока «Т» да га је тада «Зокс» извео напоље и тукао напољу, сведок «Ф» је навео да је тих туча било пуно и да сигурно није једанпут тучен, те да је немогуће да је сведок «Т» рекао да је тучен једанпут, а да су се они бојали и своје сенке, те да вероватно онај коме се то десило, најбоље зна шта му се десило, јер он није видео шта се дешавало напољу. На предочавање од стране браниоца оптуженог Кораћа да ниједном раније није поменуо да је «Зокс» учествовао у премлаћивању Несиба, сведок је навео: «Можда нисам ја, да ли су поменуле друге особе».

По оцени суда из исказа овог сведока, се може поуздано закључити да је он оптуженог Кораћа виђао управо на Економији, да је видео оптуженог како удара оштећене, да је видео оштећеног «Т» који је био сав црн и није могао да дише када је враћен у просторију, те да је видео и Несиба који је враћен унутра, а потом је умро, али се, имајући у виду да у својим ранијим исказима није прецизирао које радње је предузео оптужени Кораћ, из исказа овог оштећеног не може на несумњив начин утврдити да је он том приликом видео оптуженог Кораћа како изводи оштећене Енвера Даутовића, Несиба Даутовића, а потом и сведока «Т», већ је могуће да је његово сведочење у овом делу на главном претресу резултат његових каснијих посредних сазнања.

Оштећени под псеудонимом «Бета» (транскрипт са главног претреса од 11. јула 2006. године) у свом исказу наводи да су два, три дана после њега довели одједном тројицу Даутовића – Енвера, сведока «Т» и његовог оца, почели да их туку и млате, да су их све тукли, да су извели старијег Даутовића, да су ваљда на њему тражили неку тетоважу – слово «У», али не зна да ли су баш сви били ту присутни из обе групе, јер су некада долазила само тројица или двојица и тражили да се сви скину, а само је Енвер Даутовић имао на руци истетовиран грб ЈНА, док су утврдили да старији Даутовић нема ништа истетовирано и ту су га тукли на улазу, а били су присутни «Брко» и «Чупо» из Лознице, а и ови из Краљева, чини му се «Торо», «Зокс» и Петко. Пуно су истукли старијег човека, а онда су га убацили унутра. Тукли су га и унутра и напољу, већином дрвеним колцима. Не сећа се ко га је извео напоље, јер није смео да гледа, а када су га унели, он је уздахнуо два, три пута и умро је и то је било последњи пут када су га извели напоље, истукли и вратили, а тукли су га и пре тога пар пута. Сви су га тукли, и Петко и Зоран и «Брко» и «Торо» и «Зокс» и «Пуфта» и «Репић», као и његовог сина – сведока «Т». Када су тучени Даутовићи, били су присутни и «Зокс» и «Репић». Овај оштећени је пред хашким истражитељима изнео да је отац сведока «Т» - старији човек, умро пред крај заточеништва од озледа које су му нанели «Репак» и «Зокс» из краљевачке групе.

Из исказа овог оштећеног утврђено је да су његова сазнања поуздана у погледу тврдњи да је оптужени Кораћ био на пољопривредном добру Економија, да је тукао оштећене Даутовиће, да су ови оштећени тучени и пре ноћи 11./12. мај 1992. године, те да су оштећени на Економији морали да се скидају голи, да би се видело да ли имају нешто истетовирано.

Оштећени под псеудонимом «Четири» (транскрипт са главног претреса од 25. јануара 2007. године), који је такође са сигурношћу препознао оптуженог Кораћа, навео је да је укупно провео девет месеци у логору, али да су му дани које је провео на Економији, били најгори, да су ту нон-стоп малтретирани, да је ту подлегао и отац сведока «Т», да се сећа да је то било негде поподне, навече, да је њима све било мрачно, па не може да каже који је био део дана, да су ушли «Војвода», «Пуфта», «Зокс», «Торо» и још један или двојица, да им је наређено да се скину голи до паса, дигну руке у зрак и да су почели да их ударају, а онда су видели нешто истетовирано код оца од сведока

«Т» и рекли: «Стари усташа, излази напоље» и онда га изводе напоље, ударају и притварају врата. Чули су како га пред вратима ударају, како јечи и то је трајало петнаест-двадесет минута. Имали су неке цеви од воде са коленима, држалице од крампе, од лопате, каблове, али се не сећа тачно ко је шта имао. Када су ушли, ударили су редом, а онда извели старог и после су га само убацили унутра. Био је сав претучен, полумртав и недуго после тога истога дана је умро. Не сећа се тачно шта је син овог старијег човека тада радио (сведок «Т»), јер «у таквом моменту свако гледа можда себе, брине за себе да прође што боље, да се пробаш извући и склонити се» (страна 10). Молили су стражаре да им дају мокре крпе да освеже човека, али он је умро. Иначе, «Пуфта», «Војвода», «Торо» и «Зокс» углавном су долазили заједно, али он има осећај да је «Војвода» био главни. Сећа се и да је сведок «Т» тучен на Економији и тамо су их сви тукли без изузетка (страна 31).

Пошто је оштећени препознао оптуженог Кораћа и навео да га је први пут видео још у «Стандарду», (где је био од 04.-09.маја) пре доласка на Економију, када су ушли и почели да их туку, оптужени Кораћ је потврдио да су се њих двојица први пут видели у «Стандарду», рекавши да је тада имао велики митраљез и реденике преко себе и огроман ранац, али да овај оштећени од њега никада није доживео непријатност и да он на Економији никада није био.

Након овог тврђења оптуженог Кораћа, оштећени под псеудонимом «Четири» рекао је: «Ко је долазио на Економију, ко је извео оца од псеудонима «Т», ко га је истукао, па ко, ти, «Војвода», «Торо», «Пуфта» и још ето ко, сигуран сам, сто-посто». (страна 71)

Из исказа овог сведока, који је суд оценио као веродостојан, искрен и знатно убедљивији у односу на исказ оптуженог приликом суочења са њим, суд је утврдио да је оптужени Кораћ био присутан када је оштећенима наређено да се скину голи до паса, да дигну руке, да би се видело ко има какву тетоважу на телу, да је оптужени Кораћ био у групи људи који су дошли и извели старог Несиба Даутовића, а потом га претученог, полумртвог убацили унутра, који је недуго после тога и умро, да су и остали оштећени тучени, да је и оштећени «Т» тучен, те да су на Економији сви тучени.

Оштећени под псеудонимом «У» (транскрипт од 29. јуна 2007. године), веома детаљно у свим фазама поступка описује оно што је преживео на пољопривредном добру Економија, наводећи да су последњи пут, «да ли је била поноћ, тешко је рећи», дошли Краљевчани – Војвода «Челе», «Зокс», «Пуфта» (страна 28 транскрипта), да му се чини да је «Пуфта» био са њима, да је Војвода «Челе» изнео ножеве и рекао да се скину до појаса, да су пре тога ударили старијег човека, оца сведока «Т», оптужујући га да је био усташа за време Другог светског рата, те да мора да има истетовирано слово «У» испод левог пазуха, а да су ту били «Челе» и «Зокс» и чини му се да су они рекли да је усташа и натерали га да се скине. Када се скинуо, видели су да тога нема, па су рекли да је вршио пластичну операцију и то одстранио, а онда су гледали и

код других, те је «Војвода» извадио два ножа, рекао да почну да се моле Богу, али не Алаху, већ да се крсте, а «Челе» је рекао да се не боје, јер то неће дуго трајати, пошто је довео најпомоћнике. Изнео је да су у међувремену изводили и оштећеног «Т», да му се чини да су и особу «Ф» изводили напоље и ударили, а ударили су и њега. Том приликом, када је «Челе» рекао да се скину, било је ударања и извођења, али то му је сада постало као неки кошмар, «јер више не знате, не спавате два дана, јер доле вода се проспе, не можете седети, нити лећи», а били су психички и физички изморени.

Оштећени је на претресу даље изнео да је «Зокса» сигурно видео, да је он тукао старијег човека и то да га је тукао унутра, а да су га после извели напоље, и њега и његовог сина (сведока «Т»). Да ли је још неко био извођен, не зна, јер су и њега самог изводили и тукли и враћали унутра, али се сећа да је «Зокс» био у маскирној униформи, да је старијег човека ударао у ћошку ногама, где је био склупчан, а није сигуран да ли га је извео «Војвода», јер су гледали мало кроз отворена врата, мада нису смели да се мрдају са свог места (страна 29 транскрипта). Видео је како старији човек пузи, а на питање колико су дуго били напољу са старијим човеком, рекао је: «Вечно», јер су сви на коленима, голи и у једном тренутку старији човек је четвороношке упузео унутра и само рекао: «Ето, децо, ја одох, халалите» и те речи су му остале у мозгу, а да ли је још нешто рекао свом сину, не зна. Све ово је гледао испод ока, јер је био забринут и за своју судбину. За «Челета» и «Зокса» је сигуран да су тада били напољу, а за «Пуфту» није сто-посто сигуран. Старији човек је ту изумро након пет-десет минута, не може рећи тачно, јер је он био закупљен својом судбином, а његов син – оштећени «Т» који је Божјим чудом преживео, на његовом стомаку нису могли наћи белу флеку колико је био модар, јер су га ударили по стомаку, пошто је био пунији и «као видело се да је добро живео». Тешко је одредити ко је тукао сведока «Т», јер у том тренутку сви су тучени (страна 31), «јер када вас туку, не можете гледати ко кога туче, где удара, бринеш се за себе, чуваш своју главу». Оштећени се сећа и разговора између «Војводе» и **Нишког** пред зору 12. маја 1992. године, када су их одвели на рад у «Циглану» и наводи да је чуо да се они свађају, а онда је Нишки ушао и рекао да се сада одлучује о њиховој судбини, а да су били спремни да их покољу, јер су довели неки пањ. Чини му се да су стражари изнели тело старијег човека или је он остао иза њих да лежи, не сећа се, јер је бринуо о себи, а и сам је био повређен, јер га је «Роки» из лозничке групе претходно претукао, па му је и данас лева рука трајно оштећена и не може да је исправи. Сведок је навео да је и Енвер Даутовић извођен, јер је имао полумесец истетовиран на подлактици, а чини му се да је то било када су били скинути на Економији и да су и њега тукли, као и све остале, те да је Енвер тучен тада када је убијен старији човек, јер су тада сви тучени (страна 37). Оштећени није био сигуран да ли је «Зокс» извео Несиба, али зна да га је «Зокс» сатерао у ћошак и ударао (страна 78 транскрипта)

Овај оштећени такође потврђује да су им за време боравка на Циглани, дошла два полицајца и да су од сведока «Т» - сина пок.Несиба, којег су извели

напоље, и још неких затворених, тражили да потпишу да је овај старији човек умро природном смрћу на Економији.

Након што му је од стране браниоца оптуженог Кораћа предочено да је пред истражитељима рекао да не зна ко је ударао старијег човека, да није то видео, изнео је да је он и касније покушавао да се сети детаља, колико је могуће, да врати одређене слике и да може рећи са 90% сигурности да је «Зокс», јер још има његову силуету отпозади, у шареној униформи и чизмама.

Међутим, суд је утврдио да се опис ове ситуације свакако не односи на след догађаја у рано јутро 12. маја 1992. године, а како је напред утврђено (страна 145 писменог отправака пресуде).

Приликом суочења са оптуженим Кораћем, оштећени је био категоричан и веома убедљив у својим тврдњама везаним за присуство оптуженог Кораћа на Економији.

Исказ овог сведока суд је прихватио налазећи да је искрен и уверљив, а исти је у битним деловима у сагласности са исказом сведока «Т», осим у делу у коме је оштећени под псеудонимом «У» навео да је баш том приликом, а пре него што је изведен покојни Несиб Даутовић, Несиб тучен од стране оптуженог Кораћа унутар просторије на Економији. Ово стога што исказ оштећеног у том делу не указује да је он потпуно сигуран да се то баш тада десило – пред зору, нити је оштећени «Т» навео да је непосредно пре извођења његов отац тучен унутар просторије, а његов исказ је суд прихватио као поуздан у погледу хронологије овог догађаја.

Оштећени «Т» и оштећени под псеудонимом «У» сагласни су у тврдњама да је напољу испред просторије био неки пањ, односно балвани, о чему се детаљније изјашњава оштећени «Т», а што је потпуно логично, имајући у виду његово сведочење о дешавањима ван просторије, која остали оштећени нису видели, већ су само чули ударце споља у тим тренуцима.

Ценећи све напред наведене исказе, суд је утврдио да је у току ноћи 11./12. мај 1992. године, неко из групе лица која је заједно са оптуженим Кораћем Иваном ушла у просторију Економије, наредио да оштећени скину одећу, да би видели ко има какву тетоважу, али да се то није догодило истовремено када и премлаћивање оштећеног «Т», његовог оца Несиба и Енвера Даутовића. И сам оштећени «Т» је сведочио (страна 38 транскрипта са главног претреса), да су их пар пута скидали на Економији, да виде има ли ко неку тетоважу, да су помињали нека усташка обележја и да ни код кога то нису нашли, али ову ситуацију није везивао непосредно за своје и повређивање свога оца у рано јутро 12. маја 1992. године.

Такође, суд није на несумњив начин утврдио да је оптужени Кораћ, након што је извео из просторије оштећеног «Т» и тукао га водоводном цеви, покушао да угура зашиљен колац у анални отвор оштећеног, а како је то

наведено у оптужници, јер ни сам оштећени «Т», који, иначе, једини има непосредно сазнање о томе то није тврдио, износећи на главном претресу да га је «Зокс» том приликом ударио ногом позади, да је дограбио парче дрвета и ударио га у задњи део стражњице, али да не може рећи да је циљао у чмар, јер то не зна (страна 18 и 19 транскрипта са главног претреса од 29. јануара 2007. године), након чега га је «Зокс» гурнуо у просторију назад.

Оштећени «Т» је веома детаљно описао како га је претукао опт. Кораћ, као и своје стање након што га је Кораћ вратио у просторију (страна 18 и 19 транскрипта са главног претреса), а његово стање након тога детаљно описују и оштећени «У», оштећени «Ф» и оштећени «Бета», како је то напред изнето..

Такође је суд, прихватајући исказе оштећених, од којих је најдетаљнији исказ оштећеног «Т», утврдио на несумњив начин да је том приликом испред просторије оптужени Кораћ учествовао и у повређивању телесног интегритета оштећеног Енвера Даутовића који је о томе и причао оштећеном «Т».

Суд је покушавајући да обезбеди саслушање оштећеног Енвера, преко Службе за помоћ и подршку сведоцима и жртвама, у контакту са оштећеним «Т», који живи у иностранству, обавештен да Енвер Даутовић живи негде у САД и да он са њим није у контакту (службена белешка Службе за помоћ и подршку сведоцима од 04.04.2008. године).

Оценом свих изведених доказа, утврђено је да особа чије присуство на Економији помињу сви оштећени означавајући га неки као «Репак» («Бета»), «Репић», «Војвода» (Сведок «Т») или «Војвода Челе» (сведок «У»), није Душан Вучковић звани «Репић» - оптужени према коме је поступак обустављен услед смрти. Сведок «У» је наиме, тврдио да је, када је у новинама и на ТВ-у видео «Репићеву» фотографију, знао да «Репић» није «Војвода Челе» и да су то два човека.

Читањем потврде о смрти за Даутовић Несиба, издате у Зворнику 13. маја 1992. године од стране Медицинског центра «5. јули» Зворник, која је прибављена од Хашког трибунала, и чија аутентичног је утврђена прибављањем оверене копије од Секретаријата Хашког трибунала претходно приспеле у електронској форми, утврђено је да је у овој потврди као датум смрти унет 12. мај 1992. године, да је у њој означено да је спољашњим прегледом леша установљено да није умро насилном смрћу, те да рубрика «лекарски извештај о узроку смрти», није попуњена. Потврду о смрти потписао је ортопед доктор Вучетић Миодраг и иста је снабдевена печатом МЦ «5. јули» Зворник (књига XVII записника о главним претресима).

Ради разјашњења чињеница констатованих у овим писменим доказима, суд је саслушао у својству сведока доктора Вучетић Миодрага, потписника ове потврде, на главном претресу дана 27. јула 2007. године, из чијег исказа је утврђено да је он радио на хируршком одељењу Медицинског центра «5. јули» као једини ортопед у периоду април-јуни 1992. године у Зворнику, те да је био

једини ортопед на подручју од Сарајева до Зворника, имао је огроман обим посла, да је спавао у болници, био веома преоптерећен, да у болници није било патолога, те да обдукције нису рађене, а да се у случају доношења умрлог лица у болницу, по процедури констатовала смрт и тело возило у мртвачницу. Претходно се писао лекарски налаз, а код давања мишљења о узроку смрти, било је доста грешака, јер се исти без обдукције не може са сигурношћу утврдити. Сведок је изнео да се тешко сећа детаља, али по правилу би у таквим ситуацијама прегледао пацијента и онда само написао *exitus letalis* (смртни исход), а када би са сигурношћу могао да одреди узрок смрти, онда би и њега описивао. Скидали су одећу ради утврђивања спољашњих рана, али се у принципу, већа пажња обрађала живима и рањеницима. На предоченој потврди о смрти, препознао је свој потпис, наводећи да на првој страни није његов рукопис, те да из ове потврде може да се закључи да навод да је спољашњим прегледом леша установљено да није умро насилном смрћу, значи да се споља није могло видети да леш има неке ране. Иначе, према наводима сведока, спољњи хематоми ретко могу бити узрок смрти, ако нема унутрашњих крварења, већ једино унутрашње крварење може бити узрок смрти, при чему је могуће да се спољашња нагњечења не виде и сама спољашња нагњечења без унутрашњег крварења не могу бити узрок смрти, а узрок смрти једино се може утврдити обдукцијом. Унутрашње крварење може бити изазвано ударцима, чак и да споља нема никакве манифестације, а да је, на пример, пукла јетра. На предочавање исказа сведока «Т», да је покојни Несиб тучен, да је на глави имао неку црнину и угњечење под срцем, сведок је навео да би у дијагнози било наведено да су постојале неке ране по глави, али да спољашња нагњечења не могу бити узрок смрти, већ то може бити једино унутрашње крварење, што се може утврдити једино обдукцијом. Приликом прегледа при пријему нису питали одакле се довозе тела, те како је дошло до смрти.

Објашњавајући зашто у потврди о смрти није попуњена рубрика «Лекарски извештај о узроку смрти», навео је да се то тако ради када не знате узрок смрти који не можете споља да утврдите, као и да је откуцао да лице није умрло насилном смрћу, јер споља није видео никакву већу рану, тако да је тај закључак написан на основу спољашњег прегледа и зато постоји могућност грешке у ситуацијама евентуалног унутрашњег крварења и узрока смрти који се не виде споља – пуцање јетре, слезине од неког тупог удара и слично. Сама констатација да споља нису нађене ране, не гарантује да није било унутрашњих повреда (страна 20 транскрипта). Вероватно је медицинска сестра узимала податке о датуму смрти и имену оца и мајке лица приликом доношења леша у болницу, а дозволио је могућност да су лешеви доношени и из затвора којих је било у Зворнику. У начелу, лекар поставља питање како је лице умрло, али не мора бити меродавно оно што пратња каже. Вероватно је тај који је довезао леш рекао да је човек умро 12. маја и могуће да је зато тај датум уписан као датум смрти. Објашњавајући шта значи констатација да спољашњим прегледом леша није установљено да је умро насилном смрћу, рекао је да то значи да на основу спољашњег прегледа није нашао узрок, на пример, прострелну рану која би могла довести до насилне смрти, а иначе, у

току рата, уколико би се појавила сумња у узрок смрти, о томе нису обавештавали надлежне, нити он има сазнања о евентуалном доласку неких полицајаца у болницу у то време и то тада није тако функционисало, бар колико он зна.

На питање оптуженог Кораћа, сведок је навео да би сигурно уписао неку значајнију повреду, а то би била она која би могла бити узрок смрти – прострелна или устрелна рана од ватреног оружја или убодна рана од хладног оружја, а на питање, да ли би описао неко веће нагњечење, поновио је да би написао оно што је могло да буде узрок смрти. Сведок је навео да унутрашње повреде могу настати и ударцем споља који не оставља траг – повреде јетре, бубрега и то су тупе повреде које могу да изазову унутрашње крварење, а да се споља ништа не види.

Оценом исказа овог сведока, суд је на несумњив начин утврдио да његова констатација да је спољашњим прегледом леша установљено да није умро насилном смрћу, ни у ком случају не даје основа за закључак да је лице умрло природном смрћу, а будући да обдукција није рађена, ни сам сведок није искључио могућност унутрашњих повреда као узрока смрти, па чак и у ситуацији када се споља битније повреде не виде или не констатују.

Стога, ценећи све напред интерпретиране и оцењене исказе сведока, који су говорили о страдању покојног Несиба Даутовића, за суд није било сумње да је покојни Несиб умро у просторијама Економије, у рано јутро 12. маја 1992. године и то највероватније од последица повреда које је задобио током боравка на Економији од 07. до 12. маја 1992. године. Суд је извео недвосмислени закључак да је у повређивању телесног интегритета Даутовић Несиба испред просторије из које је претходно изведен у рано јутро 12.05.1992. године, учествовао и оптужени Кораћ, било предузимајући конкретне радње повређивања телесног интегритета, било желећи као своје радње лица са којима је тога дана дошао на Економију, а која су била испред просторије из које је оптужени извео оштећеног Несиба, претходно га позвавши речима «сада си ти на реду, стари». Сама чињеница да оштећени нису непосредни очевици премлаћивања оштећеног Несиба, није од утицаја на овакав закључак суда, будући да су напред поменути сведоци за време док је Несиб био испред просторије, чули његове јауке, крике, ударање, те да је након тога, оптужени Кораћ гурајући у просторију, вратио оштећеног Несиба. И телесно повређивање Даутовић Енвера испред просторије потврђује, такође, сведок «Т» својим наводима да је Енвер први изведен од стране «Зокса», те да је одмах напољу почело ударање које се чуло и одједи тупог предмета и крици Енвера, а потом уздисаји и шљунак којим је био посут плац, након чега се Енвер после пет-шест минута вратио, држећи се за груди, те његовим наводима да му је Енвер касније причао да га је «Зокс» тукао.

Међутим, оценом свих напред наведених доказа, суд је дошао до закључка да на несумњив начин није утврђено постојање узрочне везе између телесног повређивања Несиба критичном приликом и наступеле смрти, упркос

томе што је суд као несумњиво утврдио да је оптужени Кораћ извео Даутовић Несиба, да је Несиб напољу тучен, да су се чули његови јауци и крици, те ударци, да га је након тога и вратио унутра, те да је после краћег времена Несиб преминуо. Наиме, сам оштећени «Т» је још у фази истраге детаљно, а потом и на главном претресу (транскрипт од 29. јануара 2007. године – страна 13 и 14), сведочећи о повређивању «Бубице» на Економији, навео да су се у том времену када је «Бубица» тучен и када му је узет ланчић, краљевачка и лозничка група сустигле, **да је у лозничкој групи био «Лале»** - висок младић, витке стаси, за кога је могао распознати да је Подрињац из околине Борине прекопута Дрине, који је тада одабрао њих тројицу и који је унео једну мотку – квргаво дрво неправилног облика, окренуо се и рекао Несибу Даутовићу: «А ти си тај, доста је, за тебе је крај». Почео је да удара Несиба по глави, по грудима, по рукама, где стигне, са стране том мотком, а потом и њега, па Енвера Даутовића. Измакао се на три-четири метра, а онда се залетео, скочио директно у Несибове груди са обе ноге, на којима је имао неке спортске патике, те се он срушио доле, без даха. Све то је трајало десет, петнаест минута, а онда су са «Лалетом» изашли напоље и још други Лозничани – «Прља». Изнео је да је «Лале» ударао Несиба у груди и по глави, да се он срушио на колена, али је остао у том моменту при себи. Том приликом, колац је пукао у рукама «Лалета», па је он донео други, затупљен, дужине 70 цм из гомиле поломљених и сложених колаца који су стајали напољу и почео да бије сведока тим предметом и ударио га у стомак, те је он извршио велику нужду. Након тога сви су отишли.

Приликом саслушања у фази истраге, оштећени је изнео да је након малтретирања од стране «Лалета», том приликом, Несиб био у тешком стању.

О присуству лозничке групе на Економији и о њиховом бруталном понашању, често и много бруталнијем од краљевачке групе, осим оштећеног «Т», сведоче и сви други оштећени.

Тако сведок «Ф» наводи да су у лозничкој групи били «Штука», «Кардељ», «Прље», «Сарма», Гогић, да се највише истицао неки «Боксер» који је имао широке црне бркове, да их је постројавао уза зид, са раширеним рукама и ногама, носећи жељезну водоводну цев, тиме их ударао по леђима, да су долазили једни за другима и тукли их – и Краљевчани и Лозничани, да је «Лале» увек носио палицу за безбол за премлаћивање, а сведок «Бета» је навео да су Несиба сви тукли, а највише «Репак», «Зокс» и група из Лознице, да је Несиб више пута тучен, да су приликом туче Несиба били и «Брко» и «Чупо» из Лознице, али и Краљевчани – «Торо», «Зокс» и Петко и да је он умро након задњег пута када су га извели напоље, а да је тучен и пре тога пар пута. И сведок «Четири» сећа се «Лалета» који је био и на Економији и на «Циглани», наводећи да се сећа како су Гогићевци тукли «Бубицу» напољу, а после га убацили, да је у «Стандарду» први пут срео «Зокса», «Тору», «Пуфту», али и Лозничане – «Штуку», «Брку», те да су, док су били у «Стандарду», Лозничани били гори од «Пуфте», «Зокса» и «Торе», да су на Економији нон-стоп доживљавали малтретирања.

Оштећени под псеудонимом «У» са пуно детаља описује Лозничане, са којима се, како наводи, први пут сусреће пете ноћи након хапшења 04. маја 1992. године, у «Стандарду», одакле је пребачен на Економију, чини му се, 09. маја и објашњавајући да је тада у «Стандарду» међу Лозничанима препознао неке које зна из лозничких кафића – «Штуку», Дејана, «Лалета», да је тада први пут упознао пакао у животу, да су они са собом довели и неку девојку која је била боса и знала карате и тренирала на њима борилачке вештине, да га је тукао и неки «Боксер», да је летео из ћошка у ћошак, да му је «Лале» наредио да скине чарапе и ципеле и рекао да ће га убити ако буде вриштао, те га ударао каблом по табанима, а да је са њима био и неки «Мачак» из Новог Сада, полицајац, који их је хватао за слабину у пределу кукова и окретао колико је био снажан, те да су након пребацивања на Економију, 09. маја 1992. године, Лозничани наставили да долазе скоро увек у истом саставу – «Штука», «Сарма», «Кардељ», «Роки» из Борине, који су сви углавном тренирали бокс, те да је чуо да им је главни био Гогић и да су их Лозничани тукли и иживљавали се и стално се смењивали са Краљевчанима. Овај оштећени детаљно описује како га је претукао «Роки» из лозничке групе, који је о њега сломио багренов колац, ударајући га по левом рамену, тако да руку више није осећао, а да је у једној од масовних туча измакао «Рокију» који је дошао са Лозничанима, са којима је долазио и «Мачак», који је био дебео и носио водоводну цев и од кога су сви редовно добијали порцију, јер је ишао редом и тукао, а они су падали од тих удараца.

Саслушани сведок Гогић Милорад (транскрипт од 28.05.2007.године), командир специјалне полицијске јединице сачињене од 20 (двадесет) добровољаца из Лознице, потврђује да су у саставу његове групе у мају 1992.године била наведена лица позната под надимцима «Мачак», «Штука», «Кардељ», «Лале», «Сарма», «Прље», које помињу оштећени. Имена ових лица налазе се на списку садржаном у налогу за исплату Привремене владе општине Зворник бр. 01328489 -01328493 припадника ТО Зворник.

Оценом изведених доказа, а нарочито имајући у виду тврдње оштећеног сведока «Т» да је његов отац након што је претучен од стране «Лалета» из лозничке групе остао у тешком стању, о чему је сведочио и пред хашким истражитељима, суд је нашао да није на несумњив начин утврђено постојање узрочне везе између телесног повређивања Несиба критичном приликом, а након што га је извео оптужени Кораћ из просторије, и његове смрти. Имајући у виду да је оштећени Несиб и пре радњи за које је оглашен кривим оптужени Кораћ, тешко премлаћен од стране «Лалета» из лозничке групе, а у немогућности да на несумњив начин утврди да је ово последње премлаћивање Несиба представљало узрок његове смрти, суд наступање смртне последице није приписао одговорности оптуженог Кораћа, иако постоји сумња да је то последње премлаћивање допринело настанку смрти, те је из описа изреке пресуде, изостављена радња лишења живота, а оптужени Кораћ оглашен кривим да је повређивао телесни интегритет оштећеног Несиба. Немогућности доношења несумњивог закључка у погледу радњи, те повреда које су

узроковале наступање смртне последице код оштећеног Несиба, свакако доприноси и чињеница да није рађена обдукција његовог тела, али ова околност не доводи у сумњу закључак суда да је наступела смрт код Несиба насилне природе, иако није могло бити утврђено која особа је Несибу задала смртоносне повреде и да ли су му оне нанете у зору 12. маја 1992. године од стране оптуженог Кораћа и лица која су са њим дошла на Економију, јер суд није био у могућности да утврди какво је било здравствено стање оштећеног пре ове туче, нити да је оптуженом Кораћу оно било познато.

О интензитету страха за свој и животе блиских сродника лица која су заједно била затворена са оштећеним Даутовићима приликом догађаја описаних под II А-в), говоре сви оштећени, и то свако на себи својствен начин, при чему је веома карактеристичан опис ових догађаја дат од стране сина покојног Несиба – сведока «Т» и пре свега, утисак који је овај сведок оставио на веће приликом саслушања, а за време сведочења о патњама које су преживели он, оштећени Енвер и сви остали присутни, те начин на који је овај оштећени интерпретирао претрпљени емоционални шок (страна 16-19 транскрипта). Описујући тренутке када га је «Зокс» прозвао да изађе након што је убацио његовог оца унутра, премлаћеног, сведок наводи: «Страх је то, мислим, морам да кажем да просто и сада када говорим, је то страх такав да човек фактички је мртав, а жив и излазим тамо».

Психичко стање код оштећених, проузроковано понашањем оптуженог Кораћа и других лица која су са њим дошла критичном приликом, јасно је видљиво из навода оштећеног сведока «Т» којима је описивао своју спознају да му је отац мртав. Код описа ових догађаја датих од стране осталих оштећених, видљиво је присуство озбиљног и паничног страха за свој живот, а у ситуацији када присуствују напред описаним сценама, чиме су испуњени услови да се ове радње оптуженог у односу на све остале присутне оштећене, квалификују као психичко мучење које је облик кршења међународног хуманитарног права.

Злочини на Циглани

Оштећени затворени на пољопривредном добру Економија на скоро идентичан начин описују свој одлазак на Циглану, која се налази на путу Зворник – Бијељина и од пољопривредног добра Економија удаљена је око 500 метара до километар. Из њихових исказа суд је утврдио **да је дана 12.маја 1992.године**, од стране припадника ТО Зворник «Нишког» (сведок Светислав Митровић, саслушан дана 30.05.2007.), и његових војника, највећи број оштећених, њих 24-25, пребачен на Циглану камионом, а што је потврдио и директор Циглане, сведок Милорад Јовић, те возач Радомир Којић, зв. «Тајин», да су на Циглани остали **до 15.јула 1992.године**, када су, осим сведока «Четири» који ту остаје до августа месеца, пребачени у логор Батковић и да су касније, током 1993.године размењени.

Даље је из исказа оштећених утврђено да су на Економији остала лица која због задобијених повреда нису била способна за рад и то Буљубашић Абдулах зв.»Бубица», сведок «Х», као и оштећени Несиб Даутовић, који је преминуо на Економији пре него што су они одведени на Циглану, док је сведок «Бета», од кога је Пиварски узео новац да би га наводно пустио, накнадно доведен на Циглану од стране Нишког.

Затворени Муслимани са Економије превезени су на Циглану по захтеву директора Циглане Милорада Јовића, а уз одобрење Привремене владе општине Зворник, због недостатка радника, са циљем да се одржи процес производње у Циглани, а што је потврдио и сам сведок Јовић.

Из исказа оштећених, те исказа сведока Милорада Јовића, суд је утврдио да су по доласку на Циглану затворени у две просторије (једна је била мања, друга већа), које су раније биле канцеларије, да су ту боравили до одласка у Батковић, нису имали кревете, спавали су на неким спужвама, да нису имали услове за одржавање личне хигијене, да је храна у почетку била лоша, добијали су само конзерве, а касније боља када су се хранили у мензи заједно са радницима Циглане. Одмах по доласку били су распоређени на рад по сменама, радили су у производњи, товарили цреп и блокове, посао им је био тежак, губили су на тежини, а због тежине повреда задобијених на Економији сведок «Т» првих 10-12 дана није могао да ради, па му је, с обзиром да није могао да хода, допуштено да лежи у малој безусловној бетонској просторији, без икакве медицинске помоћи која му је тада била неопходна.

Оптужени Славковић Драган и Кораћ Иван ангажовани су на дужности обезбеђења затворених муслиманских цивила на Циглани, од стране директора Циглане Милорада Јовића, који је у свом исказу то тврдио, као и да је те цивиле са Економије довезао «Нишки» припадник ТО, који наводи су прихваћени од стране суда. Суд није прихватио, оценивши као крајње необјективне наводе сведока Митровић Светислава (транскрипт од 30.05.2007.) који је негирао да је са пољопривредног добра Економија пребацио затворенике на Циглану, а његов исказ у том делу у потпуности је оповргнут исказима саслушаних оштећених. Оптужени Славковић постављен је за шефа обезбеђења, а како сам оптужени наводи, био је шеф свима, и затвореним цивилима и стражарима – радницима Циглане у периоду од краја маја до око 01.јула 1992.године, док се из исказа оштећених утврђује да је опт.Кораћ био краће, а по речима сведока Јовића можда петнаестак дана, управо у периоду од почетка јуна до 18.јуна 1992.године.

О конкретним радњама које су ова двојица оптужених предузимали према оштећеним затвореним цивилима на Циглани детаљно ће бити речи у наставку образложења пресуде.

Да су оптужени Славковић Драган и Кораћ Иван учинили радње описане под II Б)-а) изреке пресуде (нечовечно поступање и пљачкање напуштених кућа муслиманских и српских власника на подручју Зворника) утврђено је оценом следећих изведених доказа:

Оштећени под псеудонимом «У» (транскрипт са главног претреса од 29. јуна 2007. године) који је заједно са оштећенима под псеудонимима «Ф», «Т» и «Четири» дана 12. маја 1992. године у јутарњим часовима, пребачен са Пољопривредног добра Економија на Циглану, у свом веома детаљном и упечатљивом исказу пред судом, изнео је да је пред зору 12. маја 1992. године, пре него што ће бити одведени на рад у Циглану, чуо како се свађају Нишки и Војвода, да је Нишки ушао и рекао да се моле Богу, јер се одлучује о њиховој судбини, да онај ко може, дигне руке у ваздух и иде да ради, а ко не може, жао му је, мора ту остати и готов је. Ни сам не зна одакле му снага, али је подигао руку на којој и данас има трајна оштећења и 30% снаге и не може потпуно да је исправи, али је због тога заједно потоварен у мали трактор, са њих петнаест, шеснаест, између осталих и сведоци «Т», «Ф», «Четири», док је «Бета» накнадно, сутрадан, доведен. По њих су дошли неки војници «Нишког» који су их у почетку и чували и зна да је Нишки дошао првога дана, рекао да ће ту бити затворени, да ће радити по Женевској конвенцији, добити новац и по кутију цигара, да је у почетку **Нишки на Циглани био задужен за њих**. Слажући коцкицу по коцкицу, од онога што чује, сазна, види и кроз разговор са возачима, закључио је да је све из пљачки – товарење грађевинског материјала и робе из кућа, продавано у Лозници, у фирми «Јадар», јер је то чуо од возача, да су све туре вожене у «Јадар», у фирму из Лознице, осим онога што су «Торо» и његови компањони и Лозничани пљачкали сами за себе и што је ишло директно за Краљево (транскрипт, страна 35.). Пред хашким истражитељима изнео је да је око 30. маја 1992. године група из Краљева преузела бригу за затворенике у Циглани, у којој су били Драган «Торо», «Пуфта», «Зокс» и још тројица или четворица, а касније су им се придружили «Сава» и «Саша».

Наводи да након петнаест година није лако рећи, али мисли да их је дошло шеснаесторо на Циглану, а онда су доведена још двојица, па после још пар људи, да су били затворени у две просторије, да унутра није било воде, да су спавали на неким спужвама и да их је ту једно време чувала војна полиција у маскирним униформама са опрточима. У почетку су товарили само грађевински материјал и црепове на Циглани, а после су из водили и по граду. Од Нишког су их преузели Краљевчани. Касније су биле обе собе пуне, па се једва спавало, а није било никаквих услова за хигијену, нити је било купања, нити бријања. Након петнаест дана од доласка на Циглану, преузимају их Краљевчани и мисли да је тада дошло до смене у команди града Зворника. Краљевчани – «Торо»; «Зокс», «Пуфта», у првом реду, су изводили и не зна ко је њих ангажовао, али су касније кроз рад сазнали, гледајући сусрете «Торе» и његова овлашћења, да се врло високо котирао у тадашњем Зворнику. «Торо», «Зокс» и «Пуфта» су их водили у пљачку, којом је финансиран рат, а мимо

финансирања рата, они су пљачкали за себе, јер је «Торо» имао овлашћење да улази свуда и да, малтене, све узме. Да се није борио за српску ствар, говори то што су наилазили на куће на којима је спрејом било написано «српска кућа», те би «Торо» позвонио и када би утврдио да нема никога, говорио је: «разваљуј», па су одатле купили телевизоре, видео, товарили и ишли даље (страна 42.). Докле год су они били ту, ишао је најмање једном дневно, осим недеље, на товарење. Део Муслимана радио је на Циглани, а други део је ишао да товари и он је у принципу био у групи која је ишла да товари, тако да су дневно товарили два, три шлепера, што грађевинског материјала, што намештаја, што машина. Са њим је ишао и сведок под псеудонимом «Четири», који је био јако симпатичан «Тори» и «Зоксу», јер им је још у «Стандарду» испричао све што је знао о малим српским моћницима из града. Једном приликом, он и сведок «Четири» истоварили су камион пун моторних уља човеку у Дрињачи који је то од њих (оптужених) јефтино откупљивао, а држао је пумпу, кога је познавао и сведок под псеудонимом «Четири». Увек су ишли на сандуку камиона, са неким превозницима из Лозничког Поља и околине, које је плаћала Циглана и све је то ишло преко директора Мише и покривало се папирима као производ Циглане, мада је ту често било и телевизора и друге робе. Зна да су се те ствари продавале, јер су сваки дан возачи возили на релацији Зворник-«Јадар»-Лозница и то је чуо из разговора са возачима, који су му причали да иде у Србију и чак су њему доносили цигарете или веш од његових пријатеља из Србије (страна 44. транскрипта). Обично би и неко од оптужених седао у камион, а «Торо» је често ишао «Нисаном», кабриолетом, док су некада долазили и са белом «Заставом», јер имали су велики избор аутомобила. На Циглани је најмање једном дневно ишао са «Тором», а често их је водио и «Зокс», јер су му били симпатични. Они су одређивали шта да се товари, седели и читали новине, на пример, у некој башти и када би се десило да неко прође у униформи и пита шта раде, «Торо» би им показивао неко овлашћење и сви су се склањали. Једном приликом док су товарили лимарске ствари, «Торо» је рекао: «одваљуј» и када су ушли у радњу, затекли су неке цакове, а у сваком цаку била је крвава одећа са бројем. Дошла је «Застава 101» и два војна полицајца који су рекли да то не сме да се отвара, али им је «Торо» показао неки папир и рекао да он може да ради шта хоће и они су отишли.

Сведок никада лично није видео тај папир, нити се усудио да пита, али је два пута присуствовао при товарењу када је «Торо» неким људима у маскирним униформама показивао папир и они су га пуштали да настави посао. Товарили су скоро из свих муслиманских кућа, све што је било вредно, а једном је присуствовао када је «Торо» «Пуфти» стављао на руке паре, након што су натоварили пун камион телевизора, кухиња, регала, троседа и «Пуфта» је то возио за Краљево. То му је познато, јер је возач рекао: «Сада морам да возим са њима за Краљево». Једном приликом сведок је стајао на камиону, а они су седели испод камиона и док је он слагао робу, видео је штос марака које «Торо» броји «Пуфти» и каже: «Ово ћеш однети тамо где возимо, а паре – знаш посао». Изнео је и да су им дозвољавали да из тих кућа могу да узму чисту кошуљу, ципеле, веш, та да су они одлучивали колико, шта и где треба товарити. По повратку из града са робом на камионима, камиони би ту стали,

њих би истоварили, а у Циглани су потом издавани папири са којима се ишло преко у Србију. Једном приликом, возач Бабин који је знао сведока, покушао је да нешто прошверцује у Србију, па му није успело, те су га открили, али му камион ипак није заплешен, јер је «Торо» звао телефоном и одмах су га пустили. Касније га је «Торо» укорио и овај возач после више није могао да вози. Товарили су и из радње лимара Фикрета Ловића, товарили су роштиље за ресторане и тада је «Торо» био са њима, а возач је сакрио пар роштиља испод, у договору са њима. Из радионице Бојића, аутолимара, потоварио је све машине и сместио их испод црепа, да се не виде. Сведок је изнео да нису увек покривали робу црепом, већ «понекада када су радили за свој грош». Навео је да је ишао у много познатих кућа, да је ушао у 70% кућа у Зворнику, да су крајем јуна и последњи Муслимани истерани, па је узимано све што им се свиди и слагали су да што више стане цемента, блока, цигле, намештаја, тепиха, кућних апарата добрих и скупочених, а дешавало се и да разбијају зид.

Оштећени је чак и из своје **сопствене куће** износио намештај. Том приликом дошао је «Зокс» са белим «Стојадином», чини му се узео сведока «Четири» и још једног затвореника и оштећеног, те су ишли да товаре и то том приликом као помоћ Лозничанима. Из своје куће товарио је баш «Лалету» и његовој жени Снежи и тада их је «Зокс» довео и био ту са њима и причао са «Лалетом» и Снежом. Сећа се да је «Лале» рекао: «Мајку му, у свакој соби има телевизор». Сведоку је било најтеже када је Снежа почела да преврће по стварима његове супруге и када је нашла кишобран који је он својој супрузи донео на поклон из Немачке. Никада неће заборавити детаљ када је Снежа са малом бебом у наручју узела тај кишобран, а «Лале» јој га је узео и бацио. Све су изнели и из поткровља, које је он сређивао себи, што му је пало јако тешко. Своју музичку линију препознао је код неке Раде која је била добра са Краљевчанима и то приликом чишћења њеног стана, што је радио са сведоком «Четири», који му није веровао да је то његова линија и уверио се тек када је из ње извадио ЦД за који му је претходно рекао да је сигурно у музичкој линији. Чуо је да је Рада тај уређај добила од неког борца на поклон. Сећа се да су ишли и да чисте и «Торин» стан, а потом и «Зоксов» на Златним Водама где је «Зокс» узео кућу од неког златара Недима, јер они су узимали, једноставно, запоседну када им се нешто свиђа.

Након предочавања одбране оптуженог Кораћа, да је он само једном одвео сведока «Четири» и још неке затворенике у Зворник да му опреме кућу са намештајем из суседне куће, сведок је навео да се сећа те ноћи, да је присуствовао тој фешти, да је поред њега седео «Зокс» и неки усташа из Зрењанина, да се «Зокс» препао, рекавши му да не прича са тим усташом, те да је њима био задатак да из различитих кућа опреме ту кућу за «Зокса» и да није тачно да је то било из куће у истом дворишту. Сећа се да је на тој забави био и «Зоксов» брат Игор, који га је обишао и који је говорио «Зоксу» да мајка брине за њега. Рекао је да не може тачно да каже, нити да определи тачно датуме, али да може са сигурношћу да каже да је и са «Зоксом» ишао много пута, да се товарило, и да је то био сасвим нормалан посао тада.

Оштећени под псеудонимом «У» изнео је да му је «Торо», док су били на Циглани, узео сребрну наруквицу, те да му је исекао кожну јакну, мислећи да у њој има скривених пара. Претходно је навео да им је, када су доведени на Економију, узето све вредно што су имали, да му је још испред СУП-а неко узео златан ланац и наруквицу, а да је он успео тада да сакрије сребрну наруквицу, те да су им на Економији узели каиш, пертле, а један од војника у СМБ униформи је само рекао саркастично када су им купили документа, да им то ионако више неће требати.

Оптужени Славковић негирао је ове наводе оштећеног, питајући зашто би оштећени оставио неку сребрну наруквицу, а не злато, на шта је оштећени одговорио да је то било зато што су прво видели злато када су их скидали испред СУП-а у Зворнику након хапшења, а да му је сребро остало испод јакне.

И пред хашким истражитељима оштећени је, такође, тврдио да су му приликом претреса испред зграде СУП-а у Зворнику полицајци узели златни ланац и наруквицу, док је сребрну наруквицу успео да сачува, тако што ју је сакрио у џеп. У фази истраге, овај сведок је такође тврдио да му је «Торо» узео сребрну наруквицу, рекавши да је боље да сами дају ако неко још има нешто златно или сребрно, те да је ову наруквицу касније носио «Пуфта».

Оштећени под псеудонимом «Т» такође је потврдио да су затвореници на Циглани често одвођени у пљачку у Зворник и оближња села, да он у почетку није ишао, јер је на Економији претходно тешко повређен, па није могао да се помера, а од предела бутина до врата био је модар, тако да је првих десетак дана био у некој другој просторији, стављен на мокар душек, а остали који су ту ноћили, причали су му да су дању радили на утовару црепа у камионе, што је и он касније радио. Тада почиње одвођење људи у Зворник и околна села, да скупљају грађевински материјал, столарију, све што су хтели. Са «Тором» и «Зоксом» ишао је касније у Српску Варош и још са неким, а сећа се када су утоварали арматуру, цреп испод цесте и када је «Торо» послао сведока «Четири» и «Чинду» у кућу да траже телевизоре. Скупљали су фрижидере и сортирали их у Циглани, а касније допуњавали шлепере, а у Циглани се писала потврда – отпремница да се може прећи преко моста. Утоваривали су машине, које су опљачкали од мајстора – столара из Зворника и то целу радњу, славонски храст и столарију. Ишао је неколико пута у Зворник и два пута касније у Козлук, где су узимали столарију за целу кућу са три спрата, што је човек био припремио, а тамо је једном ишао са Савом и једном са «Прљом» и то касније. Једно време избегавао је да иде напоље и молио је предрадника да га стави на утовар црепа да не би ишао ван. Први пут када је ишао у град, били су «Торо», «Пуфта», «Зокс» и ишли су у Српску Варош камионом, па су се попели на каросерију, а «Торо» је конкретно рекао да се вози за Краљево и зато зна да је та роба ишла у Србију. Из Српске Вароши донели су блокове, цреп, арматуру, а од неког човека из Зворника столарију, тепихе, фрижидере, прозоре, монтблокове, цемент и плочице. Тај камион није ишао да товари цреп који се производио на Циглани, већ су за тај

цреп долазили други камиони и не зна где је то ишло, а за ту производњу каже да је то присиљан рад који су они морали радити (страна 33-36 транскрипта са главног претреса од 29. јануара 2007. године).

Сећа се неког Бабина из Малог Зворника који је возио камион и по њему су послали неко пиће, те је он повезао пиће преко границе, па су му тражили папире, а пошто их није имао, узели су му пиће и камион и сећа се да је тада дотрчао «Торо» и рекао му да ће га убити ако се нешто деси, па су они дошли у Циглану да добију папир да би то превезао. (Оптужени Славковић потврђује овај догађај у својој завршној речи). Оштећени «Т» даље наводи да је на Циглани била портирница и поред ње канцеларија где су се писале отпремнице и на основу тих папира роба је могла да иде даље из Циглане.

На предочавање навода оптуженог Славковића да никаква роба није ишла у Краљево, већ да се складиштила у Циглани, сведок је рекао да би онда то требало да буде складиште великих размера.

Сведок је тврдио да су негде пред 01. јули дошли Лозничани, да су сменили Краљевчане и да је од Јусуфа Авдиспахића и Алије Шибљаковића који су поправљали кола «Тори» и «Прљи», чуо да је испао сукоб између Шешељеваца и зворничких власти, те да су они тада морали да оду.

Роба која је довожена у Циглану, понекада је остајала ту и пар дана, а нека није ни скидана са возила, већ се комплетирала, допуњавала и камиони су одлазили.

Када су стигли на Циглану, ту су их чували неки старији резервисти из новосадског корпуса, а после су их заменили Краљевчани. У фази истраге је навео и да је испочетка ишао у пљачку са десетак људи, а касније су «Зокс», «Пуфта» и «Торо» одредили једну сталну групу која је ишла у Зворник, да су пљачкали и по Козлуку, Дивичу, Кула граду, да је све лепо паковано у камион, довожено у круг Циглане и ту сортирано, да су скупљали и по становима, кућама, продавницама.

Оштећени под псеудонимом «Ф» (транскрипт са главног претреса од 30. јануара 2007. године), такође наводи да је 12. маја 1992. године на Економију дошао камион «Застава 640», који их је превезао на Циглану, да је касније чуо да тада над њима контролу преузима «Нишки» који их је водио на рад, да су их на Циглани чували чувари из фирме који су тада били у униформама, да им је Нишки рекао да их ту нико неће дирати, да ће морати да раде, а онда су се појавили Краљевчани који су предњачили у пљачкама, а касније и Лозничани. Тако су почели свакога дана једни да раде у Циглани, док би други - њих пет, шест, ишли са другима у пљачку. Роба се доносила у Циглану, товарила или ако има превише, одтоварала и онда је то ишло за Србију (транскрипт, страна 18). Он лично највише је радио на утовару црепа, али је ишао неколико дана у лимарску радњу Фикрета Ловића у граду, из које су однели све живо, као и из куће, «само што плочице нису скинули». Ту је био са «Тором» Драганом, а

било је још затвореника и мисли да је био сведок «У», «Цицибан». Ишли су камионом и возили су их разни возачи, неки Драган, Мићо, Бабин. У Циглани су се писале неке отпремнице, али зна да је роба ишла у Србију, јер су једном приликом чули када је возач Мићо причао да је робу одвезао за Србију (страна 19.). Није могао да се сети да ли је он лично ишао са «Зоксом» и «Пуфтом», а највише је ишао са Драганом и касније са Лозничанима у Козлук, када више тамо није било Козлучана (током поступка је несумњиво утврђено да је цело муслиманско село Козлук исељено 26.06.1992. године). Са Драганом је ишао и у Српску Варош, где су товарили блокове, дрва, циглу, грађу и даску и када би се роба довезла у Циглану, ту је био директор Миша који све то мора да зна. На предочавање навода оптуженог Славковића, да је роба сва складиштена у магацине ради даље продаје, навео је да би онда требало фудбалско игралиште да ту постоји, да је све довозено и складиштено у Циглану. Ишли су по приватним кућама, износили музичке линије и хладњаке, намештај, а код једног човека су кожну гарнитуру спуштали кроз балкон конопцима и тада је био Драган. То је било на Видаковој Њиви и сећа се да је и «Зокс» повремено долетао, а «Зокс» је ту био два, три дана и тада је контактирао са Драганом «Тором», кога су звали «Мајор» и коме су били подређени «Зокс» и «Пуфта» и «Зоксов» брат, а зна да су они имали неке станове по Зворнику, да су спавали, а повремено су се ту и скупљали. Дешавало се да дневно оду и по два, три камиона, док се не очисти један терен. Чуо је и да се нешто десило са возачем Бабином, који је био натоварио неки алкохол, па је имао сукоб на мосту са полицијом која је то открила.

Оптужени Славковић потврдио је наводе сведока да је по Зворнику возио све те људе, како му је наређено – четворицу, петорицу, да је ишао један камион објашњавајући да је роба довозена у Циглану, где је комисија одређивала шта се утовара и где иде, што он није знао. Потврдио је да је у Српској Вароши скупљао материјал са затвореницима – цемент, гвожђе, опеку.

Саслушан пред истражним судијом, оштећени «Ф» рекао је да нико није покушао да спречи ове пљачке и мисли да је све то било познато полицији, али нико их није дирао за цела та два месеца, иако су се поједини стражари бунили, као, на пример неки Пајо, који је једном опсовао мајку што они пљачкају и носе све за Србију.

Оштећени под псеудонимом «Бета» (транскрипт са главног претреса од 11. јула 2006. године), сведочио је да су на Циглани радили, али да су их и возили у камиону у Зворник, Козлук, да товаре материјал, да је било пар група, да су у једној били «Торо», «Зокс», «Пуфта», Нишки, «Репић», да би поседали у камион на каросерију, а они би им говорили да товаре све што је вредно – белу технику, апарате, покућство, ако је столарска радња, онда машине, да су товарили добре слике, технику, намештај, фрижидере, телевизоре и то углавном из празних муслиманских кућа, а једанпут је ишао и у Козлук, када у њему више није било људи. Давали су им да нешто попију, ако нађу у фрижидеру или да се преобуку, да узму мајице из тих кућа и били

су са њима док су они то радили. Сећа се једанпут «Торе» и «Зокса» у некој приватној кући. Неки њихови приватни превозници возили су ове камионе, а једном је видео да камион прелази преко моста у Србију. На једном камиону видео је лозничке таблице. Нису смели да питају где иде роба и он лично није чуо да је постојала нека писмена дозвола да се то сакупља, а сећа се да су једном рекли да се спреме да иду у град, јер им је речено да нешто превезу, па претпоставља да им је неко сугерисао да то раде. Он лично ишао је пет, шест пута и сећа се да су једно време ишли, а једно време нису. За време боравка на Циглани, чуо је да је било људи са Дивича који су затворени у Дому културе у Челопеку, где су «Торо» и «Зокс» одвезли двојицу са Циглане да виде те заробљене у Дому, који су им после рекли да су тамо видели око сто људи. Пред хашким истражитељима изнео је и да су остали затвореници у Циглани производили цигле, да се радило у три смене, а да је његов посао у Циглани био да пљачка и да су ишли у групама по осам, девет затвореника у Зворник, околна села – Козлук, Кула град, Дивич.

Оштећени под псеудонимом «Четири» (транскрипт са главног претреса од 25. јануара 2007. године), изнео је да су са Економије превезени камионом у Циглану, он, сведоци «Ф», «У», «Т», Кемо и још неки, и да су ту за њих били задужени «Торо», «Зокс», «Пуфта», да су смештени у једну просторију, која је повезана са неком другом канцеларијом, да су ту били као радна снага и да је он ту боравио све до августа, док су остали раније пребачени у логор у Батковић. Дан, два након доласка, подељени су у три смене и почели су да раде. «Пуфта», «Зокс», «Торо», Војвода, долазили су сваки дан. Преко дана у кругу фабрике скупљали су се калупи, други су товарили цреп, трећа смена је пекла цреп. За тај рад нико их није плаћао, нити је било ко шта смео да пита, а такође је било малтретирања, јер су долазили и неки са ратишта да их туку. Наводи да је ишао више пута да износи ствари из кућа у Зворнику и околини и то неколико пута за «Тору» и «Зокса», али су и касније, када су они престали да их чувају, ишли са Гогићевцима који су товарили ствари у велике шлепере. Сећа се једном приликом да је ишао са Сабахудином и још два човека, са «Зоксом» и «Пуфтом», јер је требало да им се намести стан и унесу ствари у стан, пошто су живели заједно. Ишли су «Стојадином» који је возио «Зокс», одвезли су их на место где је већ био камион и ту су били неки људи, па су технику и намештај испред те куће натоварили на камион и унели у стамбену зграду. Знали су да су то туђе ствари, али тада се ништа није смело питати.

Ствари које су доносили у Циглану, товариле су се и ишле даље. Тражило се код имућнијих људи из зворничких кућа, штемали су се зидови и то је ишло са «Пуфтом», «Тором», а тражили су сакривено злато. Није могао да определи, колико је пута ишао са «Тором», «Пуфтом», «Зоксом», можда неких десетак пута и тада се углавном узимала техника из кућа. Доста се скупљао и грађевински материјал испред кућа и то су све ручно товарили и то тако што би све стављали на средину камиона, да около остане простора, а онда се около стављао цреп. «Пуфта» и «Торо» би ишли аутом испред, а камионе су возили неки превозници које он није познавао. Са «Тором», «Зоксом» и «Пуфтом» био је и на Дивичу где су износили ствари. Тада није

било људи на Дивичу, а говорено им је да узимају технику и све што је добро. Нешто се возило у Циглану, ако је већи камион, а ако је мањи, одмах је ишло негде даље, они нису знали где. Никада им се није десило да их заустави полиција, али њему није познато да су за то имали неко писмено одобрење. Камион би ушао у Циглану, био би готов за двадесетак минута и онда када је пун, ишао би даље. Цреп се товарио околу да се сакрије оно што су радили. Сведок «У» је познавао неког шофера из Лознице са којим је причао. Технику су стављали у средину, а онда су околу трпали цигле и цреп и то би говорио онај који их је водио да товаре – «Торо» или «Зокс» или «Пуфта», а иначе су углавном ишли заједно (страна 42. транскрипта). Чуо је да су они из Краљева, а било је периода када их нема по дан, два, три, па су претпоставили да тада иду на ратиште. Ствари које су износили из кућа, доношене су на Циглану и поново товарене, затрпаване и он не зна за постојање неког магацина. Обично онај који би их ангажовао, он их је и пратио. И «Пуфта» и «Зокс» одлазили су са камионима. Они су претпоставили да камиони прелазе у Србију (страна 53), а сведок «У» им је причао да му је тај шофер говорио да се то вози у Лозницу. Углавном су улазили у празне муслиманске куће.

Приликом суочења са оптуженим Славковићем који је тврдио да је можда то рађено са Лозничанима, јер је он сву робу за коју је ишао, довозио малим камионима и то у Циглану, а нешто и за Робну кућу, о чему је одлучивао директор, те да он не зна где је то даље ишло, оштећени је у потпуности остао при свом исказу. Иначе, у својој завршној речи опт. Славковић је потврдио речи сведока «У» да је тачно да је материјал који је довожен у Циглану, ишао у Србију, да је на Циглани било свашта, и да су највише узимали директор и његови радници.

Такође, приликом суочења са оптуженим Кораћ Иваном, сведок «Четири» навео је да препознаје «Зокса», да га је први пут видео још у «Стандарду» почетком маја када су почели да их туку и када је «Зокс» тукао једног од петорице што су били са њим, док је оптужени Кораћ тада изнео да су се заиста он и оштећени «Четири» први пут видели у «Стандарду», а након тога почетком јуна на Циглани и поново навео да је само једанпут водио сведока «Четири» и још двојицу, тројицу у кућу, где су му донели намештај, те да је он био свега четири, пет пута у Циглани.

Овакве наводе оптуженог Кораћ Ивана, оштећени «Четири» је негирао и био веома убедљив у својим тврдњама да то није било само једанпут, наводећи: «Сећаш се када смо натоварили у кући код језера бурад нафте, што сте нашли код превозника и да сте одвукли и ту нафту, тога се не сећаш?». На ове речи оштећеног, оптужени Кораћ је рекао да то није било тако, већ да га је одвео по ту нафту док је сведок био у «Стандарду».

Приликом суочења са овим сведоком, који је потврдио да је оптужени Кораћ у неким ситуацијама био на његовој страни и на неки начин га штитио, сведок је био веома убедљив у својим тврдњама да је све оно што говори истина и да би увек рекао исто, без обзира на чињеницу што је оптужени

предложио саслушање овог оштећеног за сведока још на почетку овог кривичног поступка.

Ценећи исказе саслушаних оштећених, суд је исте прихватио, налазећи да су веома уверљиви и животни, да су у својим битним деловима сагласни, о чему посебно сведоче напред наведени, скоро идентични описи појединих ситуација од стране оштећених, а приликом пљачкања напуштених кућа у Зворнику и околини, што су иначе чинили по наређењу оптужених.

Суд је, такође, из цитираних исказа оштећених утврдио да су они са оптуженима Славковићем и Кораћем кренули у пљачке по Зворнику и околини крајем маја, односно са Кораћем почетком јуна, будући да је већина оштећених изјавила да су њих двојица тада почели да долазе, а искази оштећених у том делу сагласни су са наводима одбране оптужених Славковића и Кораћа, у погледу времена њиховог поновног доласка на зворничко ратиште, а који су прихваћени, а како је то напред утврђено.

Такође, суд је утврдио оценом исказа саслушаних сведока да је оптужени Кораћ у краћем периоду и нередовније од оптуженог Славковића, боравио на Циглани, чувајући и обезбеђујући их док су вођени у пљачке.

Читањем медицинске документације достављене од стране Дома здравља Зворник под бр.661/07 од 26.06.2007.године – преписа Протокола Службе Хитне медицинске помоћи, утврђено је да је оптужени Кораћ збринут у здравственој служби након рањавања дана 18. јуна 1992. године, да је задобио прострелну рану десне надлактице. Прихватајући овај доказ, као и наводе одбране оптуженог Кораћа, који је навео да је непосредно након рањавања отишао у Краљево и тамо остао до краја јуна, а прихвативши и тврдње саслушаних оштећених да се оптужени Кораћ у последње време слабо појављивао, суд је утврдио да је радње описане у изреци пресуде, под тачком II Б-а), оптужени Кораћ предузимао од почетка јуна до 18. јуна 1992. године. С друге стране, већина оштећених је сагласна у својим тврдњама да су их око 01. јула 1992. године од Краљевчана преузели Лозничани, што потврђује и оптужени Славковић, изјашњавајући се у својој одбрани у погледу периода боравка на Циглани у својству шефа обезбеђења.

Наводи одбране оптуженог Славковића да је он од директора Циглане Мише Јовића добио писмену потврду са потписом секретара Привремене владе СО Зворник Стеве Радића за прикупљање ствари и њихово доношење у Циглану, коју је показивао на пунктовима када га зауставе, потврђени су и то како наводима оштећеног под псеудонимом «У», а како је то напред изнето, тако и наводима сведока Јовић Милорада – директора Циглане (транскрипт са главног претреса од 31. октобра 2006. године). Овај сведок је сведочио да су затворене Муслимане на Циглани, који су ту доведени на основу одлуке Владе, чували војници из касарне, који су били под руководством «Торе» који је био војник у маскирној униформи и који су чували затворенике приликом њиховог извођења ради прикупљања грађевинског материјала, за који је

донета одлука да се врати у фабрику, а да се претходно прикупи испред напуштених кућа, јер се радило о материјалу који наводно није плаћен пре рата, већ је дат на кредит. Овај сведок је изјавио да је «Торо» (оптужени Славковић) под собом имао «Зокса», «Пуфту», па је после дошао и неки «Саво», да су то људи који су радили на обезбеђењу и засновали радни однос у Циглани и да су били убачени на платни списак, мада је сигуран да је «Торо» добијао плату од Циглане, док су ови други били краће време, да су затвореници сваког дана ишли са два камиона да пуне камионе блоковима, а да су преостали Муслимани остајали у фабрици и радили. Он је примио и «Зокса» и «Пуфту» и Славковића на посао, а «Зокс» је био висок, мршав и црн и ишао је са «Тором» да чува те затворенике када иду напоље, а био је доста нервозан и деловао је лабилно. Навео је да је «Торо» робу довозио на отпремницу, коју је потписивао стражар, да је роба запримана на стовариште, а потом продавана. Лично је дао то писмено са великим печатом општине «Тори», а после су добили и други печат – наређење у коме пише да се може сакупљати грађевински материјал и електроматеријал, каблови.

У погледу пљачки кућа, навео је да су у то време све куће биле «на изволите», да су све биле обијене, да их нико није чувао, да он лично није видео да су његови људи крали, али да су узимали – јесу, и да не види зашто су само они оптужени, када је цео Зворник узимао. Не зна да су пљачкали, али да су узимали, сигурно су узимали, јер су сви редом узимали и то ништа није било чувано. Након предочавања одбране оптуженог Славковића, да су они имали дозволу да сакупљају и фрижидере и замрзиваче, сведок је навео да по њему, телевизори спадају у електроматеријал, а да је видео и десетак фрижидера на Циглани и да је и та роба продавана као половна. Међутим, наводи да је било неких мешетара за које је чуо да су возили робу даље у Србију, али он не сме да каже ко су ти људи, нити може да гарантује да ли је и «Торо» крао, ако му се нешто свиди, независно од ствари које би довезао на стовариште. У погледу преношења робе преко границе за Србију, навео је да је за то била потребна отпремница, али да су људи тада веома лако долазили до отпремнице, које су фалсификовали. «Торо» је био на Циглани док му неко није јавио да побегне, а онда је сазнао да је побегао у Црну Гору. После свих дешавања, спалио је своју документацију из фабрике «Нови извор» (Циглана), а та фабрика данас не ради и он је касније смењен са функције директора.

«Зокс» је краће време радио и био је незадовољан радом, тако да је, како је сам рекао, отишао на прву линију и био је можда петнаест-двадесет дана.

На главном претресу дана 26.05.2008. године, заменик тужиоца за ратне злочине је предао суду веома нечитку фотокопију коју је накнадно добио од сведока Јовић Милорада из које се може утврдити да се ради о акту Привремене владе СО Зворник од 01.07.1992. године, под бројем 03-400-269/92 – Секретаријата за привреду и финансије, са печатом СО Зворник, која се односи на превоз грађевинског материјала и остале робе широке потрошње, а за коју је и оптужени Славковић, након што му је предочена, рекао да би то

могла бити та потврда, али да је била још једна, мања, на пола стране са великим печатом.

Имајући напред наведено у виду, суд је на несумњив начин утврдио да су оптужени приликом својих одлазака по Зворнику на описани начин, водећи са собом оштећене - затворене цивиле на Циглани, прикупљали и грађевински материјал, па и другу робу на основу поменутог овлашћења издатог од стране Привремене владе СО Зворник, која роба је, потом, доведена у Циглану и касније продавана. Међутим, суд је такође на несумњив начин утврдио да су оптужени уз овако прикупљени материјал и робу, управо користећи могућност коју им је давала таква потврда, односно писмено овлашћење, у више наврата наређивали оштећенима да улазе у напуштене куће муслиманских, па и српских власника, о чему упечатљиво сведочи сведок «У» који је чак, како је детаљно испричао, морао да пљачка и своју сопствену кућу, те да су ствари, управо када није било планирано да се истоваре у Циглани ради даље продаје, паковали на средину камиона, а онда потом прикривали околу црепом и циглом – производима Циглане и тако скривене са робом Циглане, делимично пребацивали и у Републику Србију уз помоћ отпремница до којих се очигледно лако долазило, како произилази из напред наведених доказа, о чему су посведочили оштећени који о томе имају сазнања од лица која су управо возила ту робу у Србију. Суд је као посебно упечатљиве, прихватио наводе саслушаног сведока «У», који је, између осталог, говорио о ситуацији када је лично присуствовао бројању новца «Пуфти» од стране оптуженог Славковића приликом одвожења робе једном приликом.

Осим наведеног начина присвајања, суд је из исказа оштећених такође утврдио да су део овако одузетих ствари из напуштених кућа у Зворнику и околини, оптужени присвајали и користили за себе (опремање стана оптуженог Кораћа), док су део робе продавали и на територији општине Зворник. Поседовање ове потврде за прикупљање грађевинског материјала и остале робе, те чињеница да је део робе, скупљан на основу те потврде, продаван, а да су средства уплаћивана на буџет општине, у ком делу је прихваћена одбрана оптуженог Славковића, у сваком случају не искључује несумњиви закључак суда да су оптужени управо користећи ту прилику, део одузетих ствари присвајали за себе.

У смислу одредаба међународног уговорног и обичајног хуманитарног права, пљачкање као облик његовог кршења укључује све облике незаконитог присвајања имовине у оружаном сукобу, било јавне или приватне.

Понашање оптужених према оштећенима, њихово наређивање оштећенима да износе ствари из кућа својих сународника који су претходно били принуђени да их напусте, околности под којима су то чинили, имајући посебно у виду начин на који је сведок «У» доживео чињеницу да је морао «товарити своју сопствену кућу» и гледати како, у присуству опт. Кораћа, лица која су с њим пошла претурају по стварима његове супруге, има све

елементе нечовечног поступања у виду озбиљног напада на људско достојанство.

Суд је дошао до несумњивог закључка да су у наведеном периоду оптужени имали апсолутну слободу кретања по Зворнику и самим тим, неометаног улажења у напуштене куће уз помоћ описане потврде, што су, свакако, злоупотребљавали на напред описани начин.

Одбрана оптуженог Кораћа да је само једном приликом возио оштећене и то да би му средили кућу и да је том приликом узео намештај из неке друге куће, оповргнута је цитираним исказима саслушаних сведока.

Оптужени Кораћ навео је да је долазио четири, пет пута на Циглану, а на Циглани је, према наводима оптуженог Славковића, био само један «Зокс» из Краљева и то је управо оптужени Кораћ, који је ту повремено долазио, док неки други «Зокс» за кога зна да је био из Лознице или Шапца, кога је први пут поменуо после исказа сведока Јовић Милорада, никада није долазио у Циглану с обзиром на изнето, те посебно имајући у виду подробне исказе саслушаних сведока и то у делу у коме су описивали радње управо оптуженог Кораћ Ивана, кога су и препознали као лице које су знали по надимку «Зокс», како у ранијој фази поступка, тако и на главном претресу, суд је одбацио као неискрене и необезбедљиве наводе сведока Јовић Милорада у делу у коме је на главном претресу изјавио да присутни Кораћ Иван, заправо, није тај «Зокс» о коме је он говорио и који је био запослен на Циглани као обезбеђење заједно са оптуженим Славковићем. Наводи оптуженог Кораћа да је на Циглану долазио у тих неколико наврата да види Славковића на по сат, два и да ту никада није радио, у супротности су са поменутиим изведеним доказима које је суд прихватио као уверљиве и веродостојне, те их је суд одбацио.

И оптужени Кораћ и оптужени Славковић су у току јуна месеца 1992. године и то сваки у периоду наведеном у изреци пресуде, као припадници територијалне одбране Зворника – јединице за специјална дејства под командом Стојана Пиварског, били ангажовани и на обезбеђењу затворених Муслимана на Циглани. Наиме, управо је оптужени Славковић потврдио да је у то време, иако је радио као шеф обезбеђења на Циглани, ишао бар четири пута на терен, да је Пиварски долазио по њега и водио га у борбе, да је ишао да извршава неке задатке, да су у то време на кошуљама имали ознаку специјалне јединице «Кобра» и да су и Нишки и Пиварски долазили када је било хитних случајева да би одрадили неке војне задатке, а да је остатак времена проводио на Циглани, док је сам оптужени Кораћ изнео да је у том периоду био распоређен у Дрињачи од стране Пиварског који му је био најбољи пријатељ и који га је пребацио у Дрињачу где су имали задатак да локализују муслиманске јединице и где је био до рањавања 18.06.1992. године. Његову припадност обезбеђењу фабрике Циглана, суд је утврдио из исказа сведока Јовић Милорада, који је изнео да је Кораћ такође био ангажован у Циглани, али да је након петнаест-двадесет дана напустио посао, јер је био незадовољан, при чему је и сам оптужени Славковић том приликом рекао да

се извињава и да није знао да су и Кораћ и «Пуфта» били у радном односу (страна 94 транскрипта од 31. октобра 2006. године).

Постојање одлуке Привремене владе везане за прикупљање имовине из напуштених кућа ради дељења избеглицама из Тузле, потврдио је и саслушани сведок под псеудонимом «К» (транскрипт са главног претреса од 08. и 09. маја 2006. године), наводећи да је у то време то била политика општине Зворник, те да зна да је постојао магацин у подруму Робне куће, из кога су те ствари дељене, али да је, такође, било и злоупотреба и пљачки муслиманске имовине.

Из исказа саслушаног сведока Стеве Радића (транскрипт са главног претреса од 30. октобра 2006. године), секретара Привремене владе општине Зворник, утврђено је да је у то време, било пуно пљачки, да су сви пљачкали, да су се опљачкане ствари углавном носиле у Србију, док су локални становници ствари носили својој кући, да Привремена влада по њему није могла то да спречи и да је било неколико центара где се роба која је одузета од пљачкаша, довозила и прикупљала и да је за то служио и Дистрибутивни центар у Каракају, где је смештана и роба из напуштених продавница, а касније дељена избеглицама.

Међутим, имајући у виду напред цењене доказе, суд је оценио као крајње неуверљиве и неискрене наводе овог сведока да се он, заправо, не сећа да је Влада донела било какву одлуку за прикупљање имовине из напуштених кућа и њено довожење у Циглану, његове тврдње да уопште није ни знао да на Циглани има неких затвореника, те да он није потписао никакву одлуку у том правцу. Овакви његови наводи очигледно су израз тежње да искључи свако евентуално повезивање своје функције са радњама оптужених.

У доказном поступку саслушан је у својству сведока и Радомир Којић по надимку «Тајин» (транскрипт са главног претреса од 29. маја 2007. године), из чијег исказа је утврђено да је он радио у фабрици «Нови извор» - Циглана, као возач у набавној служби и то све до половине јуна 1992. године, да је једног дана доведена група радника Муслимана, која је распоређена у фабрику производње црепа и блока – двадесетак људи, да су их довели војници у војним оделима и да су ту људи довезени из зграде Економије, која је била на петстотина метара од Циглане и да их је један од тих војника који се звао «Торо» Драган, распоредио да раде на товарењу блока, а који је после долазио на посао сваки дан и обезбеђивао заробљене Муслимане, који сигурно ту нису радили добровољно, али да је он убрзо отишао, јер му се отац разболео. Овај сведок је потврдио да је директор добио неки папир, да се сав грађевински материјал врати у Циглану као неплаћена роба, да су возачи ишли, а да су затвореници то товарили и довозили у Циглану, да је «Торо» носио тај папир, па је и он лично једнутуру блока довезао из Козлука. Сећа се да су купили редом, где год су Муслимани отишли, скупљали су производе Циглане и довозили у круг. Том приликом Муслимани нису улазили у куће, нити су товарили из кућа, нити му је познато да су скупљали неке фрижидере, замрзиваче и могуће да је то било када је он био одсутан, а иначе је «Торо»

одређивао шта се узима и товари. Тврдио је да на Циглани није било фрижидера, нити телевизора, нити му је познато да је роба ношена у Србију, нити зна да је нека роба пљачкана из Босне и пребацивана у Србију. Није му познато ни да је неко куповао на Циглани неку робу у то време. Сећа се да је одлука била да се роба враћа у Циглану где год је Муслиман био отеран.

Саслушани сведок Керкез Драган, добровољац (транскрипт са главног претреса од 26. новембра 2007. године), потврдио је да је било крађа, али да нису само они крали, већ су крали и мештани са којима су заједно иначе ишли у борбе, па су и њих набеђивали да они краду.

Суд је такође у потпуности прихватио и тврдње саслушаног оштећеног сведока «У» у погледу околности под којима му је оптужени Славковић одузео сребрну наруквицу за коју је изјавио да ју је касније носио «Пуфта», што је он лично видео, као и да му је исекао кожну јакну, мислећи да у њој има скривеног новца, те је у потпуности као уверљиве прихватио његове наводе у овом делу, налазећи да је оштећени деловао крајње убедљиво и искрено приликом суочења са оптуженим, објашњавајући, супротно наводима оптуженог, да је потпуно логично да му је сребро остало испод јакне, а да су му прво видели злато – златан ланац и наруквицу, које су му одузели још испред СУП-а када је ухапшен и потом доведен на Економију.

Да је оптужени Кораћ Иван учинио радње описане под тачком II-Б)-б (психичко мучење оштећених пуцањем поред њихових тела и глава)), суд је утврдио из следећих изведених доказа:

Оптужени Кораћ Иван скоро у потпуности потврђује наводе оптужнице у овом делу, објашњавајући да је заправо тај догађај и његов једини некоректан однос према људима затвореним на Циглани (страна 27 писменог отправка пресуде), а његови наводи су потврђени и исказима саслушаних сведока под псеудонимима «У», «Т», «Ф» и «Четири». Тако оштећени «У» наводи да је другог или трећег дана од доласка оптужених на Циглану, док су чистили неку пластику, «Зокс» дошао са «колтом» као из вестерн филмова, дугачке цеви. «Зокс» им је рекао да легну, па су они то учинили, а онда је почео да пуца изнад њихових глава, рекавши Коркутовић Кемалу (који је био са њим и на Економији), да устане, а затим је циљао у њега, док је Кемо стајао и плакао, те када га је промашио, мисли да је чак извршио и нужду. Потом је «Зокс» рекао да више неће да га дира, да обећава и онда су они устали и наставили да раде. У истрази је изнео да је «Зокс» имао «колт» за који мисли да га је негде нашао и да има велику вредност, јер је био стар, а изгледао је као сувенир и био је колуташ, а осим тога, «Зокс» је носио и аутоматску пушку и увек га је виђао наоружаног.

Оштећени «Т» сећа се једном приликом, док су још били војници из новосадске групе, да је «Зокс» дошао иза производне хале где су они слагали

пластичне рамове, са «колтом», да их је било петнаестак, да је почео да јури и галами: «Лези доле на шодер», па су они полегали и онда је почео да пуца крај њихових глава. Шодер му је засуо главу, а и «сада му дрхти срце када на то помисли» (страна 31 транскрипта са главног претреса од 29. јануара 2007. године). Након тога, реаговао је неки «Ћаћа», одвратио је «Зокса», а да није, можда би било и мртвих. Наводи да је тада пуцао у земљу, али да су сви били уплашени и да сада жели да му каже да је то за њега било горе од убиства.

Оштећени «Ф» сећа се да је једном приликом «Зокс» дошао на Циглану, рекао да му је погинуо колега док су «чистили» Каменицу, наредио свима да легну на земљу, где се ко задесио и да је пуцао, вероватно из пиштоља између глава, али да том приликом нико није убијен. Мисли да се то догодило у јуну, а «Зокс» је тада био разјарен, као разочаран и сећа се да је испалио пет, шест метака између глава и да су сви били уплашени, а да их је на земљи лежало сигурно десетак.

И оштећени сведок «Четири» који је иначе према тврдњама оштећених, а и самог оптуженог Кораћа, био симпатичан оптуженом Кораћу и који је са њим и разговарао често, а што и сам оштећени потврђује, навео је да је на Циглани било застрашивања, једном приликом када су слагали неке калупе, да је «Зокс» дошао изнервиран, да је свима рекао да легну на земљу, да је пуцао поред њихових глава – између њих, да је лежало њих петнаестак, да је било и псовки и да су се они тада уплашили.

Суд је прихватио, међутим, наводе оптуженог Кораћа да је том приликом рафално пуцао из пушке, оценивши да нису од утицаја наводи појединих оштећених да је тада оптужени дошао са «колтом», будући да и сам оптужени потврђује да је на Циглани носио стари револвер – «колт».

Прихватајући наводе оштећеног сведока «У» да је Коркутовић Кемал у кога је оптужени циљао, а потом га промашио, након тога плакао, суд је имајући у виду да оштећени није био сигуран да је Кемо тада извршио и нужду, већ да мисли да се то догодило, изоставио из описа ове наводе оптужнице, јер нису несумњиво доказане по оцени суда, при чему то није од утицаја на несумњив закључак суда да је овакво понашање оптуженог свакако изазвало озбиљан страх код оштећених за свој живот и телесни интегритет, имајући у виду њихову потпуну беспомоћност и немогућност да се на било који начин заштите од оваквог понашања, ценећи сва дотадашња искуства оштећених, о чему је напред било много више речи.

Наиме, радњом предузетом на описани начин, остварена су обележја психичког мучења као облика кршења норми међународног хуманитарног права које се у конкретном случају појављују као наношење психичких патњи код оштећених у циљу њиховог застрашивања.

Правна анализа утврђеног чињеничног стања

Оценом изведених доказа током овог кривичног поступка, исказа саслушаних сведока, пре свега оштећених мештана села Дивич, затворених у Дом културе у Челопеку, те оштећених затворених на пољопривредном добру Економија и Циглани, суд је утврдио да су жртве овог кривичног дела били цивили и као такви заштићена лица у оружаном сукобу, а у складу са одредбама IV Женевске конвенције из 1949. године као и Допунског протокола о заштити жртава немеђународног оружаног сукоба (Протокол II од 08.06.1977.) године уз ову конвенцију.

Није спорно да су оштећени заточени у Дому културе у Челопеку били цивили. У питању су били мештани села Дивич, ненаоружани, који нису узели учешћа у непријатељствима, а морали су да се иселе из свог места Дивич у коме су живели, уз саопштење да иду на слободну територију у размену, а уместо тога изведени су из својих кућа 26.маја 1992.године, узети за таоце и незаконито затворени у Дому културе у Челопеку 28.маја 1992.године.

По налажењу суда и затворени на пољопривредном добру Економија који су касније пребачени на Циглану, такође су били цивили муслиманске националности, мештани општине Зворник. Наиме, из исказа оштећених заштићених сведока «Бета», «Т», «Ф», «Четири» и «У», утврђено је да су неки од њих ухапшени у местима у којима су живели, испред својих породичних кућа, (сведок «Т» заједно са оцем Несибом и рођаком Енвером), сведок «Ф» испред СУП-а Зворник, где је дошао да се јави као грађанин, док су неки од њих - оштећени «Бета», «Четири» и «У» ухапшени, како сами наводе, бежећи ка слободној територији у намери да се пробију ка Тузли. Тако је сведок «Бета» ухапшен крећући се према Калесији и Тузли, у селу Видовићи, у групи од дванаестак мушкараца од којих су неки имали оружје, док сведоци «У» и «Четири» тврде да су заједно ухапшени и да их је том приликом било укупно петоро у шумама, да су сви били у цивилу, да је један од њих имао пиштољ, а сведок «У», како сам наводи, и бомбу, док су друга двојица имала по бомбу. Ценећи исказ сведока Пера Матића (транскрипт са главног претреса од 29.јануара 2008.године) у коме је тврдио да је, наишавши на групу од дванаест наоружаних људи код места Ораовац, исте сам разоружао и довео у село Гуштер где их је преузела резервна полиција, суд је дошао до закључка да би се могло радити о групи о којој говори сведок «Бета», без обзира на разлике у погледу места хапшења.

Након хапшења, почетком маја 1992.године, а пре одвођења на Економију где су боравили до 12.маја 1992. године, када прелазе на Циглану, оштећени заштићени сведоци «Бета», «У» и «Четири» одведени су у СУП Зворник, где

су давали изјаве, а сведоци «У» и «Четири» одатле и у фабрику «Стандард», док је сведок «Т» са оцем Несибом и рођаком Енвером директно доведен на Економију, као и сведок «Ф» који је ухапшен испред СУП-а Зворник.

По оцени суда, чињеница да су неки од оштећених приликом хапшења код себе имали оружје, не указује сама по себи да су они учествовали у ратним операцијама на страни једне од сукобљених страна, што би им дало својство бораца. Осим тога, ниједан доказ изведен на главном претресу не указује да су оштећени у тренутку хапшења, а поготово у периоду када су над њима чињени злочини, испуњавали услове који би им давали статус заштићених лица у смислу одредаба III Женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима, а наиме, да су били припадници оружаних снага једне стране у сукобу, припадници милиције или добровољачких јединица које улазе у састав тих оружаних снага, те организованих покрета отпора једне стране у сукобу који имају команду, јединствену ознаку и изводе акције у складу са законима и обичајима рата.

Иначе, у смислу одредаба међународног хуманитарног права, чак и присуство унутар цивилног становништва појединица нецивила, не лишава становништво цивилног карактера јер је довољно да је оно **претежно** цивилног карактера.

Имајући у виду да је предметно кривично дело извршено у периоду мај-јули 1992. године, у време важења КЗ СФРЈ, те да је након тога кривични закон више пута мењан, у конкретном случају поставило се питање примене блажег кривичног закона, јер је одредбом чл.4.став 1 КЗ СФРЈ прописано да се на учиниоца кривичног дела примењује закон који је важио у време извршења кривичног дела, а ставом 2 истог члана, прописано је да ако је после извршења кривичног дела измењен закон једном или више пута, примениће се закон који је блажи за учиниоца.

Одредбама Кривичног закона СФРЈ за кривично дело из чл.142. став 1 била је прописана казна затвора најмање пет година или смртна казна.

Одредбом чл.37. КЗ СФРЈ одређено је да се смртна казна не може прописати као једина главна казна за одређено кривично дело и да се може изрећи само за најтеже случајеве тешких кривичних дела за која је законом прописана. Наведена одредба брисана је Законом о изменама и допунама Кривичног закона Савезне Републике Југославије од 16. јула 1993. године.

Одредбом чл.38. став 1 КЗ СФРЈ предвиђено је да затвор не може бити краћи од 15 дана, ни дужи од 15 година, а ставом 2 истог члана предвиђено је да за кривична дела за која је прописана смртна казна, суд може изрећи затвор од двадесет година, из чега јасно произилази да је казна затвора од 20 година као самостална казна постојала у систему кривичних санкција у време извршења дела.

Одредбом чл.21. став 2 Устава СРЈ од 27.04.1992. године («Службени лист СРЈ» бр.1/92), одређено је да се смртна казна не може предвидети за кривична дела која се прописују савезним законом, што указује да је пре извршења кривичног дела смртна казна елиминисана из система кривичних санкција за кривична дела која се прописују савезним законом. Ово Уставно решење је на исти начин реализовано Законом о изменама и допунама КЗ СРЈ од 16.07.1993. године, (брисањем горе наведене одредбе чл 37. КЗ СФРЈ), који у чл.38.ст.2 предвиђа да се за најтежа кривична дела може прописати и казна затвора од 20 година. Из изнетог јасно произилази да се смртна казна, иако је била прописана одредбама КЗ СФРЈ, није могла изрећи у време када је предметно кривично дело извршено - мај-јули 1992.године.

Како се од момента извршења кривичног дела Кривични закон мењао више пута, али само у погледу запрећене казне, за које дело је одредбама КЗ СРЈ (Сл.лист СРЈ 37/93) од 16.јула 1993.године прописана казна затвора од најмање 5 година или затвор од 20 година, док је опис радње извршења дела остао исти, а применом важећих материјално правних одредби у време извршења дела такође је било могуће изрећи као највећу казну, затвор од 20 година, у конкретном случају примењене су одредбе КЗ СФРЈ као закона који је важио у време извршења дела, и то у целини јер се више закона не може примењивати парцијално.

Под ратним злочином се сматрају разни облици нечовечног поступања са одређеним категоријама лица за време рата или у вези са ратом, чиме се крше правила међународног права и он представља тешке повреде норми међународног ратног и хуманитарног права како уговорног, тако и обичајног. Најважнији међународни акти који предвиђају обавезу инкриминисања тешких повреда међународног хуманитарног права јесу Женевске конвенције од 12.августа 1949.године и два допунска Протокола уз те конвенције из 1977.године.

Одлуком Народне скупштине бивша ФНРЈ је 1950.године ратификовала све четири Женевске конвенције, а одредбе ових конвенција као и Допунских протокола инкорпориране су у наше законодавство.

Кривично дело из члана 142 став 1 КЗ СФРЈ врши онај ко «кршећи правила међународног права за време рата, оружаног сукоба или окупације нареди да се изврши напад на цивилно становништво, насеље, поједина цивилна лица или лица онеспособљена за борбу, који је имао за последицу смрт, тешку телесну повреду или тешко нарушавање здравља људи; напад без избора циља којим се погађа цивилно становништво; да се **према цивилном становништву врше убиства, мучења нечовечна поступања**, биолошки, медицински или други научни експерименти, узимања ткива или органа ради трансплантације, **наношење великих патњи или повреда телесног интегритета** или здравља; расељавање или пресељавање или присилно однародовање или превођење на другу веру; присиљавање на проституцију

или силовања; примењивање мера застрашивања и терора, узимање талаца, колективно кажњавање, противзаконито одвођење у концентрационе логоре и друга противзаконита затварања, лишавање права на правилно и непристрасно суђење; присиљавање на службу у оружаним снагама непријатељске силе или у њеној обавештајној служби или администрацији; присиљавање на принудни рад, изгладњавање становништва, конфисковање имовине, **пљачкање имовине становништва**, противзаконито и самовољно уништавање или присвајање у великим размерама имовине које није оправдано војним потребама, узимање незаконите и несразмерно велике контрибуције и реквизиције, смањење вредности домаћег новца или противзаконито издавање новца, или ко **изврши** неко од наведених дела».

Да би била остварена обележја дела ратног злочина против цивилног становништва из члана 142 КЗ СФРЈ потребно је да је дело извршено за време оружаног сукоба, а у смислу одредаба међународног права сматра се да **оружани сукоб** постоји када се прибегава оружаном сили или постоји оружаном насиље у дужем трајању између органа власти и организованих наоружаних група или између таквих група унутар државе.

Није спорно да је на територији БиХ трајало оружаном насиље од тренутка проглашења њене независности па све до потписивања Дејтонског мировног споразума у новембру 1995. године. Као званични податак о почетку оружаног сукоба у БиХ узима се 06.април 1992. године.

Током поступка несумњиво је утврђено да су се догађаји који су предмет оптужнице одиграли у време оружаног сукоба на подручју БиХ – општини Зворник између припадника српске, муслиманске и делом хрватске стране у сукобу, а оптужени као припадници јединица «Пиварски» и «Игор Марковић», касније «Жуте осе», које су се налазиле у саставу ТО Зворник, били су припадници српске стране у сукобу.

Ценећи природу овог оружаног сукоба, који се водио између наоружаних формација на страни српског, муслиманског и хрватског народа, по налажењу суда, радило се о **унутрашњем оружаном сукобу** који је био довољног обима и интензитета да би се могла применити правила међународног ратног права садржана у **чл. 3 Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата (IV Женевска конвенција)** који се односи и на сукобе који немају међународни карактер и који обавезује сваку од страна у сукобу, да у случају оружаног сукоба који избије на територији једне од страна уговорница, примењује одредбе овог члана, као и правила Допунског пропокола уз **Женевске конвенције о заштити жртава немеђународних оружаног сукоба (Протокол II)**. Члан 3 је заједнички за све четири Женевске конвенције и применљив је на оружане сукобе уопште.

Да би постојало кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СФРЈ потребно је да је предузета нека од алтернативно постављених радњи извршења које су управљене против живота

или телесног интегритета оштећених, слободe, имовине и других основних права грађана и да се њима **крше правила међународног права**. Наведена добра заштићена су одредбама међународног уговорног права, као и обичајним правом.

Тако је одредбом чл. **3 став 1 тачка 1 под а) и ц)** IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12.08.1949.године, **предвиђено** да ће се у случају оружаног сукоба који нема карактер међународног сукоба према лицима која не учествују непосредно у непријатељствима, подразумевајући ту и припаднике оружаних снага који су положили оружје и лица онеспособљена за борбу услед болести, рана, лишења слободe или из било којег другог узрока, **поступати у свакој прилици човечно**, без икакве неповољније дискриминације засноване на раси, боји коже, вери или убеђењу, полу, рођењу или имовном стању или било ком другом сличном мерилу и у том циљу **забрањени** су у свако доба и на сваком месту према горе наведеним лицима, између осталог, и следећи поступци:

- а)** повреде које се наносе животу и **телесном интегритету**, нарочито све врсте **убистава**, осакаћења, свирепости и **мучења**,
- ц)** повреде личног достојанства, нарочито увредљиви и понижавајући поступци.

Одредбом члана 4 став 1 Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949. године о заштити жртава немеђународног оружаног сукоба (Протокол II од 08.06.1977. године), предвиђено је да сва лица која не узимају директно учешће или која су престала да учествују у непријатељствима, без обзира на то да ли је њихова слобода била ограничена или не, имају право да њихова личност, част и убеђење и верско убеђење буду поштовани, те да ће у свим приликама бити хумано третирани, без икакве дискриминације.

Ставом 2 истог члана, одређено је да против лица поменутих у ставу 1 остају забрањена у свако доба и на сваком месту, између осталог и следећа дела:

- а)** насиље над животом, здрављем и физичким или менталним благостањем људи, нарочито убиство и окрутно поступање као што су мучење, сакаћење или било који облик телесне казне,
- е)** вређање људског достојанства, нарочито понижавајући и деградирајући поступак,
- г)** пљачка.

Основни принципи хуманог поступања према заштићеним лицима прожимају све инструменте међународног хуманитарног права, како Женевске конвенције и Допунске протоколе уз њих, тако и Међународни пакт о грађанским и политичким правима, чији чл.7 предвиђа да нико не сме бити подвргнут мучењу нити суровом, нечовечном или деградирајућем поступању или кажњавању.

На основу свега напред наведеног несумњиво је утврђено да су оптужени **Славковић Драган, Кораћ Иван и Филиповић Синиша** као припадници српске стране у сукобу – јединице «Пиварски» и «Жуте осе», за време оружаног сукоба према цивилном становништву муслиманске националности затвореним у у **Дому културе у Челопеку**, пољопривредном добру **Економија** и месту званом «**Циглана**», које у смислу наведених одредаба има статус заштићених лица, предузимали следеће радње које представљају кршење правила међународног хуманитарног, како уговорног тако и обичајног права и то:

- **оптужени Славковић и Кораћ су повређивали телесни интегритет оштећених** затворених у **Дому културе у Челопеку** и на **пољопривредном добру Економија**, тако што су их тукли ногама, рукама и разним предметима – (палицама, водоводном цеви, парчетом дрвета и сл.), на начин описан у изреци пресуде, и то оштећене **браћу Капићић** - Смаила, Сеада и Ениза, заштићеног сведока под псеудонимом «Један», - **радња под I 1.a** изреке пресуде, више оштећених међу којима је био и оштећени **Тухчић Алмира – радња под I 1.в, Тухчић Ејуба – радње под I 1.г**), док је оптужени Славковић оштећеном **Хаџић Изету** из пиштоља пуцао у колена - **радња под I – 3, а опт.Кораћ** тукао оштећеног **Окановић Мирзета** и сведока »Један« - **радња под I – 4, опт.Славковић Драган и Кораћ Иван** тукли већи број оштећених, међу којима су били и оштећени заштићени сведок «**Бета**» и оштећени **Чирак Исмет - радња под II А а**), док је опт.Славковић повредио телесни интегритет оштећеног **Буљубашић Абдулаха** званог «**Бубице**» - **радња под II А б**) изреке, а опт.Кораћ повредио телесни интегритет **оштећених Даутовића – Енвера и Несиба**, те оштећеног заштићеног сведока «**Т**» - **радње под II А в**) изреке пресуде.

Конкретне радње **повређивања телесног интегритета оштећених** садрже све елементе кршења норми међународног хуманитарног права које дефинишу повреду телесног интегритета као напад на физички интегритет жртве уз nanoшење тешких телесних патњи и болова, без обзира на врсту и степен nanoшења телесне повреде. О начину и средствима повређивања, интензитету болова, те последицама по здравље код оштећених, упечатљиво говоре сви оштећени, а како је детаљно напред наведено.

- **убили Хаџиавдић Хусеина и Нурију – радња под I 1.б**

У смислу одредаба међународног уговорног и обичајног права **убиство** представља само умишљајно лишење живота оштећеног, а конкретне радње су учињене са умишљајем.

- **психички мучили** оштећене затворене у **Дому културе у Челопеку**, на **пољопривредном добру Економија**, и месту званом **Циглана**, на тај начин што су оштећени били приморани да посматрају своје сународнике док

им оптужени наносе тешке физичке патње, да беспомоћно слушају њихове јауке и крике, како унутар, тако и ван просторије - **радње под I - 1а, в, г), 3 и II - А) б и в; да присуствују одвођењу оштећених** – често и својих најближих сродника (оштећени заштићени сведок »Три«), стварајући код свих потпуну неизвесност и озбиљан страх за њихову даљу судбину – радње под **I - 1а, в, и I - 5** које је предузео оптужени Филиповић Синиша, а у појединим ситуацијама **слушају пуцњеве непосредно након извођења**, те одмах потом сазнају да су њихови најближи убијени (**радња под I - 1.б**); да леже на земљи док им оптужени Кораћ пуца изнад тела и глава - **радња под II - Б б**.

Одвођење оштећених од стране оптужених понављано је у више наврата и тако стварало код оштећених озбиљан и прекомеран страх за свој и живот својих затворених блиских сродника. Наиме, предузете радње оптужених наносиле су тешке душевне патње и болове оштећенима остварујући ефекат њиховог застрашивања, а у одређеним ситуацијама предузимане су, очигледно у циљу изнуђивања информација везаних за евентуално поседовање оружја, који мотив за улазак у Дом културе у Челопеку наводи оптужени Славковић Драган.

Тиме су **остварена сва обележја радњи мучења**, а правна забрана мучења је део како међународног уговорног, тако и обичајног права. Ове радње оптужених су оставиле тешке последице по психичко здравље присутних оштећених, док су код неких те последице трајног карактера, с обзиром да је један број оштећених након претрпљених траума, душевно оболео, о чему сведоче како оштећени који су приступили на главни претрес, тако и писмени докази - извештај Одељења за заштиту сведока Државне агенције за истраге и заштиту од 22.11 2006. године.

О начину на који су оштећени доживљавали прозивање и извођење, чак и у ситуацији када то чини стражар, довољно говоре речи оштећеног заштићеног сведока «Алфа» да му је након Бајрама, када је доста људи убијено и када га је извео стражар, то било нешто као смртна пресуда «јер именом у таквој ситуацији да вас прозове, одмах мислите на најгоре».

Сва тројица оптужених нечовечно су поступали тако што су наредили да се поједини оштећени у **Дому построје у две врсте** и да се међусобно туку шамарима, за које време су се оптужени Славковић, Кораћ и Филиповић смејали, навијали, захтевали да туча буде жешћа. (**радња I 2 изреке пресуде**). Као радње извршења кривичног дела из чл.142.ст.1 КЗ СФРЈ, ове радње оптужених имају све елементе кршења међународног хуманитарног права у виду нарочито деградирајућих и понижавајућих поступака и насртаја на људско достојанство.

Оптужени су нечовечно поступали према оштећенима управо у ситуацији када су људске вредности – част, достојанство, самопоштовање, у највећој опасности - када су били лишени слободе.

Наређивање оштећенима од стране **опт.Славковића и Кораћа**, да улазе у напуштене куће, муслиманских, па и српских власника, а посебно чињеница да је оштећени заштићени сведок «У» морао чак да пљачка и своју сопствену кућу, о чему је детаљно говорио, представља озбиљан напад на људско достојанство и понижење оштећених који су морали да улазе у куће, у највећем броју случајева својих сународника, који су претходно морали да их напусте.

Опт.Славковић и Кораћ пљачкали – (на начин описан под IIB-a)

Пљачкање имовине становништва, као радња извршења кривичног дела из чл.142.ст.1 представља противправно присвајање јавне или приватне имовине за време оружаног сукоба, а обухвата и дела пљачке учињена од стране појединаца у циљу остваривања личне користи. У конкретном случају, обим и учесталост присвајања је таква да представља кршење ове забране у смислу одредаба међународног хуманитарног, како уговорног, тако и обичајног права, а пљачку као облик кршења међународног права познаје и IV Хашка конвенција из 1907.године.

Током поступка несумњиво је утврђено да је постојала **веза између кривичног дела и оружаног сукоба**, а која произилази из чињенице да су затворени цивили – узети за таоце у циљу размене, били војноспособни мушкарци, искључиво муслиманске националности, претходно раздвојени од жена и деце због разлога у вези са оружаним сукобом, те навода одбране оптуженог Славковић Драгана који је објаснио да је по овлашћењу свог команданта Пиварског улазио у објекте у којима су били затворени цивили муслиманске националности (Дом културе и Економија) и ова лица испитивао у вези евентуалног поседовања **оружја**, што је и по наводима оштећених био један од мотива улазака оптужених у ове објекте. Очигледно је да је постојање оружаног сукоба утицало на оптужене да изврше кривично дело (што произилази и из одбране оптужених), при чему евентуална овлашћења оптужених за улазак у објекте свакако нису могла укључивати радње које су предузимали према затвореним цивилима у наведеним објектима. У погледу радњи кривичног дела предузетих на Циглани, суд је утврдио да је напуштање кућа било иницирано оружаним сукобом у општини Зворник, коју чињеницу су искоришћавали оптужени Славковић Драган и Кораћ Иван приликом одвођења оштећених са Циглане и наређивања да из истих износе ствари које су оптужени потом присвајали.

На основу напред утврђеног чињеничног стања, суд је нашао да се у радњама оптужених Славковић Драгана и Кораћ Ивана стичу сва битна обележја кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1 КЗ СФРЈ у саизвршилаштву, у вези члана 22, КЗ СФРЈ.

Одредбом **чл. 22 КЗ СФРЈ** одређено је да саизвршилаштво постоји ако више лица, учествовањем у радњи извршења или на други начин, заједнички учине кривично дело. У конкретном случају испуњени су како објективни, тако и субјективни услови за постојање саизвршилаштва, а то су учешће у делу и свест о заједничком деловању.

Током поступка несумњиво је утврђено да су у ситуацијама када су заједно улазили у Дом културе у Челопеку, односно пољопривредно добро Економија, те приликом предузимања радњи на Циглани, опт.Славковић Драган и Кораћ Иван, а оптужени Филиповић Сениша предузимајући с њима **радњу под I 2.** у Дому културе у Челопеку, поступали као саизвршиоци уз свест о заједничком деловању. Несумњиво утврђена чињеница да су опужени Славковић и Кораћ више пута заједно, међусобно се обезбеђујући, улазили у Дом културе и на различите начине повређивали телесни интегритет оштећених, нечовечно поступали, мучили оштећене и убили Хациавдић Нурију и Хусеина, указује на закључак да у свакој таквој ситуацији они заједно имају **власт над делом**, да један прихвата радње другог као своје и заједничке, изражавајући вољу да заједно изврше дело. На овакав закључак указују и наводи саслушаних оштећених да се приликом улазака у Дом културе нико од оптужених није противио радњама другог оптуженог, а чија интерпретација доживљаја при сваком од улазака оптужених управо потврђује несумњив закључак суда о саизвршилаштву оптужених.

Оцењујући психички однос учинилаца према кривичном делу, суд је утврдио да су оптужени **поступали са директним умишљајем**, а наима да су радње предузимали свесни како својих поступака у односу на затворене цивиле, тако и њихових последица, те да су хтели извршење кривичног дела, као и наступеле последице.

Да би била остварена обележја овог кривичног дела није нужно да његови извршиоци знају да својим поступцима крше правила међународног права, јер повреда међународног права представља објективни услов кажњивости, па свест о томе да се крше та правила није неопходна.

Током поступка, обављено је **неуропсихијатријско и психолошко вештачење опт. Ивана Кораћа** од стране Комисије судских вештака Клинике за психијатрију ВМА у саставу проф. др Гордане Дедић и пук.др Мирослава Радовановића, неуропсихијатара и психолога Вере Божиновић, специјалисте медицинске психологије, у погледу душевног здравља и урачунљивости оптуженог који је у време извршења кривичног дела био млађе пунолетно лице, на предлог његовог браниоца, адв. Драгана Ђокића, а поводом његове реакције - пуцања изнад глава оштећених на Циглани.

Из мишљења вештака утврђено је да је оптужени Иван Кораћ интровертна особа изнад просечних интелектуалних способности, а које црте личности су биле присутне и у време извршења кривичног дела. Тренутно се налази у стању напетости и сниженог расположења, условљеним боравком у

затвору, уз осећање беспомоћности и забринутости за породицу. Одрастање у породичној средини где су се неговале традиционалне и патриотске норме понашања, условило је код оптуженог стварање таквог система вредности, у коме патриотизам има значајну улогу, што је резултирало његовим ангажовањем као резерviste и добровољца, а што се све може посматрати у оквиру критичних карактеристика адолесцентног периода у којем се оптужени налазио у време боравка на ратишту.

Импулсивност је била тренутна реакција и у односу на његову интровертну личност, може се објаснити само као тренутна реакција, а не као стална црта личности. Период након повратка са ратишта, карактерише сензитивност уз идеје прогањања које у то време у односу на терапију коју је добио од психијатра, нису имали карактер тежег психопатолошког поремећаја. Описана клиничка слика одговара психичком поремећају у оквиру парцијалног посттрауматског поремећаја.

Из закључка налаза вештака произилази да код оптуженог Кораћ Ивана у време извршења кривичног дела није постојао поремећај душевног стања који би могао да има утицај на схватање и поступке оптуженог, а степен душевне развијености у то време одговара његовој старосној доби. Према томе, **урачунљивост опт. Кораћа у моменту извршења кривичног дела није доведена у сумњу.**

Суд је у потпуности прихватио писмени налаз и мишљење комисије вештака који је дат од стране стручних лица и у свему у складу са правилима науке и струке, а на основу прегледа и разговора са оптуженим Кораћ Иваном и увида у списе предмета.

Урачунљивост оптужених Славковића и Филиповића у време извршења дела током поступка није доведена у сумњу ни наводима њихове одбране, нити било којим изведеним доказима, а старосна доб оптуженог Филиповића у време извршења кривичног дела, сама за себе, посебно ценећи његову одбрану, такође без неких других показатеља, не доводи у сумњу степен његове душевне развијености, нити урачунљивост у време извршења дела.

Како није било околности које би искључивале кривичну одговорност оптужених, суд их је за извршено кривично дело огласио кривим.

Одлука о кривичној санкцији

Полазећи од опште сврхе изрицања кривичних санкција из чл.5 КЗ СФРЈ те сврхе кажњававања из чл.33 КЗ СФРЈ суд је одлучујући о врсти и висини кривичне санкције према оптуженима, ценио све околности предвиђене чл.41 КЗ СФРЈ које утичу да казна буде мања или већа.

Од олакшавајућих околности на страни опт.Славковић Драгана суд је ценио делимично признање извршења кривичног дела, изражено кајање и искрено жаљење у својој завршној речи, његове породичне и имовинске прилике - чињеницу да је ожењен, отац троје малолетне деце, те незапослен, да се издржава од повременог рада супруге, као и његове здравствене прилике, а наиме да му је здравље нарушено услед срчаних проблема, што произилази из медицинске документације у списима.

Од олакшавајућих околности на страни опт.Кораћ Ивана и Филиповић Синише, суд је ценио да су у време извршења кривичног дела припадали категорији млађих пунолетних лица са тек навршених 20, односно 18 година живота, без довољно животног искуства, тако да су ратни услови негативно утицали на њихову младост и формирање и развој њихове личности у животној доби коју карактерише висок степен сугестибилности и импулсивности, затим, њихове породичне и имовинске прилике – да су ожењени, да је опт. Кораћ отац једног, а опт. Филиповић отац двоје малолетне деце, да су незапослени, као и њихове супруге, да су без сталних извора прихода.

Поред наведених, суд је на страни опт. Кораћа ценио чињеницу да је делимично потврдио наводе оптужнице у односу на радњу предузету на Циглани, те да је због тога у својој завршној речи изразио кајање и искрено жаљење, док је на страни опт. Синише Филиповића ценио да пре извршења предметног кривичног дела није долазио у сукоб са законом.

Као отежавајуће околности на страни оптужених Славковић Драгана и Кораћ Ивана суд је ценио тежину извршеног кривичног дела и настале последице, те бројност радњи извршеног кривичног дела, грубост, агресивност, безобзирност, упорност и одлучност (ради се о континуираним радњама које су ова двојица оптужених предузимали на више локација - у Дому културе у Челопеку у периоду од око 05.јуна до средине јуна, на пољопривредном добру Економија у мају месецу између 05 - 12. маја, те на месту званом Циглана и то, опт.Славковић од краја маја до почетка јула, а опт.Кораћ од почетка јуна до 18.јуна 1992.год), испољене приликом извршења дела над потпуно беспомоћним и незаштићеним лицима у условима недостојним за живот људи. Оптужени нису одговорни за стварање таквих услова, али су својим недељима заједно са другим лицима која до сада нису изведена пред лице правде, сигурно креирали атмосферу терора и страха у овим објектима, при чему, оштећени ниједним поступком нису допринели да се са њима поступа на инкриминисани начин. Такође је суд ценио и друге тешке последице кривичног дела, а наиме да многи оштећени услед психичког и физичког злостављања које су претрпели, и данас осећају тешке психичке трауме, те трпе физичке болове, а сигурно је да ће до краја свог живота у свести имати урезане слике батинања, одвођења најближих сродника, својих комшија, који се никада више нису вратили, а породице убијених осећати ненадокнадив губитак. Након преживљених траума многи оштећени заувек су напустили своје место пребивалишта.

Поред тога, суд је од отежавајућих околности на страни оптуженог Славковић Драгана ценио и његову ранију вишеструку осуђиваност, а наиме да је два пута осуђиван због кривичног дела наношења лаке телесне повреде и једном због кривичног дела крађе, што указује на склоност управо ка вршењу кривичних дела против живота и тела људи, те имовине, која добра се у знатној мери штите и инкриминисањем кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва, као и чињеницу да је након извршења предметног кривичног дела два пута осуђиван због кривичног дела из чл.33. ЗООМ РС и једном због кривичног дела тешке крађе из чл.166 став 1 КЗ РС, док је на страни окр.Кораћ Ивана ценио његов ранији живот, околност да је као малолетник одговарао због кривичног дела тешке крађе, за које му је изречена васпитна мера појачаног надзора органа старатељства, при чему је и код њега имао у виду и понашање након извршења предметног кривичног дела - осуђиваност због кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја.

На страни оптуженог Филиповић Сенише, суд је као отежавајућу околност ценио његово понашање након извршења кривичног дела, а наиме да је осуђиван због кривичног дела из чл.33. став 2 ЗООМ РС и кривичног дела из чл.234. став 1 у вези чл.233. став 3 у вези става 1 КЗ РС.

Суд је, ценећи све напред наведене околности као и протек времена од извршења кривичног дела, опт.Славковић Драгана осудио на казну затвора у трајању од 15 година, опт.Кораћ Ивана на казну затвора у трајању од 13 година, налазећи да су изречене казне сразмерне тежини извршеног кривичног дела, проузрокованим последицама, степену кривичне одговорности оптужених и исте се показују нужним, неопходним и довољним мерама за остваривање сврхе кажњавања из члана 33 КЗ СФРЈ.

Ценећи све околности од утицаја на одмеравање казне опт. Филиповић Сениши, суд је чињеници да је оптужени у време извршења кривичног дела припадао категорији млађих пунолетних лица, те да је нарушеног здравља – (дијагностификована му је анеуризма – проширење крвног суда аорте срца и има висок крвни притисак), придао значај **особито олакшавајућих околности**, па му је изрекао казну у трајању од три године затвора, налазећи да се и ублаженом казном може постићи сврха кажњавања.

На основу одредбе члана 50 КЗ СФРЈ оптуженима је у изречене казне затвора урачунато време проведено у притвору и то опт.Славковић Драгану почев од 17.02.2005. године, а опт.Кораћ Ивану почев од 23.02.2005. године, када су лишени слободе, па надаље.

Опт.Филиповић Сениша је због урачунавања притвора који му је одређен 17.02.2005. године, изречену казну затвора у трајању од 3 године већ издржао, па му је из тих разлога притвор и укинута 12.06.2008. године, применом одредбе члана 358. став 2 ЗКП-а.

На основу одредбе члана 196. став 3 ЗКП-а оптужени су обавезани да на име паушала плате суду и то оптужени Славковић Драган 50.000,00 динара, Кораћ Иван 40.000,00 динара и Филиповић Синиша 20.000,00 динара све у року од 30 дана од правноснажности пресуде под претњом принудног извршења, а имајући у виду дужину трајања и сложеност кривичног поступка, те имовно стање оптужених.

Оптужени су применом одредбе члана 196. став 4 ЗКП-а ослобођени дужности плаћања трошкова кривичног поступка у преосталом делу, налазећи да би плаћањем истих било доведено у питање издржавање чланова њихових породица, јер се оптужени налазе у притвору, и без извора су материјалних средстава.

Оштећени су ради остваривања имовинско-правног захтева упућени на парницу, с обзиром да подаци кривичног поступка нису пружили поуздан основ за одлучивање о овим захтевима, а на основу одредбе чл.206. ЗКП- а.

Суд је приликом доношења одлуке имао у виду и остале доказе који су изведени на главном претресу, али је нашао да су исти без утицаја на другачију одлуку у овој кривично-правној ствари, па их није посебно образлагао.

Током поступка изведен је велики број доказа који се односе на опт. Бранка Грујића и опт. Бранка Поповића, према којима је кривични поступак раздвојен, па их суд није ценио, с обзиром да се из њих не утврђују чињенице везане за овде оптужене.

Отклоњени и одбијени доказни предлози

Током поступка суд је донео низ процесних решења, па је тако на претресу одржаном дана **25.06.2007.год.** отклонио извођење доказа саслушањем сведока Ћосић Неџада, Мехмедовић Авда, Пашић Шабана, с обзиром да су исти, у контакту са референтом Службе за помоћ и подршку сведоцима и оштећенима, и поред предочених мера заштите па и саслушања путем видео линка, изјавили да не желе да сведоче, јер имају велики страх од последица сведочења. Такође је суд отклонио извођење доказа саслушањем сведока Брзовић Шемсе чији син, Брзовић Амел је, изјавио да је његов отац имао тешку операцију срца и да није у могућности да сведочи, Атлић Мустафе који такође из здравствених разлога (прележана два инфаркта) није прихватио да сведочи, што је утврђено из службених белешки наведене Службе од 13.,15. и 21. јуна 2007. године, сведока Дубочанин Хусеина и Бојић Хасе јер су исти одбили да сведоче, као и Милановић Милоша, који из здравствених разлога (психички оболео) не може да сведочи, што се утврђује увидом у службене белешке Службе за сведоке од 15.маја и 31. јануара 2007. године.

Будући да се ради о лицима са пребивалиштем у БиХ, према којима се не могу применити принудне мере у циљу обезбеђења њиховог присуства на главном претресу ради сведочења, суд је отклонио извођење доказа саслушањем ових осведока.

На главном претресу одржаном дана **24.03.2008. године**, суд је отклонио извођење доказа читањем записника о испитивању **окр. Вучковић Војина** зв. «Жућа» сачињеног у предмету Окружног суда у Шапцу Кри.142/93 од 08. новембра 1993. год., **који је већ у својству сведока** саслушан пред овим већем, с обзиром да је тужилац одустао од предлога да се прочита овај записник, а на главном претресу одржаном дана 14.04.2008. године отклоњено је извођење доказа саслушањем сведока - оштећених Чикарић Енеса и Капицић Муриса, из предлога у првобитној оптужници Тужилаштва за ратне злочине, јер се ова лица, према обавештењу Службе за откривање ратних злочина, воде као нестала лица.

Суд је на претресу одржаном дана **14.04.2008. год одбио**:

- **поновљене предлоге одбране опт. Славковић Драгана**, да се у својству сведока саслушају **Стевић Ана** и **Суботић Јефто**, будући да је њихово саслушање предложено на околности које су без утицаја на чињенично стање у односу на кривично-правне радње које је опт. Славковић учинио на штету оштећеног Буљубашић Абдулаха званог «Бубица» на пољопривредном добру Економија, (наводни мотиви за поступање према .»Бубици») оценивши да је саслушање ових сведока **непотребно** и водило би одуговлачењу поступка, тим пре што Стевић Ана није могла бити пронађена посредством Службе за откривање ратних злочина, а Суботић Јефто је, према обавештењу супруге од 02.08.2007. године, тежак срчани болесник, стар 82 године;

- **предлог одбране да се у својству сведока саслуша пуномоћник оштећених Наташа Кандић** на околност њеног непосредног деловања на сведоке-оштећене у вези упознавања са предметом сведочења и исказима других сведока и утицајем на њих у вези онога о чему су сведочили, **као сувишан**, имајући у виду улогу пуномоћника у складу са одредбама ЗКП-а, а оцена исказа сведока, па и оцена евентуалног утицаја на њих, дата је у писменом отправку пресуде;

- **предлог оптуженог Кораћ Ивана** и његовог браниоца, адвоката **Драгана Ђокића**, да се од РТС прибаве снимци сведочења сведока под псеудонимом «У» и «Т» у поступку који се тренутно води против оптуженог Шешел Војислава пред МКТЈ, односно сведока саслушаних под псеудонимима ВС 1013 и ВС 1015, те предлог адвоката Ђорђевић Мирослава да се од МКТЈ прибави запис са сведочења ових сведока у истом предмету, будући да су ови сведоци непосредно, односно путем видеолинка саслушани претходно већ пред овим већем, а не ради се о исказима узетим, нити у смислу одредаба Закона о ратним злочинима, нити у смислу одредаба о пружању

међународне кривично-правне помоћи. Оцена исказа ових сведока дата је у писменом отпракву пресуде, а у вези са осталим изведеним доказима.

-предлог одбране оптужених Славковића и Кораћа да се од Међународног кривичног трибунала за бившу СФРЈ и надлежних органа БиХ прибаве изјаве и обавештења које су давали оштећени у овом поступку различитим органима БиХ (полицијским органима) након ослобађања из заточеништва, с обзиром да се ради о доказима који се на основу чл.178. став 3 ЗКП-а после завршене истраге морају издвојити, и на истима се не може засновати судска одлука.

На главном претресу одржаном дана **26.маја 2008.године суд је одбио предлоге:**

-браниоца окр.Славковића и Кораћа, адв. Ђорђевић Мирослава и адв. Ђокић Драгана за читање записника о обављеним разговорима од стране истражитеља МКТЈ са осумњиченима Панић Петком, Радић Стевом, Секанић Александром и Василић Маринком, будући да су сва четири лица саслушана у току овог поступка у својству сведока, па се због различите процесне улоге и различитих права у поступку, ове изјаве не могу користити сходно одредбама ЗКП- а, те предлог за читање изјава узетих од стране МУП-а Тузла грађана Мехмедовић Авде и Ђосић Нецада, јер је то противно одредби чл.178 став 3 ЗКП-а.

-оптуженог Славковић Драгана да се саслуша адвокат Драгољуб Ђорђевић на околности шта је разговарао са својим брањеником, покојним оптуженим Вучковић Душаном, будући да је извођење овог доказа противно одредби чл.97 тачка 2 ЗКП-а, те предлог да се саслуша инспектор УБПОК-а на околност да ли је оптужени познавао Вучковић Душана, као и предлог да се саслуша лице које оптужени зна само по надимку «Сплића», без навођења његових личних података, **као сувишне**, с обзиром на утврђено чињенично стање.

-браниоца окривљеног Славковић Драгана, адвоката Ђорђевић Мирослава за извођење доказа психолошким вештачењем односно давањем стручне експертизе на околности стања колективне агресивности свих учесника у ратним догађањима, и околности од утицаја на њихово понашање, те саслушањем неуропсихијатра др Милуна Јововића и психолога др Радослава Савићевића из предлога од 29.04.2008.године. Ови доказни предлози су оцењени као непотребни и сувишни с обзиром на чињеницу да је оптужени Славковић, како сам наводи, дошао на зворничко ратиште са групом добровољаца – као врсни снајпериста и постао припадник ТО Зворника, што указује да прилике на ратишту за њега нису могле представљати изненађење. Оптужени није локални становник захваћен вихором рата, непрестано је био наоружан и вршио је инкриминисане радње над оштећенима - недужним, голоруким цивилима који нису пружили никакав отпор, а били су затворени у

објектима у самом граду где није било оружаног сукоба и које објекте су чували припадници резервне полиције српске стране у сукобу. Све ово указује да код оптуженог, у тренуцима вршења радњи кривичног дела, није постојало стање несигурности, угрожености и страха, а посебно имајући у виду мали обим и интензитет борбених акција у којима је он учествовао, како сам наводи.

-предлог истог браниоца за поновно саслушање сведока Јовић Милорада, с обзиром да је оно предложено на околности евентуалне одговорности сведока везано за његове злоупотребе на Циглани и не односе се на радње оптуженог Славковића.

Суд је у образложењу пресуде на **страни 46** дао детаљне разлоге за одбијање предлога браниоца оптужених за издвајање фотографија оптужених сачињених у фази истраге, и издвајање делова записника о саслушању оштећених на којима се изјашњавају о њима, те предлоге браниоца опт.Грујић Бранка и Драгићевић Драгутина, адв.Шалића да се из списка издвоје записници о изјавама узетим од стране истражитеља МКТЈ, као и записници о саслушању 9 сведока сачињених у Кантоналном тужилаштву Тузла. (**стр.47, 50 и 51 пресуде**).

Током поступка отклоњено је и одбијено извођење и других доказа предложених од стране опт.Бранка Грујића и његовог адв. Миломира Шалића, те браниоца опт.Бранка Поповића, адв.Мирослава Перковића, али како се исти не односе на овде оптужена лица, већ на опт. Бранка Грујића и опт. Бранка Поповића, против којих је раздвојен поступак, исти нису посебно анализирани.

ОСЛОБАЂАЈУЋИ ДЕО ПРЕСУДЕ

Прецизираном оптужницом Тужилаштва за ратне злочине КТРЗ 17/04 од 26.05.2008. године, оптуженом Драгићевић Драгутину стављено је на терет да је заједно са оптуженима Славковић Драганом, Кораћ Иваном и Филиповић Сенишом, као припадник јединице у саставу ТО Зворника под називом «Жуте осе», кршио правила међународног хуманитарног права и то у периоду од 28.05. до 01.07.1992. године, а наиме, да је најмање у два наврата ушао у Дом културе са њима, те је ногама, рукама и разним предметима тукао више од два сата већи број заточених цивила, а посебно заштићеног сведока под псеудонимом «Један» и браћу Капицић Смаила, Сеада и Енеза, као и да је заједно са осталом тројицом оптужених и лицем по надимку «Пуфта» неутврђеног дана наредио да се сви оштећени у Дому построје у две врсте и међусобно туку шамарима, за које време су се они смејали и навијали, те тако физички мучили и злостављали заточене.

Пажљивом оценом и свестраном анализом свих изведених доказа, како појединачно, тако и у њиховој међусобној вези, суд је нашао да није доказано да је оптужени извршио радње које су му оптужницом стављене на терет.

Оптужени се током целог поступка **бранио ћутањем**, а на претресу 24.03.2008. године је навео да никада није ушао у Дом културе, да је 11. маја 1992. године био рањен на Калесији, као и да је први пут у животу опт.Славковића видео на суђењу.

Из писменог доказа прочитаног на главном претресу – «Списка накнаде резервним војницима на војној вежби за период од 01. до 17. маја 1992. године», утврђено је да је Драгићевић Драгутин припадник јединице чији је командант «Жућа», а на истом списку налази се и опт. Филиповић Синиша и браћа Вучковић Војин и Вучковић Душан.

Оптужени Славковић Драган је током поступка тврдио да опт. Драгићевића никада није видео, оптужени Кораћ Иван је изјавио да му је Драгићевић непознат, да га се не сећа из тог периода, али претпоставља да су се негде срели, да је особа са надимком «Босанац» било много, а да му није познато да су некога звали «Војвода», мада је вероватно била гомила самозваних војвода. Опт. Филиповић Синиша, припадник јединице «Игор Марковић» (касније «Жуте осе»), чији командант је био Вучковић Војин звани «Жућа», рекао је за опт. Драгићевића да је он можда био тамо, али да га не познаје, јер се дружио са људима из Руме одакле потиче и није му познато да је у јединици био неко кога су звали «Војвода» или «Сребреница».

Из исказа сведока Вучковић Војина званог «Жућа» (транскрипт од 06.-07.09.2006. године) утврђено је да је Драгићевић Драгутин био у његовој јединици «Игор Марковић», па и у јуну 1992. године и то на Црном врху, да је учествовао и у борбеним задацима, али да он не зна да ли је Драгићевић одлазио у Зворник, док је из исказа сведока Богдановић Симе (транскрипт од 27.09.2007. године) утврђено да је он као добровољац из Руме – припадник јединице којом је командовао Жућа, био на зворничком ратишту, да је њих шездесетак било смештено у баракама «Инжењеринга», и да је међу њима био и опт. Драгићевић звани Босанац, те да је сведок још почетком маја 1992. године напустио Зворник, отишавши у Дубницу, а након његовог одласка, Драгићевић је остао у Зворнику.

У захтеву за спровођење истраге уз име Драгићевић Драгутин, означен је осим надимка «Босанац» и надимак «Војвода», па су се оштећени који су били затворени у Дому културе у Челопеку, одговарајући на питања у фази истраге, изјашњавали и на околност евентуалног присуства лица по надимку

«Босанац» или «Војвода» у Дому културе. Иначе оптужени је, дајући своје личне податке, навео да је његов надимак «Драги».

Оштећени под псеудонимом «В» пред хашким истражитељима и у фази истраге, није помињао нити лице, нити радње које би евентуално предузело неко лице по надимку «Босанац» или «Војвода», наводећи да није чуо за надимак «Војвода», а на претресу је рекао да се не сећа надимка «Војвода» или «Босанац», док приликом препознавања у просторијама Окружног затвора у Београду, Драгићевић Драгутина званог «Босанац» није знао да опише, нити га је препознао у низу показаних особа. Међу показаним фотографијама у истрази није издвојио фотографију на којој је био опт. Драгићевић.

Сведок под псеудонимом «З» лице под надимком «Војвода» или «Босанац» није уопште помињао у претходном поступку, а у просторијама Окружног затвора у Београду приликом препознавања није могао да опише такво лице, нити га је препознао. На главном претресу рекао је да није чуо за лице под тим надимцима.

Сведок «А» ни у једном свом исказу није поменуо лице по надимку «Босанац», као ни сведок «Г» који је, саслушан у фази истраге, рекао да је «Војвода» био Душан, да су га звали «Војвода» - Душан «Репић».

Сведок «Алфа» и сведок «Пет» такође нису помињали лице по надимку «Босанац» приликом давања својих изјава, а ниједан од оштећених у фази истраге није издвојио његову фотографију међу показаним фотографијама.

Сведок «Д», који није приступио на главни претрес, саслушан у фази истраге приликом показивања фотографија, није указао на опт. Драгићевића. Током давања исказа помињао је неко лице са надимком «Војвода Вишеградски», које је по њему долазило једанпут у Дом код другог претреса затворених лица. Објаснио је да је «Војвода» био нижи растом, кратке бујне браде са шајкачом, те да је учествовао само у премлаћивању, без икаквих даљих објашњења. Овај исказ оштећеног под псеудонимом «Д» не доводи у везу ни на који начин опт. Драгићевића са неким радњама евентуално предузетим у Дому културе.

Сведок «Б» није помињао лице по надимку «Босанац», нити је указао на оптуженог приликом прегледања низа фотографија у фази истраге, док је изнео да му се једном приликом представио некакав «Војвода», који му је рекао да је из Сребренице и који је долазио између Бајрама и Видовдана, био је црн, кратко ошишан, као и да су му «Војвода» и још једно лице пришли и рекли да прекрсти ноге као Турчин, а потом му стали на колена, па му је лице које је било са тим «Војводом» ножем урезало крст на чело, а потом и на лево раме. Оваква радња оптуженог Драгићевића, иначе није обухваћена оптужницом, нити се из исказа овог оштећеног може утврдити о ком лицу се изјашњава када говори о овом догађају.

Ни сведок «Ђ» саслушан такође само у фази истраге, не помиње лице по надимку «Босанац», наводећи да су «Војводом» звали Душана Вучковића.

Сведок «Три», саслушан само на главном претресу, приликом препознавања у просторијама Окружног затвора у Београду, изнео је да је чуо у Челопеку за неког по надимку «Босанац», али га није препознао ни у низу, ни у судници. Током сведочења поменуо је неодређено да су једном приликом када су тражене паре, били и неки «Босанац» и «Лопов», али не зна тачно колика је та група била, јер нису увек долазили у истом броју, док се није појавио и «Репић» Душан. Оваква радња не ставља се на терет опт. Драгићевићу, а иначе није могуће утврдити о ком лицу говори сведок «Три», када помиње у овом контексту извесног «Босанца». Приликом описивања догађаја у коме су тучена браћа Капицић, овај сведок није помињао присуство неке особе по надимку «Босанац», већ само као присутне наводи «Тору» и «Зокса».

У једном тренутку приликом давања своје изјаве, сведок је рекао да је «Босанца» видео да је тукао (страна 40 транскрипта од 06.07.2006. године), не могавши ближе да објасни кога и када је тукао, нити у којој ситуацији, а имајући у виду да је сведок «Три» изјавио да се уопште не сећа изгледа тог човека по надимку «Босанац», већ је чуо за тај надимак, као и да није конкретизовао своје наводе, нити је повезао опт. Драгићевића са догађајима који му се оптужницом стављају на терет, суд налази да се из овог дела исказа сведока «Три» не може извући никакав закључак о евентуалној одговорности опт. Драгићевића, нити ко је «Босанац» о коме се изјашњава сведок «Три» на наведени начин.

Сведок «Два», који је такође саслушан само на главном претресу, изјавио је приликом препознавања у просторијама Окружног затвора у Београду на питање истражног судије, да се не сећа да је чуо надимак «Босанац» у Дому у Челопеку, нити је препознао Драгићевића у низу особа, а када је у судници погледао оптужене на оптуженичкој клупи, изјавио је да Драгићевића не познаје.

Током давања исказа на главном претресу оштећени «Два», међутим, је навео да је чуо за тај надимак и да му се чини да га је он ударио песницом, а био је млад, имао је 17-18 година, додајући: «Ако је он то, само је тада био и то после Бајрама», и само га је тада видео и не зна да ли га је баш неко тако звао. Навео је да је тада са њим био и «Репић», али да није било масовног ударања тада, нити извођења и зна да је био пијан, као и да је имао мало дужу црну косу, висине до 170 цм. Овакав или сличан догађај оптужницом није стављен на терет опт. Драгићевић Драгутину, нити овако неодређен и несигуран исказ може представљати основ за евентуално утврђивање постојања елемената кривичне одговорности неког лица, нити је опт. Драгићевићу стављено на терет извршење неке радње заједно са покојним «Репићем»-Вучковић Душаном.

У даљем излагању сведок «Два» је рекао да га је, колико се сећа, тукао неки «Босанац», да се не сећа да је он још неки пут долазио, те да је било више догађаја, вриска, цика, галама, убијање, пуцање (страна 39 и 58 транскрипта од 16.06.2006. године). Даље је навео да он не може рећи ни да није био, односно да он не зна да ли је био «Босанац», ако је то тај, њега су звали «Босанац» и он мисли, тај њега што је ударио, не сећа се, то је било стварно нешто ситно за њега и није сигурно да је он тај . (стране 73 и 74 транскрипта од 16.06.2006. године)

Пошто је сведоку предочено да је при препознавању рекао да се не сећа да је у Чelopeку чуо надимак «Босанац», навео је да је можда то био тај, али није сигуран да га је он ударио.

Описујући понашање оптужених приликом приморавања затворених на међусобне туче, овај сведок није поменуо учешће лица под надимком «Босанац».

Сведок под псеудонимом «Један», пре него што су му показана лица у низу у просторијама Окружног затвора у Београду, рекао је да је чуо за надимак «Босанац» у Чelopeку, али није могао да се сети лица. У судници је указујући на Драгићевића, рекао да **мисли** да је то «Босанац». Описујући догађај у коме су оштећени дуго тучени у просторијама Дома културе, међу којима највише три брата Капицића, сведок је рекао да је међу лицима која су ушла, био и неки «Босанац», да су се они тако између себе звали, а онда је наставио да описује да су «Зокс» или «Торо» рекли: «ајмо Капицићи факултетлије, сви овамо», те да су након тога постројени и ударани рукама, ногама, палицама, да су их сви тукли, а потом се одвојили и остао је само «Зокс» и «Торо», те је описивао радње које су они предузели, како према браћи Капицић, тако и према њему, наводећи да је за «Лопова» и «Босанца» први пут чуо када су тукли Смаила и Капицића, да су један другог дозивали, да су често морали заточени да се туку између себе и да је то било претежно када дођу «Торо», «Зокс», «Лопов», «Босанац» и «Пуфта».

Оцењујући исказ сведока «Један», који је уједно и једини сведок који описује учешће неког лица по надимку «Босанац» на наведени начин у радњама које су предмет оптужнице и које се стављају на терет опт. Драгићевићу, не изјашњавајући се нити о понашању, нити о евентуалном оружју које је носило то лице, дужини евентуалног боравка у Дому за време тучења браће Капицић, веће је, имајући посебно у виду чињеницу да ни у судници сведок није био сигуран да је то тај «Босанац», нашло да учешће опт. Драгићевића у радњама које су предмет оптужбе, није доказано. Имајући у виду све напред наведене и оцењене доказе, те да из исказа већег броја саслушаних сведока произилази да је на зворничком ратишту било више особа са надимком «Босанац», чињеница да је и у пресуди Окружног суда у Београду, К.бр.1419/04 од 15.07.2005. године, утврђено да је оптужени у октобру 1992. године имао надимак «Босанац», није од утицаја на другачију одлуку суда.

Чак и када би се са сигурношћу могло закључити на основу исказа сведока «Један», да се ради управо о опт. Драгићевићу, начин на који сведок описује учешће «Босанца», не би био довољан за утврђивање објективних и субјективних елемената бића кривичног дела, имајући у виду неодређеност и недореченост сведока у погледу описа учешћа таквог лица у радњама на штету браће Капицић. Наводи сведока «Један» би могли само указивати на сумњу у погледу евентуалног присуства оптуженог Драгићевића у Дому културе, а никако на јасан и недвосмислени закључак о тој чињеници.

Како није доказано да је опт. Драгићевић учинио кривично дело које му је стављено на терет, није било потребе за евентуалним проверавањем навода из завршне речи његовог браниоца, да се оптужени дана 06. јуна 1992. године налазио у Ужицу где је кажњен за саобраћајни прекршај, те да је почетком јуна 1992. године боравио у Вишеграду.

Оптужени Драгићевић је горе поменутом правноснажном пресудом Окружног суда у Београду К.1419/04 од 15.07.2005. године, у коју је извршен увид, оглашен кривим због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1 КЗ СРЈ у вези члана 22 КЗ СРЈ, те осуђен на казну затвора у трајању од двадесет година и то због радњи учињених дана 22.10.1992. године у месту Миоче, општина Рудо, БиХ, као припадник паравојне формације «Осветници» којом је командовао Милан Лукић. Ова околност није од утицаја на другачију одлуку суда, јер у конкретном случају, не постоји идентитет дела као услов за примену института *res iudicata* и изрицање одбијајуће пресуде, имајући при том посебно у виду да је ослобађајућа пресуда увек повољнија по оптуженог у односу на одбијајућу.

На основу одредаба члана 197. став 1 ЗКП-а одређено је да трошкови кривичног поступка у овом делу падају на терет буџетских средстава суда.

На основу свега напред наведеног, одлучено је као у изреци пресуде.

ЗАПИСНИЧАР
Оливера Савић

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА – СУДИЈА
Татјана Вуковић

ПРАВНА ПОУКА:

Против ове пресуде дозвољена је жалба
Врховном суду Србије, у року од 15 дана
од дана пријема писменог отправка
пресуде, а преко овог суда.

Дна:

Писмени отправак пресуде доставити:

1. Тужилаштву за ратне злочине, КТРЗ 17/04
2. Опт. Драгану Славковићу преко КПД Ниш
3. Опт. Ивану Кораћу преко Управе Окружног затвора у Београду
4. Опт. Синиши Филиповићу, на адресу: Рума, ул. Петра Кочића 95
5. Драгутину Драгићевићу преко КПЗ Сремска Митровица
6. Адв. Мирославу Ђорђевићу, Београд, ул. Хиландарска бр.32
7. Адв. Драгану Ђокићу, Београд, ул. Симе Игуманова бр.2
8. Адв. Илији Радуловићу, Београд, Краља Милана 31-б
9. Адв. Миломиру Шалићу, Београд, Милоша Поцерца бр.15.

С у д и ј а: